

Onsdagen den 11 april

Kl. 09.00–19.13

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 21 mars justerades.

§ 2 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *ClasGöran Carlsson* (S) avsagt sig uppdraget som suppleant i civilutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *ClasGöran Carlsson* som ledamot i civilutskottet och *Åsa Eriksson* som suppleant i civilutskottet.

Förste vice talmannen förklarade valda till

ledamot i civilutskottet
ClasGöran Carlsson (S)

suppleant i civilutskottet
Åsa Eriksson (S)

§ 4 Utökning av antalet suppleanter

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:

från 28 till 29 i skatteutskottet
från 26 till 27 i civilutskottet

Kammaren medgav dessa utökningar.

§ 5 Val av extra suppleanter

Val av extra suppleanter företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i skatteutskottet

Linda Snecker (V)

suppleant i civilutskottet

Lars-Axel Nordell (KD)

§ 6 Minskning av antalet suppleanter

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i kulturutskottet skulle minskas från 28 till 27.

Kammaren medgav denna minskning.

§ 7 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2017/18:422

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:422 Åtgärder mot stöldligor
av Mikael Oscarsson (KD)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 4 maj 2018.

Stockholm den 6 april 2018

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Johan Danelius

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:428

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:428 Trygghet för brevbärare
av Jan Ericson (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 4 maj 2018.

Stockholm den 6 april 2018

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Johan Danelius

Expeditionschef

Prot. 2017/18:95

11 april

Interpellation 2017/18:442

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:442 Påföljder för unga kriminella

av Erik Slottner (KD)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 4 maj 2018.

Stockholm den 3 april 2018

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Johan Danelius

Expeditionschef

§ 8 Anmälan om faktapromemorior

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2017/18:FPM61 Förordning om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag, till finansutskottet

2017/18:FPM62 Direktiv och förordning om gränsöverskridande distribution av fonder, till finansutskottet

§ 9 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2017/18:205 till försvarsutskottet

2017/18:206 till konstitutionsutskottet

2017/18:214 till arbetsmarknadsutskottet

2017/18:215 och 223 till socialutskottet

2017/18:218 till utbildningsutskottet

2017/18:220 till kulturutskottet

2017/18:222 och 227 till näringsutskottet

2017/18:224 till socialförsäkringsutskottet

Prot. 2017/18:95
11 april

Skrivelser

2017/18:128 och 201 till civilutskottet
2017/18:181 till näringsutskottet
2017/18:217 till utbildningsutskottet
2017/18:219 till utrikesutskottet

Motioner

2017/18:4053 till skatteutskottet
2017/18:4057 till socialutskottet
2017/18:4054 och 4075 till skatteutskottet
2017/18:4022 och 4024 till civilutskottet
2017/18:4050 och 4076 till skatteutskottet
2017/18:4035 till finansutskottet
2017/18:4048 till utrikesutskottet
2017/18:4051 till skatteutskottet
2017/18:4052 till skatteutskottet
2017/18:4019, 4034 och 4040 till miljö- och jordbruksutskottet
2017/18:4060 och 4071 till socialförsäkringsutskottet
2017/18:4056 till konstitutionsutskottet
2017/18:4023 och 4027 till konstitutionsutskottet
2017/18:4044, 4058, 4066 och 4068 till socialutskottet
2017/18:4011 och 4018 till trafikutskottet
2017/18:4032 till konstitutionsutskottet
2017/18:4025 till socialförsäkringsutskottet
2017/18:4046, 4059 och 4067 till socialutskottet
2017/18:4033 till socialförsäkringsutskottet
2017/18:4047 och 4062 till socialförsäkringsutskottet
2017/18:4020 och 4061 till utrikesutskottet
2017/18:4029, 4049 och 4072 till utbildningsutskottet
2017/18:4064 till skatteutskottet
2017/18:4079 till utbildningsutskottet
2017/18:4039 och 4077 till utbildningsutskottet
2017/18:4078 till civilutskottet
2017/18:4021 till trafikutskottet
2017/18:4045 och 4055 till utrikesutskottet
2017/18:4042 till arbetsmarknadsutskottet
2017/18:4036, 4041 och 4043 till utrikesutskottet
2017/18:4012 till utrikesutskottet
2017/18:4037 till utrikesutskottet
2017/18:4028 till försvarsutskottet
2017/18:4063, 4065, 4070 och 4073 till utrikesutskottet
2017/18:4069 till utrikesutskottet

EU-dokument

COM(2018) 96 till civilutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 24 maj.*

COM(2018) 134 till finansutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 5 juni.*

COM(2018) 171 till arbetsmarknadsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 5 juni.*

§ 10 Ärenden för bordläggning

Prot. 2017/18:95

11 april

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Utrikesutskottets betänkande
2017/18:UU11 Säkerhetspolitik

Försvarsutskottets betänkanden
2017/18:FöU7 Civilt försvar och krisberedskap
2017/18:FöU11 Ny strålskyddslag

Utbildningsutskottets betänkanden
2017/18:UbU18 Övergripande skolfrågor
2017/18:UbU19 Lärare och elever
2017/18:UbU20 Grundläggande om utbildningen
2017/18:UbU22 Karriärstegsreformen och Lärarlönelyftet
2017/18:UbU21 Samisk utbildning

§ 11 Planering och byggande m.m.

*Planering och
byggande m.m.*

Civilutskottets betänkande 2017/18:CU16
Planering och byggande m.m.
föredrogs.

Anf. 1 CAROLINE SZYBER (KD):

Fru talman! Det behöver byggas mer, och det behöver byggas rätt. Vad är då egentligen rätt?

På arbetsmarknaden har vi länge talat om matchningsproblem. Det gäller alltmer även bostadsmarknaden. De som behöver och efterfrågar bostäder kan inte betala hyrorna för de lägenheter som finns tillgängliga. De får inte heller lån om de skulle vilja köpa ett hus eller en lägenhet. Det som byggs vänder sig främst till dem som redan har bostad, och de flyttar inte. Det beror på att de är nöjda där de bor, att de tycker att avgifterna och hyrorna är för höga i nyproduktion, att de inte får lån på grund av amorteringskrav och att de måste betala skatter. Det finns olika skäl, men kort sagt: De flyttar inte dit.

Vi debatterar i dag planering och byggande i vid mening. Det har väckts många motioner. Jag skulle vilja lyfta en fråga där jag hade hoppats att regeringen hade gjort mer, nämligen riksintressen.

Den tidigare statsministern flög över vårt land och sa att det finns mycket mark. Ja, det finns det, men den är inte byggbar. Stora delar är skyddade av riksintressen, och ibland inte bara ett utan flera.

Vad är det då som hämmar bostadsbyggandet? Jag vill påstå att riksintressen är en av flera faktorer.

Systemet för riksintressen är föråldrat. Det har kritiserats för att det försvårar planering av nya bostäder. Tyvärr tycks det nu utifrån den utredning som har tagits fram som att antalet riksintressen kan komma att öka genom att myndigheter från olika håll pekar ut sina intressesfärer och anspråk på riksintressen. Riksintressesystemet som det fungerar i dag är ett hinder mot ökat bostadsbyggande.

Ett riksintresse är tänkt att vara ett värdefullt område som ska bevaras för framtiden. Systemet byggdes upp under flera decennier men har sedan mer eller mindre lämnats vind för våg av det politiska systemet. Riksintressen ska bevara möjligheter för framtiden eller vårda historien för kommande generationer. Men systemet är otympligt och föråldrat och har också fått kritik från bland annat Riksrevisionen. Riksrevisionen konstaterade att statens hantering av dessa riksintressen försvårar kommuners planering av nya bostäder. Riksrevisionen påpekade också att kommunerna inte får tillräckligt stöd från länsstyrelserna, som i sin tur inte får tillräckligt stöd från Boverket. Efter att Riksrevisionen förmedlat sin kritik enades riksdagen om att tillsätta Riksintresseutredningen, som presenterade sitt slutbetänkande i december 2015. Utredningen uttryckte att man inte ser riksintressen som den viktigaste förklaringen till landets otillräckliga byggtakt.

Enligt mig och Kristdemokraterna är den nuvarande bostadsbristen inte enbart ett resultat av det här. Det är flera faktorer som samverkar till att göra bostadsbyggandet dyrt, krångligt och långsamt. Riksintressen är de facto en sådan faktor. Systemet bör därför granskas kritiskt utifrån sina hämmande effekter för tillkomsten av bostäder.

I dag kan varje myndighet utan politiskt inflytande peka ut områden som den anser är riksintressen. Riksantikvarieämbetet har till exempel pekat ut 1 650 områden som riksintressen för kulturmiljövård. I dag är 55 procent av Sverige riksintressen. Varje myndighet har dessutom sina egna kriterier när den pekar ut riksintressen. När väl ett riksintresse är utpekad ligger det där för all framtid. Men samhället förändras hela tiden, och det som ansågs vara riksintressen i går behöver inte nödvändigtvis vara det i morgon. Riksintressesystemet som det fungerar i dag är ett hinder mot bostadsbyggande och medverkar inte till hållbarhet.

För egen del kan jag säga att jag blev ganska nedslagen när utredningen kom, för den föreslog inte att göra bostadsbyggande till ett riksintresse. Jag känner också en oro över att antalet riksintressen ändå kan komma att bli fler. Den utvecklingen tror jag inte kommer att leda till fler bostäder.

Jag förstår att det är väldigt svårt att komma överens om en rangordning när alla tycker att deras intressen är viktiga och många intressen också överlappar varandra geografiskt. Men i den situation vi just nu befinner oss i måste vi titta på var den byggbara marken finns.

Jag har också svårt att se att den utredning som har gjorts kommer att gå igenom om man inte har Sveriges Kommuner och Landsting med sig. Kommuner brukar vilja ha mer makt och större självbestämmande. När deras centralorganisation är kritisk till att mer makt skulle hamna på kommunal och regional nivå är det väldigt talande. Det är inte direkt så att SKL brukar vilja avsäga sig makt.

Göran Cars, professor vid KTH, har sagt: Bostadsbyggande är nog ett större riksintresse än många andra. Jag kan inte annat än instämma.

Ja, vi i Alliansen var med och tillsatte den här utredningen. Men intressen skulle vägas redan när direktiven skrevs, och i ärlighetens namn blev det inte så bra. Jag tycker kanske inte heller att utredaren tolkat direktiven helt rätt. Jag förstår därför att regeringen fortsätter att bereda frågan. Men i ärlighetens namn behövs det en ny utredning. Jag tycker att det är synd att det inte har gjorts ännu mer av nuvarande regering. Men liksom många myndigheter har olika perspektiv har väl även olika departement det,

kanske även olika partier. Det kanske är en förklaring till regeringens senfärdighet i frågan.

Med det yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 2 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag tackar Caroline Szyber för ett bra inlägg. Då kan jag hoppa över riksintressena, som jag hade tänkt prata om. Detta visar också hur Alliansen är enig och samlad och har en offensiv agenda för att få fart på bostadsbyggandet i Sverige.

Inför den här debatten tog jag med mig tre axplock ur verkligheten. Det ena är: Regeringen har dödat marknaden för bostadsrätter. Det säger Hans Wallenstam till Dagens Industri. Ett annat är: Bostadsbristen tvingar företag att flytta från Stockholm. Det säger en företagare till Svenskt Näringsliv. Det tredje är att 600 000 personer står i bostadskö i Stockholm, och det är en rekordlång kö. Det kan ta upp till tio år att få en hyresrätt, rapporterade Sveriges Television nyligen.

Hur långt har vi alltså kommit sedan Tage Erlanders klassiska citat i tv när han i slutet på 60-talet i en valdebatt fick frågan om vad ett ungt par skulle göra för att få en bostad i Stockholm? Alla vet vad han svarade: Ställ er i kö!

Så här kan det naturligtvis inte fortsätta. Det krävs mycket, mycket mer på det bostadspolitiska området. Vad som har hänt de senaste åren är naturligtvis migrationsutmaningen och storstädernas befolkningsökning. På landsbygden finns två problem. Det ena problemet är att man tappar befolkning, och ett annat problem är faktiskt att man får befolkning tack vare att väldigt många nyanlända kommer – nyanlända som har en svag betalningsförmåga. Detta ställer också krav på oss i politiken.

Enligt Boverkets prognos behöver det byggas 600 000 nya bostäder till 2025, och för att kunna nå det målet kan vi alltså inte fortsätta som förut. Det krävs en reformagenda, en lust och en handlingskraft från politiken för att se till att vi får fart på bostadsbyggandet. Det är väldigt långa planeringstider, och det bostadsbyggande vi har sett de senaste åren är ju en effekt av Alliansens tidigare politik.

I morse satt jag på tågstationen och pratade med en ledande företrädare för ett stort byggföretag. Jag berättade om den här bostadspolitiska debatten, och då sa han: Jag måste få ge ett exempel. En kommun i Mellansverige kontaktade oss på vårt företag och bad att vi skulle bygga på en byggfärdig tomt. Från det att kommunen tog kontakt och man började planera till att den första hyresgästen kunde flytta in tog det åtta år.

Åtta år, fru talman! Och det finns ju bara en enda person som betalar för detta, och det är den hyresgäst som ska flytta in. Bortsett från att det tar lång tid är det väldigt stora kostnader under de här åtta åren, och så kan vi inte fortsätta. Det krävs förändring i plan- och bygglagen, och det krävs en stor reform på detta område.

En annan sak som bekymrar mig är att unga inte har möjlighet att äga sin bostad. Jag tycker att man både ska ha möjlighet att få en hyresrätt och att äga sin bostad. När hela civilutskottet reste till Wien i Österrike kunde vi se den hyrköpsmodell man talade om där. Det är någonting som jag tycker att vi ska titta på väldigt noga. Jag tycker att vi ska titta på hur man skulle kunna flytta in i en bostad och börja med att hyra. Efter 15 år får

man så göra ett val: Vill jag köpa loss min lägenhet, eller ska jag fortsätta hyra? Detta tycker jag vore rimligt att titta på tillsammans.

Strandskyddet är någonting man har pratat om väldigt mycket i min valkrets i Gävleborg och även i övriga Sverige. Det finns inlandskommuner som säger ungefär så här: Vi har hur mycket fina, sjönära lägen som helst. Varför ska riksdag och regering bestämma att vi inte får bygga där folk vill bo?

Jag tror alltså att vi ska fundera på hur vi kan reformera strandskyddet.

Bullerregler hade vi en diskussion om, och det visar väl bara hur svårt det är att göra förändringar. Vi har fått tydliga signaler under många år om att bullerregler är ett problem, men det tog ändå lång tid för regeringen och denna lagstiftande församling att få fram en förändring av bullerreglerna. Det är också någonting vi måste titta på och se om vi behöver reformera ännu mer.

Det vi vet, och det är i alla fall 100 procent klarlagt, är att bostadssubventioner hittills inte har fungerat. Att hålla pengar över byggbolag är tyvärr en av de få saker regeringen har ägnat sig åt, och det är en politik som inte fungerar. Det är väl dokumenterat, och det är något som den nya alliansregeringen kommer att få titta på.

En annan sak som är väl dokumenterad är att feministisk snöröjning, som finns i Stockholm, inte fungerar. Jag såg någon miljöpartist som talade som att jo, det fungerar väl – under sommaren. Men det är ju inte så mycket snöröjning då.

Därför blir man kanske inte förvånad över att förklaringen till regeringens passivitet är att bostadsministern har ägnat sig åt feministisk stadsplanering. Det kan man läsa om i betänkandet som finns på riksdagens hemsida: ”Enligt Näringsdepartementet inrättade bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson hösten 2017 ett återkommande rundabordssamtal för feministisk stadsplanering. Deltagarna i samtalen består av ca 15 personer, både praktiker och forskare, som enligt Näringsdepartementet har spetskompetens inom området. Rundabordssamtalen om feministisk stadsplanering syftar till att ta ett brett grepp kring ojämlik maktfördelning med ett intersektionellt perspektiv.”

Jag har rest runt i Sverige väldigt mycket och träffat många entreprenörer, kommunpolitiker och andra, men jag har hittills inte träffat någon som har sagt att det är ett samhällsproblem att man inte har en feministisk stadsplanering. Det kan naturligtvis förklara varför det går som det går med Miljöpartiets och Socialdemokraternas bostadspolitik. Det har SVT rapporterat om nyligen: rekordlånga bostadsköer runt om i Sverige.

Fru talman! För tids vinnande yrkar jag bifall till reservation 1. Självklart står vi bakom alla våra övriga reservationer.

Anf. 3 ROGER HEDLUND (SD):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 10 från Sverigedemokraterna om medborgarinflytande i stadsplaneringen, något som jag kommer att tala om här.

Estetik och kvalitet är tolkningsbara och diffusa begrepp inom byggandet. Hur ska vi bygga vackert? Det är en fråga som ofta diskuteras, och det är en viktig fråga i det här sammanhanget eftersom vår omgivning med bostadsområden och fastigheter har en stor påverkan på oss människor och vårt mående.

Utformning av fastigheter framför allt i stadskärnorna är en viktig fråga, eftersom det samtidigt är någonting som symboliserar hela kommunen och den vidare omgivningen där många människor rör sig. Det är också någonting som lite grann visar stadens karaktär.

Jag menar därför att stadskärnorna är en viktig del att beakta när vi pratar om bostadspolitik och utformning, någonting som också har bidragande effekter för turismnäringen och andra viktiga områden i samhället.

När det gäller byggandet av bostäder är det viktigt att planera långsiktigt, och det finns också anledningar till att det tar så pass lång tid att bygga bostäder som det gör i dag. Visst är det viktigt att saker och ting går snabbt, men ibland är det också viktigt att det får ta tid. Därför behövs det en långsiktig planering i ett tidigt skede för att man i framtiden ska kunna få en snabbare process när byggandet väl ska komma till.

Det är också viktigt att beakta den familjära delen i bostadsbyggandet, att se till att värna mötesplatser för familjer och andra att träffas för att också kunna skapa en gemenskap i samhället. Även trygghetsaspekten måste vägas in i bostadsbyggandet så att vi motverkar miljonprogramsområdenas problem. I dag ser vi många utsatta områden i förorterna där blåljuspersonal har svårt att verka när det uppstår problem. Detta är alltså viktiga områden att se över så att vi kan skapa bra förutsättningar för ett framtida bostadsbyggande där vi också skapar en harmoni i samhället i stort.

Hur kommer vi då fram till detta? Hur kan vi skapa en överenskommelse om hur det framtida byggandet ska se ut? Sverigedemokraterna tror att medborgarinflytande i stadsplaneringen är en viktig fråga för att skapa samsyn, och det finns en rad olika vägar dit. Sverigedemokraterna har bland annat föreslagit kommunala arkitekturprogram och skönhetsråd innan översiktsplan. Även obligatoriska samrådsförfaranden med länsarkitekt, kommunarkitekt, civilsamhället och medborgarna ska ingå. Exakt hur detta ska utformas anser vi att regeringen ska utvärdera och därefter återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder.

När det gäller den kommunala kulturkompetensen föreslår vi en rad olika stimulanser för att kunna beakta dessa områden vid bostadsbyggande. Det handlar om att skapa en helhet men också om att beakta de historiska värden som många kommuner innehar så att man får en möjlighet att använda dessa på ett bättre sätt.

Vi sverigedemokrater har därför i vår motion föreslagit att regeringen ska utvärdera och framföra nya kreativa lösningar för att skapa ett ökat medborgarinflytande.

Anf. 4 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Stanna kvar, åhörare, för det här är viktigt!

Förnekelse och faktaresistens är ord på modet i dag. Och något annat kan det väl inte röra sig om när vi ska lyssna till regeringsföreträdarna lite senare här i dag, bland andra vår bostadsminister Peter Eriksson, när de påstår att det byggs bostäder som aldrig förr. Det kanske är bättre att säga ”byggdes”, eftersom de siffror som lyfts fram är för 2017, förra året, då det enligt Sveriges Byggindustrier byggdes 15 000 bostäder färre än vad myndigheten Boverket bedömde skulle behövas för att komma i kapp och förbi behovet, som då skulle vara 80 000 bostäder.

Vid det här laget vet vi att det rör sig om 600 000 bostäder som måste stå klara till 2025 med en byggtakt om 80 000 per år – förra året, i år och

kommande år. Regeringen når alltså inte upp till sin egen myndighets mål, inte ens när det byggs och har byggts som mest.

Prognoserna från Sveriges Byggindustrier talar ett annat språk. Enligt dem kommer det under 2018 bara att ha påbörjats 42 000 lägenheter och under 2019 ännu färre – bara 34 000. Detta ska jämföras med 51 000 lägenheter – inte att förväxla med bostäder som alltså är 65 000 till antalet – som påbörjades under 2017. Ändå försöker bostadsministern likt Bagdad Bob att låta som om det byggs som aldrig förr. Minskningen sker dessutom i tider av en starkare ekonomisk tillväxt än på mycket länge, med stigande reallöner och med en historiskt låg ränta. Det, fru talman, är svårt att förklara.

Nu är inte Peter Eriksson här och kan försvara sig, men jag vill påstå att det bostadsbyggande vi hittills har sett helt och hållet är ett resultat av vad Centerpartiet och alliansregeringen har åstadkommit med sitt konsekventa regelförenklingsarbete. Det har syftat till att ge byggföretag och kommuner gynnsammare förutsättningar att få fram byggbar mark. Den uppgång som påbörjades under Alliansens tid vid regeringsmakten har stannat av, och bostadsbyggandet nu sker trots, och inte tack vare, rödgrön politik.

Fru talman! Alliansen har två reservationer. Riksintressesystemet är föråldrat och behöver ses över. Caroline Szyber har redan talat om detta. En utredning tillsattes av alliansregeringen, och den har presenterat förslag.

Fru talman! Jag är inte säker på att det förslag som presenterades av Riksintresseutredningen skulle innebära någon avsevärd förbättring jämfört med hur det är i dag, men utredningen lyfte åtminstone fram behovet av bostäder som ett intresse att beakta. Den delen bortser regeringspartierna helt ifrån, eftersom de inte vidtar någon åtgärd vare sig med anledning av utredningen eller med anledning av den omfattande kritiken från kommuner och landsting och byggföretag mot systemet. Kritikerna menar att systemet utgör ett hinder såväl kring våra storstäder som i andra delar av landet.

Enligt Centerpartiets mening är det en ny utredning som skulle behövas, och den ska avse att minska den yta av landet där riksintressen av olika slag hindrar bostadsbyggandet och annan verksamhet som gynnar ett lokalt näringsliv och en hållbar utveckling.

Ett annat bygghinder är strandskyddet; det kan inte upprepas tillräckligt ofta. Det blev aktuellt nu senast i det socialdemokratiskt styrda Hylte kommun i Halland, där en ny översiktsplan är under framtagande.

Till att börja med kan man konstatera att samtlig äldre bebyggelse i kommunen, i samhällen och byar, ligger i anslutning till en sjö eller något vattendrag, till exempel Nissan – en av Hallands berömda floder. 10 procent av kommunens yta består av sjöar, och till detta ska läggas de vattendrag som förbinder sjöarna med ett tillhörande generellt strandskydd på 100 meter. Runt de större sjöarna, exempelvis Bolmen, gäller ett utökat skydd om 200 meter.

Vips försvinner alltså mer än 50 procent av markområdena i kommunen som kan bebyggas! Det som återstår är otillgänglig skog och kanske i enstaka fall åkermark, som borde bevaras. Detta är en kommun med bara

11 000 invånare, som ännu så länge inte har lyckats kvalificera sig för regeringens generösa byggbonus. Hylte i Halland skulle om inte annat behöva en frihet att själv bestämma över strandskyddet.

Detta, fru talman, är representativt för alla inlandskommuner, för många kustkommuner med ett vidsträckt inland men också för storstäder som Stockholm. Stockholms handelskammare bedömer att ytterligare 95 000 bostäder skulle bli möjliga om strandskyddet halverades och förändrades till 50 meter. Tänk vad det skulle betyda för de kommuner vars största problem är att bankerna inte lånar ut pengar därför att fastighetsvärdena är för låga! Man behöver alltså öka attraktiviteten, och strandnära byggande är ett sätt att göra det.

Fru talman! Det här är en klyvning av landet som Centerpartiet inte kan acceptera. Varken byggbonusar eller investeringsstöd kommer att lösa problemen, utan det handlar om regelförenklningar och ännu mer regelförenklningar. Inom plan- och bygglagens område, som vi diskuterar här i dag, finns mer att göra än de reformer som utreddes och bereddes av den dåvarande alliansregeringen. Några av dem har regeringen tvingats att lägga fram eftersom det finns tillkännagivanden från riksdagen om detta. Annat låg färdigt på ett dukat bord för de rödgröna att förverkliga. Som har sagts tidigare är det detta som har gett det resultat, om än otillräckligt, som vi ser i dag.

Mycket återstår. Det handlar om att tillåta privata planinitiativ och att inte alltid kräva en ny detaljplan vid samlad bebyggelse utanför tätorter. Framför allt gäller det att komma åt alla okynnesöverklaganden som bara syftar till att fördröja, trötta ut och skapa osäkerhet. Mycket av detta återfinns i Centerpartiets bostadspolitiska motion med 28 punkter för ett ökat byggande – detta att jämföra med regeringens 22-punktersprogram, varav bara en bråkdel har kunnat förverkligas.

Fru talman! Sluttampen av anförandet ska ägnas åt en fråga som på förekommen anledning har blivit angelägen för många. Jag talar om trygghet, eller upplevelsen av trygghet, längs gång- och cykelvägar, i trappuppgångar, i parker, kring cykelgarage och kring våra bostäder.

Det finns redan ett stöd att söka från Boverket för att förbättra utemiljöerna. Vi tycker att det är bra, men vi i Centerpartiet vill utöka det. I vårt budgetalternativ finns därför 70 miljoner mer att användas för att få bort mörka gångar och buskage nära gångbanor och för att få upp en smart och fungerande utomhusbelysning. Det här kan göra att de som inte kan låta bli att trakassera eller begå våldshandlingar mot andra avstår från detta. Inte minst är det viktigt för alla dem som bor i dessa områden att vi inte sparar någon kraft när det gäller att öka upplevelsen av trygghet på kvällar och helger och i vardagen.

Det har också blivit så att blåljuspersonal, räddningstjänst, ambulans, polis och även andra personer som jobbar med att stödja människor och att upprätthålla ordningen i områdena attackeras. Det kan aldrig accepteras. Det är varje människas rättighet att känna att man får samhällets skydd och hjälp när någonting händer.

Fru talman! Det är för deras skull som vi i Centerpartiet vill använda oss av plan- och bygglagen för att skapa riktlinjer för hur kommunerna ska ta hänsyn till trygghetsfrågorna i sitt planarbete.

Därmed yrkar jag bifall till reservation 1, alliansreservationen, om en översyn av riksintressena. Utöver detta yrkar jag bifall till reservation 12

från Centerpartiet om riktlinjer i planarbetet för ökad trygghet i bostadsområdena.

Det behövs ett nytt ledarskap och en långsiktig lösning på bostadspolitiken om vi på allvar ska kunna möta behovet om 600 000 nya bostäder fram till 2025.

Anf. 5 HAMZA DEMIR (V):

Fru talman! Ledamöter och åhörare! Nooshi Dadgostar, Vänsterpartiets bostadspolitiska talesperson, är inte här nu utan kommer senare, och därför ska jag läsa hennes text. Kollegor som har frågor till henne kan diskutera dem med henne sedan. Jag hoppas att hon kommer.

Vi pratar i dag om planering och byggande. Jag börjar med att för tids vinnande yrka bifall till reservation 14. Vi står naturligtvis bakom samtliga Vänsterpartiets reservationer.

Sverige har en stor bostadsbrist. Sedan några år tillbaka har bostadspolitiken privatiserats ut till företag som verkar i bygg- och fastighetsbranschen. Den politiska styrningen av bostadsmarknaden har försvagats. Det byggs därför alldeles för lite, till en liten välbärgad grupp, trots att många efterfrågar hyresrätter till billigare hyror.

När det gäller nyproduktion är det viktigt att det som byggs i dag är hållbart över tid och erbjuder en god standard för den som flyttar in. Men mer och mer av kontrollen av byggandet har överförts till den som själv bygger. Det kallas egenkontroll. Det är byggherren själv som ska se till att det finns kontrollansvariga. Det är ett system som har fått hård kritik.

Exempelvis har Erik Stenberg, forskare vid KTH, Kungliga Tekniska högskolan, sagt följande angående hållbarheten hos det som byggs i dag: Miljonprogrammet har hållit i 40–50 år innan det behöver renoveras. Bostäder av i dag håller i bästa fall 15–20 år innan det är renoveringsdags.

Det han syftar på gällande dagens sätt att bygga är bland annat ingjutna stammar och rör och avancerade ventilationslösningar som gör det svårt att underhålla bostaden, fuktskador i hus som byggs för snabbt, enstegstättade fasader, hälsoeffekter av för täta och mörka hus, planlösningar som inte är funktionella eller flexibla, skador, sprickor och glipor som uppstår redan vid bygget och så vidare.

Det han efterlyser är ett samlat regelverk och att Boverket tar på sig en större roll för att reglera minimikrav för byggkvalitet, med tanke på den mängd bostäder som byggs i dag. En stor andel av bostadsrätterna byggs i dag i jävsliknande situationer där projektutvecklare själva både beställer, bygger och kvalitetskontrollerar bostäderna. De som sedan flyttar in är lekmän som i princip aldrig kommer åt att driva en process mot ansvarig aktör.

En annan forskare vid KTH, Jonas Anund Vogel, varnar i dag för bostäder som läcker värme och byggs med för billigt material.

Det är inte många som i dag tror att nuvarande byggkontroller egentligen fungerar så som det är tänkt. Lagkravet innebär i praktiken endast att byggherren eller projektutvecklaren ger kommunen besked om vem som anlitas som kontrollansvarig. Men kontrollerna kan sedan vara av mycket olika kvalitet. Och det finns egentligen inga incitament i nuvarande lagstiftning att göra ytterligare kontroller eller leta efter brister. Det finns också en besiktningsman, men vilket ansvar denne har beror på hur avtalet

ser ut mellan de olika aktörerna. I lagstiftningen finns inte ens krav på att besiktningsmannen ska vara ojävig.

Dessa byggfusk kan bli en svettig affär, såväl för den villaägare som redan är fullbelånad som för den bostadsrättsförening som plötsligt behöver lägga ut tiotals miljoner på ett fasadbyte, till exempel. Hälften av svenskarna är i dag rädda för byggfusk, och med tanke på dagens kontrollapparat är det befogat.

Många byggbolag pressar upp sina vinstkrav och försöker nu skära guld med täljkniv i bostadsbristens spår. Priserna trycks hela tiden upp, och vinstmarginalerna blir bredare. Det är en miljö som präglas av shortsiktighet. Det är ingenting som gynnar kvaliteten eller hållbarheten i nyproduktionen när det gäller till exempel materialval och konstruktioner.

Det är bra att regeringen har börjat titta på det här, men det behövs också en verklig ambition att förändra nuvarande ordning. I dag skuldsätter sig familjer och betalar ett högt pris för att få ett boende, och samhället måste kunna garantera att bostäderna är goda och välplanerade. Det behöver finnas oberoende besiktningar som det ansvaras för offentligt och ett större kvalitetsmässigt ansvarstagande på antingen kommunal nivå eller myndighetsnivå.

Detta går hand i hand med att hela samhällbyggnadskedjan behöver omfattas av och följa svenska kollektivavtal. De bostäder som familjer bor i behöver byggas av trygga, säkra anställda som har makt och inflytande också över hur byggprocesserna ska gå till, eftersom de har störst kunskap i frågan. Långa, oklara entreprenörskedjor gynnar inte kvaliteten i byggandet.

Fru talman! Jämställdheten i stadsplaneringen behöver öka. Trygghet, samhörighet och utjämning av makt i det offentliga rummet kräver att också tjejerna får vara med och delta i stadsplaneringen. Det är vanligt att den fysiska planeringen och markanvändningen i högre utsträckning svarar mot mäns behov än mot kvinnors. Stadsplaneringen bör styras av tydliga jämställdhetsmål.

Kan man öppna upp platser som i dag är bebyggda med höga buskar och gångtunnlar? Kan ljussättningen utomhus förbättras? Kan vi få slippa se kommersiella budskap som marknadsförs med tråds mala kvinnokroppar? Kan idrottsplatserna och idrottstiderna bli mer jämställda? Bygger vi in samlingslokaler för föreningar och de boendes mötesplatser i vardagen? Får barnen tillräckligt stora lektytor? Hur kan innergårdar, insyn och boendemiljöer förändras för att öka jämställdheten?

Vidare vill jag att regeringen ska göra en översyn av lämpliga styrmedel för att stimulera en stadsplanering som är resurssnål. Vi vill öka tillgängligheten för kollektivtrafik, gång och cykel. Parkeringsnormen, alltså de stora ytor som i dag tillförs nybyggen för bilarna, är inte hållbar. Den fördyrar byggprojekten och bidrar inte till omställning av transportsektorn. Bilpooler, utbyggnad av kollektivtrafik och en delvis tätare stad där skola, hemtjänstkontor och arbetsplatser ligger inom gångavstånd och kollektivtrafikavstånd är framtiden.

Vi vill därför ha ett ytterligare etappmål inom miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö med en målsättning om minskad biltrafik och ökad tillgänglighet för kollektivtrafik, cykel och gång.

För att skapa en god och sammanhållen stadsplanering behöver det finnas mark för detta. Kommunerna behöver få hjälp med att köpa in och att lättare kunna förhandla med privata markägare om stadens utveckling. Äger kommuner mycket exploaterbar mark finns det större möjligheter att bygga en god miljö med skolor och vårdcentraler i nya bostadsområden.

Trots att vi i Sverige tycker att bostadspolitiken och rätten till ett hem är en del av välfärden är bostadspolitiken ovanligt kommersialiserad och i dag bitvis spekulationsdriven. De byggbolag som finns i dag är vinstdrivande bolag som i allt väsentligt bara har aktieägarintressen. Det är en konstighet i svensk politik. Vi behöver ett betydligt större politiskt ansvarstagande för att alla ska kunna ha bra bostäder till rimliga kostnader. Med priserna som gäller i dag är det jättesvårt för en 25-åring att kunna flytta hemifrån. På många orter är du i princip en skilsmässa ifrån att hamna på gatan. Vi menar att det är en allvarlig otrygghet som behöver åtgärdas.

Därför har vi föreslagit att man bör bygga upp ett statligt gemensamt byggbolag som ska ha ett allmännyttigt intresse för att bygga bostäder som folk faktiskt har råd med. Ett statligt bolag kan bygga och sätta press på den privatiserade marknaden att bygga bättre och till lägre hyror och priser. Det vore ett kraftfullt verktyg för att faktiskt få fram det antal bostäder som vi är i behov av.

Vi vet ju sedan innan att privata fastighets- och byggbolag inte vill bygga bort bostadsbristen eftersom de då riskerar att sänka bostadspriserna och sina egna vinstmarginaler. Därför vill vi se högre politiska ambitioner än de nuvarande. Ett statligt byggbolag skulle ge större möjlighet till politisk styrning och säkra långsiktigheten i samhällsbygget i hela landet, och utöver att bygga bort bostadsbristen kan vi gemensamt bryta bostadssegregationen och minska bostadssektorns klimatpåverkan.

Du ska kunna känna dig trygg med att det finns hyresrätter till rimliga hyror på din nuvarande ort eller den ort som du vill flytta till. Allt behöver göras för att bostadsbristen faktiskt ska byggas bort.

Anf. 6 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Jag ska inte ställa några detaljfrågor om Vänsterpartiets politik, Hamza Demir. Jag noterade att du gjorde en stor insats eftersom er bostadspolitiska talesperson inte kunde vara här i dag. Det var också därför som jag ersatte Mats Green. De är på samma debatt.

Det som är relevant och intressant är en ideologisk fråga om detta med statliga byggföretag. Jag råkar ha rätt många vänner som driver elfirmor, som är rörmokare och jag känner också någon som äger ett byggbolag. Dessa småföretagare jobbar som bara den. Min kompis Åke, som driver en vvs-firma, jobbar måndag, tisdag, onsdag, torsdag och fredag. Lördagar, när jag är på politiskt möte, då sitter han med bokföringen. Det är ju svårt att bokföra och fakturera kunder samtidigt som man står och jobbar. Han jobbar alltså många timmar och gör ett fantastiskt arbete, liksom många andra småföretagare i Sverige.

Då skulle jag gärna vilja fråga Vänsterpartiet: Varför skulle det bli bättre och billigare om man förstärkte byggverksamhet och byggföretag i Sverige? Det vore intressant att få höra det från Vänsterpartiet.

Anf. 7 HAMZA DEMIR (V) replik:

Fru talman! Du, Lars Beckman, nämnde också att Vänsterpartiets bostadspolitiska talesman är Nooshi Dadgostar, men jag vet att Vänsterpartiets förslag om ett statligt byggbolag inte riktar sig mot små byggföretag, tvärtom. Detta riktar sig mot de stora jättarna, stora byggherrarna som har makt över hela bostadsmarknaden och gör som de vill. Just därför kämpar och kämpar de små företagen för att kunna överleva. Ett statligt bostadsbolag skulle underlätta deras arbete, inte tvärtom.

Men givetvis skulle det minska möjligheten för jättarna att själva bestämma utifrån sina vinstintressen.

Anf. 8 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Det var ett bra klarläggande, att mina småföretagarevänner som driver sina byggföretag inte ska bli förstatligade av Vänsterpartiet. Men frågan kvarstår: På vilket sätt skulle det bli bättre, billigare och effektivare med statliga byggföretag? Vilka föregångsländer ser vi med stor statlig verksamhet där man har en effektivare marknadsekonomi? Det är ju det som Vänsterpartiet säger.

Jag har sett på några länder i världen som har tillämpat kommunism eller varit vänsterpartistiskt. Det kan vara Kuba eller Nordkorea. Det senaste experimentet där man körde en marknadsekonomi i botten var Venezuela. På relativt kort tid kraschade man det landets ekonomi.

Då måste man ställa sig frågan: På vilket sätt skulle ett statligt byggföretag effektivisera byggbranschen i Sverige? På vilket sätt skulle staten vara en bättre ägare än vad de privata företagen är? Det är den ideologiska diskussionen, och jag kan vara ärlig och säga att jag är djupt skeptisk till detta. Det finns en konkurrens, och jag tycker att marknaden fungerar i stort, men sedan krävs det – precis som jag sa i mitt anförande – många förändringar för att man ska få en effektivare byggbransch. Men att förstatliga privata företag tror jag inte alls på.

Det vore intressant att få veta från Vänsterpartiet: Med vem ska ni förverkliga er politik? Vilka andra partier här i riksdagen ser du framför dig att ni ska kunna förstatliga privata företag tillsammans med, Hamza Demir? Vilka andra partier här i riksdagen tycker att det är en god idé?

Anf. 9 HAMZA DEMIR (V) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet utgår ifrån de grundläggande mänskliga rättigheterna. När vi föreslår ett statligt ägande utgår vi från grundläggande mänskliga rättigheter. Vi vill inte gynna de stora företagens vinstintressen när det gäller värden, skolor och bostadsbyggande. Bostad är en mänsklig rättighet.

Under de senaste åren har vi sett hur det blev på grund av att marknaden tog makten och byggföretagen drev verksamheten utifrån deras egna intressen. Det finns en verklighet nu som inte fungerar. Alla partier pratar om att det finns ett stort problem som inte beror på att statliga företag inte bedriver verksamhet, utan det handlar om marknaden. Med marknaden menar jag stora kapitalister och stora byggherrar som har hela makten. De små företagen kämpar för att kunna överleva samtidigt som hundratusentals människor är hemlösa eller har mycket stora problem.

Vi i Vänsterpartiet har ett alternativ. Alla byggföretag behöver inte vara statliga, utan vi säger att ett statligt företag skulle tvinga de stora byggherrarna att dämpa deras vinstintresse.

Anf. 10 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 1. För tids vinnande yrkar jag inte bifall till Liberalernas övriga yrkanden men står självklart helhjärtat bakom även dem.

Fru talman! Den svenska bostadsmarknaden befinner sig i kris. Krisen på den svenska bostadsmarknaden handlar om att det byggs för lite och att rörligheten är för låg. Det finns också en väldigt stor insider-outsider-problematik. De som är inne i den svenska bostadsmarknaden har det ”gött”, och de som i dag står utanför får betala priset för den icke-fungerade marknaden. De har inte tillräckligt lång kötid för att få en bostad och får heller inte bolån på grund av de amorteringskrav som vi i Sverige fastställt.

Regeringens bostadspolitik hindrar många klassresor och stänger helt enkelt ute många förvärvsarbetare. Hyresköerna är för långa, och bostadsrätterna för dyra. Det är inget som regeringens missriktade byggsubventioner till rika byggföretagare kommer att lösa. Man kan därför fråga sig varför Hamza Demir nu talar illa om stora byggföretag. Det är ju den regering och dess politik som han stöder som göder deras fickor mer än något annat. 6 miljarder kronor går rakt ned i byggföretagens fickor. Jag förstår inte det här. Det finns ingen logik i att först tala illa om dem och sedan vilja ge dem en massa pengar.

De växande utanförskapsområdena, som vi har problem med i Sverige, beror till stor del på hyressättningssystemet. Det är i dag knappast någon skillnad i pris att bo i de centrala delarna av våra städer jämfört med de utsatta områdena. Låt mig vara tydlig här: Socialdemokraternas politik gör att medborgarna i förorterna får betala för de billiga hyrorna i de centrala delarna i Sveriges storstäder.

Fru talman! Bostadskrisen styrs dock inte av någon naturlag. Vi kan minska utanförskapet och ge fler friheten att vara herre över sitt eget hem. Liberalerna vill göra en rad regelförenklingar för att underlätta bostadsbyggandet. Det handlar till exempel om att förenkla reglerna för planarbete, korta överklagandeprocessen, göra det möjligt för så kallade mikrobostäder och mjuka upp strandskyddet där exploateringsstrycket inte är särskilt stort.

En välmående bostadsmarknad kräver en blandning av hyresrätter, bostadsrätter, ägarlägenheter och villor i olika lägen och prisklasser. Det ökar valfriheten i boendet och kan bidra till att göra ett område mer attraktivt. Detta är särskilt viktigt i utsatta förorter där utbudet av boendeformer i dag är väldigt ensidigt. Med ”ensidigt” menar jag 100 procent hyresrätter och inget annat. Den som vill äga sin bostad tvingas flytta därifrån, vilket inte är rimligt.

Liberalerna vill se ett skattegynnade bosparande för den som vill spara ihop till sitt första bostadsköp. Detta gäller såväl ungdomar som nyanlända och de som senare i livet vill göra sitt första bostadsköp. Det kan till exempel handla om den ensamstående mamman som vill få möjlighet att äga sin första bostad.

Fru talman! Jag vill lyfta upp två områden som vi liberaler kommer att satsa på när Alliansen tar makten i höst.

Först och främst gäller det ett riksintressesystem som ser till behovet av bostäder. Ett riksintresse är ett geografiskt område som har utpekats som särskilt skyddsvärt för att det innehåller nationellt viktiga värden och kvaliteter. Systemet med skyddsintressen är dock otympligt och föråldrat. Vi står bakom att Sverige ska ha ett riksintressesystem, men det måste vara rimligt.

Det har dessutom gått inflation i antalet riksintresseområden och omfattningen av dem. I dag täcks hela 55 procent av Sveriges yta av riksintressen. Vi anser att det utgör en orimligt stor del. Jag älskar Sverige, men 55 procent av landets yta är inte av riksintresse. Många kommuner anser att riksintressen hindrar nya bostäder. Riksrevisionen menar att statens hantering av riksintressen försvårar för kommunerna att planera nya bostäder. Bland annat anger 60 procent av kommunerna med bostadsbrist att statens hantering av riksintressen har hindrat byggandet av nya bostäder minst en gång de senaste åren. Detta måste vi politiker här i riksdagen ta på allvar.

Om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål ska företräde ges åt det eller de ändamål som lämpligast främjar en långsiktig hållning i Sverige. Därför vill vi i Liberalerna att behovet av byggbar mark vid bostadsbrist bör klassas som ett eget riksintresse. Då kan man väga de olika intressena mot varandra.

Liberalerna anser att systemet med riksintressen ska reformeras. Bedömningen av vad som utgör riksintresse bör ske i en samlad process, och beslut om riksintresseklassning ska regelbundet kunna omprövas, till exempel när man tar fram nya fördjupade översiktsplaner.

Den andra frågan som jag vill ta upp i dag handlar om BID-samverkan. Vi i Liberalerna ser positivt på olika former av mer eller mindre reglerad samverkan mellan privata och offentliga aktörer som syftar till att förbättra villkoren för såväl de boende som näringslivet i vissa avgränsade områden. Sådana projekt har funnits i olika delar av Sverige, till exempel på Järfället, i Gamlestaden i Göteborg och i Sofielund i Malmö. Resultaten har varit ganska lyckade.

Vi anser att Sverige behöver lagstifta om BID-samverkan på något sätt. För att vända utvecklingen i områden som särskilt präglas av otrygghet, som har bristfällig yttre miljö och som är allmänt nedgångna bör olika lösningar med BID-samverkan prövas. En av dessa är BID:s, business improvement districts.

BID har utvecklats i Kanada och USA och bygger på samarbete mellan berörda fastighetsägare, bostadsföreningar, kommunala bolag och företagföreningar i ett visst avskilt område. Det handlar helt enkelt om en lokal partnerskapslösning som ger den service som kommuner inte alltid klarar av att leverera. Det öppnar upp för möjligheten för privata aktörer att tillsammans med det offentliga ta initiativ till social hållbarhet och kommersiellt lönsam tillväxt.

Med BID-samverkan skulle vi kunna lyfta många av de svenska utsatta områdena och ge mer frihet och skapa en större känsla av trygghet där.

Fru talman! Bostadsbristen styrs inte av någon naturlag utan är resultatet av bristfällig politik. Sverige behöver en liberal bostadsmarknad med fler bostäder och mer marknad.

Liberalernas reformer kommer att bidra till en mer dynamisk bostadsmarknad där färre fastnar i utanförskap och fler får uppleva känslan av frihet och stolthet i att få stiga in i den första bostaden.

Anf. 11 LEIF NYSMED (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i civilutskottets betänkande CU16.

Vi ska i dag debattera motioner som finns i betänkandet *Planering och byggande m.m.* Det handlar om motionsförslag som rör miljöbalkens hållningsbestämmelser och behovet av bostäder, planering och byggande i vid bemärkelse och bostadspolitiken. Jag tänker inte diskutera samtliga motioner i mitt anförande utan kommer att kommentera Riksintresseutredningen, översynen av plan- och bygglagen samt nämna några av de reformer som regeringen genomfört på området planering och byggande.

För det första: Vad gäller riksintressesystemet finns det ett antal motio-
ner om hur riksintressena motverkar byggnation av bostäder. Som exempel lyfts upp att 55 procent av Sveriges yta täcks av riksintressen. Jag vill i sammanhanget poängtera att det inte per automatik är byggförbud inom ett riksintresse men att andra alternativ ska prövas först.

Jag hade förra veckan ett samtal med Göran Cars, professor i samhällsplanering vid Kungliga Tekniska högskolan. Han är med och planerar den stora flytten av Kiruna, och där finns det en hel del riksintressen att förhålla sig till. Det viktigaste för att klara av planeringen var att ha ett tidigt och nära samarbete med länsstyrelsen för att se vilka vägar som är framkomliga. Man ska inte lägga tid och kraft på omöjliga projekt.

Cars lyfter upp länsstyrelsen som en bra samarbetspartner men poängterar att en del andra statliga myndigheter inte har varit lika samarbetsvilliga. Här måste statens roll förtydligas. Regeringen har bland annat infört att kommuner ska få besked tidigt i planeringsskedet från länsstyrelsen vad gäller statens intressen.

Regeringen bereder det betänkande som Riksintresseutredningen har lämnat och bereder även den rapport i ämnet som Boverket har gjort. Dessa är inte helt överensstämmande och kommer inte riktigt till samma slutsatser, vilket kanske gör saker och ting lite knepigare.

Alliansens företrädare vill i sin reservation att regeringen tillsätter en ny utredning angående riksintressena där behovet av bostäder ska ges högre prioritet. Jag vill verkligen inte vara raljant när jag ifrågasätter en ny utredning. Den utredning som regeringen nu bereder är ju tillsatt av den tidigare alliansregeringen, och då kan man undra varför det förslag som Alliansen nu har inte fick större genomslag i den egna utredningen.

Det är dessutom inte första gången de begär nya utredningar efter att deras egna utredningar inte gett önskat resultat. Senast för två år sedan stod jag i den här talarstolen och debatterade PBL-överklagandeutredningen. Den tillsattes också av den tidigare alliansregeringen, och slutsatserna behagade inte heller då helt Alliansens företrädare.

Låt oss se vilka slutsatser Regeringskansliet kommer fram till nu i beredningen av Riksintresseutredningens betänkande och Boverkets rapport. Man kan tycka att det har tagit tid, men det finns en del synpunkter på den utredning som Alliansen tillsatte. Om Alliansen verkligen vill ha färre riksintressen kan man undra varför de lät representanter från samtliga riksintressen ingå i utredningen när riksintressena ändå skulle minskas.

Sedan vore det intressant att få svar på vilka riksintressen som ska minska. Det har inte framkommit någonstans.

För det andra: Vad gäller översyn av plan- och bygglagen, där oppositionen kräver både förenklingar och förbättringar för att främja bostadsbyggandet, vill jag först och främst påpeka att det som skapar efterfrågan på bostäder är att människor känner sig trygga inför framtiden, att arbetslösheten sjunker ytterligare, att man har trygga anställningar och att man har en löneutveckling som tryggt ökar. Det som kan motverka ökad efterfrågan på bostäder är att politiker lagstiftar om lägre löner och lönetak eller om försämrade anställningsvillkor.

Regeringen arbetar med att se över ytterligare förenklingar och förbättringar av PBL, utöver de förslag som redan är beslutade. I det 22-punktsprogram som regeringen presenterar finns flera åtgärder som underlättar processen. Även en översyn av redan befintliga bygglovsbefriade åtgärder görs.

En annan aspekt på frågan som både plan- och bygglovshandläggare och aktörer i det privata näringslivet har framhållit för mig – det är ju inte bara Lars Beckman som känner byggföretagare, utan jag kommer själv från byggbranschen och känner ett dussintal byggföretagare privat och har dessutom ett gäng som jag känner genom min tidigare yrkesroll – är att man inte ska göra större förändringar i PBL då detta kan ha en motverkande effekt eftersom man inte är säker på vilka förutsättningar man har inför framtiden.

Till sist, fru talman, vill jag ta tillfället i akt och berätta vad regeringen har gjort för att förbättra planerandet av nya bostäder och för att det ska kunna byggas nya bostäder som normalinkomsttagare har råd att efterfråga.

Det viktiga är, som vi ser det och också har fått det bekräftat av kommunala tjänstemän och privata näringsidkare, att ha långsiktiga och tydliga förutsättningar för planerandet. Det innebär att det finns en väldigt liten efterfrågan från aktörer på bostadsmarknaden när det gäller större, omfattande förändringar av plan- och bygglagen. Däremot finns det behov och önskemål om en löpande översyn av exempelvis Boverkets byggregler, något som i dag redan görs.

För att förkorta och förenkla planprocessen har länsstyrelserna, som jag tidigare nämnde, fått i uppdrag att i ett tidigt skede inkomma med statens synpunkter på kommande planprogram, för att inte kommuner ska behöva lägga onödigt mycket tid och planering på projekt som staten har invändningar mot. Vidare har länsstyrelserna tagits bort som första överklagandeinstans i planprocessen för att förkorta överklagandeperioden. Detta är ett par viktiga reformer som regeringen har gjort för att effektivisera planprocesserna.

Fortfarande är det viktigt att ha ett brett samråd då områden planeras. Då är det inte enskilda hus som byggs, utan vi bygger samhällen. I samhällen finns det många och ibland motstridiga intressen som måste få höras för att planprocessen ska bli så bra som den kan bli.

För att planer ska bli färdiga bostäder krävs också att det som planeras kan efterfrågas av normalinkomsttagare. För att underlätta framtagandet av billigare hyresrätter har regeringen infört ett investeringsstöd, som innebär att det nu byggs hyresrätter i hela landet som vanliga löntagare kan

ha råd med. Förra året beviljades investeringsstöd till 10 000 nya hyresrätter som kommer att ha en rimlig hyresnivå i 15 år framöver.

Mot detta står Moderaternas marknadshyror, som enbart skulle leda till högre hyror, speciellt i tider som dessa med stor bostadsbrist. Argumentet mot stödet från bland andra Moderaterna har varit att ingen vill ha det. Då är det ju märkligt att det under 2017 startades byggen av 10 000 nya hyreslägenheter med investeringsbidrag. Det är både privata och kommunala bostadsbolag som har sökt stödet i hela landet. Exempelvis bygger moderatledda Tyresö genom sitt kommunala bostadsbolag hyreslägenheter med investeringsstöd.

Jag tycker att Alliansens kritik av stödet faller platt.

En annan viktig aktör för att få fram bostäder är naturligtvis kommunerna. Det är kommunerna som har bostadsförsörjningsansvaret, och för att stötta kommunerna i framtagandet av nya planer och därigenom stötta ett ökat bostadsbyggande har regeringen infört en mycket populär kommunbonus, som stöder de kommuner som tagit ett stort ansvar. Detta är ett stöd som även moderatledda kommuner gladeligen tagit emot, trots att Moderaterna här i riksdagen är mot bonusen och kommer att avskaffa den om de, Gud förbjude, skulle få möjligheten.

Regeringen har även infört stöd för upprustning av hyresbostäder och utemiljöer i socioekonomiskt svaga områden och infört stöd för äldreboenden. Bara dessa uppräknade stöd uppgår till ca 6 miljarder per år.

Mot detta står Alliansens och Sverigedemokraternas förslag i budgeten om i stort sett noll kronor per år i satsningar inom bostadspolitik.

Fru talman! Jag vill återigen yrka bifall till civilutskottets förslag i betänkandet CU16.

(Applåder)

Anf. 12 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att säga till Leif Nysmed att det är bra att ni lyfter fram Alliansens politik. Det var ju vi som lade grunden till exempelvis detta med kortandet av överklagandetider. Men det är jättebra om man försöker politikutveckla lite själv också.

Jag kunde inte låta bli att reagera på det du sa, Leif Nysmed. Du frågade om vi vill minska antalet riksintressen och sa att detta bereds. Nej, vi vill inte minska antalet riksintressen. Det vi gjorde väldigt tydligt och som också framgår av våra motioner och reservationer är att vi vill ha en ny utredning där man tittar på hur också bostadsbyggandet kan bli ett riksintresse. Det betyder att man lägger till ett riksintresse.

Jag säger inte att de andra riksintressena är oviktiga. Det gör ingen annan i Alliansen heller.

Det låter på er som om ni bereder frågan. Min fråga är då: Om ni bereder detta, när remitterar ni då förslaget? Om man bereder något vill man kanske vara lite lyhörd. Även en S-regering kanske ska vara lite lyhörd.

Leif Nysmed, du säger att vi i Alliansen inte är nöjda med utredningen och vill göra om den. Det är så här: Vi lägger inte beställningsuppdrag, som ni gör. Ni har tagit en före detta politiker som Ilmar Reepalu, vars enda erfarenhet är att ha kört en kommuns ekonomi i botten och ha fått en så dålig situation i Malmö att skolor måste stängas, och låtit honom göra en utredning om vinster i välfärden.

I Alliansen lägger vi inte beställningsuppdrag. Jag sa ärligt redan från början att jag inte tycker att utredaren har följt utredningsdirektiven. Direktiven kunde ha varit ännu tydligare om Miljödepartementet inte hade varit med och lagt en våt filt över det hela från början.

Om ni nu verkligen bereder detta är min fråga till Leif Nysmed: Vad gör ni i beredningen, och när remitterar ni förslaget, om ni på allvar vill gå vidare med en förändring av riksintressena?

Anf. 13 LEIF NYSMED (S) replik:

Fru talman! Jag vet faktiskt inte när detta ska gå ut på remiss, Caroline. Kanske har Emma någon uppgift om det. Hon får i så fall återkomma om det.

Det har kommit en rapport från Boverket och en hel del kritik från Sveriges Kommuner och Landsting när det gäller utredningen. Jag kan väl också tycka att den inte är jättebra i alla delar. Det är klart att det är problematiskt att få fram detta. Man kan önska att den som tillsätter en utredning är tydlig i uppdraget, så att det är tydligt vad man vill få fram i utredningen.

Det framställs ibland som om det inte går att bygga på de så kallade 55 procenten av Sveriges yta som täcks av riksintressen, men det är inte sant. Kiruna är ett bevis på att det går. Jag pratade så sent som i förra veckan med Göran Cars om just den här frågan för att få fram lite mer fakta. Som han säger är det viktiga att man sätter sig ned med statens företrädare, alltså länsstyrelsen, och tidigt har ett samtal för att se vilka riksintressen som finns och vilka andra alternativ som finns innan man börjar planera i ett riksintresse. Man kan ju göra det, men man ska ha utrett det tidigt. Då är det bra om staten har varit tydlig redan i ett tidigt skede. Där finns det lite att göra.

Jag sa också kritiskt att det finns en del statliga myndigheter som går på tvärs mot länsstyrelserna ibland. Där måste vi vara tydligare. Det är väl en sådan sak som förhoppningsvis tas upp i utredningen. Att länsstyrelsen ska vara talesperson i första hand kan jag tänka är en bra lösning, utan att lova något.

Anf. 14 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Fru talman! Ja, Leif Nysmed, man kan se på Kiruna. Där går det att bygga, men alla kommuner har inte en KTH-professor som konsult, som sitter ned med länsstyrelsen och Boverket och får det att fungera. Det är inte så det ser ut. I Kiruna har man visat att det går, men de resurserna finns inte på annat håll.

Boverket och länsstyrelserna kan göra otroligt mycket mer, men då behöver också staten se till att de gör det.

Det som är fokus i detta är: Det här är ett system som inte ska tas bort, men det behöver moderniseras. Det behöver spegla både dagens situation och morgondagens situation och vilka värden vi vill ha. Vi vill bygga ett hållbart samhälle. Då behöver vi också se till att kanske uppvärdera bostadsbyggandet.

Man kan, som sagt, titta på de intressen som finns. Det finns väldigt många som kanske inte hade införts i dag, men bostadsbyggandet skulle kunna vara ett sådant. Då tycker jag att frågan kvarstår, oavsett om man tycker att man har gjort en bra utredning eller en mindre bra utredning. Jag

kan säga så här: Varsågod! Gör ett eget försök! Med tanke på att man bereder görs det väldigt lite. Ni har inte remitterat detta. Ni ligger och väntar och säger: Ja, det finns kritik från Boverket. Det finns kritik från SKL.

Ja, det fanns väldigt många som var kritiska, men ni har inte heller haft något rundabordssamtal eller någon träff med parterna. Det har inte hänt någonting på området. Ja, det är en komplex fråga. Då går det inte att bara peka finger och säga: Ni gjorde en dålig utredning.

Att utredningen blev som den blev tycker jag snarare visar frågans komplexitet. Då tycker inte jag att man ska stoppa huvudet i sanden eller låta en dålig utredning bli liggande i en skrivbordslåda, utan man ska ta nästa steg. Att man bereder en fråga betyder de facto att man jobbar med den. Jag tycker att regeringen kan göra mycket mer när det gäller riksintressen.

Anf. 15 LEIF NYSMED (S) replik:

Fru talman! Caroline! Jag fick en liten vink från Emma i Miljöpartiet om att den faktiskt är ute på remiss. Det är inte så att den har legat i en byrålåda. Det var tur att jag fick den informationen – tack!

Men jag tycker att man måste göra saker även under behandling och beredning av ett ärende. Man kan inte bara sitta och vänta. Jag tycker faktiskt att regeringen har varit väldigt tydlig vad gäller uppdraget för länsstyrelserna att vara statens aktör i dessa frågor. Vi har tydligt gett länsstyrelserna i uppdrag att prioritera just bostadsbyggandet, vilket de också har gjort i landet.

Man satsar också på utbildningsinsatser för kommuner och länsstyrelser när det gäller att klara av detta planerande med de förutsättningar som finns i dag. Då sitter man alltså inte och väntar på ett förslag, för det tar en tid att komma fram till något, särskilt när underlaget kanske inte är riktigt bra. Det kan vi vara överens om i fråga om denna riksintresseutredning. Det kanske tar en stund innan man kommer fram till något vettigt. Då måste man jobba med saker och ting i realtid, i nutid. Och vi tycker att vi har lyckats åstadkomma något väldigt bra. Just Kiruna är ett gott exempel på det.

Anf. 16 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Jag har några frågor till Leif Nysmed.

Som jag berättade i mitt anförande flyttar företag från Stockholm på grund av bostadsbrist. Det är en rekordlång bostadskö. Det är 600 000 personer som köar till en hyresrätt. Det kan ta upp till tio år.

En av de saker vi har hört i debatten i dag är att Vänsterpartiet vill förstatliga delar av byggsektorn. Man vill starta statliga byggföretag. Det vore då intressant, inte minst mot ledamotens bakgrund, att höra om det är någonting som Socialdemokraterna tycker är en god idé. Tror även Socialdemokraterna på förstatligande av byggföretag? På vilket sätt skulle det leda till en effektivare byggprocess i Sverige?

Kan Leif Nysmed, om han inte tror på den idén, garantera att regeringen inte viker sig på det området? Vänsterpartiet är ju en viktig del av regeringsunderlaget. Det kan hända att Vänsterpartiets Jonas Sjöstedt ställer det som ett ultimativt krav att man ska starta statliga byggföretag. Det vore intressant att höra Leif Nysmeds kommentar om det.

Sedan undrar jag om den feministiska stadsplaneringen. Det är alltså 600 000 personer som står i bostadskö bara i Stockholm. Vi kan se att till skillnad från hur det är när det gäller andra områden har minister Peter Eriksson haft rundabordssamtal om ojämlik maktfördelning med ett intersektionellt perspektiv. Jag måste fråga Leif Nysmed: På vilket sätt underlättar det för dem som står i en lång, lång, lång bostadskö i Stockholm och i andra städer att bostadsministern har rundabordssamtal om feministisk stadsplanering? På vilket sätt får vi fram fler bostäder på grund av det?

Anf. 17 LEIF NYSMED (S) replik:

Fru talman! Lars Beckman! Jag ska tilltala med efternamn också. Det glömde jag med Caroline – förlåt mig!

Statliga byggbolag har vi inte på vår agenda. Jag uppfattar det inte heller som att Vänsterpartiet skulle vilja förstatliga några bolag, som du försökte anföra. Jag förstod det som att de skulle vilja starta ett nytt bostadsbolag som skulle ta upp konkurrensen med de vinstdrivande bolagen.

Vi har inga sådana planer. Vi har inte diskuterat det heller. Vi har avslagit sådana motioner som har lagts fram på vår kongress senast. Vi tror att de bolag som finns i dag kan vara goda krafter om det är en god konkurrens på marknaden. Men det krävs naturligtvis styrning och reglering av marknaden, så att det inte är ett fritt spelutrymme. Det handlar om att se till att det finns goda förutsättningar för de seriösa aktörerna på bostadsmarknaden och byggmarknaden, så att de lyckas överleva och inte blir utkonkurrerade av den kriminalitet som finns på arbetsmarknaden i dag. Förtretag som kommer hit och som inte betalar skatt i Sverige och som använder sig av människor som är i landet illegalt slår undan fötterna för många seriösa företagare.

Jag träffar flera av dem just i den frågan. De är väldigt oroad. De blir mer eller mindre tvingade att börja fingra på seriositeten i sitt eget bolag för att klara konkurrensen. Det är ohållbart. Därför har vi tillsatt medel bland annat för att våra statliga myndigheter ska klara av att bevaka arbetsmarknaden, speciellt byggmarknaden.

Det var en bra artikel i DN – jag tror att det var i söndags – om de över 400 tillslag som Arbetsmiljöverket har gjort i landet tillsammans med Skatteverket och polisen. Det handlar just om att försöka komma till rätta med den arbetslivskriminalitet som finns när det gäller svensk byggmarknad. Det är oerhört viktigt för de seriösa bolagen att de kan konkurrera med bra villkor.

Anf. 18 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! När det gäller att bekämpa fusk och att bekämpa kriminalitet är vi helt överens. Jag träffade Peringvar Östblom, som är anställd i ett gemensamt projekt mellan byggmästarna i Stockholm och facket, där man arbetar tillsammans för att bekämpa kriminalitet. Där finns det ingen partiskillnad över huvud taget.

Jag noterar – och det är glädjande – att Socialdemokraterna tar avstånd från Vänsterpartiets politik om förstatligande av byggsektorn. Det vi inte fick svar på var: Vad händer när Jonas Sjöstedt sätter hårt mot hårt? Vad händer när Jonas Sjöstedt kräver det här – annars faller regeringen? Vi har sett detta på andra områden. Vi har till exempel sett hur Vänsterpartiet vill

ta bort valfriheten i välfärden, genom den Reepaluutredning som nämndes tidigare.

Jag noterar också tystnaden om feministisk stadsplanering. Jag noterar att vi inte fick svar på frågan. Det kan vara ett viktigt besked till alla de 600 000 personer i Stockholm som köar till en hyresrätt. På vilket sätt leder bostadsministrernas rundabordssamtal om feministisk stadsplanering till att det blir mer byggande i Stockholm eller i andra delar av Sverige?

Med tanke på att Leif Nysmed har en bakgrund i byggbranschen undrar jag: När har du mött en byggare, ett fackförbund eller andra som har sagt att det är den feministiska stadsplaneringen som gör att vi kommer att kunna bygga fler hyresrätter eller bostadsrätter i Sverige? Jag har aldrig mött någon som har sagt det, och jag har rätt många vänner i byggbranschen.

Att bostadsministern använder sin dyrbara tid till rundabordssamtal om feministisk stadsplanering eller snöröjning i stället för att ta fram konkreta förslag på hur vi ska få fart på byggandet i Sverige kan möjligtvis vara en förklaring till att det går så trögt för regeringen på detta område. Men det vore intressant att höra Socialdemokraternas besked till de 600 000 som står i kö bara i Stockholm. Hur leder rundabordssamtal om feministisk stadsplanering till att det byggs mer?

Anf. 19 LEIF NYSMED (S) replik:

Fru talman! Lars Beckman! Jag skulle vilja nämna en av de stora orsakerna till att vi har en lång bostadskö i Stockholm, som du refererar till. Vi pratar då om Stockholms län, inte bara Stockholms stad. Alliansen har styrt väldigt länge i många av våra kommuner, speciellt i Stockholms stad. Om man under åtta år ombildar 30 000 hyreslägenheter i Stockholm till bostadsrätter blir kön inte kortare – eller hur? Däremot försvinner ett antal billiga hyreslägenheter från marknaden och blir i stället dyra bostadsrätter, för i Stockholm är bostadsrätterna dyra. Man byter ut sin befolkning lite grann. Man vill inte ha dem som har låga inkomster inne i stan. De ska ut i förorten.

Vi har här hört Robert Hannah prata om att man ska kunna sänka hyrorna i exempelvis Vårby gård, vilket jag är tveksam till med tanke på att det är ungefär 200 sökande per lägenhet i Vårby gård. Fråga Balder om de skulle sänka sina hyror om de vet att de har 200 sökande på varje ledig bostad därute. Det finns inte en chans. Det är dessutom ett brott mot aktiebolagslagen. De ska se till att få ut så mycket vinst som möjligt och inte skänka bort den. Det är inte Samhall vi pratar om därute.

Det är kanske inte så att bolagen säger att med feministisk planering får vi fram fler bostäder. Men det är en viktig fråga när vi bygger våra bostadsområden att det finns en trygghet för människor. Vi ser många områden som har byggts på 60-, 70-, 80- och 90-talen och även på 2000-talet där man har byggt in en massa otrygghet i våra områden eftersom vi inte har haft en tanke på hur människor upplever området. Det är bra att man lyfter in det perspektivet också i samhällsplaneringen.

Det ställs inte emot att bygga bort bostadskön. Är det några som har planerat för fler bostäder i Stockholms stad är det den nuvarande majoriteten där. Den har många planer framöver, och den kommer att fortsätta med det.

(Applåder)

Anf. 20 EMMA HULT (MP):

Fru talman! Vi står inför en oerhört stor utmaning. Jag vet att några tycker att det börjat bli tjatigt att jag säger det i nästan alla debatter, men det är ett faktum. Klimatutmaningen är här och nu. Jag skulle vilja påstå att det är vår tids största utmaning. Klarar vi inte av den utmaningen kommer vi att stå i evig skuld till kommande generationer och deras möjligheter att få uppleva det vi fått.

Dagens debatt handlar om planering och byggande. Det är ett stort och mycket viktigt område. Det är ett område som i allra högsta grad kommer att påverka om vi klarar av den utmaning vi står inför eller inte.

Frågor om planering och byggande är mycket viktiga. De frågorna sätter ramen för hur vårt samhälle utformas. Med dess lagstiftning kan vi möjliggöra att samhället byggs för alla och för att klara de utmaningar vi står inför. Det är viktigt att vi bygger ett samhälle för alla. Det ska vara ett samhälle där alla får plats, där alla kan bo, leva och verka. Vi behöver säkerställa att den kommunala och regionala planeringen av mark- och vattenområden görs på bästa sätt för att vi ska kunna nå de mål som vi har satt upp.

Fru talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till utskottets förslag i sin helhet.

Att bostadsbristen är ett nationellt utbrett problem tror jag att vi alla oavsett politisk färg är överens om. Att en del av lösningen är att vi fortsätter att bygga många bostäder verkar vi också tycka allihop, eller nästan alla i varje fall.

I går rapporterades det att Sverigedemokraterna vill avveckla och riva vissa bostadsområden. Att rivning av bostäder skulle bidra till att fler får ett hem får jag inte att gå ihop. Men det får jag inte heller med någon annan Sverigedemokratisk politik. Vi är nästan alla överens om att fler bostäder behöver byggas, inte rivas.

Vi kan konstatera att det de senaste åren har byggts väldigt mycket mer än vad det gjorts på väldigt länge. Det har skett trots den nuvarande plan- och bygglagen, de riksintressen vi har, de tillgänglighetskrav som finns för studentbostäder samt alla de andra problem som de reservationer som behandlas i detta betänkande låter antyda. Trots allt detta går det tydligen att bygga bostäder, många bostäder.

Fru talman! Jag vill stanna kvar en liten stund vid tillgänglighetsfrågorna. För mig är det en oerhört viktig fråga. För mig är det självklart att ingen ska stängas ute från en nyproducerad bostad på grund av sina fysiska förutsättningar.

Den stora delen av vårt bostadsbestånd är det befintliga, och den största delen av det beståndet är inte tillgänglighetsanpassad. Den lilla delen av beståndet som är nyproducerad bör därför vara tillgänglig för alla oavsett vilken grupp som det är tänkt ska bo där. Studenter är inte en homogen grupp. Alla studenter är inte unga eller fullt rörliga. Studenter har i dag redan en utsatt situation, och i mångt och mycket är deras hem också deras arbetsplats.

Med det är inte sagt att det inte finns hinder som vi behöver röja, lagstiftningsförändringar som behöver göras och nya utredningar som behöver tillsättas. Vi har den senaste tiden sett hur byggtakten har gått ned och på vissa håll stannat av, framför allt i Stockholm och andra storstadsregioner. Att detta beror på några av de farhågor som jag nämnde tidigare känns

inte så troligt. Det har ju bevisligen gått att bygga trots nuvarande regler och omständigheter.

Däremot skulle jag tro, vilket byggsektorn själv vittnar om, att det handlar om en stor arbetskraftsbrist, de upphandlingsregler vi har och att det just nu inte går att tjäna så mycket pengar på människors boende som det gjort under en lång tid. Det är saker som kommer att spela en roll för hur mycket som byggs och hur mycket som kommer att byggas framåt.

Fru talman! Mina kollegor från de borgerliga partierna försöker ofta påvisa att den rödgröna regeringen sitter passiv och inte genomför någon bostadspolitik. Jag skulle vilja påstå att det är direkt felaktigt. Vi har åter satt bostadspolitiken på den nationella agendan och fått upp frågan i den nationella debatten. Att vi inte gör något är fel. Däremot skulle jag tro att det vi gör vi gör inte faller mina borgerliga kollegor i smaken.

Det kan en tycka är märkligt när det byggs så pass mycket som det görs och mycket mer än vad som gjorts på väldigt länge. Jag tror att det under förra året påbörjades fler bostäder än vad det gjordes under Alliansens fyra första år vid makten när den hade egen majoritet. Då är det för mig märkligt att de anser att det inte händer någonting.

Hittills har den rödgröna regeringen under ledning av vår miljöpartistiske bostadsminister Peter Eriksson gjort en hel del. För att nämna några saker som har gjorts för att underlätta och driva på för ett fortsatt högt bostadsbyggande och för att lösa den bostadsbrist vi har så har vi till exempel gett Akademiska Hus i uppdrag att lösa studentbostadsbristen, och de har också visat hur de ska göra det.

Precis som Leif Nysmed tidigare nämnde har länsstyrelserna lite förändrade uppdrag och har också fått i uppgift att prioritera bostadsbyggande. En särskild utredare har tillsatts för att lösa konflikter mellan till exempel olika statliga myndigheter eller andra intressen som har förhindrat bostadsbyggande. Flytten av Bällstamasten är ett sådant exempel. Vi har också tillsatt en rad utredningar för att till exempel se över planprocessen och utveckla översiktsplanen.

Fru talman! Som jag ser det är det tre övergripande utmaningar vi har inom det bostadspolitiska området. Det handlar om klimat, kostnad och kvalitet. Som jag inledde med att säga är vår tids största utmaning klimatutmaningen. Byggsektorn står i dag för cirka en femtedel av Sveriges totala klimatpåverkan. Därför måste vi se till att byggsektorn kan ställa om och minska sitt negativa klimatavtryck.

När vi bygger så mycket som vi gör i dag blir byggsektorns klimatpåverkan såklart bara större om vi inte ser till att planera på nya sätt och bygga med andra material. Under lång tid har vi pratat mycket om hur byggnaders klimatpåverkan är under brukandefasen, alltså under den fas när vi bor i och brukar våra hus. Men klimatpåverkan från den fasen har minskat.

Det handlar om två delar. Det gäller människors sätt att leva och vara men också att vi nu bygger hus mer energieffektiva för brukandefasen. I takt med att den delen av klimatpåverkan har minskat har andelen som kommer från byggskedet ökat. Det är där vi har de stora utmaningarna framåt. Det är främst valet av material som är den största boven. Vi behöver underlätta för trä så att trä som byggmaterial är ett lika självklart alternativ som betong är i dag.

När det gäller utmaningen kostnad tänker jag på byggkostnaden men såklart också på boendekostnaden. De som i dag står utanför bostadsmarknaden måste få komma in på den. Det handlar om att bygga fler hyresrätter med rimliga hyror. Men vi behöver också stärka individens möjlighet att kunna efterfråga en bostad.

Den sista utmaningen som jag nämnde var kvalitet. Här är det ganska enkelt. Vi hörde tidigare från Vänsterpartiet att en hel del av det som byggs i dag kommer att behöva rivras eller renoveras inom så kort tid som 20 år. Det vi bygger i dag måste fungera väl också om 100 år.

Det är här samhällsplaneringen kommer in. Vi bygger inte bara hus. Vi bygger samhällen. För att det ska bli verklighet behövs det långsiktiga perspektiv i hela samhällsplaneringen. Det vi bygger i dag behöver hålla god kvalitet både hållbarhets- och utformningsmässigt. Därför är jag glad att regeringen har tillsatt utredningen som ska se över Boverkets byggregler. Det är de regelverk som styr hur det vi bygger faktiskt byggs.

Med en rödgrön regering byggs det bostäder, många fler bostäder än det byggs på väldigt länge. Det kommer att leda till att fler människor kommer att få ett hem, vilket är bra för hela samhällsutvecklingen och Sveriges framtid.

(Applåder)

Anf. 21 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Jag delar verkligen Emma Hults uppfattning om att det är viktigare att använda de befintliga bostäderna på ett bättre sätt än att riva dem, vilket jag också hörde henne säga att såväl Vänsterpartiet som Sverigedemokraterna var inne på att göra. Men jag hörde inte riktigt Emma Hult ta avstånd från Vänsterpartiets rivningspolitik – men det kanske kommer.

Jag delar också Emma Hults uppfattning att klimatet kanske är den allra viktigaste utmaningen framöver. Trähusbyggande kan vara en av de viktigaste lösningarna. Eftersom trä är en råvara som tar upp och lagrar koldioxid är det viktigt att se till att skogen kan planteras, växa och avverkas. Men det är en annan debatt.

Jag skulle gärna vilja höra hur Emma Hult ser på det faktum att bostadsbyggandet inte når upp till byggmålen. Inte ens regeringens myndighet Boverkets byggmål uppnås när bostadsbyggandet pekar. I stället kommer bostadsbyggandet de närmaste två åren att sjunka i omfattning med hela 30 procent. Det är ett tecken på att regeringens politik inte har fungerat. Investeringsstödet har inte gett det förväntade resultatet. Jag har inte hört någon debattör från vare sig Socialdemokraterna eller Miljöpartiet säga att de 10 000 bostäder som har tillkommit med hjälp av investeringsstöd inte skulle ha byggts i alla fall. Det är naturligtvis svårt att leda i bevis. Min uppfattning är att ett sådant stöd styr snett.

När jag nu har bostadsministerns partikollega framför mig skulle jag gärna vilja höra hennes förklaring till att bostadsbyggandet kommer att sjunka. Eftersom investeringsstödet ligger farligt nära tankarna på att bilda någon form av statligt finansierat byggbolag vill jag höra Emma Hults åsikt om det förslag vi har fått höra om ett statligt byggföretag. Skulle det göra någon nytta?

Anf. 22 EMMA HULT (MP) replik:

Fru talman! Det är tur att jag har två repliker eftersom jag inte kommer att hinna svara på alla Ola Johanssons frågor i min första replik.

Det är skönt att höra att Ola Johansson och jag är överens i många av de saker jag har tagit upp. Jag vill börja med att dementera det Ola Johansson försöker påstå: Vänsterpartiet har inte någon rivningspolitik. Det Vänsterpartiet hänvisade till var en forskare som säger att mycket av det som byggs i dag byggs med så pass dålig kvalitet att det kommer att behöva renoveras inom kort tid. Så uppfattade jag vad som sas, och det är också de signaler som jag får från en stor del av professionen. Det gör också mig orolig.

Jag sa i mitt anförande att för att det som byggs i dag ska bli så bra som möjligt måste man räkna med att det ska finnas där om 100 år. Det handlar bland annat om de resurser som används i byggandet och om den ekonomiska långsiktigheten i projekten.

Ola Johansson, och även någon annan tidigare, nämnde Boverkets mål. Boverket har inga mål, utan Boverket har gjort en prognos av hur många bostäder som behöver byggas. Det är en viktig skillnad.

När regeringen tillträdde satte den upp ett mål inför mandatperioden på 250 000 bostäder. Det kommer vi med råge att uppnå, så regeringen har nått upp till målet. Sedan är också jag medveten om att det har hänt en hel del under mandatperioden som gör att det behöver byggas fler bostäder än de 250 000 som regeringen sa i början av mandatperioden. Det beror framför allt på alla de nya invånare som har kommit till Sverige.

Vi får kämpa för att nå upp till Boverkets prognos, och det behöver vi göra tillsammans. Det är, som bekant, inte regeringen som bygger bostäder utan det är byggbolagen i Sverige, och det är kommunerna som ska ha planeringsförutsättningarna.

Det påbörjades fler lägenheter under förra året än vad det gjordes under Alliansens fyra första år när de hade egen majoritet. Det visar också på att det inte bara är politiken som styr hur mycket som byggs.

Anf. 23 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Det är inte politiken som styr – det kan man villigt erkänna. Det som hände under alliansregeringens första mandatperiod var att det blev en global finanskris som stoppade alla finansieringsmöjligheter – även när det gäller bostadsbyggande. Det är viktigt att poängtera. Det är också viktigt att Emma Hult noterar detta.

Det vi ser i dag, när bostadsbyggandet börjar backa, är att det inte råder en global finanskris, att reallönerna inte sjunker och att det inte råder ett högt ränteläge. Nu är det ovanligt gynnsamma förutsättningar för bostadsbyggande. Det är mot den bakgrunden som det är så märkligt att bostadsbyggandet minskar.

Nu har vi hört Vänsterpartiets förslag, och jag är glad att Emma Hult tar avstånd från att skapa ett statligt bostadsbyggande. Det är häpnadsväckande. Med de problem vi ser på bostadsmarknaden, där många har svårt att ta sig in på marknaden, skulle ett sådant förslag, om det realiserades, med hänsyn till EU:s statsstödsregler inte fungera på något annat sätt än att det syftar till att få fram bostäder åt särskilda grupper. Det ligger nära en mycket angelägen och stundtals farlig diskussion som handlar om hur en social bostadspolitik ska utformas, och det är viktigt för framtiden att

ta den typen av diskussioner på allvar. Men om det är staten som ska lösa problemen är jag oerhört tveksam till.

Jag upprepar ändå min undran. Givet den goda konjunkturen, givet det låga ränteläget och givet ökande reallöner finns ett sjunkande bostadsbyggande. Jag skulle vilja höra Emma Hults förklaring – om det inte är politikens fel.

Anf. 24 EMMA HULT (MP) replik:

Fru talman! Det råder ingen global finanskris just nu, och Sverige har ett gynnsamt ekonomiskt läge – mycket tack vare den rödgröna regering som just nu styr landet.

Tack vare detta läge byggs mycket. Ja, byggandet har sjunkit något de senaste åren, men det kommer fortfarande att påbörjas fler bostäder de kommande åren än vad som påbörjades under de år ni styrde. Det får vi inte glömma.

Jag skulle också vilja komma upp på högre nivåer i hur många bostäder som produceras. Men som jag nämnde i mitt anförande behövs fler faktorer. Det handlar om hur många personer som kan jobba i sektorn i Sverige i dag. Det är en trång sektor där mycket behöver göras. Regeringen gör också insatser för att få fler personer ut i arbete i den sektorn. Det är ett antal saker som behöver göras framåt i tiden på området.

Jag vill också kommentera Vänsterpartiets förslag om statliga byggbolag. Det är inte en fråga som vi i Miljöpartiet driver. Däremot finns Akademiska Hus, och även ni är positiva till bolaget. Det är en intressant diskussion eftersom det är ett statligt bolag som bygger bostäder. Både Ola Johanssons parti och mitt parti är positiva. Men jag anser inte att staten har det fysiska ansvaret att bygga bort bostadsbristen. Däremot anser jag att de kommunala bostadsbolagen har ett stort ansvar.

Den dagen ekonomin går in i ett annat skede måste vi se till att de kommunala bostadsbolagen fortsätter att bygga. Det gjorde de inte under er regeringstid, inte under de fyra första åren och inte heller under de sista fyra åren. Det är vårt ansvar att se till att de kommunala bostadsbolagen också i lågkonjunktur vågar ta ansvaret att bygga bostäder för alla i kommunen.

(Applåder)

Anf. 25 ROGER HEDLUND (SD) replik:

Fru talman! Emma Hult kommenterade i sitt inlägg Jimmie Åkessons uttalande om att det kan bli aktuellt att riva bostäder i Sverige. Det är korrekt. I sämsta fall kan det vara en lösning. I Danmark har rivning varit en bra lösning där man har genomfört den formen av politik i otrygga områden som ett sätt att bli av med de utsatta områdena.

Sådana områden växer i allra högsta grad i antal i Sverige. De ökar i antal för varje år som polisen lämnar en ny rapport om utsatta områden i Sverige. Sverigedemokraterna har i budgeten planerat för att göra insatser för områdesplanering i de områden där otryggheten breder ut sig. Det är ett sätt att komma ifrån de problem som finns där. Polisen har pekat ut fem olika anledningar till att man har så svårt att operera i dessa områden. En anledning är just hur områdena är planerade. När miljonprogramsområdena byggdes planerades de inte utifrån att en sådan situation skulle kunna dyka upp.

Vad gör regeringen för att motverka att fler sådana områden blir extra utsatta och i stället minska antalet utsatta områden? Jag ser en politik där man ökar förutsättningarna för att fler områden blir extra utsatta och otrygga, till exempel genom regeringens förslag om tidsbegränsade bygglov som kan pågå upp till 15 år. Tillfälliga bristfälliga bostäder sätts upp, och på så sätt skapas nya problemområden i Sverige. Det är den strategi som regeringen har på området. Sverigedemokraternas strategi är i första hand att skapa bra förutsättningar för att bygga bort utanförskapsområdena, i sista hand – i värsta fall – att behöva riva områden för att skapa trygghet i Sverige igen.

Anf. 26 EMMA HULT (MP) replik:

Fru talman! Jag blir lite beklämd. Jag hoppades någonstans att Roger Hedlund skulle om inte dementera i alla fall förklara hur rivning av delar av bostadsbeståndet ska skapa fler bostäder till dem som i dag inte har någonstans att bo.

Vi har en utbredd bostadsbrist i väldigt många kommuner runt om i vårt land. Precis som Roger Hedlund säger finns det en hel del områden som också har problem och utmaningar. Jag tror inte att man antar de utmaningarna genom att riva i de områdena. Jag tror snarare på arbete i skolan och med de personer som jobbar i områdena, på förstärkt närvaro av olika myndigheter och på förtätning av dessa områden.

De områden som Roger Hedlund försöker svartmåla, miljonprogramsområdena, är områden som i många fall har väldigt bra standard på de bostäder som är byggda. Det skulle alltså vara katastrof rent ekonomiskt att riva bostäder som vi har gjort en så stor insats kapitalmässigt för att bygga. Vi behöver utveckla dessa områden, inte avveckla dem.

Jag undrar helt enkelt och ställer frågan igen: Är det Sverigedemokraternas mening att vi ska riva delar av vårt bostadsbestånd och att det ska göra att fler människor får någonstans att bo?

Anf. 27 ROGER HEDLUND (SD) replik:

Fru talman! Tack för svaret, Emma Hult! Min motfråga blir då: Hur tänkte regeringen när man förde invandringspolitiken som vi har sett i Sverige under väldigt många år? Vilken framförhållning hade man där när man planerade var de här människorna ska bo?

Vi har en extremt hög bostadsbrist i Sverige, och den är skapad av regeringen – både den tidigare alliansregeringen och den nuvarande regeringen. Det är där man i första hand måste se till att skapa framförhållning på bostadsområdet om man nu vill stå för denna mycket ineffektiva politik när det gäller att hjälpa människor – att hjälpa några få i Sverige i stället för att hjälpa den stora majoritet av dem som är i behov av hjälp som inte kan komma till Sverige.

Det är Sverigedemokraternas politik: hjälp på plats i första hand. Det skulle också skapa förutsättningar för att få bostadsbalans i Sverige. Det är den första insats som Sverigedemokraterna kommer att göra för att nå bostadsbalans. Sedan finns det flera andra politiska områden där man kan förbättra möjligheterna för att öka byggandet i Sverige genom att öka konkurrensen, förbättra möjligheterna för fler byggbolag att agera på marknaden och så vidare.

Men i det här skedet talar vi om de extra utsatta områdena där kriminalitet som droghandel sker öppet, folk inte vågar vittna och religiös extremism breder ut sig. Det är i de bostadsområdena vi talar om att man skulle kunna gå i Danmarks spår och genomföra en framgångsrik politik för att bli av med dessa otrygga områden. I första hand planerar dock Sverigedemokraterna för en områdesplanering som skulle möjliggöra för dessa områden att öka sin trygghet. Det har vi också gjort insatser för i vår budget.

Men min fråga är alltså hur regeringen tänkte när man skapade förutsättningar för fler av dessa otrygga områden, när man skapade en hög bostadsbrist i Sverige bara för att man menar att invandring till Sverige är ett bättre sätt att hjälpa än att hjälpa alla de människor som inte kan komma till Sverige.

Anf. 28 EMMA HULT (MP) replik:

Fru talman! Regeringen har inte skapat den situation som vi ser i vissa delar av världen där det i dag är krig och konflikt. Dessa människor kommer inte hit på grund av regeringens politik. De kommer hit för att de inte har något alternativ.

Ni vill riva bostäder i Sverige i dag. Deras bostäder i deras hemländer har rivits av bomber, krig och bränder. Jag ser inte att det är en lösning på den problematiken. Det blir ganska klart för mig att Sverigedemokraterna gärna flyttar på problem, blundar för problem eller vill förbjuda problem och inte hitta lösningar på dem. Vi ser en rad sådana exempel i debatter som förs just nu, och jag tycker att det är skrämmande.

Ni vill hjälpa på plats. Det är jättebra. Det gör vi också – Sverige är ett av de länder som hjälper absolut flest med biståndsarbete på plats. Men vi tar också ansvar för de människor som vill komma hit och bli en del av det svenska samhället. Vi ser till att Sverige växer sig starkt och starkare i framtiden. För att klara de utmaningar vi står inför behöver vi en ökande befolkning, och den ökningen kommer inte bara att komma av svenskfödda utan även av dem som är födda i andra länder. Det välkomnar Miljöpartiet och de andra partierna i riksdagen, och vi är glada för att Sverige ökar sitt invånarantal. Vi måste också ta ansvar för att de ska bli en del av det svenska samhället.

(Applåder)

Anf. 29 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Verkligheten verkar vara Emma Hults, Miljöpartiets och Socialdemokraternas värsta fiende. Jag ska upprepa vad jag sa i mitt anförande, bara så att vi kommer ihåg.

”Bostadsbristen leder till att fler företag flyttar från Stockholmsregionen”, är en rubrik. ”Rekordlång bostadskö – 600 000 personer köar för en hyresrätt” är en annan. Det är bara i Stockholm. Och på toppen av det: ”Regeringen är på väg att döda bostadsrätterna”, säger vd:n för fastighetsjätten Wallenstam i en intervju. Det är regeringens politik.

Vad har då Miljöpartiet för lösningar för de ungefär 1 miljon människor – förmodligen fler – som står i kö i Sverige? Jo, då kan vi läsa i regeringens politik om den feministiska stadsplaneringen. I Stockholm har vi sett att Daniel Helldén har feministisk snöröjning. När han fick frågor om det svarade han att den feministiska snöröjningen funkar bra – stora delar

av året. Förmodligen menar han när det inte snöar. Då är det såklart intressant att Miljöpartiet vill att den planeringen eller den verksamheten ska lyftas upp till nationell nivå. Man har haft rundabordssamtal om feministisk stadsplanering som ”syftar till att ta ett brett grepp kring ojämlik maktfördelning med ett intersektionellt perspektiv”.

Det är nog inte bara jag som är nyfiken, utan det är nog också alla de som står i kö för hyresrätt som vill veta på vilket sätt detta har underlättat bostadsbyggandet i Sverige. På vilket sätt underlättar det för den unga människan som vill flytta hemifrån att Peter Eriksson på sin dyrbara tid sitter och diskuterar feministisk stadsplanering?

Anf. 30 EMMA HULT (MP) replik:

Fru talman! Det låter nästan som om Lars Beckman hade velat vara där när han nämner rundabordssamtalen. Bostadsminister Peter Eriksson håller fler rundabordssamtal än bara i det här ämnet. Eftersom jag har fått delta i ett antal av dem kan jag säga att de är väldigt givande.

Feministisk snöröjning har för mig inte att göra med den samhällsplanering vi debatterar här i dag. Men att våra samhällen inte ska planeras för alla är intressant att höra. Under väldigt lång tid – jag ska inte säga ett årtal; man fastnar lätt i siffror, som vi hörde vår kollega Ola Johansson göra tidigare, så jag ska akta mig för det och för att blanda ihop siffror – har jag tyckt att det är viktigt att planera våra samhällen för alla. Vi vet forskningsmässigt att om vi planerar utifrån ett jämställt perspektiv, det som Lars Beckman vill kalla feministisk samhällsplanering, blir samhället inkluderande för fler. Jag tycker inte att det är fel.

När det gäller dem som står i bostadskö i Stockholm vill jag säga att den feministiska samhällsplaneringen ska planera hur samhället ska utformas. Att bostäderna sedan byggs i det samhället gör ju inte att det byggs färre bostäder. Jag vet inte vad som får dig att tro det, Lars Beckman. Bostadsbyggande är en del av samhällsplaneringen, men det är en mycket större fråga. Vi får det lätt att låta som att det bara handlar om att bygga hus, men vi måste också planera samhället runt det. Hur rör sig människor? Hur kommer människor att röra sig i framtiden? Hur kommer våra liv att se ut om 50 år? Jag säger 95 år eftersom jag vill att husen ska stå där i minst 100 år. Jag förstår inte riktigt vad du är så upprörd över. Du får gärna utveckla lite vad det är som är så problematiskt med att vi planerar våra samhällen ur ett feministiskt perspektiv. Som feminist tycker jag att det är ganska trevligt.

Anf. 31 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Min enkla fråga till Emma Hult var alltså på vilket sätt det underlättar att vi löser bostadsbristen i Sverige att bostadsministern sitter i rundabordssamtal om feministisk stadsplanering. Jag tror att alla hörde att vi inte fick något svar på den frågan.

Det finns konkreta förslag. Vi har hört det i bostadspolitiska debatter i dag. En samspelt allians har konkreta förslag. Vi brinner av lust att ta över regeringsmakten i höst, och det är klart att det kommer att leda till ökat byggande.

Ett av de förslag som Moderaterna framfört är att vi ska ha hyrköp för unga, det vill säga att man först hyr och sedan efter ungefär 15 år eller vad det blir för tidsgräns har möjlighet att köpa loss sin lägenhet – om man vill – och bo i bostadsrätt. Det vore intressant att veta vad Miljöpartiet tycker om det. Vill ni vara med och utveckla ett ordentligt hyrköpssystem i Sverige så att även unga har råd att äga sin bostad?

Vill Miljöpartiet också att fler ska ha råd att äga sin bostad? Är det en prioriterad fråga för Miljöpartiet? Vilka slutsatser har ni då dragit av de krigsrubriker som varit om att regeringen är på väg att döda bostadsrätterna? Det är ju ditt statsråd som är ansvarig för den politiken, Emma Hult.

Det är också många som vill bo nära vatten. Det finns ett oändligt antal sjöar i Sverige och en lång kust. Många vill bo nära, så jag vill också fråga Miljöpartiet om ni vill vara med på att reformera strandskyddet i Sverige så att fler kan få bo där de vill bo, nära vatten. Ser Miljöpartiet ett behov av en mer balanserad och flexibel lagstiftning som innebär att fler har möjlighet att bo nära vatten?

Anf. 32 EMMA HULT (MP) replik:

Fru talman! Om man frågar den grupp som står utan bostad i dag vad de vill ha för typ av bostad och om de har några speciella önskemål är svaret oftast nej – de vill ha någonstans att bo. Detta ser jag som vårt absolut viktigaste uppdrag.

Vi vet att människorna i denna grupp oftast har lägre inkomster och ibland lever med väldigt knappa marginaler. Att de skulle kunna efterfråga en bostad – en lägenhet, en villa eller ett fritidshus – i strandnära eller sjönära läge står inte riktigt klart för mig. Det är viktigt att det tillskapas bostäder för denna grupp av individer, så att människor har möjlighet att bo och vi minskar den bostadsbrist som finns i Sverige i dag.

Det är härligt att höra att ni brinner av lust att ta över. Ni brinner uppenbarligen av lust att tillsätta en utredning om riksintressena – en sådan utredning som ni tillsatte förra mandatperioden. Den gav inte det resultat ni ville, så nu vill ni tillsätta en ny. Fantastiskt! Det är bra att ni brinner för detta.

Vi ska nog också se till att vi kommer vidare, och jag tror att vi där behöver bred enighet vad gäller riksintressena. Det finns intressen av olika slag. Vi fick tidigare höra från en av våra kollegor att de kan komma att bli färre även om ni ville låta som om ni var eniga i den frågan; jag upplevde det inte så.

Hyrköp är en modell som används i Sverige i dag. Riksbyggen bygger just nu sådana lägenheter i Järfälla. Jag har ingenting emot det. Men jag undrar hur ni vill att de ska bli fler. Vill ni subventionera den typen av bostäder, eller vad är det ni vill göra? Lagen ger uppenbart möjlighet att bygga sådana bostäder redan i dag.

För Miljöpartiet är det viktigt att vi bygger bostäder som människor har råd att efterfråga. Vi har människor som i dag står utan bostad, och det är ingenting vi kan acceptera.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 18.)

§ 12 Ny lag om bostadsanpassningsbidrag

Civilutskottets betänkande 2017/18:CU6
Ny lag om bostadsanpassningsbidrag (prop. 2017/18:80)
föredrogs.

Anf. 33 CAROLINE SZYBER (KD):

Fru talman! Vi ska debattera ett förslag om bostadsanpassningsbidrag, som i stora delar är bra. Tyvärr har regeringen dock valt att ta bort Boverkets förslag om bostadsanpassningsbidrag för brandskyddsåtgärder, med hänvisning till att det är problematiskt att bestämma vem som ska få bidraget.

Jag vänder mig emot denna förenklade beskrivning. Jag tycker snarare att det finns stor risk för att brandskyddsfrågorna med regeringens konstruktion hamnar mellan två stolar. Det finns en stor risk för godtycke. Jag tycker inte att det ska spela någon roll vilken kommun man bor i. När det handlar om något så viktigt som detta behövs tydlighet.

Av alla som omkommer i Sverige är det 90 procent som gör det i sina bostäder. Äldre är överrepresenterade bland dem som dör i bränder. Omkring hälften av dem som omkommer i bränder varje år, det vill säga över 50 personer, är över 60 år. Det är ensamma äldre som dödas av elden. Många av dessa är kända av sociala myndigheter i kommunerna, och man skulle ha kunnat sätta in brandskyddsåtgärder, till exempel mobila sprinkler, spivakt eller något annat. Det skulle ge stor effekt när det gäller att minska antalet döda i bränder. Förra året avled 113 personer i bränder, vilket är den högsta siffran på sju år.

Jag tycker att vi har ett ansvar att bryta den negativa trenden. Äldre ska, oavsett om de väljer att bo kvar hemma eller inte får plats på ett äldreboende eller om de faktiskt får plats på äldreboende, ha samma skyddsnivå. Nivån på brandskyddet ska vara hög. Det ska inte heller spela någon roll när äldreboendet byggdes, om det var före eller efter 2012. Här finns en stor ojämlikhet.

Över lag kan sägas att de som omkommer i brand är handlingsbegränsade på grund av ålder eller funktionsnedsättning eller på annat sätt. Brand uppstår ofta i deras omedelbara närhet, det vill säga i kläder eller i möblerna de sitter i. I de fallen behövs en snabb detektion av branden så att man minskar risken för spridning och de drabbade kan få hjälp av personal eller ett automatiskt släckningssystem.

Sammantaget kommer det att ha bäst effekt för att få ner antalet döda i bränder om fler kommuner jobbar med ett individanpassat brandskydd för dem som bor kvar hemma i sina bostäder. I stället för att säkra ett fullgott brandskydd för äldre är det alltför många kommuner som driver dyra rättsprocesser mot detta.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har en nollvision: Ingen ska omkomma eller skadas till följd av brand. Till 2020 vill MSB ha minskat antalet omkomna till 80 personer per år. Ska vi nå det målet behövs åtgärder. Regeringen har rätt i att exempelvis insatser med stöd av socialtjänstlagen och ökad kunskap om brandskydd för de utpekade riskgrupperna kan vara ett steg i rätt riktning, men det behöver göras mycket mer.

Brandskyddsföreningens slutsatser handlar om ökad brandsäkerhet för den som är sjuk, förvirrad eller gammal. Där räcker det sällan med till exempel en fungerande brandvarnare. Rökdetektorer måste kanske kopplas till ett trygghetslarm. Det kan som sagt behövas någon form av spisvakt eller mobila sprinkler. Att alla kommuner tar hänsyn till brandskyddet när äldre får hjälp att anpassa sina bostäder borde vara en självklarhet. Alla pensionärsorganisationer är överens i frågan. Det handlar om att säkra våra äldres brandskydd.

När äldres position i samhället mättes för några år sedan av World Values Survey utmärkte sig Sverige som det näst lägst rankade landet. Ibland undrar jag om det är vissas syn på äldre som gör att man inte väljer att satsa mer på detta. Jag hörde från pensionärsorganisationerna att Miljöpartiet skyllde på att bostadsministern inte haft med detta att göra; det var socialministern. Det är så enkelt att skylla på varandra.

I slutändan tror jag att vi måste vara väldigt tydliga: Detta kanske är en kostnad. Det kanske snarare var Finansdepartementet som tyckte att vi inte kan kräva detta av kommunerna om vi inte också ger dem mer pengar. Men då tror jag att man behöver fråga sig: Vad är ett liv värt? Är det värdigt att folk i dag dör i bränder i sina hem? Med ganska enkla system skulle vi kunna klara detta.

Jag tycker att de som röstar på utskottets förslag i stället för på den reservation som jag tillsammans med Moderaterna har lagt fram i dag ska fundera lite på vad människolivet är värt. Man kanske skulle lyssna på sina expertmyndigheter. Man kan inte ha en nollvision, som MSB har sagt, och uppdra åt en annan expertmyndighet att ta fram ett lagförslag för att sedan bara lägga det i papperskorgen.

För mig visar denna debatt att detta bara är en del av problemet. Den utsatthet och otrygghet som brandstatistiken så brutalt sätter ljuset på handlar inte bara om risken för eldsvådor. Den handlar om ett samhälle där många äldre tvingas leva i en bostad som begränsar deras möjligheter till kontakt och deras möjlighet att röra sig. Med detta yrkar jag bifall till reservation 3.

Anf. 34 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Efter det brandtalet från Caroline Szyber behöver inte jag upprepa allt klokt som har sagts. Jag tänkte kommentera den nya lagen om bostadsanpassningsbidrag lite generellt. För många familjer som är i behov av bostadsanpassning handlar det naturligtvis om en livsavgörande insats.

Jag har läst regeringens proposition, och vi moderater står bakom den. Men jag ska vara riktigt ärlig: Kan jag garantera att detta kommer att bli en förbättring för funktionsnedsatta i Sverige i behov av bostadsanpassningsbidrag? Nej, det kan jag naturligtvis inte. Men om det skulle visa sig att regeringen även på detta område gör försämringar får naturligtvis den nya alliansregeringen i höst se över denna lagstiftning.

Fru talman! Tyvärr är det så att om det är någon grupp i samhället som har blivit sviken av denna regering är det de funktionsnedsatta. Vi har kunnat se hur till exempel de som är i behov av personlig assistans, LSS, har blivit utsatta för regeringens korståg. Tusentals personer har fått se sin LSS bli indragen.

Vi har sett regeringen göra om bilstödet för funktionsnedsatta. Och Liberalerna har förtjänstfullt här i kammaren lyft fram det faktum att väldigt få beviljas bilstöd.

Jag träffade i helgen en familj vars barn tragiskt hade gått bort. De berättade om den kamp som de hade haft för att få en dräglig tillvaro med assistans, för att få en bostadsanpassning i den kommun som de bodde i och för att få sin bil anpassad samtidigt som de skulle klara av livet. Det är nog få av oss som kan föreställa oss denna situation.

Jag har också sett de oroväckande signaler som regeringen har skickat ut om att man har gjort kraftfulla neddragningar i LSS. Det är signaleffekter till Sveriges kommuner som är mycket olyckliga.

Vissa kommuner har sagt ungefär följande i medierna: Nej, vi vill inte bevilja bostadsanpassningsbidrag. Vi tycker att det är bättre att det funktionsnedsatta barnet bor på institution – vårdhem.

Herr talman! Jag vill inte se en sådan utveckling. Jag vill inte att funktionsnedsatta i Sverige ska hänvisas till institutionsboende på grund av att de får sin assistans indragen eller på grund av att de inte får en bostadsanpassning som möjliggör att de kan bo hemma.

Det är alltså väldigt viktigt att trygghetssystemen fungerar för dessa familjer. Det är därför som jag hoppas att denna nya bostadsanpassningsbidragslagen ska göra att det blir en mer likvärdig behandling i kommunerna i Sverige. Men det ska naturligtvis inte leda till en försämring. Syftet måste vara att när man hamnar i en situation och behöver samhällets stöd måste detta stöd fungera. Samhällets stöd måste fungera.

Caroline Szyber argumenterade mycket klokt och bra för varför brandskydd naturligtvis borde ingå. Vi moderater står bakom reservation 3, men jag tänker inte upprepa allt klokt som hon sa. Men jag tycker att det är bekymmersamt att regeringen inte ser brandskydd som en viktig fråga. Det är klart att brandskyddet är en väsentlig del för en person som bor hemma och sitter i rullstol för att överleva om en brand uppstår. Det finns alltså många bra sakskaäl till att brandskyddet ska ingå i bostadsanpassningsbidraget.

Herr talman! Jag hoppas att syftet med denna lag, till skillnad från försämringarna i LSS och till skillnad från försämringarna i bilstödet, är att säkerställa att vi även i framtiden har en bra skyddslagstiftning för den som är i behov av bostadsanpassningsbidrag. Skulle det av någon anledning visa sig att det blir försämringar här som vi inte har kunnat se ber vi att få återkomma till kammaren i höst. Vi står alltså bakom stora delar av denna lagstiftning. Men jag yrkar bifall till reservation 3 om brandskyddet.

Anf. 35 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman, ledamöter och åhörare! I tider då vi har starka skäl att tvivla på regeringens avsikter när det gäller ambitioner och kostnader för LSS, personlig assistans, måste vi vara på vår vakt när det kommer en ny lag om bostadsanpassningsbidrag. Vi har läst den noga och är i huvudsak positiva till att reglerna när det gäller bostadsanpassning förtydligas.

Regeringen har ännu inte tagit avstånd från förslagen om besparingar inom LSS, som har kommit från en av regeringen tillsatt utredare, och förslag om att den personliga assistansen ska omprövas vartannat år. Detta är något som skapar stor oro och stress bland personer som just tack vare tillgången till assistenter kan verka i samhället.

Herr talman! En sådan person är Maria från byn Axtorna utanför Kö-
inge i Falkenberg, en by som är känd för ett stort slag där vi hallänningar
slogs mot de elaka svenskarna på 1400-talet. För tolv år sedan bröt Maria
nacken genom en olyckshändelse, en vanlig fallolycka. Det kan vi alla råka
ut för, men det får ofta inte sådana dramatiska följder. Maria totalförlama-
des från nacken och nedåt och är sedan dess beroende av personlig assi-
stans dygnet runt varhelst hon befinner sig. Hon bor kvar i huset med sin
man, sina barn och jakthunden. För tolv år sedan baserades hennes planer
för livet på att hon skulle kunna röra sig fritt och planera saker med kort
varsel, sådant som de flesta personer mellan 35 och 40 år ser som själv-
klart. Men efter en lång tid på sjukhus förändrades detta sedan det stod
klart att hon skulle behöva en mycket omfattande hjälp.

Väl hemma i det stora huset insåg familjen att det fanns massor att göra
för att Maria skulle kunna bo kvar och fortsätta fungera tillsammans med
sin familj – med arbete, skola, fritidsaktiviteter, vila och samvaro med
släkt och vänner.

Eftersom Maria var väl försäkrad kunde familjen bygga ut huset med
de hjälpmedel som följer av bostadsanpassningen och även bidraget och
lite till. Familjen kunde också skaffa sig en rejäl bil stor nog för Maria och
hennes rullstol och för assistenterna, en av dem som förare, en som passa-
gerare och ytterligare någon medföljande.

En annan sak som hon tidigt insåg var att om hon ständigt – 24 timmar
om dygnet sju dagar i veckan – ska ha personer som arbetar med henne i
hennes hem måste det finnas utrymmen främst för att familjelivet ska fun-
gera, så att alla familjemedlemmar ska kunna känna att de kan bevara sin
integritet med främmande personer i hemmet när de sitter i tv-soffan eller
vid köksbordet eller när de är på toaletten. Men det måste också finnas
utrymmen för att de personliga assistenterna, som ständigt finns till hands
i hemmet, behöver rast, vila och tid för sig själva mellan arbetspassen och
under arbetspassen. De ska kunna trivas i det hem där de arbetar och kunna
göra ett bra jobb. Därför finns det också sådana utrymmen i familjens hem.
Det är ett av skälen till att det fungerar så bra jämfört med hur det skulle
fungera utan dessa utrymmen.

När Boverket tog fram underlaget för regeringens förslag var det just
åtgärder som värnar integriteten som lyftes fram, men dem har regeringen
strukit. Det är oklart varför regeringen har gjort det. Boverket pekade vis-
serligen på tolkningsproblem men menade ändå att ett stöd för sådana ut-
rymmen som finns i Marias hem skulle kunna ges.

Maria är samhällsengagerad på ett annat sätt än hon var före olyckan
för tolv år sedan. Hon blev efter olyckan tillfrågad om hon ville ta politiska
uppdrag för Centerpartiet, och hon sitter som nämndeman i tingsrätten.
Hon är också ledamot i socialnämnden i Falkenbergs kommun och ersät-
tare i kommunfullmäktige. Med sina assistenters hjälp är hon kapabel att
göra vad som helst. Inför detta val räknar hon förstås med en ordinarie
plats. Redan under vår partistämma i höstas gjorde hon sig känd som en
talesperson i funktionshindersfrågor, med assistenterna vid sin sida. Efter-
som hon inte kan andas själv och saknar rörlighet och känsel från nacken
och nedåt måste det vara så. Men det fungerar tack vare henne själv och
de assistenter som hon har anställt och schemalagt för att följa med på
möten och evenemang hemma, semesterresor och möten runt omkring i
Sverige.

Herr talman! Det var Maria som gav mig idén att föreslå att reglerna för bostadsanpassning, nu när de ska göras om, ska kompletteras med möjligheter att bevilja bidrag för utrymmen åt personliga assistenter i hemmen. Jag hade hoppats att övriga partier skulle ha sett det som ett förbiseende från regeringens sida och ställt sig bakom vårt yrkande, som också stöds av Boverkets underlag. För oss i Centerpartiet är det självklart att det med en personlig assistans som fungerar och får lov att kosta ska vara så att människor som har skadats eller fötts med ett funktionshinder får bästa möjliga stöd. Jag tycker att det exempel jag just berättat om beskriver hur det skulle kunna vara en vinst för samhället.

I socialutskottets yttrande i betänkandet framhåller både Centerpartiets och Sverigedemokraternas representant Centerpartiets motion. Därför vill jag yrka bifall till reservation nr 1 om utrymmen åt assistanspersonal.

För tids vinnande avstår jag från att yrka bifall till vår reservation om insatser för att underlätta bredbandsinstallation i bostäder där det inte tidigare är framdraget. Motivet till denna är att det självklart underlättar många av de vårdinsatser som kan bli aktuella plus att det skapar helt andra förutsättningar att delta i samhället via sociala medier och aktivt ta del av det som sker, inte minst genom det betydligt större digitala tv-utbud som finns via bredband.

Återigen ska vi komma ihåg att detta, som i Marias fall, kan handla om att ett liv plötsligt förändras och att det du tidigare inte trodde dig behöva blir livsviktiga åtgärder – som det ska skapas förutsättningar för genom bostadsanpassning.

Anf. 36 LEIF NYSMED (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i civilutskottets betänkande CU6.

Regeringen har lagt fram ett förslag till ny lag om bostadsanpassningsbidrag. Bostadsanpassningsbidraget är ett uttryck för samhällets mål att alla människor med funktionsnedsättning ska kunna leva som alla andra i en egen bostad. Jag vill att det ska vara tydligt, för det finns en del som försöker insinuera att vi inte skulle vilja det. Regeringen har konstaterat att det finns skäl att se över den nuvarande lagen om bostadsanpassningsbidrag för bland annat anpassning till gällande funktionshinderspolitik så att den sökandes rätt sätts i centrum, kommuners handläggning förenklas och lagstiftningen uppfattas som förutsägbar och tydlig för den enskilde.

I förslaget ligger att det är den enskilda personen med funktionsnedsättning som ska söka bostadsanpassningsbidraget. Det innebär att den sökande får större integritetsskydd, har större möjlighet att påverka typen av anpassning och själv ska kunna överklaga ett avslagsbeslut. Vi anser att det är samhällets ansvar att se till att personer med funktionsnedsättning har möjlighet att vara fullt delaktiga och leva självständiga liv.

Det finns två förslag som har lyfts upp och som jag tycker är värda att nämna i diskussionen.

Först gäller det Caroline Szybers och Lars Beckmans yrkande när det gäller brand. Vi tycker naturligtvis också att det är väldigt viktiga frågor. Vi vill inte att någon människa ska brinna inne och dö. Om någon tror det och försöker lägga ut det på Facebook dementerar jag nu det bestämt här i kammaren.

När det gäller exempelvis spisvakter och spistimer finns det dock redan i dag, och möjligheten att söka det bostadsanpassningsbidraget kommer inte att försvinna. Det frågan gäller är de enklare sprinklersystemen, och precis som regeringen anser vi att man kan få sådant stöd genom socialtjänstlagen. Det handlar också om att öka kunskapen om brandskydd för de utpekade riskgrupperna; det är naturligtvis väldigt viktigt.

Om vi går tillbaka till de punkter jag nämnde, om att komma framåt, ser vi att det handlar om att den sökande sätts i centrum och att det är personerna själva som söker. Ett system i den nya lagen som gör att andra ska söka eller påtala bristen kanske motverkar de syften vi haft. Vi ser ändå att det genom socialtjänstlagen finns möjlighet att få den här åtgärden utförd. Även kommunerna ser detta som besvärligt – hur ska gränsdragningen se ut? Det handlar också om att titta på kvaliteten, liksom otydligheten och osäkerheten för både sökande, närstående och bostadsägare, vad gäller besluten i dessa frågor. Det gör alltså inte att kommunernas handläggning förenklas, vilket ju faktiskt är syftet med att förenkla den här delen.

Vi kvarstår alltså vid vår ståndpunkt här, men det betyder inte på något sätt att vi inte tycker att frågan är viktig. Vi tror i stället att detta kan lösas genom socialtjänstlagen.

Ola Johansson har nämnt detta med integrationsdelen för dem som jobbar i hemmen. Som facklig tycker jag självklart att det är en jätteviktig fråga att de som arbetar har möjlighet till utrymmen att vara i, men det är svårt att göra avgränsningen – beroende på att olika människor har olika bostäder. I det fall Ola nämner, ett småhus, kanske man kan bygga till enklare, men vad ska man göra exempelvis i en hyreslägenhet? Hur ska vi behandla frågan där? Det finns en del sådana svårigheter som vi tycker att man måste ta i beaktande när man tittar på detta. Vilka skäl för ökad integritet ska anses vara giltiga, och vem ska kunna styrka behovet? Det finns fortfarande en del problematiska delar i detta som gör att vi i det här fallet inte går vidare med det.

Återigen, herr talman, vill jag yrka bifall till förslaget i civilutskottets betänkande CU6.

Anf. 37 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Herr talman! När jag lyssnar på Leif Nysmed känns det som att han borde ha kommit på den frukost som jag och Mats Green ordnade tidigare i våras, för jag måste ändå säga att man blir lite mörkrädd över den okunskap som både visats av delar av regeringen när den har lagt fram detta och nu även köps av stora delar av utskottet.

Slutsatserna är baserade på remissvar från kommunala handläggare, som själva tycker att detta kanske är lite jobbigt. Men den nationella samverkansgruppen för brand – som jobbar med detta, som träffas och som verkligen är en expertgrupp – säger att det är väldigt märkligt att man, efter att Boverket har tagit fram ett förslag, fortsätter att lägga brandskyddet under socialtjänstens ansvarsområde. Som jag sa tidigare: Jag tror att det finns en jättestor risk att det här faller mellan stolarna i regeringens konstruktion, och jag tror att det finns en otroligt stor risk för godtycke.

Jag har två frågor till Leif Nysmed. Den första är: Varför har ni inte tagit tag i problematiken med när ett äldreboende är byggt? Varför ska det vara årtalet 2012 som avgör vilken brandsäkerhet våra äldre får, alltså beroende på vilket äldreboende de bor i? Det är min första fråga.

Min andra fråga är: Varför lyssnar man inte på expertmyndigheten och gör detta mycket tydligare och sätter människors behov i fokus? Ofta vet man ju; dessa personer har varit i riskzonen länge, och de får stöd och hjälp i sina bostäder. Man kan till och med väldigt enkelt – vissa kommuner har testat det här – ha ett sprinklersystem och sedan ta bort det. Det blir ingen merkostnad.

Jag tycker verkligen att det i de här fallen är så tydligt att man har låtit kronor och ören avgöra mer än människors behov. Jag tycker att det är beklagligt och synd, Leif Nysmed, och jag tycker att det säger väldigt mycket om er syn på detta.

Anf. 38 LEIF NYSMED (S) replik:

Herr talman och Caroline Szyber! Jag tycker att det blir så tråkig stämning, för det klistras på oss att vi skulle vilja att människor råkar illa ut. Det är liksom inte det som är syftet. Vi har tittat på detta, det har varit ute på remiss och det har funnits olika överväganden, och vi har landat i detta.

Du raljerar lite grann över att de kommunala handläggarnas och kommunernas remissvar inte skulle vara kunskapsbaserade, Caroline Szyber, men de lyfter faktiskt fram även det du oroar dig för: risken för godtycke i hanteringen. Man undrar hur man ska styrka behovet av det automatiska, hur den krets av personer som behöver åtgärden ska fångas upp och så vidare. Sedan går vi även ifrån det vi hade och som jag nämnde, att det är den sökande som sätts i centrum. Här skulle det vara andra som kommer in och ska påtala en brist som någon behöver ha åtgärdad.

Vi tror faktiskt fortfarande att detta kan lösas med stöd av socialtjänstlagen. Skulle det visa sig finnas brister i det får man naturligtvis titta på det, men jag tror ju på de tjänstemän som tar fram det här underlaget. Jag tror inte att de sitter och tänker: Nej, äldre är inte en grupp som vi behöver ta vara på.

För att det ska vara ett bostadsanpassningsbidrag som utgår från de punkter vi har talat om – att det är den sökande som sätts i centrum, att handläggningen för kommuner ska förenklas och att det ska vara smidigt – tror jag ändå att detta är ett bra system. Just den här delen, alltså vad gäller sprinklersystemen, kan fångas upp genom socialtjänstlagen. De andra delar du nämner, som spisvakter och spistimer och sådant, kommer nämligen fortfarande att kunna fås.

Anf. 39 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Herr talman! Det är lite roligt att just Socialdemokraterna tycker att det är jobbigt med etiketter. Ni är mästare på att klistra på etiketter på allt och alla, att tala om att barn sätts på börsen och så vidare.

För mig är det i detta fall glasklart att ni inte sätter människovärdet i centrum. Då tänker jag ha ett högt tonläge, precis som ni har i andra frågor. För mig är detta nämligen en hjärtefråga. Jag tycker att det är oerhört tydligt att man inte har satt människor i centrum utan att man tycker att det är jobbigt för vissa handläggare.

Om jag ska vara helt ärlig: Fråga de flesta äldre! Hur tror du att de får stöd och hjälp? Tror du att det är enkelt och att man bara går till socialtjänsten och får det? Vet du hur mycket anhöriga behöver släss för att äldre i dag ska få den värdiga ålderdom som de har rätt till? Det är inte så att

man själv bara ringer upp socialtjänsten och får en plats på ett äldreboende. Vi har brist på äldreboenden i de flesta av landets kommuner.

Jag vill verkligen ha ett svar från Leif Nysmed: Varför ska det spela roll för den säkerhet som de boende och personalen på ett äldreboende får om äldreboendet är byggt före eller efter 2012? I dag är det en jättestor skillnad. Ni har inte tagit tag i detta.

Ni talar om att luta sig mot saker och ting. Ni kanske skulle luta er mot den expertgrupp som har jobbat med brandskyddsfrågor under lång tid – som ni själva har tillsatt – och lyssna på dem.

Jag tycker att det är tydligt att det är någonting annat som har satts i centrum – någonting är krångligt och kanske dyrt. Men jag tycker att vissa saker i vårt samhälle ska få kosta. En värdig ålderdom är en sådan sak.

Anf. 40 LEIF NYSMED (S) replik:

Herr talman! För att höja tonläget lite grann tycker jag att detta fortfarande fångas upp här. Det är inte på något sätt så att det är förbjudet att införa detta. Det finns fortfarande möjligheter i socialtjänstlagen att kunna få detta stöd om det skulle finnas skäl för det.

I det förslag på bostadsanpassningsbidrag som vi har lagt fram har vi satt individen i centrum. Det är individen som ska ha möjlighet att ansöka om och kunna få de åtgärder som personen efterfrågar. Det finns naturligtvis även möjlighet för den som behöver att få hjälp med att söka vidare – man kan lämna fullmakt för att göra detta.

Vi tycker att denna del angående sprinkler tas upp genom stöd av socialtjänstlagen. De andra frågorna som du nämnt tidigare finns också med i bostadsanpassningsbidraget. För att det inte ska finnas några tveksamheter om hur den krets av personer som behöver få dessa åtgärder ska fångas upp tycker vi att detta ska ligga under socialtjänstlagen, som fallet är i dag.

Jag vill påpeka att vi tycker att äldre är lika mycket värda som några andra i samhället. Caroline Szyber försöker att klistra på oss etiketter och säger att vi inte bryr oss om dem. Jag har en mor som bor hemma och som har fått sitt hem anpassat genom socialtjänstlagen, vilket har gått väldigt bra. Det är inte så att det på något sätt är omöjligt. Att du, Caroline Szyber, står här och försöker att anklaga mig för att jag skulle tycka att min mor inte har den rätt som hon borde ha tycker jag är jävligt grovt. Ursäkta mig, men nu blir jag nästan lite berörd. Jag ber om ursäkt.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Jag får be ledamöterna att tänka på vilka uttryck de använder sig av.)

Anf. 41 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Det är lätt att denna typ av debatter kommer att handla om ens sjuka mor. Men det är bra att Leif Nysmed i vanlig ordning tar upp det fackliga perspektivet på frågorna. Jag förstår att han har lätt att sätta sig in i hur det är att arbeta som personlig assistent. Man är sannolikt medlem i Kommunal, ett fackförbund där det i de flesta sammanhang är naturligt att man har platser att kunna dra sig undan på under ledig tid eller då man för tillfället inte utför en arbetsinsats med sina brukare. Detta innefattar att man har en egen toalett att tillgå, att man har duschmöjligheter och att man kan dra sig undan när det kommer ett privat telefonsamtal.

Men så är inte fallet i detta sammanhang. Jag försöker att beskriva det inte bara utifrån personalperspektivet utan även utifrån brukarperspektivet och utifrån familjens situation. Det kan vara en familj som är van vid att umgås tillsammans på kvällarna och som är van vid att sitta vid köksbordet och resonera om småsaker och lösa små familjekonflikter som kan uppstå i olika sammanhang. Det kan handla om läxhjälp för barnen och andra saker.

I denna situation arbetar två personer som gör ett professionellt och viktigt arbete som är avlönat och sker under goda fackliga avtal och villkor. De arbetar i detta sammanhang och är hänvisade till soffan framför tv:n, till köksbordet eller till något annat tillgängligt utrymme under den tid som arbetet utförs.

Jag tycker att det är märkligt att det ska vara så svårt – inte bara för Leif Nysmed och hans regering utan även för andra partier som är representerade i denna debatt – att begripa att detta kan vara en viktig fråga.

Jag skulle vilja fråga Leif Nysmed om han inte har funderat över detta också ur ett brukarperspektiv. Jag vill att han förklarar hur det kommer sig att han tycker att detta är en svårighet.

Anf. 42 LEIF NYSMED (S) replik:

Herr talman! Jag kan faktiskt sätta mig in i den delen också ur ett brukarperspektiv.

Det finns ju två parter i detta. Den ena parten är personen som ska utföra arbetet och som, precis som du beskriver, ska kunna sköta vissa personliga hygieniska saker och kanske inte vill sitta på brukarens toalett. I vanliga fall finns det personalutrymmen. Detta är ett väldigt specifikt jobb, där man är hemma hos någon. Det är svårt att inrätta en egen toalett eller ett eget duschutrymme i en hyreslägenhet där det bara finns en toalett eller bara en dusch. Det är naturligtvis knepigt.

Den andra parten är brukaren. Jag förstår också utifrån brukarens perspektiv att man kanske vill ha lite privatliv. Man vill kunna sitta i lugn och ro utan att ha assistenten precis inpå en. Men det är ju så att vi bor i olika typer av bostäder, och det finns en viss problematik här. Vad är det som ska avgöra om man ska få en sådan här åtgärd? Är detta någonting enbart för småhusägare? Hur gör man i en bostadsrättsförening? Hur gör du i en hyreslägenhet?

Det blir knepigt – var ska gränsen dras? Risken är också att det blir stora skillnader mellan olika brukare. Jag tycker inte att det är helt klargjort i detta förslag hur det ska lösas. Därför finns det inte med i förslaget.

Anf. 43 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Vi har alldeles nyss diskuterat bostadspolitik. Vi kan notera att det finns väldigt många olika typer av bostäder. Det finns många olika typer av upplåtelseformer, och det finns många olika förutsättningar för hur man ska kunna skapa saker och ting i sitt hem. Man har till exempel inte full rätt att förändra en hyresrätt på det sätt som man kanske kan göra i en villa som man bor i.

Detta är ju fullt bekanta problem. Den kommunala handläggare som har att hantera en ansökan om bostadsanpassning har att överväga sådana saker i vartenda ärende. Varför är det då just i detta fall så omöjligt att tänka sig att detta skulle kunna vara en viktig och möjlig åtgärd? Att det

inte går att göra i samtliga sammanhang, är det tillräckliga skäl att neka en person möjligheten att kunna göra en bostadsanpassning när förutsättningarna finns?

Jag kan säkert nämna flera andra exempel där en viss åtgärd som är berättigad till bostadsanpassningsbidrag inte går att vidta därför att bostaden ställer upp olika typer av hinder. Upplåtelseformen medger heller inte att man gör dessa förändringar i bostaden. Följden blir i stället att man måste byta bostad, och det är ju inte någonting som är önskvärt.

I det fall som jag har beskrivit handlar det om en person som kunde bo kvar och som kunde vidta denna åtgärd. I ett annat fall kanske det är svårare. Här fanns de ekonomiska förutsättningarna att göra dessa förändringar, men i andra fall finns inte dessa ekonomiska förutsättningar.

Det som Leif Nysmed och hans regeringsalternativ företräder är att personer som inte har de ekonomiska förutsättningarna att själva vidta dessa åtgärder inte ska kunna få det. Det tycker jag är otillständigt. Det är inte värdigt en socialdemokratisk regering.

Anf. 44 LEIF NYSMED (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte om Ola Johansson aspirerar på att bli socialdemokrat, men jag noterar att det egentligen bara är Centerpartiet och eventuellt Sverigedemokraterna som tycker att denna fråga är tillräcklig för att gå vidare med. Det är alltså inte bara regeringen som står tveksam inför detta.

Men som regeringen skriver i propositionen ser man att det finns en hel del relevanta synpunkter i förslaget. Jag håller till stor del med dig om det du säger, men jag ser också problematiken i det. Hur omfattande ska en sådan här åtgärd kunna vara? Vilken bostad ska sökande få bo i? Vilka skäl för den ökade integriteten anses vara giltiga? Hur ska man styrka det?

Det finns en del problem i den här frågan som inte är helt lösta. Därför finns den inte med i förslaget. Men jag vill säga att Ola och jag delar rätt många synpunkter också i den här frågan.

Anf. 45 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman, åhörare, tittare och lyssnare! Den rödgröna feministiska regeringen arbetar systematiskt och målmedvetet för en långsiktigt hållbar välfärdspolitik. Ett exempel på detta arbete är förslaget till en ny lag om bostadsanpassningsbidrag.

De flesta bestämmelser i den gamla lagen från 1992 förs över till den nya lagen, men i vissa fall med en del förtydliganden och anpassningar till rådande praxis. Det har ju gått 26 år sedan lagen kom till och skett en hel del praxisutveckling, så det är inte konstigt att det behöver göras en översyn. Lagen har även tolkats på olika sätt i de olika kommunerna. Med dessa förändringar är tanken att bedömningarna ska bli mer likvärdiga i hela landet.

Ett av motiven i övrigt till att lagen ses över är att få den mer i linje med den nu rådande funktionshinderspolitiken, och vi har ju hört flera talare tala mycket om andra funktionshindersområden i vår lagstiftning. Det innebär bland annat att den sökande ska bli mer synlig i lagen och sättas i centrum. Syftet är även att förenkla handläggningen för kommunerna, som har ansvaret för dessa frågor, samt att tillämpningen ska bli mer förutsägbar än tidigare. Det blir till exempel tydligare än förut att den som åtar sig att

regelbundet eller periodvis vårda en person med funktionsnedsättning i sin egen bostad också ska kunna få bidrag för anpassning av den egna bostaden för detta syfte.

En nyhet är att kommunerna enligt den nya lagen inte bara kan ge bidrag till att anpassa en bostad utan också till att komplettera en bostad med fasta funktioner i eller i anslutning till bostaden.

Den otydlighet som tidigare varit beträffande rätten till anpassning om behovet i stället kan lösas med hjälpmedel från kommunen eller från landstinget försvinner. Syftet är att hanteringen ska bli mer likvärdig i hela landet, för den har varit olika.

Regelverket vid bostadsbyte förändras också så att inte onödiga kompletteringar ska behöva göras. De nya reglerna innebär kortfattat att valet av en ny bostad vid byte styrs mot ett alternativ som innebär att man får så små anpassningsbehov som möjligt. Vid nybyggnation tas exempelvis möjligheten till bidrag för hiss bort, eftersom lagstiftaren anser, vilket är rimligt, att man inte ska bygga nytt på ett sätt som medvetet skapar behov av ytterligare anpassning.

Eftersom utskottet, som jag förstått, i stora drag är enigt om regeringens förslag ska jag inte ägna mer tid åt att tala om dessa, utan jag ska använda resten av talartiden till att tala om de tre reservationerna i betänkandet och varför vi från Miljöpartiets sida yrkar avslag på dem.

Herr talman! Det finns alltså tre reservationer i betänkandet.

Den första reservationen föreslår bifall till ett förslag om att inom bostadsanpassningslagens ram ge möjlighet till bidrag för lokaler för personliga assistenter och annan personal som behöver vistas i hemmet. Min uppfattning är att det är viktigt att kunna göra det i de fall det behövs men att den typen av problem måste hanteras i annan lagstiftning, till exempel inom ramen för LSS-lagstiftningen, eftersom det är ett arbetsgivaransvar att se till att personalen har de nödvändiga förutsättningarna att utföra sina uppgifter. Det är inte brukarens utan arbetsgivarens ansvar att se till att detta fungerar. Därför är detta förslag inte lämpligt att lägga in i lagstiftningen om bostadsanpassningsbidrag, enligt min uppfattning. Det skulle bara bidra till osäkerhet, som vi ju redan har när det gäller funktionshinderspolitiken, om vilken lagstiftning som gäller för vad.

Den andra reservationen föreslår att bredbandsinstallationer specifikt ska pekas ut som en sådan komplettering som bidrag ska kunna ges till. Min uppfattning, som jag tror att majoriteten av utskottet delar – jag är ju inte ledamot i utskottet så jag vågar inte riktigt säga det – är att formuleringen i lagstiftningen om anpassningar och kompletteringar bättre svarar mot den ständigt föränderliga verklighet som en lagstiftning ska fungera i än en uppräkningslista som vi som lagstiftare vet alltid kommer att vara otillräcklig och gammal i förhållande till verkligheten. Därför är det inte ett lämpligt sätt att hantera frågan.

Den tredje reservationen föreslår bostadsanpassningsbidrag för brand- och skyddsåtgärder. Det är naturligtvis ett vällovt förslag. Men brand- och skyddsfrågor är, enligt min uppfattning, en fastighetsfråga och inte en fråga som passar in på bostadsanpassningsområdet. Bostadsanpassningsbidraget är ju till för att förbättra funktionen i den funktionshinderdrades bostad och har inte med fastighetstekniska frågor att göra. Frågan ligger i dag i socialtjänstlagen i stället.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.
(Applåder)

Anf. 46 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Vi talar i dag om bostadsanpassningsbidrag.

Personer med funktionsnedsättning ska naturligtvis kunna leva i en egen bostad precis som alla andra. Det är mot den bakgrunden vi nu debatterar bostadsanpassningsbidraget. Det är en idé som grundar sig i principerna om att alla människor är lika mycket värda och att alla har rätt till sin frihet att leva som man vill. Ibland behöver man göra vissa förändringar i bostaden för att det ska gå att leva och röra sig i hemmet på precis det sätt man önskar.

Riksdagen godkände nyligen ett nytt mål och en ny inriktning för funktionshinderspolitiken. Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att uppnå jämlikhet i fråga om levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i samhället. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet beaktas. Genomförandet av funktionshinderspolitiken ska riktas mot dessa fyra områden: principen om universell utformning, befintliga brister i tillgänglighet, individuella stöd och lösningar för individens självständighet och att förebygga och motverka diskriminering.

Jag menar att bostadsanpassningsbidraget är en viktig del för att skapa den jämlikhet i boendet för alla som är målsättningen. Jag tycker därför att propositionen i allt väsentligt är bra, en förändring till det bättre. Dock tycker jag att vissa saker behöver utvecklas framöver, för faktum är att förslaget är utformat så att bidraget bara kan ges om samtliga ägare till en fastighet har sagt ja och därutöver utfäst sig att inte kräva ersättning för att återställa anpassningsåtgärderna.

Det framstår då som att det är svårare för en funktionshindrad hyresgäst att få sin bostad anpassad än för alla andra. Det tycker jag är olyckligt och orättvist. Behovet kan rimligtvis inte vara mindre för en hyresgäst än till exempel en villaägare. Förslaget innebär att en ägare av ett flerbostadshus i princip alltid kommer att kunna få ett återställningsbidrag av kommunen för att återställa anpassningsåtgärderna. Vi tycker därför att det inte ska behöva krävas ett sådant medgivande för åtgärder som inte orsakar påtaglig skada eller olägenhet, utan bara i fall som till exempel rör gemensamma utrymmen eller bärande konstruktioner. Det är en utveckling av bidraget som bör komma i nästa steg, är vår åsikt, för att uppnå jämlika levnadsvillkor.

Anf. 47 ROBERT HANNAH (L):

Herr talman! Respekten för den enskilda människans frihet och värdighet är utgångspunkten för all liberal politik. Det är särskilt viktigt när det handlar om människor som mött hinder i livet och för vilka friheten inte är självklar.

Målet med Liberalernas funktionshinderspolitik är att öka den enskildes självständighet. Så långt det är möjligt ska människor ha samma frihet och förutsättningar oavsett funktionsvariation.

Prot. 2017/18:95

11 april

Ny lag om bostadsanpassningsbidrag

Ett viktigt uttryck för detta mål är möjligheten att få bostadsanpassningsbidrag för åtgärder som underlättar vardagen. När funktionshinderspolitikens olika delar blir föremål för särbehandling riskerar dock helhetsperspektivet att gå förlorat. Målet är individens självständighet och självbestämmande. Bostadsanpassning är endast en av flera viktiga delar i detta arbete.

Liberalerna anser att denna lag om bidrag till bostadsanpassning är mycket viktig. Det som i finansiell mening är en utgiftsökning i ett system kan leda till stora kostnadsbesparingar i ett annat, samtidigt som människors frihet ökar.

Exempelvis kan väl genomtänkta system för rehabilitering och hjälpmedel öka människors självständighet i vardagen. Det kan leda till att någon kan börja arbeta och betala skatt i stället för att vara beroende av sjukersättning. För någon annan kan det minska behovet av personlig assistans eller behovet av insatser från sjukvården. Bostadsanpassningsbidraget kan leda till besparingar på andra områden och öka friheten.

Vissa delar av förslaget till ny lag om bostadsanpassningsbidrag riskerar dock att upprätthålla ett stuprörstänkande. Det gäller till exempel regeln om att bostadsanpassningsbidrag inte ska lämnas om behovet kan tillgodoses med hjälpmedel som erbjuds av landstinget eller kommunen enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Det är givetvis rimligt att personer inte ska få dubbla förmåner. Samtidigt bör det noteras att nästan alla stödsystem för personer med funktionsnedsättning innehåller restriktioner av detta slag, det vill säga att stöd inte ska lämnas om behovet "kan" tillgodoses på annat sätt.

När samma mänskliga behov kan tillgodoses inom ramen för två olika system som har skilda huvudmän uppstår dock risken för revirtänkande mellan systemen som då sätts före den enskilda människans konkreta behov. Lagens formulering "kan tillgodoses" tar inte hänsyn till om behovet i verkligheten tillgodoses på annat sätt.

Liberalerna anser att det är viktigt att regler som syftar till att förhindra att förmånstagare får dubbla förmåner inte utformas på ett sätt som gör att man riskerar att inte få något över huvud taget. Det måste ske en flexibel bedömning med respekt för den enskildes självbestämmande.

Herr talman! På tal om respekten för den enskildes självbestämmande: Den som har omfattande funktionshinder ska kunna leva ett liv som alla andra. Det är utgångspunkten för Liberalernas politik och rätten till personlig assistans – en av de största frihetsreformerna i svensk historia och en frihetsreform som Bengt Westerberg och vårt parti var med och införde och som vi kommer att försvara vid varje tillfälle som vi får chansen att göra det.

Regeringens neddragningar har ryckt undan friheten från alldeles för många svenskar, och ännu fler hotas av indragen assistans på grund av Socialdemokraternas och Miljöpartiets politik. Låt mig säga hur många det är, herr talman: Det är 1 456 personer och deras familjer som har fått sina liv förstörda på grund av regeringens politik. Nu riskerar dessa 1 456 personer att hamna på institution eftersom de inte får någon hjälp över huvud taget.

Detta är en följd av Socialdemokraternas och Miljöpartiets beslut från 2015 om att minska timmarna i den personliga assistansen. Varenda riksdagsledamot för Socialdemokraterna och Miljöpartiet i denna kammare bär ansvar för detta.

Varenda en av dessa 1 456 är en människa och ett livsöde. Den bostadsanpassningslag som vi i dag diskuterar hjälper ingen av dem vars liv regeringen har slagit i spillror.

Nu måste den personliga assistansen återupprättas så att assistansanvändare och deras anhöriga får friheten tillbaka. När vi liberaler kommer tillbaka till makten i höst med Alliansen tänker vi rädda assistansen.

Herr talman! Nyligen dog den briljante fysikern Stephen Hawking. Han levde 50 år med ALS, vilket var 50 år längre än vad läkarna trodde. Liberalerna försvarar LSS-reformen och den personliga assistansen för att värna friheten för människor som annars inte skulle ha någon frihet över huvud taget. Vi gör det också för att människor som Stephen Hawking ska kunna bidra med sina resurser och sina hjärnor till vårt samhälle så att världen kan utvecklas och bli bättre. Vi skulle vara fattigare utan dessa människor. Vi får inga svenska Stephen Hawking utan den personliga assistansen, och vi får inga Stephen Hawking med Socialdemokraternas och Miljöpartiets politik.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 18.)

§ 13 Fastighetsrätt

Civilutskottets betänkande 2017/18:CU18
Fastighetsrätt
föredrogs.

Anf. 48 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr talman! I detta betänkande om fastighetsrätt behandlas många motioner och reservationer.

En stor fråga där regeringen gjort väldigt lite är tomträten. Därför ska jag uppehålla mig lite vid den.

Systemet med tomträter tillkom 1907 som en lösning för att mindre bemedlade skulle kunna bygga hus även om de inte hade råd att köpa tomt. Att vara tomträttshavare präglas i dag av otrygghet, och utmaningarna i de ekonomiska villkoren är stora.

Tomträttsavgälden är oförändrad under normalt tio år eller längre. Inför en ny avgäldsperiod kan markvärdesökningar ge mycket kraftiga höjningar av tomträttsavgälden. För de boende i småhus kan de nya högre avgälderna innebära att de av ekonomiska skäl tvingas flytta.

För kommunerna är de långa avgäldsperioderna problematiska då man ofta saknar tillräcklig kompetens för att reglera de nya avgälderna och därför måste anlita konsulter.

Under alliansregeringen tillsattes Tomträtts- och arrendeutredningen som i sitt betänkande *Tomträttsavgäld och friköp* presenterade ett antal förslag för att modernisera boendet i tomträter. Utredningen föreslog bland annat att avgäldsperioden skulle bli ett år. För småhustomträterna

Prot. 2017/18:95
11 april

Ny lag om bostadsanpassningsbidrag

Fastighetsrätt

föreslogs värderingsintervallet bli tre år. Utredningen föreslog också att räntenivån på avgäldsräntan skulle bestämmas till en generell avgäldsränta utifrån den långsiktiga realräntan i stället för det varierande förfaringssätt som nu används. Utredningen blev föremål för beredning, och denna beredning pågår än i dag.

Jag vill åter fråga regeringspartierna vad som händer. Jag har under mandatperioden frågat dåvarande statsråd Kaplan, justitieminister Morgan Johansson och statsrådet Heléne Fritzon om vad de avser att ta för initiativ för att modernisera de regler som styr villkoren för tomträttshavare. De har besvarat frågan med att det är komplext och har hänvisat till att det pågår beredning i Regeringskansliet.

De regler för tomträtt som gäller i dag är besvärliga för kommunerna. Samtidigt innebär de att ett kommunalt klubbslag kan förändra förutsättningarna fullständigt för både småhusägare och bostadsrättsföreningar med tomträtt.

Jag tycker att regeringen med sin passivitet under denna mandatperiod blundar för de negativa effekter som nuvarande regelverk får för tomträtten. Varken i justitieministerns eller någon annan ministers svar kan man skönja en vilja att skapa en större trygghet för tomträttshavarna.

När utredningen Stärkt konsumentskydd på bostadsrättsmarknaden tillsattes fanns en möjlighet att titta på flera aspekter vad gäller situationen för till exempel bostadsrättsföreningar på tomträttsmark och att även gå vidare. Men tomträttsfrågan fanns inte med i direktiven.

Trots det tycker jag att det var positivt. Då tog nämligen utredningen i fråga initiativ till att titta lite extra på det här. Men återigen: Regeringen har inte gjort någonting mer.

Jag måste också ifrågasätta lite. Ibland känns det som att det bedrivs en politik som i slutänden driver de boende från den här boendeformen till vinstdrivande hyreshus. Det innebär att det i stället är ett externt ägande som ska göra pengar på en social rättighet, nämligen att bo.

Hur stämmer det överens med regeringens politik, som annars har en negativ syn på vinster i andra delar av samhället, såsom välfärd, utbildning och skola? Jag får det inte att gå ihop över huvud taget. Men jag har i flera debatter i dag börjat undra lite när det gäller värderingsfrågorna.

Jag vill även lyfta upp frågan om andelstal i vägsamfällighet. Mina allianskollegor kommer att ta upp den frågan här i dag. Behovet av att ändra andelstalen är väldigt stort. De har sagt så många gånger att de vill få till en utredning. Även här undrar jag: När avser regeringen att återkomma med en utredning? Kommer man att lyssna även på det yttrande som Rev har kommit med, så att det kan tas ett helhetsgrepp i frågan?

Vi behöver se till att de små gemensamma anläggningarna, de små samfälligheterna, får större möjlighet att verka i dag. Nu är de bakbundna och har svårt att göra förändringar. Det är inte bra.

Jag yrkar för tids vinnande bifall till reservation 3.

Anf. 49 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Jag börjar med att för tids vinnande yrka bifall till reservation 4. Självklart står vi också bakom alla våra andra reservationer.

Efter den bostadspolitiska debatten som vi har haft här under förmiddagen kan vi konstatera att det är väldigt många i Sverige som inte får en bostad. Det måste byggas mer, och det måste byggas mer i hela Sverige.

Ett stort problem är Lantmäteriets handläggningstider. När jag träffade den moderata kommunstyrelseordföranden i Ljusdal, Lars Molin, pratade vi om hur det går för Ljusdal och vad som kan göras bättre. Han konstaterade just att det är ett stort problem för Ljusdal att det tar upp till två år att få tillstånd att stycka av mark i Ljusdal.

Herr talman! Det säger sig självt att det inte kan fortsätta på det sättet. Lantmäteriet måste förkorta sina handläggningstider. Men det krävs också andra lösningar. Hur vill då kommunerna lösa det här? Jo, man har desperat försökt få dispens från regeringen för att inrätta egen, kommunal lantmäteriförrättning. Tyvärr har regeringen avslagit.

Jag tänker haka på Caroline Szyber i fråga om vad man kan göra åt Lantmäteriets handläggningstider. En konkret sak är att låta dem som själva vill underlätta och göra olika saker göra det.

För en tid sedan hade vi ett seminarium här i riksdagen där vi talade om just andelstal i vägsamfälligheter. Det finns konkreta förslag från branschen eller ägarna själva om att införa enkla regelförenklingar.

Givet den situation vi har i dag med väldigt långa handläggningstider hos Lantmäteriet är det lite anmärkningsvärt att regeringspartierna inte ser möjligheten att lyssna till dem som kan komma med konkreta insatser och åtgärder. Det blir en teknisk fråga. Men för att göra en lång historia kort kan jag säga att man skulle ha ett system som liknar det bostadsrättsföreningar har, där man själv kan ändra teknikaliteter, vilket innebär att Lantmäteriet skulle kunna avlastas.

En annan sak jag tänkte ta upp i dag är att vi moderater anser att äganderätten är en grundläggande fri- och rättighet i regeringsformen. Den åsikten verkar skilja sig mycket från i alla fall minst ett av partierna i regeringsunderlaget. I dag kan man tycka att ägarställningen i Sverige är väldigt svag. Tvångsinlösning kan ske mot markägarnas vilja.

Vi tycker tvärtom, att man snarare måste stärka skyddet för äganderätten i Sverige. Det utvecklar vi i vår motion. Men jag noterar att Vänsterpartiet, i alla fall som jag uppfattar det, vill försvaga äganderätten. Vi får väl höra senare huruvida det stämmer.

Jag vill gärna få en förklaring från Socialdemokraterna till varför de inte vill se till att arbeta konkret med att förkorta handläggningstiderna på Lantmäteriet och varför de inte ställer sig bakom vår reservation. Då hade vi kunnat ha ett enigt tillkännagivande från Sveriges riksdag i dag om att det kan göras konkreta insatser för att förkorta handläggningstiderna när det gäller andelstalen i vägsamfälligheter.

Anf. 50 ROGER HEDLUND (SD):

Herr talman! Sverigedemokraterna har lagt fram ett antal motioner som behandlas i detta betänkande. Men jag väljer att lyfta fram samfällighetsföreningarna. Vi har en reservation när det gäller det.

Samfällighetsföreningarna har i dag en viktig funktion i samhället i Sverige. Man går ihop för att skapa bättre förutsättningar för gemensamma vägar, vattenförsörjning, lekplatser, bryggor, soprum, småbåtshamnar och liknande. Det är en viktig funktion i samhället och något som bygger vidare på det här med att arbeta tillsammans för att skapa bättre förutsättningar.

Många samfällighetsföreningar har i dag behov av att ompröva sina gemensamhetsanläggningar. Sådana ansökningar tar i dag lång tid och

kostar mycket pengar. Här finns det ett förslag från Riksförbundet Enskilda Vägar, Rev. De föreslår något som kan liknas vid den finska modellen där samfällighetsföreningarna själva beslutar om andelstal. I dag är det Lantmäteriet som beslutar om det. Det är både kostnadsdrivande och tar lång tid.

Sverigedemokraterna menar att man i det här fallet skulle kunna förenkla, för att kunna skapa bättre förutsättningar för den viktiga verksamhet som sker i Sverige genom samfällighetsföreningarna.

Sverigedemokraterna har en reservation på det området. Jag väljer att yrka bifall till reservation 5 från Sverigedemokraterna om andelstal i samfällighetsföreningar.

Anf. 51 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Tv-tittare! Vi kan börja med att konstatera att många verkar vara överens om att de långa handläggningstiderna hos Lantmäteriet är en orsak till att bostadsbyggandet hämmas. Jag vet att Lantmäteriet jobbar med att korta handläggningstiderna. Men det är också ett förhållandevis litet antal fall av komplexa ärenden som skapar en orättvis bild av senfärdighet.

Bland andra vi i Centerpartiet har föreslagit olika sätt att förenkla handläggningen hos Lantmäteriet genom att helt enkelt lyfta bort vissa uppgifter och överlåta det åt sakägarna direkt så att de kan avgöra det tillsammans. Det gäller just omräkningen av andelstal i vägsamfälligheter och den Finlandsmodell som bland andra Riksförbundet Enskilda Vägar lyfter fram i en skrivelse till regeringen. De tycks också ha uppvakttat samtliga partier när det gäller det.

Det är också allvarligt när lokala kommunala lantmäterimyndigheter läggs ned. Centerpartiet skulle i stället vilja se en ordning där viss verksamhet som i dag finns under Lantmäteriet läggs på privata aktörer. De skulle givetvis ha samma krav på sig när det gäller att dela med sig fritt av geodata och digitala kartor.

Tillgången till just geodata i digital form är en viktig samhällsbyggnadsfråga för framtiden. Ett önskemål om en utredning skulle kunna omfatta ganska många reformer på lantmäteriområdet.

Jag tror inte att Finlandsmodellen löser alla problem som Rev beskriver. Jag föreställer mig att en vägsamfällighet med många andelsägare av varierande storlek och engagemang kan behöva redas ut med hjälp av just myndigheter och ibland kanske till och med domstolar. Men låt inte det bästa bli det godas fiende! Därför yrkar jag bifall också till Alliansens reservation 4.

När det gäller markägares rätt till ersättning vid olika intrång ser jag att det finns starka beröringspunkter mellan Moderaternas reservation 7 och vår egen reservation 9. Jag yrkar bifall till vår egen reservation men kan också här ge mitt muntliga stöd till våra gemensamma tankegångar som det ges uttryck för i Moderaternas reservationstext.

Äganderätten är inskriven i Sveriges grundlag, i Europakonventionen och i FN:s förklaring om mänskliga rättigheter. Grunden för en fungerande marknadsekonomi är att garantera skyddet för människors egendom. Om intrång måste ske ska de kompenseras på ett rättvist och rättssäkert sätt.

Tyvärr är det inte det vi ser i dag i myndighetsutövandet.

När staten gör anspråk på mark – oavsett om det gäller att skydda naturtyper och stoppa brukandet till exempel genom förbud mot avverkning av skog eller om det är för att samhället behöver nödvändig infrastruktur som ska dras fram – behöver det finnas hinder och omständigheter som försvårar det och ger markägaren rätt att invända samt möjligheter till skälig ersättning.

Ett exempel är bildandet av vattenskyddsområden. Att skydda dricksvatten är centralt. Vattnet är ju vårt viktigaste livsmedel. Men det händer att det också går ut över markägarens möjlighet att bruka åkrar för att odla mat. När naturreservat bildas är syftet förhoppningsvis gott, men den som drabbas är markägaren, som kanske har haft andra planer för sin mark. Ersättningen måste stå i proportion till intrånget, intrånget ska stå i proportion till nyttan med detsamma och markägaren ska tidigt erbjudas att bli involverad i processen vid bildandet av sådana reservat.

Sedan ska skogens olika nyttor komma till uttryck. Den skog som avverkas kan användas till husbyggnad, massa och bränsle. Den ska också kunna återplanteras för att åter fånga och lagra den koldioxid som vi genom mänsklig verksamhet har fått alltför mycket av i atmosfären. Ledningsgator är ett intrång, hur nödvändiga de än är, men de ger också en indirekt miljöpåverkan, eftersom de hindrar skog från att växa där de dras fram. Vi behöver hitta former, herr talman, för att ersätta för detta – inte bara ekonomiskt, utan också med nya plantor för att fånga koldioxid och minska klimatpåverkan.

Om ersättning inte kan betalas ut innan marken tas i anspråk för skydd eller annat intrång ska det inte heller kunna ske något intrång. Det är en viktig princip för Centerpartiet.

Principen vid bostadsbyggande ska vara marksnål exploatering. Jag är väl medveten om att det i en del fall inte går att undvika att åkermark behöver tas i anspråk vid bostadsbyggande, men det ska undvikas så långt det är möjligt. Oavsett om tidigare privatägd brukningsmark tas i anspråk för väg- eller bostadsändamål måste den ersättas.

Jag yrkar bifall till reservation nr 12 om jordförvärvslagen. De inskränkningar som funnits får anses otidsenliga och måste ses över för att främja det småskaliga aktiva skogs- och åkerbruket och det privata och personliga ägandet.

Sedan måste det upprepas att dagens strandskyddsregler är den största inskränkning av äganderätten som vi ser, vilket också har sagts förut i debatterna här. Dessa regler får följder för bostadsbyggandet men även för landsbygdsutvecklingen.

Anf. 52 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Vi debatterar i dag fastighetsrätt. Markpolitiken och fastighetsrätten är en grundläggande del av bostadspolitiken. Utan mark för bostäder och för den delen andra typer av fastigheter kan vi inte bygga bort bostadsbristen eller bygga goda livsmiljöer. Våra städer och orter är kollektiva resurser där vi alla ska kunna samsas och ha plats för allt från föreningsliv till kaféer och skolor.

I takt med att bostadspriserna har skjutit i höjden har vi den senaste tiden också sett tecken på markspekulation. Företag köper och säljer mark bara för att kunna tjäna pengar på prisuppgången. Priserna vältras i slutändan över på dem som köper eller hyr en bostad. Det här har drivit upp

priserna på bostäder. Varje aktör i samhällsbyggnadskedjan har sedan velat tjäna pengar. Det har inte varit sunt eller bra för dem som har velat ha en bostad.

De som i slutändan har bostadsförsörjningsansvaret är kommunerna och politiken. Det innebär att kommunerna behöver verktyg för att kunna garantera alla invånare en bostad. Utan verktyg för att genomföra det har vi också svårt att ställa krav på att det ska ske.

En av de viktigaste delarna i verktygslådan är just markpolitiken. Med många privata markägare är det svårt att påverka byggandet. Då blir politiken utlämnad till enskilda fastighetsägares goda vilja, vilket riskerar att ge ett ojämnt, oberäkneligt och otillräckligt byggande. Det är därför av särskild vikt att kommunernas möjligheter att köpa och äga mycket exploaterbar mark underlättas. Många kommuner har svårt att uppfylla sitt lagstadgade ansvar för bostadsförsörjningen. En del av anledningen är att det åtta år långa borgerliga regeringsinnehavet väsentligt försämrade kommunernas möjlighet att köpa mark för att kunna planera för stadsutveckling.

Ett av de verktyg som den borgerliga regeringen avskaffade, mot kommunernas uttryckliga vilja och mot myndigheters mycket tydliga inrådan, var förköpslagen. Det har försämrat möjligheten att köpa attraktiv byggbar mark. En förköpslag innebär att kommunen har förköpsrätt för vissa typer av fast egendom. En kommun kan i vissa fall träda in i köparens ställe och ta det tecknade avtalet om förvärv av en fastighet. För säljaren innebär det ingen skillnad, eftersom det är samma köpesumma som gäller.

Kommunerna är mycket kritiska till att de inte längre har något stöd i en förköpslag. Det gör utveckling av fysisk bebyggelse och tätbebyggelse väldigt mycket krångligare. Det har också inneburit att det är mycket svårare att hålla koll på bostadsmarknaden och vilka fastighetsaffärer som försiggår i kommunen – viktig information som kommunerna förut hade tillgång till och hade stor nytta av i stadsutvecklingen. Vänsterpartiet vill införa någon variant av förköpslagen för att stärka möjligheterna att bygga fler bostäder. Jag vet att det dessutom finns regeringspartier som har kongressbeslut om att införa förköpslagen, och jag hoppas att deras företrädare röstar för detta.

För en aktiv bostadspolitik behövs en aktiv markpolitik. Mark behöver köpas in och byggas på. Det stora problem vi har sett sedan den borgerliga regeringens tid är att kommunerna, det vill säga skattebetalarna – vi allihop här inne och där ute – är de enda aktörer i hela Sverige som måste betala ett mycket högre pris än marknadspriset för fastighetsinköp. Orsaken är att den lagstadgade expropriationsersättningen ligger på ett belopp som är 25 procent högre än marknadsvärdet för en fastighet som till exempel ett byggbolag äger. Expropriationsersättningen har i grunden ingen självständig betydelse. Vi exproprierar nästan aldrig i Sverige. Men den ligger till grund för alla de köpeavtal som kommunerna ingår med olika privata fastighetsägare.

Indirekt finns det alltså i dag ett incitament att spekulera i mark – att köpa den och sedan försöka få kommunen att betala ett överpris för den. Det är en mycket märklig ordning. Stora fastighetsägare såsom byggbolag och fastighetsutvecklare blir i dag överkompenserade vid försäljning till kommunen. De får ersättning för det eventuella förväntade värdet på marken, vilket naturligtvis kan höjas i framtiden, och därutöver ytterligare

25 procent. Detta gäller alltså ingen annan privat köpare, utan lagen förordar att det ska vara en extra dålig deal endast när det är skattebetalarna som står som kunder.

Den här regelförändringen har drivit upp markpriserna och gjort att det i dag är väldigt dyrt för kommunerna att köpa in mark för bostadsbyggande. Regeringen skulle behöva ändra regelverket. Kommunerna har ett lagstadgat krav på sig att sörja för kommuninvånarnas bostadssituation. Då är det ovanligt dumt att fördyra markinköp och därmed egenhändigt skapa ett stort hinder för att bygga bort bostadsbristen.

Herr talman! Att köpa en bostad är förmodligen många människors största affär. Det är inte särskilt ofta man gör det. Det är därför av särskild vikt att alla inblandade känner sig trygga med vad som gäller. Den senaste tiden har priserna varit mycket höga och tempot ganska högt. Det har varit en säljarens marknad. Mäklarna har i detta sammanhang en viktig roll. Konsumentverket beskriver fastighetsmäklarområdet som en av de mest problematiska marknader som finns. För många är räckvidden av deras ansvar oklart. Det är inte ovanligt att känna sig lite lurad eller underinformerad vid ett köp, något som man kanske helst inte pratar så mycket om, eftersom man precis då har investerat så mycket i en bostad och är orolig för vad som ska hända med värdet på bostaden om man pratar för mycket om det.

Det finns stora problem på den här marknaden. Så kallade lockpriser gör att många deltar i budgivning utan egentliga utsikter att vinna, vilket pressar priset uppåt. Nuvarande system för budgivning kan inte heller nog garantera att fusk i budgivningarna inte förekommer. Till exempel är det med de nuvarande reglerna möjligt för en budgivare att uppge ett falskt namn för att vara med och driva upp priset för att sedan dra sig ur en budgivning.

Köparen befinner sig inte alltid i en så härlig position. Hon har till exempel en mycket långtgående undersökningsplikt. Det allmänna rättsmedvetandet och nuvarande svensk rätt ligger långt ifrån varandra på den punkten, eftersom det helt och hållet ligger på köparen att hitta fel och brister i bostaden. Mäklarens uppgift är bara att upplysa om detta. Det öppnar verkligen för otrevliga överraskningar när köpet väl är genomfört. Varken säljare eller mäklare står där ansvariga.

Många upplever också att mäklaren inte är opartisk i sin relation med köparen och säljaren. Särskilt svårt är det när det handlar om nyproduktion och bindande förhandsavtal när bostaden inte ens är byggd ännu.

Jag tycker att det finns anledning för regeringen att se över dessa delar i syfte att stärka köparens position och att stärka konsumentskyddet. Det handlar om stora summor och ett stort risktagande för väldigt många familjer.

Med detta vill jag yrka bifall till reservation 11.

Anf. 53 ROBERT HANNAH (L):

Herr talman! En välmående bostadsmarknad kräver en blandning av hyresrätter, bostadsrätter, ägarlägenheter och villor i olika lägen och pris-klasser. Det ökar valfriheten i boendet och kan bidra till att göra ett område mer attraktivt. Det är särskilt viktigt i våra förorter där utbudet av boendeformer i dag är väldigt ensidigt. Med detta menar jag endast hyresrätter. Vill man äga sin bostad tvingas man flytta därifrån, och det är inte bra.

Jag vill särskilt lyfta fram två frågor i dagens betänkande. För det första handlar det om rätten att anordna cykelvägar. I dag kan inte gång- och cykelvägar anordnas inom ramen för väglagen om de saknar samband med allmän väg. Det måste alltså finnas en allmän väg, vilket i praktiken innebär en bilväg. Det betyder att det är svårare att anlägga gång- och cykelstråk än vanliga vägar. Markåtkomst vid byggande av cykelleder försvåras ofta av att enskilda markägare och vägföreningar motsätter sig att marken öppnas upp för cykelleder. Det innebär ökade kostnader och försämrad användarnytta, eftersom långa omvägar måste dras.

Redan 2002 föreslog Lantmäteriet i sin rapport om anläggningslagen att det bör införas en möjlighet för kommuner att anordna gångvägar, cykelvägar, vandringsleder, skoterleder, motionsspår och liknande anläggningar samt att kommunen ska kunna delta i en gemensamhetsanläggning. Förslagen tillstyrktes av många remissinstanser. Det handlar helt enkelt om att vi ska kunna utnyttja Sveriges fantastiska natur. Därför vill vi i Liberalerna, precis som Lantmäteriet anser att man ska göra, införa en möjlighet för kommuner att anordna gång- och cykelvägar även om det saknar samband med allmän väg. Att kunna ha gång- och cykelvägar ska vara lika viktigt som att kunna ha bilvägar.

För det andra handlar det om tomträttshavares rättigheter gentemot kommuner. Ledningsrätt kan numera upplåtas i en tomträtt i stället för som tidigare i den fastighet som är upplåten med tomträtt. Det är ganska stor skillnad: Fastigheten ägs av fastighetsägaren och tomträtten ägs av tomt-
rättsägaren.

De lagändringar som skett har varit nödvändiga – det anser vi, och vi står bakom dem – men de saknar tillräckliga åtgärder gällande dagens ojämna maktförhållanden mellan fastighetsägare och tomträttshavare. De tomträtter som existerar i Sverige är så gott som allihop upplåtna i fastigheter som ägs av kommuner, medan tomträttshavaren är småhusägare, bostadsrättsföreningar eller i vissa fall småföretag.

I ett förrättningsärende har kommunen i egenskap av planmyndighet, med planmonopol, ofta en intressegemenskap med den exploatör som söker tillstånd för att få dra fram till exempel en ledning för starkström, fiber eller avlopp. Kommunen i egenskap av fastighetsägare kan därmed vid förrättning vara benägen att tillgodose önskemålen från exploatören och inte bostadsrättsföreningen, den enskilda markägaren, husägaren etcetera.

Därför vill vi i Liberalerna se kompletterande bestämmelser i ledningsrättslagen som möjliggör för tomträttshavare att vid ledningsförrättning bättre hävda sina intressen när en kommun är fastighetsägare. Vi talar alltså om bostadsrättsföreningar, småhusägare och andra, för vi vill helt enkelt att vanligt folk ska kunna få hävda sina intressen gentemot kommunen på ett bättre sätt innan man drar olika ledningar i deras tomträtter.

Herr talman! För tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservation 4 som är alliansgemensam, men vi står såklart bakom de två saker som jag talade om.

Vi är övertygade om att Liberalernas reformer kommer att bidra till en mer dynamisk bostadsmarknad där färre fastnar i utanförskap och fler får känna frihetskänslan och stoltheten i att stiga in i sin allra första bostad. Bostadsbristen är ingen naturlag utan resultatet av en bristfällig politik. Sverige behöver en liberalare bostadsmarknad med fler bostäder och mer marknad.

Anf. 54 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Herr talman! Åhörare! Jag vill särskilt välkomna Berzeliusskolan från Linköping som sitter här och lyssnar på dagens debatt.

Civilutskottet ska nu debattera ett motionsbetänkande från allmänna motionstiden rörande fastighetsrätt. Jag vill inledningsvis yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Civilutskottets beredningsområde är brett. Fastighetsrätt är ett område som vi kanske inte så ofta diskuterar och som vi kanske inte alla gånger riktigt vet vad det innehåller, men det är ett område som har väldigt stor inverkan både på allmänheten och i många fall också på enskilda fastigheter och individer. Det är också ett oerhört viktigt och kraftfullt verktyg för att vi ska kunna hålla uppe bostadsbyggandet och ha en fungerande samhällsutveckling.

Därför är det centralt att lantmäteriverksamheten fungerar, då Lantmäteriet är ett av fundamenten för att vi ska ha en fungerande fastighetsrätt i vårt land. Många fastighetsrättsliga frågor är kopplade till Lantmäteriets verksamhet, och därför är det viktigt att processen är effektiv och enkel.

Lantmäteriet har under många år haft en hög arbetsbelastning, och i och med det höga bostadsbyggandet har den början blivit större. Det här är någonting som regeringen tidigt uppmärksammade, och därför har vi också genomfört en rad åtgärder för att effektivisera Lantmäteriets verksamhet.

Regeringen har gett i uppdrag till Lantmäteriet att redovisa hur man arbetar med att attrahera nya medarbetare, hur man ska fokusera på att lösa de stora utmaningar som finns kring kompetensförsörjning och framför allt hur man kan arbeta med att hitta nya arbetssätt där man kanske kan slå ihop olika kompetenser och på så sätt lösa de utmaningar som finns inom Lantmäteriets ram och verksamhetsområde.

Regeringen har vid ett flertal tillfällen gett Lantmäteriet i uppdrag att effektivisera sin handläggning för att korta handläggningstiderna. Som ett resultat av detta minskar nu handläggningstiderna. En ny styrelse med en ny ordförande har tillsatts för Lantmäteriet, och nu har även en ny generaldirektör tillträtt.

Allt detta har regeringen gjort för att vi ska effektivisera och hantera de utmaningar som Lantmäteriet står inför till följd av att vi just nu har ett historiskt högt bostadsbyggande.

Regeringens ambition har också varit att vidare utveckla styrningen av myndigheten och korta handläggningstiderna. Därför har regeringen gjort ett antal satsningar för att digitalisera Lantmäteriet och Boverket så att stora delar av den fastighetsmassa som finns i Sverige i dag ska bli mer digital och på så sätt kunna hanteras mer effektivt och enhetligt.

Regeringen har gett ett tydligt uppdrag till Boverket att säkerställa att vi får en mer tillämplig plan- och bygglagstiftning och att även den ska finnas i ett digitalt ramverk.

Vidare har Lantmäteriet fått i uppdrag att genomföra en stor kompetenssatsning som handlar om att ge allmänheten kunskap kring hur det här ska fungera men också stödja kommuner och andra statliga instanser kring hur man ska jobba digitalt för att på så sätt effektivisera processen.

Genom att digitalisera stora delar av den här verksamheten tror jag att den också blir mer effektiv. Jag tror att detta är en av de absolut viktigaste

utmaningarna när det gäller att kunna upprätthålla bostadsbyggandet framgent. Det handlar också om att enskilda och allmänheten ska kunna få en rättssäker prövning när man ska göra förändringar i fastigheter eller fastighetsbildning.

Herr talman! Jag tänkte i mitt anförande vidare fokusera på en fråga – frågan om enskilda vägar. Enskilda vägar inrättas oftast som gemensamhetsanläggningar enligt anläggningslagen. Beslut om att skapa en gemensamhetsanläggning fattas av Lantmäteriet. Lantmäteriet bestämmer över hur kostnader för vägens utförande och drift ska fördelas mellan berörda fastigheter. Man fördelar också ett antal andelstal beroende på hur mycket drift olika andelsägare har.

Andelstalen beräknas utifrån en viss typ av fastighet och kan ändras genom en ny lantmäteriförrättning eller genom att alla medlemmar är överens om hur andelstalen ska fördelas. Då räcker det med ett godkännande från Lantmäteriet.

De långa handläggningstider vi nu kan se på Lantmäteriet beror i mångt och mycket på det jag har talat om tidigare, det vill säga att det just nu sker väldigt mycket i samhället. Därför har Lantmäteriet kommit efter.

Detta är självklart ingenting som ska accepteras, utan vi måste komma ned i handläggningstider. Vi får inte hamna i ett system där enskilda eller en större grupp av individer hamnar i kläm på grund av att staten inte klarar av att hantera enskilda frågor.

Det vi diskuterar här har rört huruvida man ska ändra förslaget och det sätt som vägsamfälligheterna arbetar på. Riksförbundet Enskilda Vägar har lagt fram ett förslag och skickat en skrivelse till regeringen där man lyfter upp en lösning. Jag tycker att det är bra och viktigt att man belyser frågan. Framför allt är det bra att det har kommit konstruktiva förslag till hur man ska kunna se på och lösa utmaningarna framgent.

Samtidigt tror jag att man måste vara lite ödmjuk och konstatera att frågan är oerhört komplex. I de fall där det råder stor oenighet är det svårt att lösa ut det hela. Man ska vara medveten om att vi måste skapa ett rättssäkert system. Det kan inte vara så att minoriteter eller enskilda fastighetsägare ska komma i kläm på grund av att man ska ha ett effektivt system. Rättssäkerheten måste i ett land som Sverige komma först.

I dag är de föreningar där det råder ganska stor oenighet och där det hela är komplext också dem som det blir långa handläggningstider för. I dessa fall tror jag att det förslag som läggs fram kommer att ge precis samma effekter. Jag tror att man skulle vara tvungen att plocka in konsulter, och jag tror att man skulle vara tvungen att genomgå en ganska komplicerad process.

Däremot tycker jag att en hel del av det som finns i Riksförbundet Enskilda Vägars förslag kan vara bra och att det kan vara en utgångspunkt för vidare arbete. Detta tycker jag måste vara utgångspunkten.

(Applåder)

Anf. 55 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Tack, Johan Löfstrand, för ditt inlägg! Jag tycker att det är mycket bra att vi är överens om att vi ska ha en rättssäkerhet i Sverige.

Vi har hört Vänsterpartiet under förmiddagen här i dag. Vänsterpartiet vill ha statliga byggföretag; man vill alltså förstatliga delar av byggsek-

torn. I det senaste inlägget hörde vi hur Vänsterpartiet vill försämra äganderätten i Sverige. Det är en äganderätt som är en av de grundläggande fri- och rättigheterna i regeringsformen. Den skyddas även i ett tilläggsprotokoll till Europakonventionen. Vars och ens egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas att avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfarande.

I Sverige har markägare en förvånansvärt svag ägarställning. Tvångsinlösning kan ske mot markägarens vilja. I dag kan det räcka med att en privatperson eller ett företag begär en så kallad lantmäteriförrättning. Vi har alltså ett väldigt svagt ägandeskydd, och jag uppfattar att det finns krafter i den här riksdagen som vill försämra det ännu mer genom att ge kommunerna makt att kunna köpa mark i princip ganska billigt.

Jag skulle vilja veta vad Socialdemokraterna har för syn på detta. Tror Socialdemokraterna att marknadsekonomi är bra och att det är det som ska göra att vi kommer att bygga mer? Ska vi ha ett starkt ägandeskydd i Sverige? Eller är det Vänsterpartiets linje som Socialdemokraterna vill traska iväg på? Jag uppfattade ändå att ni sa nej till statliga byggföretag och till att förstärka byggsektorn, och det tycker jag är bra. Men vill ni stå fast vid och till och med förbättra äganderättsskyddet i Sverige, eller vill ni följa med Vänsterpartiet och försvaga detsamma? Det vore bra att få din syn på det här.

Anf. 56 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Morgonens debatt har tydliggjort att det inte finns några nyanser i debatten över huvud taget, och det är det som jag tycker är lite sorgligt.

Jag tror inte heller att Sverige skulle må bra av några statliga byggbolag. Men jag tror inte heller att Sverige skulle må bra av att man inte fick exproprieras mark över huvud taget.

Jag skulle vilja ställa en motfråga till Lars Beckman: Menar Lars Beckman att Moderata samlingspartiet eller Nya Moderaterna anser att ingen mark ska kunna exproprieras av staten? Är det så?

(LARS BECKMAN (M): Nej.)

Jag anser att om vi ska kunna ha en sund samhällsutveckling i det här landet måste det vara staten och kommunerna som, med det planmonopol man har, i stor utsträckning ansvarar för att utveckla samhällsapparaten. Och då måste det allmänna ibland få gå före det enskilda.

Vi har ganska nyligen ändrat exproprieringslagstiftningen så att den som äger egendom nu får en markant mycket högre ersättning än vad man tidigare fick. Denna förändring är vi helt överens om. Samtidigt ska man vara medveten om att detta också har gjort att det i dag blir väldigt dyrt för många kommuner om de ska skaffa mark. Även om marken inte exproprieras förväntas kommunerna betala 125 procent av marknadsvärdet. Annars kommer ägarna inte att sälja, utan man kommer att kräva att marken exproprieras.

Jag tror att det inte är riktigt så svart eller vitt som Lars Beckman vill uttrycka det som. Det handlar om att man måste hitta en balans. Därför tror jag att vi behöver en exproprieringslagstiftning som ger ett tydligt skydd för den enskilde. Jag menar att äganderätten är viktig. Men samtidigt måste

vi ha en exproprieringslagstiftning som skapar möjlighet för samhället att utvecklas för det allmännas goda.

(Applåder)

Anf. 57 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis stor skillnad mellan att samhället behöver bygga en damm, en järnväg eller kraftledningar i Sverige och att kommunerna vill bygga bostadshus på en enskilds mark. Det är ju dessa signaler som kommer från främst Vänsterpartiet. Det råder ingen tvekan om att det finns viktiga samhällsfunktioner.

När det gäller Lantmäteriet fick vi höra en lång uppräknig av saker, och det är naturligtvis bra att det går åt rätt håll. Men det är lite förvånande att Socialdemokraterna inte ställer sig bakom Alliansen i de konkreta regelförenklingar som finns om andelstal i vägsamfälligheter. Detta är en konkret åtgärd som skulle avlasta Lantmäteriet. Naturligtvis ska vi även där ha ett rättsskydd så att man som enskild kan överklaga, och såvitt jag har läst och förstått finns det ett sådant förslag.

Det här ställer till stora problem inte bara i våra storstäder. Jag tog upp ett exempel i mitt anförande där den moderata kommunstyrelseordföranden Lars Molin lyfte fram Lantmäteriets handläggningstider som ett påtagligt problem för kommunen. Det är ett påtagligt problem för investeringar, jobb och företagsamhet i Ljusdal. Och jag tror inte att Ljusdal är unikt, utan jag tror att problemet finns runt om i Sverige i många kommuner.

Tyvärr avslag din regering begäran från de sju kommunerna i bland annat Gävleborg och Dalarna som ville starta en kommunal lantmäteriför rättning för att kunna lösa de akuta problem som kommunen har. Nu är man helt i händerna på de långa handläggningstiderna. Man är helt i händerna på detta, som gör att man inte kan utveckla sin egen kommun på grund av att verksamheten inte riktigt fungerar. Då borde naturligtvis regeringen ha gett Ljusdals kommun, Malung och andra en dispens för att kunna råda över sin egen samhällsutveckling i den egna kommunen.

Det vore intressant att höra Socialdemokraternas syn på detta. Varför vill man inte ge kommunerna bättre verktyg för att lösa sina problem?

Anf. 58 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Jag vill återgå till det förra replikskiftet. Lars Beckman anser inte att man ska kunna expropriera mark när man bygger bostäder. Liberalerna ville ju alldeles nyss att vi skulle ge gångvägar och cykelvägar en mycket större del i samhällsplaneringen, så Alliansen får väl prata ihop sig lite grann om man nu ska styra efter valet.

Medelvärde för handläggningstiderna av lantmäteriverksamhet har minskat från 47 veckor till 40 veckor. Detta är en början. Men det måste ske mycket snabbare, för 40 veckor är alldeles för lång tid.

Slutligen har vi Lars Beckmans tredje fråga om Revs förslag om hur systemet med samfälligheter ska förenklas. Det förslag som har kommit in till regeringen från Rev är intressant och spännande, men man kan inte säga att det är enkelt. Och man kan konstatera att det är i detaljerna som problemen ligger.

Först och främst är det svårt att definiera hur man ska hantera rättssäkerhetsaspekterna i förslaget. Det andra man kan konstatera är att det inte

finns beskrivet över huvud taget hur den prövning som ska göras, så kallad formaliaprövning, ska skapas. Då konstaterar åtminstone jag att i de fall där alla är överens kan man redan i dag hantera detta genom ett formellt handslag, och sedan fattar Lantmäteriet beslut. Är det ett komplext ärende tar det lång tid. Formaliaprövningen, som ska vara enkel, tror jag inte blir speciellt enkel om det är ett komplext ärende, utan det kommer att kosta många konsulttimmar.

Förslaget är en bra utgångspunkt, men det behöver revideras och utredas mycket mer.

Anf. 59 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Johan för anförandet.

Jag blir allvarligt bekymrad över att Moderaterna inte verkar tycka att bostadsbyggande är ett allmänt intresse. Detta är mycket bekymmersamt, och då måste de vuxna i rummet styra upp det.

Den expropriationsersättningslagstiftning som förändrades för åtta år sedan är absurd. Jag vill fråga Johan Löfstrand om han verkligen står bakom den. Alla civiliserade moderna länder har försökt dämpa markspeculation. Detta handlar i grunden om att köpa och sälja mark på ett sätt som driver upp bostadspriserna. Därför har vi haft system för att dämpa detta, så att inte människor med mycket pengar bara ska köpa upp mark och försöka driva upp priserna. Hur ser Johan Löfstrand på detta i förhållande till expropriationsersättningen? Tänker han aldrig ändra på den? I Sverige får man ett enormt överpris när man frivilligt förhandlar om markköp, och det är därför kommunerna inte kan köpa mark i dag.

Johan Löfstrands eget parti har ett kongressbeslut om att återinföra förköpslagen, och i dag kl. 16.00 kommer det att finnas en chans att rösta för att återinföra denna lag. Grundförutsättningen måste vara att man följer medlemmarnas starka önskan. Visst är det så, Johan Löfstrand, att Socialdemokraterna i kväll kommer att rösta ja till reservationen om att återinföra förköpslagen, som kommer att underlätta kommunernas markinköp?

Anf. 60 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Som sagt: Om debattklimatet har varit högt och lågt fortsätter detta även när Nooshi Dadgostar har sin replikrunda, men jag ska försöka svara på de två frågor jag har fått.

Jag håller med Nooshi om att expropriationsersättningen i vissa avseenden kan vara problematisk. Jag och mitt parti står fortfarande fast vid den proposition och de förslag som ligger, men jag är väl medveten om att verkligheten har ändrats avsevärt sedan förändringen gjordes och att kommuner i dag tvingas expropriera mark därför att säljare av mark inser att de får mycket bättre betalt genom att tvinga fram en expropriering än genom att sälja. De ser till att tillskansa sig de extra 25 procenten när de i själva verket i stället skulle vilja sälja marken.

Jag är väl medveten om utmaningarna, och jag tror att detta är en av de frågor som man måste börja fundera på hur vi ska hantera framgent. Markfrågan är, precis som Nooshi lyfter fram, en av de stora utmaningarna, framför allt om vi ska kunna bygga billiga bostäder.

I vissa kommuner har man den stora förmånen att äga mycket mark, och då är det enkelt att både planlägga mark och bedriva bostadsexploate-

ring. Men i de kommuner där man inte äger marken är denna fråga jättestor, och där finns en koppling till förslaget om förköpslag. Vår partikongress har sagt att vi vill återinföra förköpslagen. Däremot kan vi konstatera att det inte är så enkelt och att verkligheten har förändrats avsevärt sedan förköpslagen togs bort.

Vi på vår sida tittar på att man kanske i ett visst avseende skulle behöva föra samman dessa frågor. Jag tror att vi inom regeringen, men också generellt, skulle behöva ha en diskussion om hur markpolitiken och marken som resurs ska användas bättre. Detta tror jag att man måste ta ett samlat grepp kring.

Anf. 61 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Jag ska förenkla detta mycket för Johan Löfstrand. Det finns en reservation som man kan rösta för i eftermiddag och som innebär att regeringen kommer att inleda en utredning av frågan om att införa en förköpslag.

För min del får man gärna utreda också frågan om expropriationsersättning, som är unik för Sverige och som på ett ovanligt sätt driver upp priserna på mark. Precis som Johan Löfstrand nämnde äger vissa kommuner mycket mark och kan därmed se till att det byggs många bostäder. Då har man en helt annan kontroll över bostadsbyggandet. Men faktum är att det i de kommuner där det nästan bara är privata fastighetsägare är svårt att ställa kommunpolitikerna till svars. Det blir svårt att få till bostadsbyggandet, särskilt om man har oturen att bo i en kommun där det är borgerliga partier och högerpartier som styr och som inte anser att bostadsbyggande är ett allmänt intresse.

Jag vill återigen fråga Johan Löfstrand: När ni ändå tycker som vi och er kongress har slagit fast att ett av de viktigaste kraven för att få igång bostadsbyggandet är att återinföra förköpslagen och delvis få bukt med fördyringen och försvärandet av markåtkomsten, vore det då inte lämpligt att rösta för en sådan reservation? Vi vet att det finns en lång rad socialdemokratiska riksdagsledamöter som själva har motionerat om att återinföra förköpslagen. Jag kan inte för mitt liv tänka mig att dessa individer skulle rösta emot sin egen motion.

Är det så det kommer att bli, Johan Löfstrand? Det hoppas jag verkligen inte.

Anf. 62 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Nooshi Dadgostar är väl medveten om hur riksdagen fungerar. Vi har under de senaste veckorna fått se hur man ägnar sig åt plakatpolitik. Det finns partier i denna kammare som ägnar sig mer åt plakatpolitik än vad Vänsterpartiet har gjort, så jag är glad om Vänsterpartiet fortsätter att ha en pragmatisk inställning till hur kammaren jobbar. Jag vore glad om fler partier hade den ingången.

I grund och botten kommer vi inte att ställa oss bakom detta, för i dagsläget pågår ett arbete i regeringen kring dessa frågor, där det fokuseras på markfrågan. Detta måste hanteras i en mycket större kontext än att bara lyfta in förköpslagen. Det är i ett sådant samtal vi kan utgå från verkligheten och olika utmaningar.

Jag tror att vi i mångt och mycket delar en grundsyn på de problem som finns, och jag hoppas att fler i kammaren ser problemet med expropriationsersättningen. Där tror jag att vi har grunden för att ta oss vidare.

Sedan tror jag att det finns andra verktyg. Jag hävdar att ett verktyg som vi måste resonera kring är hur samhället ska kunna ställa krav på att kommuner tar ett större ansvar för bostadsbyggandet. I dag finns inte tillräckligt mycket piskor och morötter som ser till att kommuner tar sitt bostadsförsörjningsansvar, planlägger mark och bygger bostäder så att alla medborgare i detta land har någonstans att bo. Detta ansvar måste tydliggöras, och det är också ett område som regeringen jobbar med.

Slutligen är det ett utmärkt tips till Riksrevisionen att granska och titta på frågan om expropriation generellt, för vi kan tydligt se hur markpolitiken och kostnaden för mark är förknippad med expropriation. Jag säger inte att man ska ändra den, men man behöver definitivt analysera vad konsekvenserna har blivit.

Anf. 63 EMMA HULT (MP):

Herr talman! I dag debatterar vi alltså fastighetsrättsregler som rör nyttjande, köp och ägande av fast egendom. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och därmed avslag på samtliga motioner. Motionerna rör bland annat arrende, tomträtt, rätt att anordna cykelvägar och andelstal i vägsamfälligheter.

Vi har tidigare hört flera av mina kollegor i utskottet beskriva de utmaningar som vi står inför inom det fastighetsrättsliga området, och jag kan instämma i många av dessa beskrivningar.

Jag vill tala om vägsamfällighetsföreningar och de utmaningar som jag ser framöver med denna form av gemensamt ansvar. I en framtid där människor kommer att bo på nya sätt och under nya förhållanden behövs det ett anpassat och moderniserat regelverk. Det finns exempel på när lagen inte förmår att underlätta eller vägleda för gemensamägda vägar.

Jag har ett exempel från verkligheten. Det gäller en liten väg utanför ett större samhälle och en vägsamfällighetsförening med 42 hushåll. Föreningen har nu i många år ägnat sig åt att vara oense om hur vägen ska förändras. Det rör sig om några äldre personer med gott om tid och med ett stort engagemang och en passion för föreningen. Föreningen leds av en före detta samhällsbyggnadschef som med stora kunskap har initierat en lantmåteriförrättning om att bredda vägen.

Konflikter, överklaganden och flera års trätande har nu slutat med en nota på flera hundra tusen kronor för förrättningen. Längs vägen har det flyttat in ett antal småbarnsfamiljer. De har flyttat dit därför att de vill bo utanför stadens puls och leva sitt liv på landet. De tvingas nu flytta på grund av dessa kostnader.

Massor av pengar har gått åt till att förändra vägen, och man har fortfarande inte nått vägs ände för hur man ska göra. Jag vet att det finns fler liknande exempel, och det är en stor utmaning.

Dagens människors tid, vilja och engagemang, vilja att engagera sig i såväl idrottsföreningen som vägsamfälligheter, väg- och avloppsföreningar och andra typer av föreningar har drastiskt minskat. Det märks även i vägsamfälligheternas styrelsearbete och processer.

Med detta vill jag säga att utmaningarna med vägsamfällighetsföreningar och reglerna för dem är mångt fler än bara hur andelstalen bestäms.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 18.)

§ 14 Översyn av Riksrevisionen – grundlagsfrågor

Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU15
Översyn av Riksrevisionen – grundlagsfrågor (framst. 2017/18:RS4)
föredrogs.

Anf. 64 FREDRIK ERIKSSON (SD):

Herr talman! Jag har en kollega som brukar prata om bajsmackor. Jag vet inte om just det ordet definieras i Svenska Akademiens ordlista, och man vill kanske inte konsultera den om sådant just i dessa dagar.

Jag tror att de flesta av oss rent intuitivt kan känna på sig att en bajsmacka är något tämligen oaptitligt som serveras när man minst anar det och som någon tyvärr måste sätta tänderna i.

Förvånansvärt ofta verkar det vara vi i KU som får sådana här mackor på vårt bord, allra helst under sommaruppehållet när alla är utspridda vind för våg och journalistkåren har lyckats att kräva fram någon som står under vår tillsyn som verkligen har skitit i det blå skåpet.

Om förra sommarens bajsmacka var it-haveriet och it-skandalen hos Transportstyrelsen var det sommaren dessförinnan definitivt haveriet hos Riksrevisionen. Alla minns kanske inte riktigt vad som hände, men det gör jag. Jag och några med mig har varit tvungna att tugga på detta nu i snart två års tid.

Men för er som lyckligtvis har sluppit att göra detsamma uppdagades det alltså under sommaren 2016 att de av riksdagen valda riksrevisorerna inte hade agerat riktigt professionellt alla gånger. Bland annat hade man lagt sig i ärenden där man kunde bedömas vara jävig. Man hade lovat bort tjänster till kompisar. Man hade ägnat sig åt politiskt präglade revisioner och en del annat olämpligt. Det var en riktig praktiskandal – eller kalla det bajsmacka – som blossade upp och flög rakt i plytet på oss i KU.

Det var bara att hugga in och se vad man kunde göra med denna tämligen osmakliga anrättning. Dock visade det sig att inte vara särskilt mycket. Något sådant hade aldrig hänt tidigare, och lagstiftaren verkar inte heller ha förutsett att något liknande skulle kunna hända, att hela institutionen Riksrevisionen stod och gungade.

Så när vi i KU gick igenom regelverket visade det sig att det knappt fanns några verktyg för oss för att kunna agera. Än mindre fanns det några verktyg för att avsätta en riksrevisor som uppenbart har agerat olämpligt. Det enda som fanns att tillgå var en felaktigt översatt fransk formulering från Europeiska centralbank-systemet med motstridig innebörd om allvarlig försummelse – hur nu något som är försumbart samtidigt kan vara allvarligt. Där stod vi lite handfallna och kunde alltså inget göra. Det såg förstås inte så bra ut för KU heller.

Men vad gör man då som politiker om man vill visa lite handlingskraft samtidigt som man inte riktigt vet vad man ska göra? Jo, då tillsätter man helt enkelt en utredning. Sagt och gjort, en utredning tillsattes. Då tänkte jag att man äntligen ska få lite ordning på torpet genom att ge både KU och riksdagen verkningsfulla åtgärder att ta till så att man kan avpollettera en riksrevisor som uppenbart har misskött sig.

Självklart ska dessa verktyg vara tydliga och rättssäkra och ange vad som gäller, men det ska också stå klart att Riksrevisionen, som är en myndighet under riksdagen, inte är någon fristående ö som kan agera hur som helst utan att det får några konsekvenser.

Men döm om min förvåning, herr talman, när utredningen landade i att man inte bara skulle behålla den handlingsförlamande lokutionen ”allvarlig försummelse” helt utan tillägg eller ändringar, utan man föreslog också att det skulle bli ännu svårare för riksdagen att avsätta en så allvarligt försummande riksrevisor genom att införa krav på kvalificerad majoritet i kammaren.

I stället för att göra saken tydligare, enklare och bättre ville man helt enkelt göra det sämre, svårare och minst lika otydligt som innan. Detta har alltså majoriteten i KU gått vidare med och föreslagit att kammaren ska bifalla.

Sverigedemokraterna har såklart reserverat sig mot detta både under utredningen och under utskottsberedningen. Vårt förslag har i stället varit en process som så mycket som möjligt liknar den som gäller vid tillsättningen av nya riksrevisorer, fast tvärtom, så att man reverserar processen.

Det är trots allt en ganska lång process att tillsätta en riksrevisor. Först finns det en del formella behörighetskrav som måste uppfyllas för att man ska kunna väljas. Därefter vidtar ett grannlaga arbete att välja lämpliga kandidater och bedöma deras meriter. Här kan man förstås också ta hjälp av utomstående experter som kan kvalitetsgranska kandidaterna. Till slut faller det på KU att försöka komma överens så långt det är möjligt om ett namn att föreslå kammaren som kammaren kan välja med vanlig enkel majoritet.

Vi tycker således att det hade varit rimligt med en ordning med ett antal tydligt uppsatta kriterier för när en riksrevisor skulle kunna skiljas från sitt uppdrag. Skulle en sådan situation bli aktuell får en lika grannlaga utredning företas som fastställer de faktiska sakförhållandena. Där skulle till exempel JO kunna vara utskottet behjälplig med att klarlägga vad det är som faktiskt har hänt.

Sedan är det återigen upp till KU att försöka att komma överens så långt som möjligt om att föreslå kammaren hur man bör agera i dessa frågor. Därefter får kammaren fatta beslut på samma sätt som man gjorde när man tillsatte riksrevisorn, det vill säga med ett vanligt enkelt majoritetsbeslut.

Den här processen var alltså vårt förslag. Hur tydligt och logiskt som det än kan te sig vill alltså majoriteten i utskottet annorlunda. Man verkar föredra otydlighet och handlingsförlamning. Varför så är fallet får de faktiskt redogöra för själva. För egen del nöjer jag mig med att för tids vinande yrka bifall till våra reservationer 3 och 4 i KU:s betänkande 15.

I detta anförande instämde Jonas Millard (SD).

Anf. 65 ANDREAS NORLÉN (M):

Herr talman! Riksrevisionen är en av Sveriges viktigaste myndigheter. Riksrevisionen ska på riksdagens uppdrag dels granska den ekonomiska och övriga förvaltningen i statens alla myndigheter, dels genom den så kallade effektivitetsrevisionen granska om statliga verksamheter lever upp till de mål och syften som finns för respektive verksamhet. Härutöver bedriver Riksrevisionen ett viktigt internationellt arbete.

Sommaren 2016 rapporterade medierna om olika brister och ofullkomligheter med koppling till de tre dåvarande riksrevisorerna. Stegvis avgick också de tre riksrevisorerna. De här händelserna blev upptakten till ett omfattande arbete. Hösten 2016 ägnade konstitutionsutskottet mycket tid och kraft åt rekryteringen av de tre nya riksrevisorerna som sedermera valdes av kammaren och tillträdde sina uppdrag i början av 2017.

Hösten 2016 tog konstitutionsutskottet också initiativ till en utredning som skulle göra en omfattande översyn av olika frågor gällande Riksrevisionen. En del av frågorna hade aktualiserats av medierapporteringen, medan andra frågor hade behövt utredas förr eller senare under alla förhållanden. Utredningen arbetade intensivt under 2017. Den hade i uppgift att presentera ett delbetänkande på våren 2017, där eventuella förslag till grundlagsändringar skulle läggas fram. Det är dessa förslag som vi debatterar här i dag.

Utredningens slutbetänkande presenterades i februari 2018, och där behandlas en rad ytterligare frågor. Det betänkandet bereds för närvarande av riksdagsstyrelsen, och en framställning med lagförslag kan förväntas i höst.

Riksrevisionen är en del av riksdagens kontrollmakt, och den grundläggande regleringen av Riksrevisionen finns därför i regeringsformens 13 kap. tillsammans med bestämmelserna om bland annat KU:s granskning och JO. Därutöver regleras Riksrevisionen i riksdagsordningen och i vanlig lag.

En av uppgifterna för 2017 års riksrevisionsutredning var att utvärdera modellen med tre riksrevisorerna och överväga fördelar och nackdelar med den nuvarande ordningen. I uppdraget ingick däremot inte att lägga fram lagförslag om ett förändrat antal riksrevisorerna. I slutbetänkandet konstaterade utredningen att det finns betydande problem med den nuvarande ledningsformen och rekommenderade att den förändras. I god tid innan de nuvarande riksrevisorernas mandatperiod går ut bör därför en ny utredning tillsättas med uppgift att föreslå en ny ledningsmodell.

För närvarande regleras antalet riksrevisorerna i regeringsformen, och där anges att Riksrevisionen leds av tre riksrevisorerna. För att göra det enklare att i en framtid ändra antalet riksrevisorerna föreslog 2017 års riksrevisionsutredning i sitt delbetänkande att antalet riksrevisorerna inte längre ska anges i regeringsformen utan i riksdagsordningen. Därigenom kan antalet riksrevisorerna ändras genom ett beslut och inte, som i dag, genom två beslut med mellanliggande riksdagsval. Detta är ett av de förslag som i dag ligger på riksdagens bord. Det är klokt och rimligt att på det sättet ge riksdagen möjlighet att, efter en ny utredning, ta ställning till antalet riksrevisorerna genom ett enda beslut.

En annan viktig fråga för utredningen var om förutsättningarna för att skilja en riksrevisor från uppdraget borde förändras. I samband med turbulensen 2016 väcktes frågan om en eller flera av riksrevisorerna borde

entledigas – avsättas – av riksdagen. Det får enligt regeringsformen ske om en riksrevisor gjort sig skyldig till så kallad allvarlig försummelse, ett begrepp som hämtats från EU-rättens regler om centralbankschefer. Det visade sig dock finnas mycket knapphändiga förarbetsuttalanden om vad som menas med allvarlig försummelse, och det finns heller inte reglerat hur en utredning ska genomföras av om en riksrevisor gjort sig skyldig till allvarlig försummelse. Det enda som anges är att frågan ska prövas av KU och därefter av kammaren.

Utredningen kom fram till att begreppet allvarlig försummelse inte är träffsäkert, eftersom till exempel ordet ”försummelse” egentligen betyder att en sak inte är så allvarlig. Utredningen valde trots detta att inte föreslå någon ändring, bland annat eftersom begreppet ändå ansågs ha blivit etablerat i svensk grundlag och eftersom begreppet används i bestämmelsen om Riksbankens direktion, och det är en fördel om samma begrepp används i regleringen av två av riksdagens tre stora myndigheter.

I stället resonerade utredningen ganska utförligt om vad som kan utgöra allvarlig försummelse för att på det sättet ge vägledning för kommande rättstillämpning. Utredningen konstaterade bland annat att allvarlig misskötsel av myndigheten i ekonomiskt eller administrativt hänseende kan utgöra en allvarlig försummelse. Ledningsuppgiften kan åsidosättas även på andra sätt, till exempel genom att en riksrevisor agerar så att det allvarligt skadar den tillit hos de anställda som fordras för att uppgiften som ledare för myndigheten ska kunna fullgöras.

När det gäller brottslighet som grund för entledigande ska det enligt utredningen framför allt vara fråga om handlingar eller underlåtenhet inom ramen för uppdraget. Annan brottslighet blir relevant om den medför bristande förtroende för riksrevisorn eller för Riksrevisionen som myndighet. Ytterst är det dock alltid riksdagen som avgör om ett visst handlande eller en viss underlåtenhet kan betraktas som ett så allvarligt åsidosättande av uppgiften att det är att betrakta som en allvarlig försummelse.

Någon förändring i regeringsformen av begreppet ”allvarlig försummelse” föreslås alltså inte. Däremot föreslås att Justitieombudsmannen ska kunna få i uppdrag av KU att genomföra en utredning, som KU sedan kan ha som underlag för att bedöma om KU anser att en riksrevisor gjort sig skyldig till allvarlig försummelse. Det är en praktiskt viktig förändring som ger KU ett konkret verktyg att ta till om en riksrevisors agerande ifrågasätts.

Härutöver föreslås att det inte längre ska räcka med enkel majoritet i riksdagen för att skilja en riksrevisor från uppdraget. I stället ska i regeringsformen föreskrivas att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av ledamöterna måste enas om ett beslut om att skilja en riksrevisor från uppdraget. Därmed kan man säga att det skapas ett slags balans mellan å ena sidan de åtgärder jag tidigare nämnt, som ger ökad tydlighet om när en riksrevisor kan avsättas och bättre verktyg för att utreda om en riksrevisor gjort sig skyldig till allvarlig försummelse, och å andra sidan en åtgärd som gör det svårare för riksdagen att avsätta en riksrevisor.

Med dagens regler skulle kritik från en riksrevisor riktad mot en regering som har tillräckligt parlamentariskt stöd kunna leda till att regeringspartierna ensamma skulle kunna avsätta riksrevisorn. Det vore mycket olämpligt, och vi vill på det här sättet minska risken för att detta sker.

Därigenom stärks skyddet för riksrevisorernas självständighet vad gäller granskningen.

Slutligen behandlas i detta ärende bestämmelsen om samverkans- och uppgiftsskyldighet för den som granskas av Riksrevisionen. Bestämmelsen finns för närvarande i 6 § revisionslagen. Statliga myndigheter ska på begäran lämna Riksrevisionen den hjälp och de uppgifter och upplysningar som Riksrevisionen behöver för sin granskning. När det gäller JO finns motsvarande bestämmelse om en skyldighet för den som granskas att lämna uppgifter direkt i regeringsformen.

Möjligheten för Riksrevisionen att få del av uppgifter som behövs för granskningen är av avgörande betydelse för möjligheten att utföra revision, och regler om detta rör Riksrevisionens grundläggande möjlighet att verka. En grundlagsreglering bör därför införas även för Riksrevisionen. Bestämmelsen om samverkans- och uppgiftsskyldighet bör därför flyttas från revisionslagen till regeringsformen.

Herr talman! Med dessa ändringar ger vi sammantaget riksdagen bättre förutsättningar att se över Riksrevisionens ledningsstruktur och att hantera frågor om entledigande av riksrevisorer samtidigt som grundlagsskyddet för riksrevisorernas självständighet när det gäller granskningen stärks liksom rätten för Riksrevisionen att få del av uppgifter som ett led i sin revision. Detta är betydelsefulla förändringar för riksdagen som huvudman för Riksrevisionen och för Riksrevisionen när den utför sina för hela samhället så viktiga uppgifter.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 66 FREDRIK ERIKSSON (SD) replik:

Herr talman! Andreas Norlén och jag har båda suttit i utredningen och varit överens om en del saker som vi tycker är bra. Det gäller bland annat att skyldigheten förtydligas för de granskade institutionerna att vara Riksrevisionen behjälpliga. Vi inför också möjligheten att begära att JO företar en ordentlig utredning, vilket minskar risken att man agerar förhastat i de situationer som uppstår.

Jag har dock två frågor. Andreas Norlén är ju en erfaren jurist och KU-ordförande.

Ordningen med att vi behåller ett begrepp i grundlagen som är uppenbart olämpligt, otydligt och egentligen förutsätter att den som ska tillämpa det får gå tillbaka till förarbetena och läsa in och försöka tolka vad som menas, är det en ordning som Andreas Norlén är nöjd med? Eller anser Andreas Norlén som jag att det hade varit att föredra att det av lagtexten redan från början skulle framgå några objektiva kriterier som ska gälla om man avser att skilja en riksrevisor från sitt uppdrag?

Anf. 67 ANDREAS NORLÉN (M) replik:

Fru talman! Den här diskussionen tar sin utgångspunkt i begreppet ”allvarlig försummelse”. Som jag var inne på i mitt anförande infördes detta i svensk grundlag först när det gällde att säkerställa riksbankschefens och övriga riksbanksdirektionens oberoende. Man ville ha ett objektiva kriterium för när en sådan person kan skiljas från sitt uppdrag, och man valde då den formulering som används i EU-regleringen om centralbanker.

Tyvärr översatte man vid den tidpunkten, för lite drygt 20 år sedan, bestämmelsen på ett sätt som inte framstår som optimalt. Man valde översättningen ”allvarlig försummelse” när det hade varit bättre att exempelvis säga ”allvarligt fel” eller ”allvarlig misskötsel”. Det hade korresponderat bättre med de ursprungliga texterna.

Då är frågan: Ska man ändra uttrycket och välja ett annat uttryck i regleringen för riksrevisorerna i det här lagstiftningsärendet? Min bedömning är att utredningen och konstitutionsutskottets majoritet har landat rätt när de säger att vi tyvärr måste behålla begreppet. Det har trots allt blivit etablerat i grundlagen genom att det har funnits där i ett tjugotal år, och det skulle leda till konstiga effekter om man använder ett begrepp när det gäller riksrevisorerna och ett annat när det gäller riksbanksdirektionen när man i sak avser samma typ av missförhållanden. Det är svårt att motivera en lagstiftningsteknik där man för samma begrepp i grundlagen använder olika termer. Jag vidhåller alltså att det är en bra avvägning.

Anf. 68 FREDRIK ERIKSSON (SD) replik:

Fru talman! Om jag förstår Andreas Norlén rätt menar han alltså att om det har smugit sig in ett fel i svensk grundlag är det bättre att hålla fast vid det än att börja ändra och försöka rätta till det på de olika ställena alltefter som. Det får stå för Andreas Norlén.

Vi kan vara överens om att det är viktigt att säkerställa Riksrevisionens självständighet och oberoende. Jag uppfattar dock inte att det är detta som har varit ifrågasatt. Jag har inte uppfattat att det har varit ett reellt problem fram till dags dato. Även med den tidigare lagstiftningen har riksrevisorerna kunnat agera självständigt och oberoende.

Däremot har vi haft ett konkret problem när det har uppdragats att riksrevisorerna har agerat på ett sätt som inte är förenligt med vad vi skulle kunna anse vara deras uppdrag. Då blir min fråga till Andreas Norlén: Tycker du att riksdagens möjligheter att som huvudman avkräva riksrevisorerna ansvar förbättras med de förändringar som nu föreslås, eller försvåras det?

Anf. 69 ANDREAS NORLÉN (M) replik:

Fru talman! Det korta svaret på frågan är ja. Riksdagens och konstitutionsutskottets möjligheter att göra uppföljning och utkräva ansvar förbättras genom de förändringar som här föreslås. Genom uttalanden från utredningen som konstitutionsutskottet instämmer i blir det tydligare hur man kan resonera kring begreppet ”allvarlig försummelse” och vad det innebär. Det ges exempel, som jag nämnde i mitt anförande, på hur man kan begå fel och försummelser när det gäller myndighetsstyrningen. Det kan även handla om att man begår brott i eller utanför tjänsten. Det finns också andra exempel som nämns, just för att skapa en bredare förståelse av vad begreppet ”allvarlig försummelse” i ett konkret fall skulle kunna handla om.

Till detta kommer något som vi uppenbarligen är överens om, nämligen att Justitieombudsmannen får en möjlighet att biträda KU när det gäller att utreda de faktiska omständigheter som senare kan läggas till grund för ett ställningstagande om huruvida en allvarlig försummelse har ägt rum eller inte. Rent praktiskt är detta ett viktigt tillskott i den verktyglåda som KU och riksdagen har.

En del av problematiken när den här frågan landade på KU:s bord sommaren 2016 var ju hur man praktiskt skulle gå till väga för att klarlägga vad de olika riksrevisorerna har gjort och hur det ska värderas. Hade vi då haft den möjligheten är det uppenbart att vi skulle ha valt att vända oss till JO och bett JO att göra en noggrann utredning och därefter återkomma till KU. Nu blev det en lite annorlunda händelseutveckling, där riksrevisorerna själva anlätade en tidigare JO för att göra en utredning av ungefär det här slaget. Den gav viktiga underlag för den fortsatta processen.

Jag vill alltså mena att detta är viktiga verktyg och tillskott till riksdagens och KU:s möjligheter att agera gentemot riksrevisorerna.

Anf. 70 HANS EKSTRÖM (S):

Fru talman! Andreas Norlén har på ett föredömligt sätt gått igenom utredningen och den händelseutveckling som låg bakom det förslag vi i dag har att ta ställning till. Jag kommer därför att fatta mig ganska kort.

Riksrevisionen drabbades av omfattande interna problem 2016. Med anledning av detta har den parlamentariska kommittén vridit och vänt på olika frågor. Vi har då landat i – förutom det som behandlas i dag kommer det också andra saker senare – att några saker behöver fastställas i grundlagen. Det är de förslagen vi behandlar i dag.

Den första frågan gäller antalet riksrevisorer. Det finns skäl som talar för att det kanske vore enklare att ha bara en riksrevisor. Å andra sidan blir det då en väldigt stor maktkoncentration i en viktig institution där det kanske krävs mer av balansering och hänsynstagande, och just därför kanske det kan vara viktigt med ett flertal riksrevisorer. Utredningen har inte slutgiltigt landat i vad som är bäst. I det läget säger vi: Ska man göra en förändring bör man utreda det igen, men det ska då inte behövas en grundlagsändring. Därför föreslås alltså att dessa bestämmelser flyttas till riksdagsordningen.

Jag tycker att detta är ett utmärkt förslag, men jag är som sagt lite frågande till lämpligheten i att det ska finnas bara en riksrevisor. Det kan finnas andra modeller som är att föredra.

Vi såg i samband med skandalen att det fanns problem när det gällde hur man kunde skilja en riksrevisor från uppdraget, hur en utredning skulle gå till och andra saker. Klarläggandet om hur en process ska gå till, med JO som utredare, där KU tar initiativ och där det krävs en kvalificerad majoritet i kammaren för att skilja en riksrevisor från uppdraget, tycker jag är ett välbalanserat förslag.

Jag tror att det är viktigt att vi slår fast att det ska vara kvalificerad majoritet, så att inte en majoritet med ett ganska smalt röstetal kan skilja en riksrevisor som har gjort några obekväma iakttagelser i statsapparaten från uppdraget. Riksrevisionen är viktig och central för att upprätthålla legitimiteten för demokratin och användningen av skattepengar. Jag menar att det skulle vara ett allvarligt hot mot legitimiteten för demokratin om något sådant skulle kunna inträffa.

Vi har sett en internationell utveckling i flera stater där demokratiska institutioner tyvärr har försvagats – oberoende domstolsväsen och annat. Därför tror jag att det är väldigt viktigt att sätta upp tillräckliga skydd för sådana institutioner.

Ett annat sätt att stärka Riksrevisionen är att ge Riksrevisionen grundlagsstöd för att kunna ta in det material som man behöver ha för att kunna göra saker i form av undersökande av verksamheter och sådant. Det grundlagsstödet gör att Riksrevisionen nu får en starkare ställning.

Jag menar sammanfattningsvis att dessa förslag gör att skattebetalarna kan känna sig lite mer trygga med att en viktig institution för att upprätthålla legitimiteten för staten och det offentligas användning av medel kan upprätthållas.

Jag yrkar bifall till KU:s förslag.

(Applåder)

Anf. 71 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Fru talman! Tidigare talare och kanske alldeles särskilt Andreas Norlén, vår ordförande, har väldigt väl beskrivit vad KU15 handlar om. Det är det första steget i en större förändring av Riksrevisionen. Det är de delar som handlar om just grundlagsändringarna, som ju utredningen först lade i ett delbetänkande.

Efter att problemen i Riksrevisionen uppdagades har KU varit en mycket aktiv part i fråga om att ta fram och genomföra en mer omfattande rekryteringsprocess av de nya riksrevisorerna. Vi har också bidragit med stöd till riksdagsstyrelsen i fråga om att ta fram direktiv till den utredning som ligger till grund för dagens beslut. Som vi har hört här har flera KU-ledamöter, även jag, deltagit i själva utredningen, som har letts av Mats Melin. KU har verkligen varit aktivt i mycket av det arbete som ska leda fram till en större översyn av Riksrevisionen.

Utredningen lämnade sitt första betänkande om grundlagsfrågor den sista maj förra året. Sedan har också ett slutbetänkande kommit. Det kommer alltså att komma fler förslag till förändringar framöver. Utredaren och den parlamentariska kommittén har i stort sett varit eniga om det mesta.

En av de stora delar som diskuteras i dag är det tredelade ledarskapet, där vi har sett stora fördelar och nackdelar. Det finns i alla fall mycket som talar för att det ska vara enklare för riksdagen att ändra antalet. Det är en stor och viktig del som vi föreslår i dag. Utredningen har också tydliggjort hur man ska se på begreppet "allvarlig försummelse" och att JO kan göra en undersökning åt KU.

Sedan blir jag helt förskräckt när jag lyssnar på Fredrik Eriksson. Hela tanken med Riksrevisionen är att man ska ha en fristående riksrevision där riksrevisorerna själva ska ha ett kraftfullt mandat att leverera kritik som kanske inte alltid är så positiv för politiker och den stora breda politiska eliten, eller vad man ska säga, och kanske framför allt inte för regeringspartierna. Detta ska riksrevisorerna kunna göra utan att behöva riskera att avsättas av det politiska systemet. Därför ser jag det som ett framsteg att det ska krävas en kvalificerad majoritet för att avsätta en riksrevisor.

Vi ser, precis som Hans Ekström har varit inne på tidigare, hur olika sätt att kritisera den politiska ledningen kan ifrågasättas i andra stater. Det vill vi inte se i Sverige.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till KU:s förslag.

(Applåder)

Anf. 72 FREDRIK ERIKSSON (SD) replik:

Fru talman! Precis som när jag var uppe här förra gången kan vi konstatera att Riksrevisionen under hela sin existens har åtnjutit ett väldigt stort oberoende och en väldigt stor självständighet. Och de har företagit sig tämligen politiskt laddade revisioner. Även med det tidigare systemet kan jag inte dra mig till minnes att det på något sätt skulle ha varit problematiskt eller att någon skulle ha försökt avsätta några riksrevisorerna på grund av att de har gjort politiserade revisioner. Problemet har snarare varit tvärtom: att de kanske har sökt sig lite för långt ut i egna intressen och att vi inte har tagit vårt huvudmannaskap riktigt på allvar.

Därför vill jag fråga Agneta Börjesson: Vari består problemet, som Agneta Börjesson och övriga i majoriteten här vill lösa? Under 15 års tid har ju detta aldrig hänt. Varsågod! Förklara gärna vad som är problemet! Varför krävs dessa extra åtgärder?

Anf. 73 AGNETA BÖRJESSON (MP) replik:

Fru talman! Ja, det har verkligen hänt att riksrevisorerna har varit ute i debatten och att det har varit ganska stora bråk med olika ministrar. Om det skulle vara enkelt för enbart regeringspartierna, som ju ibland kan ha majoritet här i riksdagen, att avsätta en obekväm riksrevisor och om man skulle kunna göra det av rent politiska skäl är det en väldigt olycklig utveckling. Därför vill vi göra detta.

Sedan pekar Fredrik Eriksson på en annan viktig del när det gäller Riksrevisionen, som kommer i nästa omgång och som vi ska debattera senare. Det gäller riksdagens styrning och riksdagens stöd till sin egen myndighet. Det kommer vi att återkomma till och diskutera. Förslaget från utredningen är att riksdagen ska ha återkommande seminarier och liknande för att diskutera med riksrevisorerna hur man lägger upp sina rapporter och liknande och hur de kan tas emot på ett bra sätt.

Anf. 74 FREDRIK ERIKSSON (SD) replik:

Fru talman! Precis som Agneta Börjesson är inne på kommer det ett nästa steg. Vi kanske föregriper den diskussionen lite grann, men det finns flera olika sätt att skinnflå en katt. Vi vet att man i det kommande steget diskuterar just detta: Hur viktigt och relevant är det, och i vilken utsträckning över huvud taget ska Riksrevisionen ägna sig åt politiserade revisioner? Där kommer det att vara ytterligare ett steg för att minska risken för att det ska bli ett politiskt ifrågasättande.

Jag undrar fortfarande vilket problem det är man vill lösa med denna frågeställning. För mig är detta en konstruktion som adresserar ett problem som aldrig har visat sig och som definitivt inte kommer att visa sig längre fram.

Anf. 75 AGNETA BÖRJESSON (MP) replik:

Fru talman! Jag är inte hundra på att jag förstår frågan, men nog har det funnits en ganska kraftfull kritik från politiska företrädare när det har gällt riksrevisorerna. Om det skulle finnas en möjlighet för regeringspartierna att avsätta en riksrevisor skulle det inte vara bra. Därför ger vi det här stödet.

När det gäller hur de olika rapporterna ska göras tycker jag att det är oerhört viktigt att det är en fråga för Riksrevisionen att besluta kring.

Anf. 76 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Fru talman! Det förtroendeproblem som drabbade Riksrevisionen sommaren 2016 ledde bland annat fram till den översyn av lagstiftningen om Riksrevisionen som nu har genomförts och det förslag till grundlagsändringar som riksdagen i dag ska fatta ett första beslut om.

Problemen inom Riksrevisionen 2016 ledde till att alla tre riksrevisorerna som då fanns lämnade sina uppdrag. Vi inom konstitutionsutskottets beredningsdelegation fick då möjlighet att rekrytera tre nya riksrevisorer. Det blev tre tidigare generaldirektörer med gott anseende och goda ledaregenskaper som tog på sig uppgiften att leda Riksrevisionen.

Riksrevisionen är en viktig samhällsresurs under riksdagen med 300 välkvalificerade medarbetare som behöver ett välfungerande ledarskap. Som ledamot i Riksrevisionens parlamentariska råd har jag möjlighet att följa de tre nya riksrevisorernas arbete. Som jag uppfattar det har de redan gjort viktiga insatser för att återskapa förtroendet för Riksrevisionen och dess viktiga arbete att granska de statliga myndigheternas redovisning och effektivitet.

De förändringar i lagstiftningen som nu föreslås är inte så omfattande men syftar till att stärka Riksrevisionens och riksrevisorernas ställning. Vi har nu tre riksrevisorer enligt bestämmelserna i regeringsformen. Enligt förslaget till ändring i regeringsformen ska vi ha en eller flera riksrevisorer, och antalet riksrevisorer anges i stället i riksdagsordningen.

Det gör att om riksdagen längre fram finner det bättre att ha bara en riksrevisor går det att genomföra det utan en grundlagsändring. Reglerna för hur riksdagen ska kunna skilja en riksrevisor från sitt uppdrag har också setts över, som framgått av debatten här.

Fru talman! Jag yrkar bifall till konstitutionsutskottets förslag i betänkandet *Översyn av Riksrevisionen – grundlagsfrågor*.

(Applåder)

Anf. 77 TINA ACKETOFT (L):

Fru talman! När jag kommer som sista talare i en debatt som denna finns det inte så mycket mer att säga. Jag tror att vi alla, särskilt efter den rannsakan som det innebar när utskottet 2016/17 arbetade med att ta fram förslag till nya riksrevisorer för denna kammare att rösta om, insåg betydelsen av en väl fungerande riksrevision med tydliga regler. Det handlar om att man är väl rustad med utvalda riksrevisorer för vårt lands och våra medborgares väl och ve.

Det ska på inget sätt tas som något utslag av lättsinne när jag i denna fråga för tids vinnande gör detta inlägg mycket kort eftersom mina kollegor så förtjänstfullt har redogjort för ärendet och förslagen. De följer på en i princip helt enig parlamentarisk utrednings förslag, med undantag för ett särskilt yttrande från Vänsterpartiet, och ett i princip helt enigt utskott, med undantag för reservationer från sverigedemokrater. Jag instämmer helt enkelt med föregående talare och yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 18.)

Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU33
Kommunala och regionala frågor
föredrogs.

Anf. 78 JONAS MILLARD (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna har totalt fyra reservationer som behandlas i betänkandet. Men för tids vinnande och effektivitet kommer jag bara att yrka bifall till reservationerna 2 och 4.

Den här debatten handlar om kommunala och regionala frågor, och utskottet har behandlat ett fyrtiotal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden. De förslag som inkommit har handlat om allt från lokaliseringsprincipen och kommunal samverkan till villkoren för oss förtroendevalda och partistöd.

Utskottet föreslår också ett tillkännagivande om kommuners roll i det brottsförebyggande arbetet. Det är ett tillkännagivande som även Sverigedemokraterna står bakom.

Motionärerna framhåller att det bland landets kommuner finns vitt skilda uppfattningar om vilket ansvar kommunerna har för att arbeta brottsförebyggande. Kommunerna har i dag inte heller något tydligt ansvar för att arbeta med livsstilskriminella eller återfallsförbrytare och förmå dem att byta inriktning i livet trots att det vore i hög grad brottsförebyggande.

Då kommunerna och andra lokala aktörer har en nyckelroll i det brottsförebyggande arbetet, och då detta arbete i dag ser helt olika ut och bedrivs med helt olika tyngd i de olika kommunerna, anser vi i likhet med utskottet att lagen behöver förtydligas så att kommunerna får en uttalad uppgift att arbeta brottsförebyggande inom ramen för sina respektive ansvarsområden.

Mina utskottskollegor kommer säkert att berätta mer om detta, så för min del kommer jag nu att övergå till de delar av betänkandet där Sverigedemokraterna skiljer sig och landar i andra slutsatser än övriga utskottet.

I en motion av Paula Bieler och Markus Wiechel, båda från Sverigedemokraterna, begärs att alla partier med representation i en folkvald församling också ska ges representation i dess nämnder, utskott och styrelser. Som tidigare kommunpolitiker vet jag av egen erfarenhet hur svårt det är att delta i den kommunala och regionala politiken på likvärdiga villkor som de andra partierna, som har fått rätt att delta också på styrelse- och nämndsammanträden.

I dag tillsätts de platserna utifrån partiernas storleksordning, och det är i grunden inte fel. Däremot är det mindre bra att partier i många fall inte ens får närvara vid sammanträdena. Precis som i riksdagen, där det mesta av arbetet sker i våra utskott, görs detta i de kommunala eller regionala nämnderna och styrelserna.

Att då sakna tillräcklig insyn i dessa medför ett informationsunderläge gentemot de partier som har insyn, och således också en reellt minskad möjlighet att påverka eller ens förstå hela innebörden av de ärenden som man som förtroendevald ska vara med och besluta om.

Nuvarande ordning kan innebära att förtroendevalda på grund av avsaknad av information och fakta fattar felaktiga beslut. Om de hade fått se

hela bilden hade de kanske fattat annorlunda beslut i de frågorna. Vår reservation handlar inte om att lagstifta om att alla partier per automatik ska ha någon rösträtt i samtliga kommunala nämnder och styrelser – det skulle vara för oss främmande – utan enbart om rätten för partierna att närvara.

Fru talman! Sverigedemokraterna föreslår också ett rättvisare partistöd. Enligt nuvarande och även föregående kommunallag stipuleras att det kommunala partistödet inte får utformas så att det gynnar eller missgynnar något enskilt parti. Jag vill mena, fru talman, att detta ändå sker i alltför stor utsträckning, det vill säga att partier i högre eller lägre grad blir just gynnade på bekostnad av andra partier.

Ett typexempel är när det kommunala partistödet utformas med skarpa trösklar där exempelvis tre mandat inte ger några politiska resurser medan fyra mandat kan ge rätt både till fria lokaler och till anställda kommunalråd och politiska sekreterare. Den typen av trösklar blir väldigt oproportionerliga. Trots att det skiljer endast ett eller ett fåtal mandat mellan två partier kan de politiska partierna med nuvarande system tilldelas helt olika nivåer av resurser.

Det är inte heller ovanligt att de största partierna lägger beslag på de högst arvoderade uppdragen. Eftersom de personer som innehar sådana poster också lär ägna sig åt respektive partis egna angelägenheter fungerar de extra ersättningarna som ett indirekt partistöd till de största partierna.

Sverigedemokraterna vill därför ha ett rättvisare partistödssystem där indirekt partistöd i form av arvoderade poster, politiska tjänstemän och fria lokaler ska räknas av från det kontanta partistödet. Utgångspunkten för oss är att antalet mandat ska spegla antalet röster partiet har i fullmäktigeförsamlingen men inte nödvändigtvis vilka förutsättningar det har att arbeta politiskt.

Det är därför vi föreslår ett rättvisare partistöd där arvoderade tjänster och tillgång till fria lokaler ska avräknas från det kontanta partistödet. Det är också därför vi föreslår en rätt för samtliga folkvalda partier till insyn i nämnder och styrelser.

Fru talman! Förtroendet för politiker och politiken måste såklart förbättras och återupprättas. Just i det tror jag att vi alla här inne kan vara överens. I frågan om hur det bör göras kan vi däremot skilja oss såväl mellan partier som mellan enskilda politiska företrädare.

Att kalla varandra för fula ord eller använda nedsättande epitet kan säkert för vissa kännas tillfredsställande för stunden, då man är angelägen om att få fram sin poäng. Men i förlängningen måste vi ändå kunna diskutera och debattera så att väljarna inte uppfattar allt vi gör som politisk pajkastning.

KU är ju, som bekant, ett något annorlunda utskott. Det är ett utskott där jag menar att vi faktiskt kan förhandla och komma överens gemensamt och där alla partiernas åsikter och synpunkter beaktas. Det sker såklart inte i alla sammanhang eller i alla frågor, men likväl är min uppfattning att vi här är mer lyhörda gentemot varandra än i andra utskott. Förhoppningsvis kan vi bygga vidare på den KU-traditionen och hoppas att den smittar av sig till även andra delar av det politiska samhället.

Det är dock inte bara den politiska debatten som gör att människor har tappat förtroendet för politiken utan också en hel del fördomar och missuppfattningar. Oftast handlar det om bilden av höga arvoden och svågerpolitik. Det är uppenbarligen inte alltid lätt att förklara att de flesta av

landets förtroendevalda är fritidspolitiker utan vare sig höga arvoden eller andra orättvisa förmåner. Människor lägger sena kvällar och helger på att läsa in hundratals sidor handlingar och förbereda anföranden, samtidigt som det alltid medför ett pris att gå från att vara privatperson till att bli en offentlig politisk företrädare.

Politiker ställs till svars inför medierna mer eller mindre dagligen, och det råder näst intill nolltolerans gentemot politiker som missköter sig i det privata. Politiker ställs också till svars av medborgarna i allmänna val.

De som aspirerar på att styra landet, landstinget eller den kommunala församlingen och ha makt över andra människors liv måste självklart föregå med gott exempel. Förväntningarna på folkvalda politiker bör därför vara höga, och vi förtroendevalda är därför föremål för en omfattande granskning. Mot den bakgrunden ifrågasätter vi att kommunpolitiker kan välja sina egna partivänner för granskning av den kommunala verksamheten.

Fru talman! Sverigedemokraternas uppfattning är att nuvarande system måste förbättras så att risken för misstro och misstänksamhet mot politiker och det politiska systemet minskar. Vi menar att en översyn av den kommunala revisionen därför borde göras i detta syfte.

I detta anförande instämde Fredrik Eriksson (SD).

Anf. 79 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Fru talman! I motionsbetänkandet om kommunala och regionala frågor avstyrker utskottet ca 40 motionsyrkanden från allmänna motionstiden hösten 2016 och hösten 2017. Men det viktigaste i betänkandet är tillkännagivandet som riksdagen enligt förslaget från konstitutionsutskottet riktar till regeringen. Det är ett tillkännagivande om kommunernas roll i det brottsförebyggande arbetet.

Ett ökat och tydligare ansvar för kommunerna när det gäller brottsförebyggande arbete är en fråga som Centerpartiet i riksdagen genom motioner väckta av Kerstin Lundgren och mig i konstitutionsutskottet länge har drivit. Därför uppfattar jag det som en viktig framgång när Socialdemokraterna i riksdagen ställer upp på att frågan om kommunernas roll i det brottsförebyggande arbetet, som i KU har drivits av allianspartierna, nu ska komma att förtydligas och regleras i lag, i enlighet med tillkännagivandet.

Kommunerna ska enligt tillkännagivandet få en uttalad uppgift att arbeta brottsförebyggande inom ramen för sina ansvarsområden. Utskottet konstaterar att det har funnits, eller finns, olika uppfattningar inom kommunsektorn om hur långt kommunernas ansvar sträcker sig när det gäller de brottsförebyggande insatserna. Utskottet uttalar att det brottsförebyggande arbetet behöver vara långsiktigt och ha en förankring i den lokala miljön där arbetet bedrivs. Det är med stor glädje Centerpartiet ser fram emot ett tydligare ansvar för det brottsförebyggande arbetet på kommunal nivå.

I betänkandet har Centerpartiet en reservation om regionalisering. Centerpartiet anser att Sverige behöver en regionaliseringsprocess. Jag var med och genomförde en sådan process i Skåne för ungefär 20 år sedan. Men en förutsättning för att den ska bli framgångsrik är att regionerna får ta över ansvar och resurser från staten, departement och myndigheter. Ansvar och resurser skapar möjligheter till en regionalt styrd utveckling i hela

landet. Om staten inte är beredd att lämna över ansvar och resurser är det knappast intressant att driva en regionalisering och politiskt ta ansvar i de nya regionerna. Centerpartiet anser inte att dessa förutsättningar resursmässigt har funnits i den regionaliseringsdiskussion som har förts och i de utredningar som har gjorts de senaste åren.
(Applåder)

Prot. 2017/18:95

11 april

*Kommunala och
regionala frågor*

Anf. 80 HANS EKSTRÖM (S):

Fru talman! I betänkandet om kommunala och regionala frågor behandlas flera frågor som har diskuterats tidigare. En del frågor har nyligen behandlats i utredningen om en ny kommunallag.

Vår grundsyn när det gäller omfattande förändringar i hur kommuner och regioner styrs, vilka rättigheter de har och hur de ska utformas är densamma som i grundlagsfrågor, det vill säga att de bör lösas i breda majoriteter i kompromisser mellan partierna. Då behöver alla frågor komma upp på bordet vid ett tillfälle där man kan ge och ta. Grundinställningen till frågor som är principiellt intressanta kan vara att de kanske är riktiga men att de bör samlas ihop i en utredning för att avgöras vid ett och samma tillfälle.

Det finns också synpunkter bland motionerna som handlar om regioner och regionalisering. Där har en omfattande process nyligen genomförts, som delvis havererade. Jag tror att de flesta partier är lite brända i frågan och vill hålla sig borta från den typen av frågor under en period. Därför finns få frågor som vi från vår sida är beredda att tillstyrka.

En sak som har kommit upp och är principiellt intressant är frågan om hur man hanterar personer som byter parti under en mandatperiod. Vårt parti har landat i grundsynen att i de direkt folkvalda mandaten, i riksdag, region eller fullmäktige, är det folket som äger mandatet och har tillsatt mig som riksdagsledamot eller en person i en fullmäktigeförsamling. Att partierna då skulle äga uppdraget under mandatperioden känns därför främmande utifrån den principiella synen. Vi avvisar därför tydligt sådant som rör att människor byter parti under en mandatperiod. Partierna har kanske inte skött sitt nomineringsarbete, eller också har det uppstått kraftiga spänningar i ett parti, och man kan tänka sig att ett parti delas i två ungefär lika stora delar. Ska då den del som har en knapp majoritet äga rätten att sparka andra halvan av partiet från sina uppdrag? Nej, knappast.

Däremot anser vi att det är problematiskt med de indirekt valda uppdragen, till exempel i kommunförsamlingar, nämnder och så vidare. Den frågan bör nog övervägas i en framtida översyn av lagstiftningen.

En fråga som vi tycker var intressant i årets motionsflora tas upp i en motion från Liberalerna om kommunernas roll i det lokala brottsförebyggande arbetet. Det fanns likartade motioner även från andra borgerliga partier. Det tycker vi är en viktig fråga. Allt som kan göras för att stärka det brottsförebyggande arbetet lokalt menar vi är bra. Kommunerna arbetar i många fall redan i dag med frågan, och de behöver ett lagligt stöd för att arbeta i frågan. Därför stöder vi det tillkännagivande som handlar om det lokala brottsförebyggande arbetet.

Jag yrkar bifall till konstitutionsutskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 81 JONAS MILLARD (SD) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Hans Ekström för hans inlägg i debatten. För ungefär ett år sedan hade vi en liknande debatt, och jag och Hans Ekström debatterade frågan även då. Då uppfattade jag att den inställning som Hans Ekström representerade var att ett parti inte ska ha möjlighet att äga de politiska mandaten i annan utsträckning än vad som är fallet i dag.

Nu när jag lyssnar på Hans Ekström uppfattar jag ändå att det finns en viss öppning när man pratar om de indirekt folkvalda. Det välkomnar jag. Hans Ekström får gärna förtydliga vad han i sådana fall vill förändra. Vår reservation till betänkandet tar främst sikte på de indirekt valda. Om Hans Ekström är öppen för ett samtal i de frågorna är jag gärna med och diskuterar dem.

Anf. 82 HANS EKSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Som jag sa tycker vi att den här typen av frågor bör behandlas i ett och samma sammanhang vid till exempel en översyn av kommunallagen. Därför tycker jag att det är viktigt att man redan nu börjar fundera på vilka principer man kan ha.

Jag menar att de direkt valda mandaten inte ska ifrågasättas, för det blir ganska farligt om partierna uppfattas ha större makt än folket vid utseendet av en riksdagsledamot, landstingsledamot eller kommunfullmäktigeledamot. För demokratins legitimitets skull och även för ansvarskänslans skull hos riksdagsledamöter eller andra direkt förtroendevalda eller folkvalda tycker jag att den tydligheten ska finnas.

Dock finns det uppenbara problem. Låt oss tänka oss att ett parti i en fullmäktigeförsamling utser en person till att sitta i kommunstyrelsen och där tolka det partiets inställning och att den personen sedan ensam hoppar av partiet medan lejonparten av medlemmarna är kvar i sitt parti. Då uppstår såklart ett problem, och det tycker jag att man ska vara beredd att fundera över.

Anf. 83 JONAS MILLARD (SD) replik:

Fru talman! Tack, Hans, för redogörelsen! Jag uppfattar en viss öppning jämfört med tidigare, och det välkomnar jag. Från Sverigedemokraternas sida vill vi gå något längre, även om vi såklart bör utreda den här frågan tillsammans och se var vi slutligen landar.

Men det finns en problematik som Hans lyfter upp när det gäller dem som är valda av folket. Man är ju vald av folket när man sitter i fullmäktige, men det är inte nödvändigtvis så att man har fått ett enda personkruss. Man kan sitta i fullmäktige för att partiets valsedel såg ut som den gjorde. Då är frågan: Om inte en enda kommuninvånare – kanske med undantag för en själv – har röstat på en, är man då att betrakta som folkvald? Ja, i dag är man ju det. Om man är de facto folkvald, alltså om det verkligen är folket som står bakom mandatet man sitter på, är mer tveksamt i mina ögon. Därför skulle jag även vilja titta på en lösning där man i det fall någon inte är folkvald genom personkruss kan låta partierna äga större inflytande över det politiska mandatet. Det gäller såklart också dem som blir vildar.

Däremot tror jag att jag och Hans är helt överens om att om personer blivit personkryssade är det självklart att mandatet tillfaller dem personligen snarare än det politiska partiet. Men jag välkomnar Hans ändrade inställning och ser fram emot samtal om de här frågorna.

Anf. 84 HANS EKSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt att det folkvalda mandatet är just folkvalt. Man kan diskutera vilket valsysteem man ska ha för att få fram det, men jag tycker att det handlar om ganska fundamentala delar av det demokratiska styrelseskicket att alla som har ett uppdrag uppfattar sig som folkvalda och att deras mandat är av den digniteten.

Att partierna i någons sorts lekstuga skulle kunna byta ut folk under pågående mandatperiod ter sig väldigt främmande för mig ur demokratisk synpunkt. Jag har svårt att förstå hur man skulle kunna upprätthålla ett sådant system.

Det är väl också så att om ett parti får omfattande avhopp måste det kanske överväga vilket valberedningsarbete det har.

(Applåder)

Anf. 85 IDA DROUGGE (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget.

Jag vill rikta ett stort tack till mina allianskollegor för att vi så väl har kunnat arbeta tillsammans, komma överens och skriva det förslag om att stärka det lokala brottsförebyggande arbetet som tack vare detta har kunnat utmynna i det tillkännagivande som vi beslutar om här senare i dag.

Jag vill också rikta ett stort tack till mina kollegor från de andra partierna i konstitutionsutskottet för att de har sett det fina och kloka i förslaget och vi därför i dag kan vara eniga om att vi behöver tillkännage detta till regeringen. Ett stort tack till er!

Människor ska kunna känna sig trygga i Sverige oavsett kön, ålder eller var i Sverige de bor. Den enda som kanske ska känna sig otrygg är den som har begått ett brott och behöver vara rädd för att åka fast. Alla ska veta att om ett brott begås ska rättsväsendet – polis, åklagare, domstolar och kriminalvård – ha alla de resurser och förmågor som krävs för att sätta dit den som har begått brottet.

Men helst ska ju brott över huvud taget inte begås. Det är det vi behöver bli bättre på; det är det brottsförebyggande arbetet vi behöver bli bättre på för att på riktigt lösa det grundläggande problemet med att människor är otrygga i Sverige i dag. Det är också det tillkännagivandet handlar om: hur vi stärker det brottsförebyggande arbetet.

Varje människa har ytterst ett eget ansvar för sina handlingar. Man kan inte reducera en kriminell handling till att handla om vare sig uppväxt eller social miljö. Men vi vet att en stödjande familjepolitik är en viktig insats för att minimera risken för att någon ska begå brott. Vi vet att engagemang och ansvar från familj och vänner, från nära och kära, fungerar och är fundamentalt för att skapa ett socialt skydds nät för människor. Vi hjälper bäst varandra att inte begå brott.

Därför spelar också civilsamhället en stor roll. Det vi tydligt pekar på i tillkännagivandet är civilsamhällets viktiga roll för att stärka det sociala skydds nätet runt de individer som är i riskzonen för att begå brott. Också polisen är såklart en aktör i detta, liksom kommunerna. Det samarbetet

behöver bli ännu bättre än det är i dag. Ansvarskedjan, framför allt ansvaret hos kommunerna, behöver bli mycket tydligare än nu.

Något kanske ännu viktigare som vi också säger i tillkännagivandet är att befogenhet måste finnas hos alla dessa tre aktörer. Vi kan inte tydliggöra och utöka ansvaret för kommunerna om inte kommunerna också har befogenhet att vidta de åtgärder som behövs. Det är de två leden som finns i tillkännagivandet, som vi kommer att rösta om senare i dag.

Med det vill jag återigen tacka och yrka bifall till förslaget.
(Applåder)

Anf. 86 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Fru talman! Vi debatterar nu KU33 *Kommunala och regionala frågor*. Det är ett brett motionsbetänkande som behandlar 40 motionsyrkanden från de två senaste årens allmänna motionstid.

KU föreslår ett tillkännagivande om att stärka det lokala brottsförebyggande arbetet. Jag ska erkänna att jag först var lite tveksam till detta tillkännagivande, inte för att det inte är jätteviktigt – jag tycker egentligen att det är väldigt bra – utan för att regeringen har dragit igång så himla mycket arbete på området den senaste tiden.

Brå kom för bara ett par veckor sedan med en rapport där de sammanfattar en del av de saker som pågår:

Regeringen presenterade under våren det nya nationella brottsförebyggande programmet *Tillsammans mot brott*. Där ger regeringen övergripande målsättningar och ambitioner för det brottsförebyggande arbetet i Sverige. Programmet fokuserar på samhällets gemensamma ansvar för att förebygga brott och att inkludera näringsliv och civilsamhälle i arbetet.

Bland de områden som varit i fokus för det brottsförebyggande arbetet på nationell nivå återfinns förebyggande arbete i socialt utsatta områden, organiserad brottslighet och våldsbejakande extremism.

Polismyndigheten har arbetat med att utveckla organisationen och förutsättningarna för det strategiska brottsförebyggande arbetet. Nya myndigheter och strategier samt förändringar i lagstiftningen under året kommer att utgöra viktiga faktorer för utvecklingen av det brottsförebyggande arbetet.

Brå fick också i början av 2017 ett förnyat och breddat uppdrag att stödja och samordna nationellt, regionalt och lokalt brottsförebyggande arbete. Under året har stödet och samordningen byggts upp, och vissa förutsättningar för arbetet har kartlagts. En webbaserad basutbildning har tagits fram och genomförts i fyra omgångar. De nya samordnarna vid länsstyrelserna har samlats i fyra nätverksträffar, och ett omfattande metodstöd har getts till 7 socialt utsatta områden samt till ytterligare 16 kommuner med olika utmaningar. Detta är bara en kort sammanfattning från Brås mycket omfattande rapport.

Samtidigt tycker jag att det är viktigt att man också ger ett lagstöd för kommunernas jobb med detta, något som har saknats. Detta är bra, och jag stöder det.

Jag tänkte också kommentera en del andra saker som har varit uppe, till exempel Centerpartiets reservation om regionaliseringsprocessen. Jag har jobbat med regionfrågan sedan jag började med politik för väldigt länge sedan. Min upplevelse är att det under de senaste 100 åren varje mandatperiod har funnits ett litet fönster att komma vidare. Det har tillsatts

nya utredningar och delegationer, och det har funnits ett hårt tryck att komma vidare med regionfrågan.

Under många år pågick dessa utredningar och allt detta arbete, och länen blev på slutet helt knäckta. Allt det förberedande arbetet var gjort, men landshövdingarna stängde fönsterluckorna och stoppade. Den senaste gången upplevde nog vi att det var mer politiskt, och vi hade hoppats på ett större stöd från Centerpartiet i denna fråga. Vi har nämligen upplevt att de tidigare har drivit på regionfrågan hårt, så det är tråkigt.

Men jag är helt övertygad om att regionfrågan kommer att återkomma ytterligare en gång, kanske inte nästa mandatperiod men rätt så snart. Det kommer att behöva göras något åt detta.

Jag skulle också väldigt kort vilja säga något om de frågor som Jonas Millard varit inne på när det gäller mandatstödet. Det finns en del förslag där som egentligen inte är helt obegripliga. Men det är lite obegripligt för mig att ni lägger fram dem här i riksdagen. Jag tycker att kommunernas mandatstöd är en fråga för kommunerna. De har sin egen budget. Jag kan bli lite fundersam om ni i fortsättningen vill göra om mandatstödet, så att det är riksdagen som på något sätt beslutar om den kommunala budgeten, och lägger in förslag om detta i era budgetar. Det är nog något ni får titta på igen.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 87 JONAS MILLARD (SD) replik:

Fru talman! Tack, Agneta Börjesson, för frågorna kopplade till vår reservation, som berör partistöd. Detta regleras ju till viss del redan i dag i kommunallagen: Partistöd får inte gynna eller missgynna ett politiskt parti. Men detta händer de facto i dag – partier blir gynnade eller missgynnade. Jag har själv varit med om det i kommunpolitiken och sett de skarpa trösklar som kan finnas.

Jag tror inte att riksdagen ska sitta och diktera till exempel vilka belopp som ska betalas för ett visst antal mandat. Det skulle vara väldigt främmande för mig. Men jag vill att vi ska nå upp till de ambitioner som ändå framgår av lagen i dag när det gäller att ingen ska gynnas eller missgynnas. Det sker de facto i dag, för man räknar inte av sådant som en del partier får i form av gratis lokaler, tillsatta tjänstemän, kommunalråd och så vidare.

Detta är ett problem, och det förändrar förutsättningarna för det politiska livet, framför allt för små partier men även för stora partier som inte kan ingå i någon form av samverkan med andra partier för att det ges olika poster och avlönade tjänster. Ambitionen är helt enkelt att det ska bli rättvisare och att förutsättningarna i kommuner och landsting ska bli mer jämberdiga mellan de politiska partierna. Jag beklagar bara att Sverigedemokraterna står ensamma i den frågan.

Anf. 88 AGNETA BÖRJESSON (MP) replik:

Fru talman! Jag tolkade det som att det skulle kunna förändra en hel del och på vissa ställen bli dyrare i kommunen om man skulle genomföra detta. Om det enbart handlar om att följa lagstiftningen och det finns ställen där de lokala partierna upplever att lagstiftningen inte följs kan man faktiskt överklaga till kammarrätten. Det har jag själv gjort en gång och

fått rätt, så det är möjligt. Jag vet inte om jag ska tipsa om det, men det går. Lagen ska ju fungera.

Anf. 89 JONAS MILLARD (SD) replik:

Fru talman! Det känns betryggande att vi är två KU-ledamöter som är överens om att lagen borde fungera. Däremot är min bild att den ambition som i dag finns inte efterlevs ordentligt. Det finns orättvisor i det nuvarande partistödssystemet, och det är de facto så att partier missgynnas. Det sker på grund av det faktum som jag lyfte upp i min första replik, nämligen att vissa partier kan erhålla stöd i form av till exempel gratis lokaler eller anställning av politiska tjänstemän. Det görs ingen avräkning för detta i det kontanta partistödet. Man kan dessutom bygga in väldigt skarpa trösklar, och detta har också överprövats i förvaltningsrätter tidigare.

Lagen är skriven som den är i dag, och detta tycker jag att vi bör komma åt. Jag vill inte att vi ska detaljreglera på något sätt när det gäller beloppsgränser och liknande. Generellt sett tycker Sverigedemokraterna att vi bör sänka partistödet något, och det är en fråga som vi har drivit både här och i våra kommuner och landsting. Det är en åsikt som tyvärr inte, i alla fall inte vad jag känner till, har fått stöd från Miljöpartiet i något sammanhang.

Jag önskar att vi kan ta en djupare diskussion. Jag upplever också att det finns vissa missförstånd från Miljöpartiets sida, men vi har all möjlighet att under den kommande tiden diskutera dessa frågor och se om vi också kan nå någon typ av samförstånd. Jag upplever nämligen att vi delar bilden av problematiken.

Anf. 90 AGNETA BÖRJESSON (MP) replik:

Fru talman! Jag anser inte heller att det vore bra att detaljreglera sådant som kommunerna ska göra själva inom den egna kommunen. Jag tror att det är oerhört viktigt att det kommunala självstyret och förmågan att bestämman över den egna budgeten får finnas kvar. Sedan är det inte alls osannolikt att man behöver se över mandatstödet och kommunallagen framöver, men det viktiga är att det inte ska ske någon detaljreglering härifrån riksdagen när det gäller detta.

(Applåder)

Anf. 91 TINA ACKETOFT (L):

Fru talman! Även i denna debatt hade jag tänkt fatta mig kort eftersom utskottet är enigt i detta och i sin vishet har insett betydelsen av kommunernas roll i det brottsförebyggande arbetet. Utskottet har därför bland annat tillstyrkt Liberalernas motion, som har varit en favorit i repris under många år och nu äntligen får utgöra ett tillkännagivande.

Ida Drougge lyfte i sitt anförande betydelsen av det förebyggande arbetet och kommunernas roll i det, och detta kan inte nog påpekas. Jag hörde en föregående talare helt korrekt påpeka att mycket naturligtvis har gjorts. Men man kan också säga, och det har vi tydligt sett i andra frågor, att allas gemensamma ansvar lätt blir ingens ansvar alls. I tillkännagivandet förtydligar vi därför att kommunernas roll i detta arbete är oerhört viktig. Jag tackar regeringspartierna för det samarbete vi har haft.

Men, fru talman, eftersom betänkandet ändå tar upp flera viktiga frågor vill jag passa på att lyfta något som ligger mig och Liberalerna särskilt

nära. Det undgår nog ingen att Sveriges kommuner står inför stora utmaningar, bland annat som en följd av den demografiska utvecklingen. Det är svårt för mindre kommuner att klara av sina uppgifter.

Vi har 290 kommuner från norr till söder. De varierar i storlek från drygt 2 400 invånare i Bjurholms kommun, fick jag lära mig häromdagen, till drygt 950 000 i Stockholms kommun.

Hela livet följs vi alla åt av kommunens tjänster. Vi föds och behöver barnavård. Vi går i förskola och skola. Vi åker kollektivtrafik. Vi plåstras om på vårdcentraler, och vi får på äldre dar hjälp med att ta hand om oss själva. Vi dricker vatten ur kranen, slänger soporna i tunnan och så vidare. Och det är kommunerna som ska se till att allt detta och mer därtill fungerar, så att allas vår vardag, oavsett om vi bor i Bjurholm eller i Stockholm, fungerar. Överlag ligger kommunernas verksamhet faktiskt bra till. Jämfört med många andra servicebranscher får kommunerna ett högt betyg av oss invånare enligt det nöjdhetsindex som SKI, Svenskt Kvalitetsindex, använder.

Men många av oss här har också erfarenhet som kommunalpolitiker och vet hur man i många kommuner trollar med knäna för att kunna leva upp både till de lagkrav som ställs och till de ytterligare krav som våra invånare och medborgare ställer.

Trots den proposition om en generell rätt till kommunal avtalssamverkan, som riksdagen nu behandlar och som kommer att innebära att kommuner kan lämna över verksamhet till annan kommun genom en avtalssamverkan, kommer vi sannolikt att behöva göra mer på detta område om vi på allvar menar att hela landet ska leva och att man ska kunna leva väl i hela landet.

Med hänsyn till den pågående kommunutredningen, som har i uppdrag att analysera hur kommunsammanslagningar och eventuellt andra åtgärder kan bidra till att stärka kommunernas förmåga att möta just samhällsutvecklingen, instämmer jag med utskottet om att det pågående utredningsarbetet inte bör föregripas och avstyrker därför motionsyrkandena denna gång på detta område. Men Liberalerna avser att komma tillbaka i frågan, kanske främst på lokal kommunal nivå, eftersom det är just där som man bäst vet vad medborgarna i den egna kommunen behöver. Jag yrkar därför bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 92 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag tackar er, värderade konstitutionsutskott, för att jag får stiga in i ert vackra rum.

Det är i år 100 år sedan klubban föll i detta kvarter och det beslutades att varje man och varje kvinna vid myndig ålder skulle få rösträtt. År 1921 blev demokratin reell när både man och kvinna fick gå och rösta.

Någon har sagt att vi borde resa statyer över Branting och Edén, Socialdemokraternas och Folkpartiets ledare, som bar fram detta. Det kan man nog göra. Branting finns på plats. Men det var de många människorna som faktiskt i sin längtan efter människovärde och myndighet bar fram demokratin. Det är för de många människornas skull som demokratin måste värnas, värnas och visas respekt.

Fru talman! I Jönköping har vi Västra torget där man kan handla textilier, grönsaker, ägg och så vidare. Om jag går dit en lördag och handlar

Prot. 2017/18:95
11 april

*Kommunala och
regionala frågor*

rödbetor och får dem i påsen vill jag inte att de omvandlas till palsternackor eller potatis när jag kommer hem.

Om jag tar ett partis valsedel och väljer in en utvald person vill jag att denne ska vara kvar i det partiet, ty det är inte den enskilda rödbetan, potatisen eller moroten som jag har valt ut utan kollektivet.

Jag har respekt för konstitutionsutskottets resonemang när det gäller direkta val. Det är några som förtjänar att bli personvalda, men det är inte alla förunnat. Men i de indirekta valen, när man väljs till kommunalråd eller nämndordförande, är det orimligt att man vid partibyte ska ha kvar sitt uppdrag. Så har skett i Jönköping, där ledamöter har lämnat ett parti och bildat ett nytt och sitter kvar på tunga poster i ny skepnad. Jag tycker att det är orimligt.

Fru talman! När man springer ut på Stadsparksvallen i Jönköping, där det ska spelas fotboll, sliter man av sig tröjan i glädje när man har gjort mål. Då blåser domaren i sin visselpipa och ger en varning. Men om man springer in i kammaren här i en blå tröja och byter den mot en svart över natten får man ingen reprimand alls. Jag tycker att det borde vara en stark visselsignal till detta värderade konstitutionsutskott att ta sig an frågan.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 18.)

*Kultur och fritid för
barn och unga*

§ 16 Kultur och fritid för barn och unga

Kulturutskottets betänkande 2017/18:KrU6
Kultur och fritid för barn och unga
föredrogs.

Anf. 93 AMNE ALI (S):

Fru talman! Vi är i dag här för att debattera kulturutskottets betänkande om kultur och fritid för barn och unga. Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

I betänkandet behandlas en rad frågor som berör barn och unga. I mitt anförande kommer jag främst att tala om kulturskolan och vikten av läskunskap bland barn och unga.

Fru talman! Kultur och fritid för barn och unga är ett ämne som har debatterats flitigt den senaste tiden, och det med rätta. Det finns en anledning till att rätten till kultur är med i FN:s barnkonvention. Det är genom kultur och fritidsaktiviteter som barn och unga får utforska sin kreativitet, sin nyfikenhet och sin självständighet.

Det är när vi ger barn och unga möjlighet att få utforska sin värld genom kultur, musik eller andra fritidsaktiviteter som vi bygger grunden till en ungdom vars känsla för sin plats i samhället är så stark som den bara kan bli. Vi bygger genom dessa ungdomar även det samhälle som de kommer att forma om några år.

Jag kommer aldrig att glömma den dagen då jag var elva år och min pappa kom hem med en stor och klumpig kartong. I denna kartong låg en gitarr. Han hade köpt den efter att jag en gång i förbifarten hade sagt att jag gärna ville lära mig att spela gitarr. Tyvärr hade pappa glömt att köpa

ett fodral till gitarren så att jag kunde bära gitarren på ryggen. En gång i veckan fick jag därför bära denna klumpiga kartong till kulturskolan. Det gjorde mig absolut ingenting, för jag älskade att gå till gitarrlektionerna. Där fick jag inte bara lära mig att spela gitarr, utan jag fick även lära mig att läsa noter. Och min gitarrlärare Sten lärde mig också att uppskatta olika musikgenrer.

Det var genom kulturskolan som jag och många andra barn fick uppleva och lära oss saker som vi annars inte hade fått göra. Tack vare musiken fick vi även möta barn som inte gick på samma skola för att vi bodde segregerat. Våra världar var olika, men vi kunde gemensamt titta på varandra och himla med ögonen när Sten valde ytterligare en rockklassiker för oss att spela på gitarren.

Därför är jag glad över regeringens historiska satsning på det kulturpolitiska området. Vi har bland annat inrättat ett nationellt kulturskolecentrum för att lyfta fram kulturskolans betydelse och för att öka kvaliteten i musik- och kulturskolan.

Det gör mig in i ryggmärgen upprörd att det fortfarande finns barn som på grund av klasskillnader inte får möjlighet att ta del av musik, sport och kultur. Vi missar så många barns potential. Regeringens fortsatta satsning för att hålla nere avgifterna i kulturskolan är därför extra viktig.

Fru talman! Jag ska fortsätta med berättelsen om Amne, elva år. Det fanns inte alltid så mycket att göra i skolan när man gick i mellanstadiet. Den skola som jag gick i var nedgången, rent av sunkig, och stora delar var under renovering. Men det fanns ett rum i skolan som hade klarat sig undan klotter på bänkarna, tuggummin under stolarna och snusprillor i taket, och det var skolbiblioteket. För mig var det rummet magiskt.

Mitt skolbibliotek hölls under sträng uppsikt av bibliotekarien Jeanette. Hon blev arg på mig en gång när jag oavsiktligt råkade nia henne, men det avskräckte mig aldrig från att gå in dit. Det är en kliché, men varje gång jag öppnade en bok var det som att kliva in i en ny värld. I dag är jag väldigt bra på frågesport, och det hävdar jag bestämt är en kvarleva från den tiden i mellanstadiet då jag läste två till tre böcker i veckan. Böckerna öppnade helt nya möjligheter för mig, och jag lärde mig saker som jag än i dag har användning av.

Biblioteken är en av våra viktigaste samhällsinstitutioner. Det är ett öppet demokratiskt rum där vi fritt kan låna böcker och lära oss att vara källkritiska i en värld där källkritiken börjar bli en bristvara. Regeringen har därför under den här mandatperioden gjort stora satsningar för att öka bibliotekens tillgänglighet och utbud. Vi förstår att biblioteken är en viktig mötesplats och att tillgången till dem ytterst är en demokrati- och jämlikhetsfråga. Vi vet i dag att läsförmåga och tillgång till språk redan i tidig ålder har stor betydelse för barns utveckling. Vi vet också att barn med liten vana att läsa hemma tenderar att välja bort läsning till förmån för andra aktiviteter – och att det påverkar skolresultaten.

Vi har en stor utmaning när det gäller att överbrygga de kunskapsklyftor i läsförståelse som syns i PISA-mätningarna. Forskningen visar att föräldrars utbildningsbakgrund och socioekonomiska status påverkar barnens studieresultat. Men en ljuspunkt i detta är att forskningen också visar att elevernas läsvanor och motivation till läsning har större betydelse för studieresultatet än föräldrarnas bakgrund. Detta betyder att om vi kan väcka

intresset för läsning redan i tidig ålder kommer vi även att kunna överbrygga den här kunskapsklyftan. Regeringen kommer därför att fortsätta investera i läsfrämjande satsningar för barn och unga, särskilt för barn i förskoleålder.

Förskolor spelar en viktig roll när det gäller att uppmuntra barns nyfikenhet och skapa intresse för läsning. Men förskolor har i dag inte tillgång till bibliotek på samma sätt som skolor har. Därför skjuter regeringen till pengar så att alla svenska förskolor ska kunna köpa in böcker och starta små bibliotek på förskolan. Vi kan med detta ge förskolorna möjligheten att bygga grunden för barnens studiekarriär och så tidigt som möjligt motverka de klyftor i studieresultat som uppstår som en konsekvens av föräldrars studiebakgrund. Varje barn i svensk förskola ska ha likvärdiga möjligheter att läsa och lyssna på böcker.

Alla barn kommer inte att tycka att biblioteken och kulturskolan är det bästa som finns, som jag gjorde när jag var liten. Det är naturligt att vi har olika intressen, men varje barn måste få möjligheten att hitta just sitt intresse. Det är en aktiv strategi från regeringens sida att ge alla barn och unga den möjligheten.

I betänkandet som vi debatterar i dag behandlas det många bra motioner som handlar om hur vi förbättrar vardagen för våra barn och unga och hur vi säkerställer deras rätt till kultur och fritid. Andemeningen i motionerna är bra, men vi menar att regeringen redan gör det som anförs i de flesta av dem. Vi har ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv i våra satsningar, och vi jobbar aktivt med att ge alla barn och unga en jämlik tillgång till kultur och fritid.

Avslutningsvis vill jag säga att det är avgörande att vi arbetar för att skapa ett samhälle där barn och unga inte behöver leva i rädsla över att bli bortgifta, där barn och unga inte ska bli utsatta för hot och hat på nätet och där barn och unga ska ha en trygg och säker skolgång. Det innebär att vi måste skapa en trygg miljö där barn och unga kan frodas – ett samhälle där barn helt enkelt ska få vara barn.

(Applåder)

Anf. 94 CECILIA MAGNUSSON (M):

Fru talman! Till betänkande KrU6, som vi nu debatterar, finns ett antal reservationer. Vi står bakom alla reservationer som är moderatmärkta, men jag yrkar bifall endast till reservation nr 2.

Jag förstod på Amne Ali att Socialdemokraterna och regeringspartierna inte står bakom sin reservation utan instämmer med Alliansen och Sverigedemokraterna i att vi måste göra mer för Skapande skola. Det är jättebra att man har kommit till denna insikt – man yrkade ju inte bifall till sin egen reservation. Det är bra att vi kan få ännu bättre förutsättningar för Alliansens satsning på den reform vi införde, Skapande skola. Det behöver göras mycket mer av den.

Vi hade hoppats att regeringspartierna i vårändringsbudgeten hade satsat en stor peng på Skapande skola. Är det någonting vi behöver satsa mer på och gå igenom mer är det den kultursatsning som når *alla* barn, och det gör Skapande skola. Den når barnen från att de går i förskola och genom hela skollivet, och vi moderater vill även att den ska omfatta gymnasietiden. Hur bra kulturskolan än är det nämligen så att den inte når alla barn.

Amne Ali nämnde att alla barn inte får tillgång till kulturskolan, men man lägger inte fram några förslag för att förbättra tillgängligheten och möjligheterna för alla barn att nås av den. Bland annat ger man inga förslag på hur man ska korta köerna. Det är bara den kommunala kulturskolan och deras lärare som gäller; det finns ingenting om att öppna möjligheterna för andra – som balettskolor som inte drivs av kommunen, eller studieförbund – att delta.

Eftersom man nu ändå har gått in på att detaljstyra kommunernas placering av kulturskolorna via direkta statliga bidrag borde man väl ha gjort det. Om man nu vill att alla barn ska nås av kulturskolorna borde man ha gjort satsningar på att öppna för att andra anordnare av kulturskoleverksamhet ska kunna anordna detta, men det gör man inte. Man gör inte heller någonting för att de barn som inte har råd att gå i kulturskolan ska kunna få tillgång till kulturskolan. Det är alltså väldigt tomma tunnor som skramlar från Amne Alis och regeringens sida.

I stället för att diskutera ärendet i KrU6 tar man dessutom upp sådant som tydligen ska stå i vårändringsbudgeten, men vad jag och vi vet kommer den inte att presenteras för riksdagen förrän kommande vecka. Kan vi inte hålla oss till det ärende vi här diskuterar?

Man säger i framställan att man har ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv. Ja, det är väl bra att man har ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv, men det är stor skillnad på att ha ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv och att göra detta till den främsta kulturpolitiska prioriteringen. Det är nämligen vad vi moderater och Alliansen gjorde under hela vår regeringstid – det var tydligt att den främsta prioriteringen var barns och ungas tillgång till kultur. Vi sätter det i första hand.

Självklart ger de kommunala kulturskolorna tiotusentals barn i hela landet möjlighet att uttrycka, utforska och formulera egna tankar, ord och känslor. Tillsammans med Skapande skola, som finns omnämnd här, ger de en helhet. I Skapande skola får alla barn tillgång till kreativ stimulans. Ännu är det inte så i den kommunala kulturskolan, men det är väldigt viktigt att poängtera att så blir.

Det finns många andra aktörer inom kulturområdet som vänder sig till barn, till exempel kyrkans barnverksamhet med körer och teaterverksamhet, som väl skulle kunna ingå i detta. Jag har tidigare nämnt enskilda balettskolor, som finns i många kommuner, som något som man skulle kunna ta med. Detsamma gäller teaterverkstäder.

Det finns alltså en mångfald, men den nuvarande regeringen vill inte ta med detta. Regeringen vill att det bara ska gälla de kommunala kulturskolorna och kommunal verksamhet. I den proposition som man har lagt på riksdagens bord vill man styra de kommunala kulturskolorna, som är ett kommunalt ansvar, i stället för att låta kommunerna tillsammans med staten via Kulturrådet göra upp om att med skattepengar satsa på kulturen och diskutera för att det ska bli så mycket som möjligt.

I stället riskerar regeringen hela kultursamverkansmodellen, precis som man riskerar hela Filmsverige, med den proposition som man har lagt fram. Med det som vi nu har fått höra att man kommer att lägga på riksdagens bord försöker man att lappa och laga sådant som man redan har rivit sönder. Det är väldigt tråkigt att det ska vara på detta vis. Vi borde ha en annan ordning.

Jag vill avsluta där jag är överens med min kollega Amne Ali, nämligen i fråga om att vi inte ska ha några barn- eller ungdomsäktenskap. Denna diskussion har förts i ett annat utskott, och då har regeringspartierna inte varit med på båten. Men vi kan vara överens med er i regeringspartierna om att inga barn eller ungdomar ska kunna vigas och vara gifta i detta land.

(Applåder)

Anf. 95 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 3 och 9.

Vi har i detta betänkande en rad frågor som är betydelsefulla för barn och unga, som är vår framtid. Vi återkommer rörande våra förslag för kulturskolan i betänkandet för kulturskolepropositionen.

Jag tänker uppehålla mig vid något som har fått stor uppmärksamhet den senaste tiden.

Förra året när jag stod här i kammaren pratade jag om vikten av att kunna få välja sin partner alldeles själv. Ingen ska kunna tvingas in i ett äktenskap, och barnäktenskap ska vara otänkbart.

Förra året riktade riksdagens civilutskott ett tillkännagivande till regeringen som innebar att regeringen förväntades ta krafttag mot barnäktenskap och tvångsäktenskap. Trots att detta viktiga tillkännagivande gjordes redan förra året behövde civilutskottet rikta ett tillkännagivande till regeringen i frågan även i år.

När det kom till beslut röstade regeringspartierna och Vänsterpartiet emot riksdagens tillkännagivande om att barnäktenskap där vigseln skett utomlands inte bör erkännas i Sverige. Detta har hos oss sverigedemokrater, i andra partier och bland medborgare väckt starka känslor, fru talman.

Efter att detta uppdagades har Socialdemokraterna uttalat en annan åsikt, som inte överensstämmer med partiets handlande här i kammaren. Socialdemokraterna säger i medierna att man är emot barnäktenskap, samtidigt som man inte ställer sig bakom tidigare nämnda tillkännagivande till regeringen. Det rimmar väldigt dåligt i mina öron, fru talman.

Vår hållning i dessa frågor har varit stabil över åren. Vi vidhåller den inställning vi har. Vi sverigedemokrater vill fortfarande tillsätta en utredning med syfte att se vad som kan göras för att skärpa lagen och se till att den efterlevs för att förhindra tvångsäktenskap i vårt land.

För att motverka barnäktenskap och tvångsäktenskap föreslår vi införande av ett välfungerande system med en 24-årsgräns, som bland annat Danmark har infört. För att giftermål ska kunna användas som ett skäl för uppehållstillstånd i landet ska båda parterna i äktenskapet vara över 24 år. Med denna regel blir det, enligt danska partier, färre som utsätts för tvångsäktenskap för att ge släktingar eller vänner uppehållstillstånd i landet.

Eftersom detta system fungerar väldigt bra i Danmark borde vi kunna införa det även i Sverige. Det ska såklart även gälla tvångsäktenskap som sker utanför Sveriges gränser och innefattar svenska medborgare, så att man inte kan åka till ett annat land och gifta sig för att sedan komma tillbaka och få partnerskapet godkänt eller registrerat.

Vi bör, fru talman, kunna lära av våra grannländer och deras framgångar. Att regeringspartierna och Vänsterpartiet inte kunde rösta fram ett förslag för riksdagen i detta ämne är anmärkningsvärt. Det framstår som

att regeringen trots sin höga hållning i jämställdhetsfrågor inte tar denna fråga på allvar, enligt vår mening. Den nuvarande regeringen säger att den ska lägga fram en proposition, men det är först efter valet i september.

Enligt svensk sedvänja och lagstiftning ska äktenskapet vara en ömsesidig och frivillig handling.

Anf. 96 AMNE ALI (S) replik:

Fru talman! I mitt eget anförande nämnde jag vikten av bibliotek. Där skulle man nämligen kunna lära sig vikten av källkritik. Vi vet i dag att det är en bristvara, men jag trodde faktiskt aldrig att riksdagens representanter skulle kunna sprida sådana här saker.

Regeringen kommer snart att lägga fram ett förslag. Vi har just nu en pågående utredning som handlar om att skärpa den undermåliga lagstiftning om barnäktenskap som Alliansen tidigare lagt fram. Detta vet alla här. Det vi har gjort är att invänta det som utredningen kommer att komma med. Det innebär att regeringen kommer att komma med ett skarpt förslag i fråga om barnäktenskap – ett förslag som förstärker den undermåliga lag som Alliansen tidigare lade fram.

Detta vill jag göra tydligt. När vi lever i den tid som vi i dag lever i tycker jag att vi som riksdagsföreträdare har ett extra stort ansvar att leverera fakta, oavsett om det gynnar ens parti eller inte.

Anf. 97 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD) replik:

Fru talman! Det är trevligt, Amne, att du står här och talar så gott. Men nu är det så, vilket du hörde när jag talade, att civilutskottet har lämnat två tillkännanden, och ni vill inte följa dessa. Du talar om ansvar och demokrati. Då borde ni väl ha kunnat följa de tillkännagivanden som lämnats, så att vi kan få ett slut på detta?

Anf. 98 AMNE ALI (S) replik:

Fru talman! Ja, så är det. Men vi vet mycket väl att riksdagen fungerar på ett sådant sätt att när man tillsätter utredningar förväntar vi oss att professionen ska komma med förslag som vi ska ta ställning till, och det är vad vi inväntar just nu.

Vi säger inte: Nu kan alla barn komma hit till Sverige, och det är okej för dem att gifta sig. Vad vi gör är att vi inväntar ett förslag som är så pass starkt att det funkar i Sverige, ett förslag som är riktigt och rätt enligt barnvetenskap, för att förstärka Alliansens tidigare undermåliga lag.

Anf. 99 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD) replik:

Fru talman! Vi vill nog alla ha slut på barnäktenskap, eller tvångsäktenskap för den delen, och att det ska beslutas, för det är ingenting som vi vill ha här i vårt land.

I civilutskottet reserverade sig Socialdemokraterna i betänkande CU8 med bland annat texten: "... det inte helt kan uteslutas att situationer kan uppkomma där ett utländskt barnäktenskap bör erkännas för att Sverige ska leva upp till sina internationella åtaganden."

Vad ska medborgarna tro på?

Anf. 100 NICLAS MALMBERG (MP):

Fru talman! Tillgång till kultur för barn och unga är ett av de områden inom kulturpolitiken där vi ser de allra tydligaste ambitionsskillnaderna mellan regeringspartierna å ena sidan och allianspartierna å andra sidan.

Kulturskolan är ett exempel härpå. Vi har nu för första gången statligt stöd till den kommunala kulturskolan, utifrån ambitionen att vi vill att alla barn och unga ska ha tillgång till kulturskola oavsett uppväxtkommun. Samtliga allianspartier vill ta bort anslaget helt och fullt, Centerpartiet utifrån någon sorts retorik om att man inte vill ha direkta anslag inom kulturpolitiken till kommunerna. Då kan man tro att Centerpartiet å andra sidan skulle vilja höja anslagen till kultursamverkansmodellen. Nej, Centerpartiet är det alliansparti som skär ned mest på resurserna till kultursamverkansmodellen. Det vill säga att Centerpartiet tar i den ena änden och tar i den andra änden.

Kulturskolan når naturligtvis bara de barn och unga som söker sig till verksamheten. För att nå alla barn och unga med kultur är skolan den viktigaste plattformen.

Regeringen har gått fram med en proposition för att återinföra estetiska ämnen på samtliga nationella gymnasieprogram. Och det är med sorg i hjärtat som jag i dag tar del av att allianspartierna vill avslå propositionen. Man vill inte att alla ungdomar i gymnasieskolan ska ha tillgång till estetiska ämnen. Förstår ni vilken skada ni åsamkar ungdomarna?

Cecilia Magnusson talar om Skapande skola. Regeringen har under den här mandatperioden utvecklat Skapande skola och inkluderat förskolan i Skapande skola. Men Cecilia Magnussons retorik hänger inte samman här. Å ena sidan säger hon att det är fel med riktade anslag till kulturskolan, å andra sidan att det inte är fel med anslag till Skapande skola, en verksamhet som kommunerna ansvarar för. Retoriken hänger inte samman. Naturligtvis ska vi ha anslag till både kulturskola och Skapande skola.

Inte heller KD:s retorik hänger samman här. Kristdemokraterna är det parti som går fram och vill göra nedskärningar i anslaget till Skapande skola. Roland Utbult kan gärna förklara vilken del av Skapande skolas verksamhet som Kristdemokraterna vill plocka bort.

Kultur för barn och unga handlar naturligtvis inte bara om det som är exklusivt riktat till barn och unga, utan det handlar om att skapa tillgänglighet till kultur rent generellt i de institutioner som finns. Här ser vi väldigt mycket positivt hända. Museisektorn är ett exempel. Då tänker jag inte i första hand på hur vi politiskt har förstärkt förutsättningarna för barn och unga att ta del av museernas verksamhet med reformen med fri entré utan också på hur professionen har utvecklat verksamheten till att rikta fler utställningar direkt till barn och unga och inte bara som en del av en utställning, en utställning i utställningen, utan ofta med stora utställningar riktade till barn och unga, till exempel på Världskulturmuseet i Göteborg. Kulturutskottet hade för några veckor sedan förmånen att få göra ett studiebesök där och se den fantastiska utställningsverksamheten.

Här vill jag rikta en fråga till Sverigedemokraterna. Vi har ju tidigare debatterat det faktum att Sverigedemokraterna föreslagit att Världskulturmuseet i Göteborg helt ska avvecklas. Står Sverigedemokraterna fast vid den ståndpunkten, eller har man efter att ha kunnat se Världskulturmuseet även bakom kulisserna kunnat utveckla sin politik och backa från sitt ställningstagande?

Vad gäller tillgång till kultur hade vi en väldigt dystert utveckling under Alliansens regeringsår runt om i landet. Var tionde biblioteksfilial lades ned i landet. Så mycket som var tredje biograf lades ned i landet. När Alliansen tillträdde 2006 fanns ungefär 600 biografier i landet. År 2014 återstod bara 400 biografier – en oerhört dystert utveckling.

Vi har under den här mandatperioden arbetat för att vända den här utvecklingen. Vi har nu ett anslag riktat till biblioteken. Och vi har ett anslag riktat till landsbygdsbiograferna, ett anslag som vi nu stärker från de 25 miljoner som redan fanns i årets budget till ytterligare 15 miljoner kronor, det vill säga totalt 40 miljoner kronor riktade till landsbygdsbiograferna för att skapa bättre förutsättningar att vända trenden. Som representant för Uppsala län är jag glad när jag ser att det nu startar nya biografier. I Östhammar får vi en ny biograf under året.

Det finns mycket att säga om Cecilia Magnussons anförande. Jag vill inleda med att säga att vi, både från Miljöpartiets sida och från Socialdemokraternas sida, naturligtvis står bakom reservation 5, men för tids vinande yrkar vi inte bifall till den, precis som Cecilia Magnusson inte yrkar bifall till alla Moderaternas reservationer.

Jag hade förväntat mig att Cecilia Magnusson i dag skulle be om ursäkt för alla de felaktigheter hon anförde i kulturutskottets förra debatt, felaktighet på felaktighet. Hon har nu haft tid att tänka efter och borde ha kunnat be om ursäkt för en del saker. Bland annat sa hon då att jag vid ett tillfälle skulle ha hävdat att jag vill höja momsens inom olika delar av kulturområdet. Något sådant yttrande har jag aldrig fällt. Cecilia Magnusson vet det, men hon för ändå fram ett sådant påstående.

Cecilia Magnusson hade också svårt vid förra tillfället att redovisa hur stora nedskärningar Moderaterna gör inom kulturområdet. Det är 1,2 miljarder som Moderaterna skär ned på kulturområdet. Kom ihåg nu, Cecilia Magnusson, att det är 1,2 miljarder ni skär ned! Och en stor del av detta handlar om kultur för barn och unga.

Moderaterna brukar säga att de inom kulturpolitiken prioriterar kultur för barn och unga. Om det är så de behandlar ett område som de prioriterar kan man ju undra hur de behandlar övriga områden som de inte prioriterar.

Trots att vi nu har den starkaste kulturbudgeten någonsin i Sverige går vi fram starkt i vårändringsbudgeten och tillskjuter ytterligare 75 miljoner kronor till kulturområdet, 15 miljoner kronor till landsbygdsbiografier, som jag nämnde, och utöver det 60 miljoner kronor riktade direkt till kultur för barn och unga. Vi har inte behandlat detta än i riksdagen, men jag törs påstå att Moderaterna kommer att avslå samtliga dessa resurser. Cecilia Magnusson kan ju rätta mig om jag har fel på den punkten.

(Applåder)

Anf. 101 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Fru talman! Vänsterpartiet har flera motioner som tas upp i det betänkande som vi debatterar här i dag. Tyvärr föreslås att de avslås. Jag står bakom de reservationer som jag har lagt fram i utskottet men väljer att yrka bifall bara till reservation nr 6 här i dag.

Vi vill att alla barn ska ha möjlighet att både uppleva och pröva på olika kulturyttringar. Det krävs en hel del politiska insatser för att det ska bli verklighet.

Tillsammans med regeringen har Vänsterpartiet gjort satsningar på kulturskolan, utökat Skapande skola till att inkludera förskolan och gjort en stor satsning på biblioteken, både skolbibliotek och folkbibliotek, vilket känns väldigt positivt.

I och med att barn och ungas rätt till kultur också är ett nationellt kulturpolitiskt mål, som vi har slagit fast här i riksdagen, ska samtliga myndigheter inom kulturområdet integrera ett barnperspektiv i sina verksamheter. Det tycker vi känns väldigt positivt.

Precis som med mycket annat grundläggs människors kulturmönster väldigt tidigt. De barn som har fått uppleva professionell kultur och själva fått prova på teater eller andra skapande verksamheter, till exempel konst, har förstås lättare att tänka sig en framtida yrkesbana inom området.

Vi ser att snedrekryteringen till de konstnärliga utbildningarna är ett allvarligt problem i Sverige, och vi behöver börja med barnen för att komma till rätta med detta.

I den vuxna befolkningen är kulturvanorna väldigt olika beroende på bakgrund, utbildningsnivå, kön och inkomst. Alla dessa bitar spelar stor roll för hur vi själva utövar kultur och hur vi konsumerar kultur som publik.

Vi i Vänsterpartiet är övertygade om att alla människor behöver kultur i sina liv och att samhället skulle vara fattigare och sämre utan kultur. Därför ser vi det som en grundläggande demokratisk fråga att alla ska kunna ta del av kulturlivet.

Skolan är den självklara arena där alla barn finns. I förskolan möter vi fortfarande inte riktigt alla barn. Därför tycker vi att reformen Skapande skola har varit en positiv faktor för att barn tidigt ska få möta professionell kultur och för att professionella konstnärer ska få jobba med barn och unga på ett naturligt sätt. Detta projekt har pågått i tio år, och det finns som sagt stora vinster med det.

Vi ser dock en del problem, en baksida som inte har nämnts i tidigare inlägg. Det är upp till kommuner och fristående huvudmän att söka detta statsbidrag, men alla gör tyvärr inte det trots att det har funnits så lång tid och att de som utnyttjar bidraget överlag är positiva.

Det som sägs i skolornas utvärdering är att detta blir mer tillfälliga tomtbloss. Det blir något kul som händer några timmar, men det lämnar inga större avtryck i verksamheten. Det blir inte en integrerad del av skolverksamheten.

Vi ser att det finns stort utrymme för förbättring, och därför föreslår vi i vår motion att Skapande skola ska övergå till utbildningsbudgeten och bli en integrerad del av skolverksamheten. Det skulle innebära ett tydligare fokus för skolan att man ska jobba med de estetiska läroprocesserna och att man kan göra det tillsammans med professionella konstnärer. Det ger också lokala konstnärer en tryggare arbetsmarknad att man ser detta som en naturlig del av skolverksamheten. Detta skulle innebära att fler barn på daglig basis får ta del av kulturlivet.

I samma motion, som heter *Kultur till alla barn*, föreslår vi också en kartläggning av hur kulturinstitutionerna jobbar tillsammans med skolan, hur de samverkar i dag och hur det skulle kunna utvecklas framöver. Fler partier borde kunna ställa sig bakom att det görs en sådan kartläggning så att vi kan få en bättre samverkan mellan skolväsendet och kulturinstitutionerna.

Fru talman! Så några ord om debatten här om barnäktenskap. Vi klumpades ihop med konstiga påståenden.

När lagen om barnäktenskap stärktes 2014 ansåg vi att skärpningen inte var tillräcklig. Vänsterpartiet var då det enda parti som sa att det inte räckte och att ytterligare skärpning behövdes. Jag tycker att man från flera håll bör erkänna att historieskrivningen ser ut så. Vänsterpartiet var tydligt 2014, och vi är tydliga nu också.

Precis som Socialdemokraternas representant påpekade väntar vi på en utredning. Jag har suttit kort tid i riksdagen, men jag har förstått att det är praxis och vanlig hyfs att vi inväntar de utredningar som pågår och inte slänger fram förslag i sista sekund och säger ”Titta här, ni vill inte stödja våra förslag” när utredningar och propositioner är på väg.

I början av året behandlades public service i ett betänkande. Då avstyrktes alla motioner från samtliga partier. Kanske ställde sig Sverigedemokraterna bakom någon av sina motioner, men i övrigt sa alla partier att man ville invänta den pågående public service-utredningen.

Det är precis samma sak med utredningen om barnäktenskap; det är inget konstigt. Men för de åhörare som lyssnar på debatten är det viktigt att påpeka att det är så här vi gör och att det inte är några konstigheter. Det är tråkigt om man försöker smutskasta de partier som vill se till att blir en skärpning på detta område.

(Applåder)

Anf. 102 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Fru talman! Det behöver göras några rättelser gällande Skapande skola. Det är inget projekt eller irrbloss, utan det är en seriös verksamhet. Skolan eller kommunen måste göra en plan för hur det ska genomföras, vad man ska göra och i vilken omfattning, och man måste redovisa efteråt – i akt och mening att man ska tänka igenom och förbereda för egen finansiering för att kunna ge eleverna det kreativa uppvaknande och den kreativa bekräftelse som kulturyttringar kan ge, och det ska utmynna i att eleverna får en bättre kunskapsinhämtning.

Jag vänder mig därför mot den förenklade beskrivningen att det är ett projekt och ett irrbloss i skolverksamheten – icke så. Vi är dock helt överens om att denna verksamhet behöver utvecklas. Det är därför det finns ett tillkännagivande på detta område.

När det gäller barnäktenskap är det jättebra att vi får influenser. Utskottsmajoriteten har gjort tillkännagivanden 2017 och 2018, men regeringsunderlaget vill inte ens styra in på det. Det är ett starkt besked till utredningen och regeringspartierna att se till att inget barn under 18 år i detta land ska behöva gifta sig.

Anf. 103 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Fru talman! Skapande skola är en bra verksamhet. Det är därför vi vill att den ska utökas så att den når alla barn och att den blir en integrerad del av skolan.

Att jag kallar det tomtebloss baserar jag på den utredning som gjordes 2013. Här säger man från skolan att Skapande skola är roligt, att eleverna uppskattar det och att det är ett positivt inslag men att det inte sätter djupare avtryck, inte förändrar skolans arbetssätt och att lärarna ser det som något som kommer vid sidan av och inte som en naturlig del.

När vi efter tio år tittar på vad som har hänt och på de utvärderingar som har gjorts ser vi att man behöver ta ett steg till.

Jag är medveten om att kommunerna gör en seriös plan. Jag har själv varit kommunpolitiker och jobbat med Skapande skola och sett att det är positivt för både konstnärer och elever.

Men för skolverksamheten ska detta inte vara något spår vid sidan av som man kan välja att ha eller mista. Det är inte säkert att man när man ska prioritera i kursplaner och lektionsupplägg känner att man kan avsätta tid för Skapande skola. Därför anser vi att detta måste bli en naturlig och integrerad del av barnens vardag. Det är så vi ser på Skapande skola.

Vi har som sagt en motion på detta område. Vi har även ett särskilt yttrande vad gäller er motion, för vi ser att man behöver gå i denna riktning.

När det gäller barnnäktenskap skiljer vi oss åt lite mer i historieskrivningen. Anledningen till att det pågår en utredning är att regeringen vill se en skärpning – annars skulle man inte ha tillsatt utredningen. Det är därför lite onödigt, om man inte vill ta billiga politiska poäng, att göra dessa tillkännagivanden när det faktiskt är en skärpning på gång.

Det är jättebra att alla kommer att rösta för detta när det blir ett förslag. Så såg det inte ut 2014, men Vänsterpartiet har i många år varit tydligt i denna fråga.

Anf. 104 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Fru talman! När det gäller Skapande skola står det i skollagen att barn och unga ska få kreativ stimulans i sitt lärande. Alliansregeringen införde Skapande skola för att skolorna inte klarade av detta och för att Utbildningsdepartementet inte ville tillsätta medel för det. Då tog Kulturdepartementet av sina skattepengar och skickade denna stimulans till skolorna så att eleverna i sitt kunskapsinhämtande skulle få en kreativ stimulans och ett initiativ: Ni kan och ni bör. Var så goda, se till att börja!

Det är därför det är viktigt att vi driver Skapande skola vidare och utvecklar det. Och det kan mycket väl göras inom kultursamverkansmodellen. Men den reformen är regeringspartierna tillsammans med Vänsterpartiet på väg att skjuta i sank. Runt om i kommunerna är det många som undrar om S-MP-V inte vill ha kultursamverkansmodellen. Inte en utan flera gånger har ni skickat kulturmedel bredvid kultursamverkansmodellen. Vad blir det nästa gång?

Det är ett farligt spel ni spelar på regeringssidan just nu, i fråga om trovärdigheten.

Anf. 105 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Fru talman! Jag tänkte att vi kanske skulle kunna komma lite överens om någonting där, Cecilia Magnusson. Men då slänger du in påståenden om kultursamverkansmodellen igen. Den debatterade du och jag också förra gången vi hade en debatt i kammaren. Du påstår att vi på något vis försöker underminera modellen. Men så är det inte. Vi har skjutit till mer pengar till den modellen under den här mandatperioden. Och vi har tidigare talat om att vår satsning på kulturskolorna inte är en styrning utan ett sätt att stötta upp den kommunala verksamheten.

Jag vill gå tillbaka till Skapande skola. I vår motion, som det egentligen låter lite här som att du skulle kunna stötta, har vi en idé om att skolorna skulle kunna ha kulturpedagoger. De skulle kunna ta det helhetsansvar som man inte klarar av i den vanliga skolvardagen, till exempel för att samarbeta med de lokala kulturinstitutionerna och de lokala konstnärerna. Vi ser det här som att skolan skulle kunna bli en starkare aktör i det lokala kulturlivet.

Hur skulle det hänga ihop med den lokala kultursamverkansmodellen? Det är jättespännande om man kan koppla på även skolans arbete i det.

Det finns alltså jättemånga positiva saker att göra, både när det gäller skolornas roll och när det gäller att utveckla kultursamverkansmodellen. Vi är positiva till att mer kraft och pengar hamnar hos kommun och region för att genomföra en positiv kulturpolitik.

Anf. 106 PER LODENIUS (C):

Fru talman! "I just put my feet in the air and move them around." Det är ett känt citat från Fred Astaire, som var en av Hollywoods största filmstjärnor under förra seklet och kanske den största dansstjärnan på film genom tiderna. Fred Astaire svarade på vad han menade med sin dans. Vad var hans budskap med dansen? "I have no desire to prove anything by dancing", svarade Fred Astaire. "I have never used it as an outlet or a means of expressing myself. I just dance. I just put my feet in the air and move them around."

"Jag har ingen längtan efter att bevisa något med min dans. Jag bara dansar. Jag lyfter bara upp mina fötter i luften och rör på dem."

Just så kan det vara med dans – ja, med kultur över huvud taget. Den finns där bara för sin egen skull. Kulturen har ett egenvärde. Samtidigt ger kultur så mycket mer. Konst, kultur och bildning är civilisationens kärna. Där ryms våra samlade erfarenheter i mångfasetterad form, och där kan vi få förståelse för oss själva, varandra, vårt förflutna och vår framtid.

Det låter kanske högtravande. Men jag tror att vi alla kan hitta exempel där kulturen har påverkat oss på något sätt. Det har vi också hört från flera här i talarstolen i dag. Kultur kanske har gett oss ett nytt perspektiv eller skapat helt nya förutsättningar för oss. Det är därför det är så viktigt att också ge barn och ungdomar möjlighet till möte med kultur och deltagande i kultur.

Fru talman! Jag kan ge jättemånga exempel från tiden då jag själv jobbade som danslärare på att både jag och mina elever fick erfarenheter och lärde oss något nytt genom dansen. Det kunde vara små erfarenheter eller kanske livsavgörande upptäckter.

Ett exempel som har fastnat i mitt minne är killen som var svårt mobbad. Jag skulle ha dans med hans klass. Det var bugg som stod på schemat. Den här killen smög in i gymnastiksalen och satte sig på en bänk längst ned i hörnet. Han försökte göra sig så liten han kunde för att inte synas. Men klasskamraterna missade honom inte. Glåpord kastades. Man gick till och med på honom fysiskt.

Danslektionen satte i alla fall igång. Jag tolererade såklart inga hårda ord eller påhopp under lektionen. Och alla fick dansa med alla – lika villkor för alla. Självklart ingick det också att lära sig hyfs och vett på dansgolvet, till exempel hur man bjuder upp och tackar för dansen.

Vid det fjärde tillfället med danslektioner, alltså efter tre veckor, kom denna kille först in i gymnastiksalen. Han sträckte på sig och gick rak i ryggen med en självsäkerhet som han absolut inte hade visat tidigare. Jag kände knappt igen honom när han klev in mitt i salen och undrade om vi inte skulle börja snart. Och när övriga klassen släntrade in var det ingen som sa några glåpord. Det var snarare tvärtom. Man pratade och skrattade ihop med killen. Och det var ingen som gjorde fula miner bakom ryggen på honom när de skulle dansa.

Förvånad började jag försiktigt luska i var denna självsäkerhet och vändningen i övriga klassens uppförande kom ifrån. Det visade sig att de några dagar tidigare hade haft klassfest. Då hade tjejerna stått i kö för att få dansa med just den killen, då han var den som dansade bäst i klassen. Dessutom visste han hur man skulle föra sig och bjuda upp och tacka för dansen.

Danslektionerna i skolan hade gett denna kille självförtroende och samtidigt gett klasskompisarna verktyg för att uppföra sig och förhålla sig till varandra.

Jag vill med denna berättelse ur verkligheten peka på vikten av kultur i skolan. Jag vet att det finns liknande berättelser och erfarenheter från kulturarbetare runt om i landet, inte minst från kulturarbetare som deltagit i just Skapande skola.

Fru talman! Skapande skola, som är sprungen ur en motion från Centerpartiet, innebär att alla elever i en klass får uppleva och delta i kultur under ledning av professionella kulturskapare. Det är en viktig insats för barn och ungdomars möjlighet till kontakt med kultur och också att få utöva kultur. Att få ta del av, men kanske ännu mer att få utöva, kultur ger otroligt mycket tillbaka.

Det är dock inte bara det kulturella skapandet i sig som utvecklas när ett barn eller en ungdom får möjlighet att ta del av kultur och skapande. Oberoende av om det är att skriva, måla, dansa, spela musik eller något annat kulturellt uttryck utvecklas individen på många sätt. Att få utveckla sin talang i en kulturell verksamhet stärker barnets tro på sig själv och förståelsen för andra. Barns och ungas möjligheter att få ta del av kultur och att utveckla sina talanger blir självklart en viktig politisk prioritering. Det skapas ett otroligt mervärde när kulturen genom professionella kulturskapare får utrymme i skolan.

Utvärderingar av Skapande skola visar också bland annat hur barns och ungas delaktighet och inflytande utvecklas när kulturen får ta plats i skolan. Det har också bidragit till förbättrat samarbetsklimat på skolorna och till att elevernas självkänsla och självförtroende har stärkts.

Förutom elevernas utveckling på flera plan tror jag – nej, jag är övertygad om – att också kulturarbetaren får nya viktiga erfarenheter och kunskaper. Samtidigt skapar det arbetstillfällen för professionella konstnärer och kulturskapare.

Fru talman! Regeringen har precis kommit med en kulturskoleproposition. Den här debatten kommer vi alltså att återkomma till. Men jag vill ändå i detta sammanhang bara kort lyfta fram också den viktiga och värdefulla verksamhet som den kommunala kulturskolan är.

Vi från Centerpartiet vill att den kommunala kulturskolan också ska finnas i varje kommun. Hur verksamheten läggs upp måste däremot avgöras utifrån de lokala förutsättningarna. Kulturskolan är en kommunal verksamhet. Centerpartiet vill inte ha någon statlig politik som riskerar att slå ut bra lokala verksamheter eller som inte är anpassad efter förutsättningarna även på mindre orter. Lösningen ligger i att kulturskolan är just kommunal, utan statlig styrning och pekpinna.

Fru talman! Vi får som sagt återkomma till det här när propositionen om kulturskolan ska behandlas här i riksdagens kammare längre fram. (Applåder)

Anf. 107 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Fru talman! När Per Lodenius talar låter han precis som en miljöpartist. Han talar oerhört positivt om danslektioner i skolan och värdet av kultur i skolan.

Men när det sedan kommer till de faktiska besluten står inte Centerpartiet upp för den här politiken längre. Tidigare i dag kom beskedet att allianspartierna avslår regeringens proposition om att återinföra de estetiska ämnena på gymnasieskolan. Per Lodenius har i tidigare debatter sagt att han ångrar att alliansregeringen plockade bort de estetiska ämnena från gymnasieskolan. Per Lodenius har tidigare låtit som att han skulle stötta ett återinförande. Jag vill fråga dig, Per Lodenius: Varför detta hattande? Varför står ni inte längre upp för att återinföra de estetiska ämnena i gymnasieskolan?

Anf. 108 PER LODENIUS (C) replik:

Fru talman! De estetiska ämnena i gymnasiet är viktiga. De ska finnas tillgängliga och vara möjliga att välja, och de ska kunna prioriteras av eleverna. Jag kan tycka att de skulle kunna vara obligatoriska. Men det utrymmet finns inte just nu, eftersom det finns så många andra ämnen som också är viktiga. Vi prioriterar just nu de ämnen som är kopplade till de specifika program man har valt. Det är de ämnena som ska prioriteras som ordinarie ämnen, så att säga. Det är så Centerpartiet har sett på det här.

Vi vill dock fortsätta att titta på hur kulturen ska kunna utvecklas inom gymnasieskolan. Till exempel skulle Skapande skola kunna komma in även på gymnasiet, vilket skulle kunna innebära ett ordentligt lyft för gymnasiet, eftersom Skapande skola kommer utifrån och gör en annan del.

Jag kan se fördelen med att de estetiska ämnena skulle finnas på gymnasiet, men det finns i dag inte utrymme i kursplanerna för att få plats med dem under den tid då eleverna går i skolan. Vi från Centerpartiet tittar dock på om man skulle kunna ha fler lektionsdagar, det vill säga längre skolår, och möjligen även utöka till tioårig grundskola.

Det handlar alltså om att det i dag inte finns utrymme. Det viktiga är att prioritera de specifika ämnen som är riktade mot de program man går på.

Anf. 109 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Nu lät Per Lodenius mer som en vanlig centerpartist. Det var ett hattande fram och tillbaka – varken det ena eller det andra. Kanske blir det något i framtiden. Nu finns det inte utrymme, men förhoppningsvis sedan. Jag hoppas att Centerpartiet till sist kan landa i att utrymme finns.

Regeringen har i propositionen föreslagit var utrymmet kan tas, nämligen inom ramen för gymnasiearbetet.

Det som är så tragiskt är att Alliansen agerar som om de estetiska ämnen stal tid från annan undervisning, trots att all forskning visar att den estetiska verksamheten tvärtom tillför något och gör att man som elev har lättare att tillgodogöra sig de teoretiska ämnena.

När det gäller kulturskolan hävdar jag att Per Lodenius framför fullständiga felaktigheter när han säger att det är fråga om någon sorts statlig styrning. Det handlar inte om att styra kulturskolan. Det handlar om att stötta verksamheten. Jag har själv varit runt och pratat med kulturskolechefer i olika kommuner. De säger samma sak: Det här är ett stöd. Vi upplever att vi helt och fullt kan styra och utforma verksamheten själva på det sätt som vi finner bäst. Men den totala effekten av det statliga stödet är att fler barn och unga nu kan komma in i verksamheten.

Det som Centerpartiet säger sig vilja uppnå uppnår vi med det statliga stödet till kulturskolan.

Centerpartiets retorik går ut på att man inte vill ha direkta statliga anslag till kulturskolan, eftersom det är kommunal verksamhet. Men samtidigt ger man direkta statliga stöd till Skapande skola. Självklart är det bra med statliga stöd till Skapande skola. Men retoriken hänger inte samman. Man vill inte ha statliga stöd till den ena verksamheten men säger okej till statliga stöd till den andra. Varför behandlar ni verksamheterna så olika?

Anf. 110 PER LODENIUS (C) replik:

Herr talman! Tragiskt, säger Niclas Malmberg. Ja, det är tragiskt när Miljöpartiet försöker förklara hur man tycker att man från staten ska besluta om fördelning och om lagar och regler för hur kommuner ska sköta sin verksamhet.

Skapande skola är en frivillig verksamhet som man kan söka pengar till. Vad verksamheten sedan ska innehålla bestäms på plats utifrån ett lokalt perspektiv. När det gäller kulturskolan vill man sätta upp tydliga styrande mål från regeringen. Det ligger i målens karaktär att man ska styra verksamheten.

Utbildning av pedagoger för kulturskolan är självklart en statlig angelägenhet. Höskoleutbildning är en statlig angelägenhet, och det är staten som ska stå för den delen. Men kulturskoleverksamhet är en kommunal verksamhet. Just nu har man styrande och riktade bidrag till kulturskolans verksamhet från regeringen. Det är självklart att kulturskolorna måste anpassa sig för att kunna få de bidragen. Skapande skola är en helt annan typ av verksamhet, där bidragen inte är styrande på annat sätt än att det ska vara just en skapande skolverksamhet och en kulturverksamhet. Det är någonting helt annat. Det är en verksamhet som sker under kortare perioder och inte är en permanent verksamhet som exempelvis kulturskolan är. Det är två helt olika saker som Niclas Malmberg pratar om.

Det är också tragiskt att det verkar vara Miljöpartiets och regeringens politik att ta in pengar på olika sätt, exempelvis genom att höja biljettpriset på biograferna på landsbygden genom att höja moms, och ge tillbaka så kallade investeringsstöd, som man bara kan söka om man själv kan lägga ut pengar, vilket gör att biograferna i dag får lägga ned. Att man ska starta en biograf i Östhammar beror på att andra biografer i den kedjan stänger. Biografen i Östhammar drivs i dag av en förening. Det är inte så att man

startar någon ny biograf, utan det är en mindre kedja med små biografier som tar över den samtidigt som andra biografier läggs ned. Det är där man kan få någorlunda god lönsamhet.

(Applåder)

Anf. 111 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Svenska Akademien är i blåsväder. Man kan undra vad det var som gjorde att vår älskade Astrid Lindgren inte fick Nobelpriset i litteratur. Men det kan ju bero på det som har uppdragats på senare tid. Det som skulle vara snille och smak har blivit intriger och vänskapskorruption.

”Uppvaknandet är ett fallskärmshopp från drömmen.” Så kan det illustreras, och så lyder den första raden i Tomas Tranströmers första diktsamling från 1954. Han blev välförtjänt Nobelpristagare i litteratur. Det måste anses vara ett mycket bra val, så låt oss lämna Svenska Akademien för en stund för att läsa några underbara metaforer av Tomas Tranströmer.

Dessförinnan vill jag dock tacka Per Lodenius för ett väldigt rörande exempel på vad som kan hända i skolan. Det är väl egentligen bara i kulturutskottet som det kan hända att man får del av sådana berättelser.

Så här skriver Tomas Tranströmer i dikten *Vinterns formler*:

Tre svarta ekar ur snön.
Så grova, men fingerfärdiga.
Ur deras väldiga flaskor
ska grönskan skumma i vår.

Ur *Sommarslätt*:

Man har sett så mycket.
Verkligheten har tårt så mycket på en,
men här är sommaren till sist:

en storflygplats – trafikledaren tar ner
lass efter lass med frusna
människor från rymden.

Herr talman! Vi debatterar kultur och fritid för barn och unga. Riksdagen beslutade i juni 2014 om ett nytt mål för alla statliga beslut och insatser som rör ungdomar mellan 13 och 25 år, nämligen att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.

Alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor. Det är en vacker och sinnrik tanke.

Det som är allvarligt – och som vi alla är medvetna om – är att det är så många barn och ungdomar som på grund av ekonomisk och social utsatthet inte tar del av det kulturella utbudet. Vi har inom Alliansen sagt att gratis inträde till statliga museer är en onödig reform och att pengar i stället borde läggas på att få fler av dem som av olika orsaker, bland annat sociala och ekonomiska, hindras från kulturaktiviteter att ta steget in i en värld av kreativitet och mening. Vi tror på interventioner, alltså uppsökande verksamhet riktad till dem som inte är motiverade.

El Sistema är ett sådant initiativ, som jag skulle vilja nämna. Det är kanske okänt för många, men det är en viktig institution när det gäller kul-

Prot. 2017/18:95

11 april

*Kultur och fritid för
barn och unga*

tur för barn och unga. El Sistema startades 2010 i Hammarkullen i Göteborg, när Gustavo Dudamel och Göteborgs Symfoniker gav konserter där. Efter fem år fanns El Sistema på alla Göteborgs kulturskolor och i 17 andra kommuner, bland annat Malmö och Södertälje. I Sverige är ett viktigt mål för El Sistema att motverka segregation. Även barnens familjer aktiveras på kvällsträffar.

Ändå finns det naturligtvis mycket kvar att göra. Kultur är mer än musik, men som musiker vet jag också vilken möjlighet det är att som ung ta sig från enkla sammanhang långt från storstäderna in i en kulturell och kreativ miljö. Jag har själv gjort den resan, och jag är övertygad om att utan musiken hade jag inte heller stått här i dag.

Vi som är kulturarbetare vet vikten av kultur. Vi kristdemokrater vill bygga en modern kulturpolitik som värnar kulturens egenvärde och ser dess möjligheter att bidra till alla samhällssektorer, med armlängds avstånd mellan kultur och politiskt beslutsfattande.

Herr talman! Inte alla får del av den generella välfärden. Fritidspengen som infördes av Alliansen kom till användning i kommunerna men togs bort av vänsterregeringen med socialdemokrater och miljöpartister, med stöd av Vänsterpartiet.

Har ni hört om fritidspengen tidigare? Fritidspengen riktar sig till barn i årskurs 4–9 som lever i hushåll som har haft försörjningsstöd i minst sex månader de senaste tolv månaderna. Summan uppgick till högst 3 000 kronor per barn och år och täckte faktiska utgifter för deltagande i regelbundna fritidsaktiviteter.

Nu är den borta. Regeringen tog bort den ganska snabbt, och vi kristdemokrater vill införa den på nytt. Det hörs två argument mot fritidspengen. Det ena är att den skulle vara stigmatiserande. Men faktum är att den ligger inom socialtjänstens arbetsområde, så det blir inget offentligt av det hela.

Det andra argumentet tycker jag är riktigt svagt. Man säger att man tror på den generella välfärden, och så menar man att alla ska få del av bidragen. Det är bara det att familjer som lever under mycket svaga ekonomiska förhållanden hamnar hopplöst utanför. En fritidspeng till en skolresa eller terminsavgift till kulturskolan eller annan aktivitet skulle betyda mycket för den familj och det barn som lever i en sådan situation. Så småningom hoppas jag att mina kollegor i kulturutskottet, i alla de partier som hittills är negativa till fritidspengen, ska ge vika så att den kan återinföras så som vi kristdemokrater vill.

Herr talman! Skapande skola var en av alliansregeringens största kulturpolitiska reformer. Den kom 2008, och tanken var en samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet. Vi ser i Alliansen positivt på att den nuvarande regeringen valt att behålla reformen. Utvärderingar visar att reformen når många elever, och det är inte minst viktigt när det gäller de elever som inte går på kommunala kulturskolor eller kommer från kulturintresserade hem.

Fortsatt finns dock sådant som behöver utvecklas inom ramen för Skapande skola, till exempel att vissa mindre kommuner inte söker medel i samma utsträckning som större och att friskolor i mindre utsträckning än kommunala skolor söker stöd. Orsakerna till det här behöver analyseras för att reformen långsiktigt ska kunna nå ännu fler barn och ungdomar.

Låt mig avsluta där jag började – i Tomas Tranströmers diktning som jag är förälskad i sedan många år. Jag vill läsa en av hans dikter som heter *Romanska bågar*.

I den väldiga romanska kyrkan trängdes turisterna
i halvmörkret.
Valv gapande bakom valv och ingen överblick.
Några ljuslågor fladdrade.
En ängel utan ansikte omfamnade mig
och viskade genom hela kroppen:
”Skäms inte för att du är människa, var stolt!
Inne i dig öppnar sig valv bakom valv oändligt.
Du blir aldrig färdig och det är som det skall.”
Jag var blind av tårar
och föstes ut på den solsjudande piazzan
tillsammans med Mr och Mrs Jones, Herr Tanaka och
Signora Sabatini
och inne i dem alla öppnade sig valv bakom valv oändligt.
(Applåder)

Anf. 112 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD):

Herr talman! Niclas Malmberg ställde en rak fråga till oss sverigedemokrater, och jag vill gärna svara honom så gott jag kan.

Detta är egentligen inte mitt område, och det är ju en tid sedan detta diskuterades. Jag tror att det var någon proposition 2013 eller 2014 när vi hade ett par reservationer och så vidare. Nu har jag tagit reda på det och läst och tagit till mig.

Det stämmer, Niclas, att vi har en viss tveksamhet till världskulturmuseer. Jag tror att jag kan räkna ut vad du tänker på; du kanske syftar på Göteborg och att vi skulle vilja ha en nedläggning av det. Men framför allt är vi emot när det är grundat i politiskt syfte. Det ska liksom inte ha någon ideologisk inriktning utan snarare en kunskapsbaserad.

Anf. 113 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Tack för ett tydligt svar! Sedan kan jag beklaga att svaret är vad det är. Utifrån det studiebesök som kulturutskottet gjorde på Världskulturmuseet i Göteborg hade jag hoppats att Sverigedemokraterna skulle komma till insikt om att det här är professionell museiverksamhet baserad på utställningar och kunskaper. Det är inte ett ideologiskt drivet museum.

Jag hoppas att Sverigedemokraterna fortsätter att titta på frågan och omprövar sin politik här. Jag menar att ni är helt fel ute när ni vill avveckla och plocka bort ett helt museum.

Anf. 114 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD) replik:

Herr talman! Vi anser att museer inte bör ha politiska mål utöver att vara kunskapsinstitutioner. Då ska man alltså inte verka för att bevara mångkulturen, motverka främlingsfientlighet och så vidare. Det är det vi motsätter oss med detta museum i Göteborg.

Anf. 115 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Inte bevara mångkultur, säger Sara-Lena Bjälkö. Men nu är det så att vi har ett samhälle med intryck från många delar av världen. Vi lever i ett mångkulturellt samhälle, och det måste också finnas museer som speglar det.

Det Världskulturmuseet i Göteborg gör är dock inte framför allt att spegla den mångkultur som finns i Sverige utan att spegla kulturer som finns i andra delar av världen. Jag tycker att det är väldigt viktigt och angeläget att vi kan ta del av dessa kulturer på ett museum i Sverige och inte måste åka till andra länder för att göra det.

Jag hoppas återigen att Sverigedemokraterna tittar mer på frågan och omprövar sin politik.

Anf. 116 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD) replik:

Herr talman! Det är klart att vi tittar på alla frågor som kommer. Givetvis finns det flera världskulturmuseer som bedriver en bra och nyanserad verksamhet genom att, som Niclas Malmberg nämner, berätta om andra kulturer utifrån sina samlingar. Men vi anser fortfarande att Världskulturmuseet i Göteborg, som Niclas Malmberg syftar på, inte gör det.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 18.)

Skogspolitik

§ 17 Skogspolitik

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18: MJU17
Skogspolitik
föredrogs.

Anf. 117 ISAK FROM (S):

Herr talman! Vi övergår nu till att debattera MJU17 *Skogspolitik*, som bygger på motioner från den allmänna motionstiden.

Motionerna handlar om nyckelbiotopsinventering, översyn av artskyddsförordning, skyddade områden, skogens sociala värden, bioekonomistrategi, brukande av skog, nordiskt samarbete, äganderätt och ersättningsfrågor. I betänkandet behandlar utskottet 60 yrkanden från allmänna motionstiden. Utskottet föreslår fyra tillkännagivanden till regeringen. Det är inte ett enigt utskott som står bakom dessa. Det innebär att vi i S, MP och V har fyra gemensamma reservationer.

Precis som framgår i betänkandet arbetar regeringen hårt med flera av dessa frågor. För att inte uppta kammarens tid med sådant som regeringen redan prioriterar och arbetar hårt med yrkar vi inte bifall till något av detta.

Regeringen uppmanas att säkerställa att inventeringen av nyckelbiotoper är rättssäker och effektiv och att klassificeringen tar hänsyn till de lokala och regionala förutsättningarna.

Herr talman! Den svenska skogspolitiken bygger på de två jämställda målen om produktion och miljö. En grundläggande del av skogspolitiken är skogsbrukets sektorsansvar och skogsägarnas frihet under ansvar.

Låt oss minnas att nyckelbiotopsbegreppet och därefter följande inventering togs fram utifrån propositionen om frihet under ansvar. Detta är ett verktyg som Skogsstyrelsen arbetade fram för att säkerställa att miljöhänsynen också togs till vara när man ändrade inriktning från att ha varit en rent beslutande och ordergivande myndighet – det var så jag brukade kalla Skogsstyrelsen. Som skogsägare har jag själv fått föreläggande om skogsplöjning. Det var ett föreläggande som jag inte alls tyckte passade speciellt väl för den mark som det gällde. Efter lagändringen kunde det ske en dialog, och nu är det en naturlig björkföryngring som kommer på marken.

Det som inträffade var att Skogsstyrelsen började arbeta med nyckelbiotopsbegreppet, och så småningom fick jag också en nyckelbiotop på markerna. Det dröjde ganska länge innan jag fick ersättning för det intrång som det gav. Det berodde mycket på att det inte satsades pengar. Så småningom har jag dock fått ersättning. Därför är det viktigt att skogens hela politikområde hänger ihop.

Herr talman! Vi kommer här att få höra Alliansens företrädare, kanske särskilt Centerpartiet, hävda att regeringens skogspolitik är ett hot både mot bioekonomin och mot äganderätten. Centerpartiet har i medierna kallat regeringens politik för en krigsförklaring mot landets alla skogsägare. Jag kan tycka att det är ganska hårt.

Den S-ledda regeringen har inte ändrat i någon skogslagstiftning. Det gjorde däremot den tidigare alliansregeringen – dessutom i flera omgångar. Det gäller skogsvårdslagen, frihet under ansvar, EU:s naturvårdsdirektiv, art- och habitatdirektivet, EU:s timmerförordning och propositionen *Gränser i skog*, som framarbetades av tidigare landsbygdsminister Eskil Erlandsson. Det bör tydliggöras att mycket av den debatt som gäller brukande av den fjällnära skogen härrör just från propositionen *Gränser i skog*.

Statens myndigheter har konstaterat att det finns höga naturvärden i fjällnära skogsfastigheter. Flera skogsägare i Västerbottens inland som äger fjällnära skog tvingas nu processa för rätten att bruka sin skog. Det känns inte helt rätt. Tidigare fick markägare ersättning om staten hade sagt nej till avverkning, men nu har Kammarkollegiet tolkat lagen annorlunda så att ersättningen för fjällnära skog riskerar att försvinna.

Jag kan ha förståelse för att flera borgerliga ledamöter här inne har glömt vad den moderatledda regeringen och ansvarig minister Eskil Erlandssons parti faktiskt beslutade och drev igenom. Samma regering implementerade också artskyddsförordningen och lade fram propositionen *Gränser i skog*, som blev lag och som innebär att skogsägare nu behöver särskilt tillstånd för att avverka fjällnära skog. Den borgerliga regeringen ledde också implementeringen av timmerförordningen. Förordningen gör det svårt, nära nog omöjligt, att sälja virke från skogar med höga naturvärden, vilket är rimligt.

Det är klart att vi därför bör ha ett gemensamt politiskt ansvar för detta. Vi kan inte lasta nu sittande regering för alla dessa förändringar.

Myndigheter och domstolar prövar just nu hur mycket ersättning skogsägare ska ha om Skogsstyrelsen säger nej till avverkning av fjällnära skog med argumentet att den har höga naturvärden som behöver bevaras till kommande generationer. Man bedömer nu om den lag som den borgerliga regeringen och Eskil Erlandsson lade fram förslag om till riksdagen kanske måste tolkas annorlunda än vad som tidigare har gjorts.

Regeringen har sett och tagit tag i nyckelbiotopsinventeringen. Nya metoder för nyckelbiotopsinventering ska nu vara förankrade på så sätt att de har tagits fram i samverkan med skogsnäringen, Naturvårdsverket, länsstyrelser och certifieringsorganisationer. Metoderna ska testas under 2018 och därefter utvärderas och eventuellt justeras.

Regeringen har därför ändamålsenligt ökat anslagen just för detta i budgeten. Det gör inte Alliansen och Sverigedemokraterna, och detta gör inte Alliansen och Sverigedemokraterna särskilt trovärdiga i denna fråga.

Det finns därför inte heller några skäl för riksdagen att göra något tillkännagivande i denna eller någon annan fråga, då det tydligt framgår att regeringen jobbar med att säkerställa att nyckelbiotopsinventeringen är rättssäker. Man ska säkerställa att artskyddsförordningen är tillämpbar och rättssäker.

Regeringen arbetar ständigt med ett hållbart skogsbruk och ser inte i dag något behov av att förtydliga lagstiftningen om det inte kan klargöras ytterligare från Alliansen vad det egentligen är som ska förtydligas. Alliansen säger att det behöver göras en översyn, men man preciserar inte av vad. Då blir det ganska svårt för regeringen att ta fram någonting.

Vi har tydliga minnesbilder av hur det var med utfodringsfrågan. Det var en fråga som bereddes av den tidigare alliansregeringen, arbetades fram med underlag från bland andra LRF och sedan fälldes av Alliansen och Sverigedemokraterna. Det gör att det hela inte är helt lätt.

Slutligen anser en majoritet av Alliansen och Sverigedemokraterna att en översyn bör göras av olika typer av ersättningsmodeller vid skydd av skog i syfte att skapa effektivare skyddsformer. Vi kan konstatera att ersättning lämnas till markägare när till exempel nya naturreservat, nationalparker eller Natura 2000-områden ska bildas. Även vid andra rådighetsinskränkningar kan ersättning lämnas enligt reglerna i miljöbalken.

Praxis är att staten ersätter fastighetsägare med ett belopp som motsvarar fastighetens minskade marknadsvärde med ett tillägg på 25 procent. Myndigheterna ska nu även kunna erbjuda skogsägare med nyckelbiotopsrika brukningsenheter möjlighet till områdesskydd och ersättning, vilket är jättebra. Utifrån detta har regeringen i budgeten för 2018 stärkt anslagen med 250 miljoner kronor fram till 2027.

När det gäller avverkningsförbud och rätt till ersättning vid rådighetsinskränkningar kan vi konstatera att sådana frågor för närvarande är föremål för prövning i domstol. Utfallet av dessa domstolsprocesser är viktigt. Man måste avvakta och analysera dem innan det går att dra några långtgående slutsatser i fråga om behovet av lagändringar.

Utifrån detta anser vi att det i dagsläget saknas behov av att göra några tillkännagivanden till regeringen i denna fråga. Med tanke på Alliansens och Sverigedemokraternas kraftiga indragningar i budgeten på området är det glasklart att nämnda partier saknar insikt om betydelsen av frågan.

Som framgår av betänkandet *Skogens sociala värden* pekar Skogsstyrelsen på att skydd för framför allt stadsnära skogar skulle ge stora samhällsekonomiska vinster när det gäller förbättrad folkhälsa. Det finns vetenskapliga bevis för att skogen är positiv för rehabilitering när det gäller stress, utmattningssyndrom och hjärt- och kärlsjukdomar. Det finns belägg för att skolbarn som har lättillgänglig natur inpå knuten producerar bättre resultat.

Vi socialdemokrater delar denna uppfattning och kommer att jobba för att mer av de medel som går till skydd av skog kan användas till skydd av tätortsnära skogar.

En grundläggande del i skogsbruket är dess eget sektorsansvar och skogsägarnas frihet under ansvar. Likaväl som att skydd och miljöhänsyn ska öka är en ökad produktion av skoglig råvara viktig i en omställning till ett biobaserat samhälle och för att fasa ut fossil energi.

Färden mot ett biobaserat samhälle har startat. Regeringen har pekat ut riktningen. Skogsindustrin går nu mycket bra, och avverkningarna, avverkningsanmälningarna och vinsterna från sektorn ökar. Branschen är i behov av nyanställningar. Regeringen har också presenterat en satsning på gröna jobb för att få in fler med låg kompetens och fler nyanlända i sektorn, vilket kommer att vara viktigt.

För att avsluta – jag ser att tiden rinner iväg – vill jag tydliggöra tre socialdemokratiska ståndpunkter:

1. Äganderätten är mycket viktig för oss, och den är dessutom grundlagsskyddad. Med den följer en långtgående rätt till ersättning. Vår skogspolitik ligger fast.
2. Om myndigheter och domstolar kommer fram till att Eskil Erlandsson och den lag som den borgerliga regeringen arbetade fram när det gäller implementeringen av artskyddsförordningen inskränker äganderätten kommer vi socialdemokrater inte att tveka att se över lagstiftningen. Vi värnar egendomsskyddet.
3. Om skogsägare ska få ersättning måste det finnas pengar i statens budget för det. S-MP-regeringen har kraftigt höjt anslaget för skydd av skog just av den anledningen. Det problematiska är att Centerpartiet och andra allianspartier tillsammans med Sverigedemokraterna föreslår halverade budgetar för ersättningar till skogsägare. Detta ökar inte dessa partiers trovärdighet i den här frågan.

(Applåder)

Anf. 118 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Detta, kära åhörare, är en synnerligen angelägen debatt.

Skogens betydelse för vårt land kan knappast överdrivas, men vi har i dag en rätt allvarlig situation – en situation med allt fler skogsägare som känner oro och osäkerhet kring förutsättningarna för sitt brukande, för sitt ägande och för sitt företagande. Hur kommer det sig? Skogsindustrin går ju som tåget, gör stora investeringar och presenterar ständigt nya produkter och användningsområden för den skogliga råvaran, i takt med att vi försöker lämna den fossila eran och ställa om till en biobaserad ekonomi.

Ja, herr talman, detta kan tyckas paradoxalt, men läget i dag är faktiskt att industrin efter några tuffa år vädrar morgonluft, samtidigt som många virkesproducenter, det vill säga skogsägare, ligger vakna på nätterna och funderar över om de i morgon kommer att få bruka sin skog, om dagens generation skogsägare kommer att få skörda frukterna av tidigare generationers skogsbruksåtgärder och om kommande generationer kommer att få skörda resultatet av de åtgärder och det arbete som dagens skogsägare gör.

Vad är det då konkret som har orsakat denna, enligt mitt och Moderaternas tycke, mycket allvarliga situation? Problembilden skulle jag säga är tämligen komplex och berör en lång rad frågor och perspektiv, men till stor del handlar det om att dagens rödgröna regering inte bedriver en tydlig och långsiktig skogspolitik med respekt för ägande- och brukanderätten.

Nu kommer säkert Isak From – det gjorde han egentligen redan i sitt inlägg – att protestera och säga att den tidigare skogspolitiken, med utgångspunkt i de två jämställda målen i skogsförslagen, ligger fast och att regeringen inte har genomdrivit några stora lagändringar. Detta är sant, i alla fall det sistnämnda, men problemet med den nuvarande regeringens politik är bara delvis vad regeringen gör. Minst lika mycket handlar det om vad regeringen inte gör och vad regeringen låter myndigheterna göra.

Regeringen har inte tagit Sveriges skogsägares oro och synpunkter på allvar när det gäller att ägande- och brukanderätten urholkas och riskerar att ytterligare urholkas om regeringen gör verklighet av till exempel förslaget om utökad talerätt.

Regeringen har inte presenterat några nya direktiv för nyckelbiotopsinventeringen för att komma till rätta med de stora och allvarliga problem som inventeringen varit förknippad med och som har drabbat berörda skogsägare.

Regeringen har inte lyssnat på skogsägarna och heller inte på Skogstyrelsen eller Naturvårdsverket vad gäller artskyddsförordningen. Redan i juni 2016 uppmanade generaldirektörerna för nämnda myndigheter i ett gemensamt brev regeringen att se över artskyddsförordningen för att beslut som baseras på förordningen ska fattas på ett tillämpligt, effektivt och rättssäkert sätt. Men regeringen har inte agerat.

Regeringen har heller inte tillräckligt tydligt, aktivt och kraftfullt agerat inom EU för att värna skogsägarnas och den svenska skogsindustrins intressen.

Regeringen har inte lyckats presentera något nationellt skogsprogram, trots att arbetet påbörjades redan av Alliansregeringen.

Regeringen har inte vidtagit några konkreta åtgärder för att skapa förutsättningar för en ökad tillväxt i skogen och för ett ökat uttag av biomassa. Tvärtom har man ensidigt prioriterat skydd av skog och att ta skog ur produktion. Därmed har regeringen inte tagit vara på möjligheten att låta den svenska skogen göra än större klimatnytta genom att ersätta fossila och energikrävande material och produkter. Därmed har också viktiga jobb, inte minst på landsbygden, gått förlorade.

Detta, herr talman, är exempel på viktiga åtgärder och frågor som regeringen har negligerat eller försummat och som kraftigt har bidragit till den växande oro och osäkerhet som Sveriges 330 000 skogsägare känner. Det är mot denna bakgrund som en majoritet här i riksdagen, på Moderaternas och Alliansens initiativ, nu vill rikta inte bara ett, två eller tre utan faktiskt fyra tillkännagivanden, alltså skarpa uppmaningar, till regeringen.

För det första: att säkerställa att inventeringen av nyckelbiotoper är rättssäker och effektiv samt att klassificeringen tar hänsyn till de lokala och regionala förutsättningarna.

För det andra: att regeringen gör en översyn av artskyddsförordningen för att säkerställa att den är tillämpbar, effektiv och rättssäker.

För det tredje: att en god incitamentsstruktur för ett hållbart skogsbruk säkerställs.

Och för det fjärde: att en översyn görs av olika typer av ersättningsmodeller vid skyddande av skog, i syfte att skapa effektivare skyddsformer.

Detta, herr talman, är fyra tillkännagivanden som handlar om viktiga frågor för svenskt skogsbruk, utifrån både ett miljöperspektiv och ett produktionsperspektiv. Det är frågor som är intimt sammankopplade.

För att säkerställa en god incitamentsstruktur för ett hållbart skogsbruk, menar jag och Moderaterna, måste problemen med såväl nyckelbiotopsinventeringen som tillämpningen av artskyddsförordningen lösas. Detta ansvar ligger på regeringen, och det är minst sagt hög tid för regeringen att ta detta ansvar.

Problemet i dag är nämligen att tillämpningen av både nyckelbiotopsinventeringen och artskyddsförordningen leder till att markägare som brukat sin skog med stor omsorg om den biologiska mångfalden och därigenom skapat höga naturvärden ofta straffas genom inskränkningar i sitt ägande och sitt brukande. Jag är verkligen genuint bekymrad över den omvända incitamentsstruktur som blir alltmer etablerad. Och än mer orolig är jag över det faktum att regeringen inte tycks dela min oro.

För att ytterligare utveckla miljöhänsynen inom skogsbruket och för att vi som land ska ha en chans att nå de högt ställda miljömål som vi har satt upp måste Sveriges skogsägare fortsätta att göra mer och ta ett större ansvar än vad lagen kräver. Sveriges skogsägare måste fortsätta att med stort engagemang och nyfikenhet utveckla skötselmetoder och åtgärder som både leder till ökad tillväxt i skogen och till en rik biologisk mångfald.

Herr talman! Min poäng är alltså att miljömålen bara kan nås genom ett stort och frivilligt engagemang av Sveriges skogsägare. Detta kräver i sin tur respekt för ägande- och brukanderätten och en struktur som uppmuntrar i stället för straffar skogsägare som brukar sin skog på ett sådant sätt att höga naturvärden skapas.

Herr talman! Jag skulle gärna stanna här i talarstolen länge till för att tala om skogens många och stora värden, om skogens nyckelroll i klimatomställningen och om de ytterligare förslag som vi moderater har lagt för att utveckla svenskt skogsbruk och svensk skogsindustri, men med respekt för anmäld talartid måste jag försöka att begränsa mig. Jag står självfallet bakom samtliga moderata reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation nr 9 om bioekonomistrategi.

Jag måste dock avslutningsvis verkligen inskräpa behovet av en långsiktig skogspolitik med sikte på en fortsatt ökad skoglig tillväxt och möjlighet för en ökat uttag ur den svenska skogen. Detta är viktigt av så många anledningar, inte minst för klimatet.

Jag har för Moderaternas räkning varit med om att inom Miljömålsberedningen förhandla fram världens mest ambitiösa klimatmål. För mig och Moderaterna är det uppenbart att den svenska skogsnäringen spelar en avgörande roll i arbetet för att nå dessa klimatmål. Av skogen kan vi få hållbara byggmaterial, gröna kemikalier, textilier, drivmedel – ja, allt som vi i dag får av kol och olja kan vi få av skogen. Men då måste skogen brukas och den måste brukas så att tillväxten är stark och så att skogsbruket kan leverera den råvara som industrin behöver.

För ett par år sedan hörde jag första gången talas om Domsjö Fabrikers fantastiska planer på att göra enorma investeringar i ett nytt bioraffinaderi i Domsjö utanför Örnsköldsvik. Investeringen beräknades till någonstans mellan 15 och 22 miljarder och skulle därmed vara den största investeringen i svensk skogsindustri någonsin. Investeringen skulle innebära 4 000–5 000 jobb och enormt mycket för arbetet att ersätta oljebaserade produkter med hållbara, förnybara produkter från den svenska skogen. Men nu lägger Domsjö planerna på is. Varför? Enligt tidningen *Entreprenör* gör man det på grund av regeringens skogspolitik. Företaget känner för stor oro och osäkerhet inför om råvaran till industrin kommer att finnas.

Herr talman! Domsjö's besked är ingen liten varningssignal, utan i mina öron är det en högljudd siren som larmar om något riktigt allvarligt. Skogsbruket och skogsindustrin har en nyckelroll i klimatomställningen och i omställningen till en biobaserad ekonomi. Men nycklarna måste användas. Skogen måste brukas. Och eftersom skogsbruk är en långsiktig verksamhet med omloppstider på i många fall över 100 år måste också politiken vara långsiktig och hyggligt förutsägbar. Dagens skogsägare måste känna sig trygga med att kommande generationer får betalt för de investeringar och det arbete som görs i dag. Annars raseras hela modellen för det svenska skogsbruket och därmed också grunden för den svenska skogsindustrin.

Skogen har mer att ge, men för att bättre ta vara på skogens potential behöver svenska folket i september ge den här regeringen sparken.

(Applåder)

Anf. 119 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Tack, Johan Hultberg, för anförandet! Det var mycket fint. Det lät nästan lite ”sossigt”: Starka miljöhänsyn ska prägla skogsbruket och skogsbruket måste göra mer – det kan jobba lite hårdare. Vi är förmodligen helt överens om det.

När det gäller kommande investeringar har det alldeles nyligen presenterats en ganska stor investering som Sunpine gör i Piteå för att framställa biodrivmedel av tallolja. Jag kan tänka mig att branschen är lite orolig inför kommande val. Ska man fortsätta omställningen mot ett biobaserat samhälle eller ska man ändra på någonting? Det är väl snarare det som blir den stora frågan som branschen ställer. Vad vill egentligen politiken?

De borgerliga partierna och Sverigedemokraterna utmålar ju regeringens politik som ett fullständigt haveri. Samtidigt ser vi att branschen går bättre än någonsin. Fler investeringar görs. Mer pengar går till skogsindustrin och mer pengar kommer ut ur den. Det håller inte riktigt ihop.

När det kommer till äganderätsfrågorna och talerätten, som Johan Hultberg snuddade vid, kan jag fråga: Känner Johan Hultberg till Änokfallet? Där bestämde Högsta förvaltningsdomstolen att miljöorganisationerna hade talerätt. Politiskt behöver det ju inte ändras på något sätt. Högsta förvaltningsdomstolen har redan beslutat att man hade talerätt. Man gav miljöorganisationerna talerätt. Änokfallet ligger också till grund för mycket av det som nu och framöver händer, särskilt när det gäller den fjällnära skogen.

Anf. 120 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Historiskt har Moderaterna och Socialdemokraterna haft ganska lätt att komma överens i de här frågorna. Vi har varit två statsbärande partier som båda har sett att skogsnäringen är en viktig del av ryggraden i svensk ekonomi. Skogsnäringen har betytt oerhört mycket för att skapa det välstånd som vi i dag har. Det är två partier som också har sett skogens potential för framtiden.

Men tyvärr kan jag konstatera att den här regeringen inte har förmått att föra en politik som har tagit vara på den potentialen. Jag är, herr talman, djupt bekymrad över att den här regeringen och uppenbarligen också det socialdemokratiska partiet och Isak From är döva inför de högljudda, och ganska upprörda, röster som nu höjs från skogsbruket. Det rör nyckelbiotopsinventeringar, det rör förslaget om den utökade talerätten och det rör artskyddsförordningen.

Vad hände med det nationella skogsprogrammet? Den här regeringen säger sig arbeta hårt, men av det arbetet kommer det ju inte ut särskilt mycket.

Herr talman! Jag pekade på en paradox i mitt anförande, nämligen den att industrin går väldigt bra just nu – det finns en stor efterfrågan på skogligt baserade produkter – men samtidigt ligger Sveriges skogsägare och vrider sig på nätterna i oro över att Skogsstyrelsens bil ska rulla in på gårdsplanen nästa dag. För mig är det ett allvarligt varningstecken. Skogsägare ska inte få en klump i magen när de ser Skogsstyrelsens bil. Då är det någonting som är allvarligt fel. Då är det den här regeringens ansvar att försöka att styra upp de problem som vi ser.

När jag lyssnade på Isak Froms anförande förvånades jag över att Isak From försöker att skylla ifrån sig i stället för att ta ansvar för de allvarliga problem som vi ser och som skogsbrukets företrädare samfällt för fram och påtalar. Varför agerar inte regeringen?

Anf. 121 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Precis som jag sa i mitt anförande finns det fyra tillkännagivanden från den borgerliga majoriteten i utskottet och Sverigedemokraterna om att regeringen ska göra olika översyner. Samtidigt hävdar jag – och det framgår tydligt av betänkandet – att regeringen har startat ett direkt arbete. Till följd av till exempel Ånokdomen kommer man att se över och implementera en ny metod som kommer att utvärderas. Ska vi se över det en gång till innan vi har utvärderat? Eller vad vill Johan Hultberg?

Det blir ju lite paradoxalt för de partier som sitter på regeringsmakten att göra om någonting fast det är väldigt diffust vad vi ska göra om.

Det är klart att det finns ett antal domstolsprocesser att invänta. Precis som vi har sagt: Om de domstolsprocesserna pekar ut att den lagstiftning som arbetades fram av den tidigare borgerliga regeringen inte fungerar och är skadlig för skogsägandet måste vi ändra på det. Men då måste vi få ett tydligt besked från er, och det har ännu inte kommit något sådant. I domarna hittills är äganderätten grundlagsfäst.

Det handlar om fallet med bombmurklan, tjäderdomar och andra domstolsutlåtanden som slår fast att en statlig myndighet inte kan gå förbi äganderätten. Den måste beaktas, och det är väldigt tydligt.

Inte minst de borgerliga partierna jagar kanske upp en del skogsägare med att det här är fullständig katastrof. Men det rör sig om några promille av alla avverkningsanmälningar som överklagas och begränsas. I den fjällnära skogen är det 10 procent. Det är därför som det där behövs insatser för att vi behöver reda ut vad och hur ska vi göra.

Anf. 122 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Till skillnad från Isak From tycker jag inte att äganderätten bara ska beaktas, utan den ska respekteras. Det är det som är problemet här. Regeringen tycks uppenbarligen inte fullt ut göra det. Den verkar heller inte ge ett tydligt uppdrag till myndigheterna att göra det.

Jag håller med Isak From om att mycket av detta inte handlar om lagstiftning, utan om en glidning som har skett på myndigheterna. Och det är regeringen och ingen annan som är ansvarig för att styra myndigheterna och komma till rätta med dessa bekymmer.

Isak From önskar att jag ska bli tydligare. Låt oss då se på artskyddsförordningen. Moderaterna tycker att regeringen ska lyssna på ansvariga myndigheter som säger att dagens artskyddsförordning inte är tillräckligt tillämpbar och att tillämpningen inte är rättssäker eller effektiv. De har därför vädjat till regeringen att göra en översyn. Vi skrivit interpellation efter interpellation och ställt fråga efter fråga här i riksdagen om den här översynen. Regeringens svar har ständigt varit att frågan bereds inom Regeringskansliet. Det måste någon gång, Isak From, vara slut på beredandet och tid för agerande.

Vad gäller nyckelbiotopsinventeringen säger Socialdemokraterna i sin reservation att skogsägarna måste acceptera arbetssättet och ha förståelse för det. Men skogsbruket har ju inte det. Det räcker att läsa förra veckans nummer av Land. I det påtalade representanter för de olika skogsägarföreningarna och andra aktörer att det nu har gått ett år utan att de har kunnat se några förändringar som påverkar verkligheten.

Den nya metodiken gäller bara för nordvästra Sverige. I en artikel i Dagens industri kunde vi i måndags läsa att det finns en risk att användandet av nyckelbiotopsbegreppet kan bli en krigsförklaring mot Sveriges alla skogsägare. Det här är en allvarlig signal som jag tycker att regeringen borde lyssna till.

(forts. § 19)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.51 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

CU16 Planering och byggande m.m.

Punkt 1 (Riksintressesystemet och behovet av bostäder)

1. utskottet

2. res. 1 (M, C, L, KD)

Votering:

136 för utskottet

115 för res. 1

37 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 3 SD, 20 MP, 18 V

För res. 1: 70 M, 19 C, 13 L, 13 KD

Avstod: 33 SD, 4 -

Frånvarande: 18 S, 13 M, 7 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Punkt 6 (Medborgarinflytande i stadsplaneringen)

1. utskottet

2. res. 10 (SD)

Votering:

231 för utskottet

40 för res. 10

17 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 70 M, 20 MP, 19 C, 1 V, 13 L, 13 KD

För res. 10: 36 SD, 4 -

Avstod: 17 V

Frånvarande: 18 S, 13 M, 7 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Punkt 7 (Riktlinjer i planarbetet)

1. utskottet

2. res. 12 (C)

Votering:

250 för utskottet

20 för res. 12

18 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 70 M, 36 SD, 20 MP, 13 L, 13 KD, 4 -

För res. 12: 1 S, 19 C

Avstod: 18 V

Frånvarande: 18 S, 13 M, 7 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Prot. 2017/18:95
11 april

Punkt 8 (Statliga byggbolag)

1. utskottet
2. res. 14 (V)

Votering:

271 för utskottet

17 för res. 14

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 70 M, 36 SD, 20 MP, 19 C, 1 V, 13 L, 13 KD, 4 -

För res. 14: 17 V

Frånvarande: 18 S, 13 M, 7 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Hamza Demir (V) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU6 Ny lag om bostadsanpassningsbidrag

Punkt 2 (Bostadsanpassningsbidrag till vissa utrymmen för assistanspersonal)

1. utskottet
2. res. 1 (C)

Votering:

267 för utskottet

19 för res. 1

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 69 M, 35 SD, 20 MP, 18 V, 13 L, 13 KD, 4 -

För res. 1: 19 C

Frånvarande: 18 S, 14 M, 8 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Punkt 4 (Bostadsanpassningsbidrag till brandskyddsåtgärder)

1. utskottet
2. res. 3 (M, KD)

Votering:

204 för utskottet

83 för res. 3

1 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 35 SD, 20 MP, 19 C, 18 V, 13 L, 4 -

För res. 3: 69 M, 1 SD, 13 KD

Avstod: 1 M

Frånvarande: 18 S, 13 M, 7 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Jessica Rosencrantz (M) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

CU18 Fastighetsrätt

Punkt 3 (Tomträtt)

1. utskottet

2. res. 3 (KD)

Votering:

275 för utskottet

13 för res. 3

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 70 M, 36 SD, 20 MP, 19 C, 18 V, 13 L, 4 -

För res. 3: 13 KD

Frånvarande: 18 S, 13 M, 7 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Punkt 4 (Andelstal i vägsamfälligheter)

1. utskottet

2. res. 4 (M, C, L, KD)

3. res. 5 (SD)

Förberedande votering:

120 för res. 4

40 för res. 5

128 avstod

61 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Momodou Jallow och Yasmine Posio Nilsson (båda V) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

133 för utskottet

115 för res. 4

40 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 20 MP, 18 V

För res. 4: 70 M, 19 C, 13 L, 13 KD

Avstod: 36 SD, 4 -

Frånvarande: 18 S, 13 M, 7 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Punkt 6 (Expropriationsersättning m.m.)

1. utskottet

2. res. 9 (C)

Votering:

144 för utskottet

19 för res. 9

125 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 1 SD, 19 MP, 18 V, 13 KD

För res. 9: 19 C

Avstod: 2 S, 70 M, 35 SD, 1 MP, 13 L, 4 -

Frånvarande: 18 S, 13 M, 7 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Lawen Redar och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 8 (Förköpslag)

1. utskottet

2. res. 11 (V)

Votering:

270 för utskottet

18 för res. 11

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 70 M, 36 SD, 20 MP, 19 C, 13 L, 13 KD, 4 -

För res. 11: 18 V

Frånvarande: 18 S, 13 M, 7 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Punkt 9 (Jordförvärvslagstiftningen)

1. utskottet

2. res. 12 (C, KD)

Votering:

256 för utskottet

32 för res. 12

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 70 M, 36 SD, 20 MP, 18 V, 13 L, 4 -

För res. 12: 19 C, 13 KD

Frånvarande: 18 S, 13 M, 7 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU15 Översyn av Riksrevisionen – grundlagsfrågor

Punkt 3 (Grunderna för att skilja en riksrevisor från uppdraget)

1. utskottet

2. res. 3 (SD, -)

Votering:

248 för utskottet

40 för res. 3

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 70 M, 20 MP, 19 C, 18 V, 13 L, 13 KD

För res. 3: 36 SD, 4 -

Frånvarande: 18 S, 13 M, 7 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Punkt 4 (Proceduren för att skilja en riksrevisor från uppdraget)

1. utskottet

2. res. 4 (SD, -)

Votering:

247 för utskottet

40 för res. 4

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 69 M, 20 MP, 19 C, 18 V, 13 L, 13 KD

För res. 4: 36 SD, 4 -

Frånvarande: 18 S, 14 M, 7 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU33 Kommunala och regionala frågor

Punkt 3 (Representation i styrelsen, nämnder och utskott)

1. utskottet

2. res. 2 (SD, -)

Votering:

249 för utskottet

38 för res. 2

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 70 M, 20 MP, 19 C, 18 V, 13 L, 13 KD, 1 -

För res. 2: 35 SD, 3 -

Frånvarande: 18 S, 13 M, 8 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Punkt 7 (Partistöd)

1. utskottet

2. res. 4 (SD, -)

Votering:

248 för utskottet

40 för res. 4

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 70 M, 20 MP, 19 C, 18 V, 13 L, 13 KD

För res. 4: 36 SD, 4 -

Frånvarande: 18 S, 13 M, 7 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU6 Kultur och fritid för barn och unga

Punkt 2 (Förebyggande arbete för att förhindra att unga blir gifta mot sin vilja)

1. utskottet
2. res. 2 (M)
3. res. 3 (SD)

Förberedande votering:

71 för res. 2

40 för res. 3

176 avstod

62 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Marie Olsson (S) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Vasiliki Tsouplaki (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Huvudvotering:

178 för utskottet

71 för res. 2

39 avstod

61 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 20 MP, 19 C, 18 V, 13 L, 13 KD

För res. 2: 70 M, 1 -

Avstod: 36 SD, 3 -

Frånvarande: 18 S, 13 M, 7 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Punkt 9 (Integrera Skapande skola i skolans ordinarie verksamhet)

1. utskottet

2. res. 6 (V)

Votering:

267 för utskottet

19 för res. 6

1 avstod

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 70 M, 36 SD, 18 MP, 19 C, 13 L, 13 KD, 4 -

För res. 6: 1 MP, 18 V

Avstod: 1 MP

Frånvarande: 19 S, 13 M, 7 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Maria Ferm (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Rasmus Ling (MP) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

1. utskottet
2. res. 9 (M, SD)

Votering:

177 för utskottet

110 för res. 9

62 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 20 MP, 19 C, 18 V, 13 L, 13 KD

För res. 9: 70 M, 36 SD, 4 -

Frånvarande: 19 S, 13 M, 7 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 6 L, 3 KD, 3 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 19 (forts. från § 17) **Skogspolitik** (forts. MJU17)

Skogspolitik

Anf. 123 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Mer än halva Sveriges yta består av skog. Dess betydelse har många olika dimensioner, inte minst vad gäller friluftsliv, turism, kulturarv och biologisk mångfald. Samtidigt är skogsbruket en av våra viktigaste näringar och utgör en oerhört viktig länk i den kedja som håller ihop hela vår ekonomi. Det handlar om 130 miljarder i export och 70 000 arbetstillfällen.

Herr talman! En skogsindustri i världsklass utgör hörnstenen i svensk ekonomi. I slutändan bygger denna skogsindustri också på god tillgång på råvara av hög kvalitet. Den svenska skogen är en nationell angelägenhet.

Det finns i dag potential för ökat nyttjande av skogens möjligheter, vilket kan generera åtskilliga tusentals nya jobb och ännu mer av exportintäkter. I Sverige har vi en oerhörd resurs i form av kunskap och erfarenhet vad gäller skogsbruk. Det är något som vi sverigedemokrater vill utveckla vidare, men då måste vi också se till att det förblir ekonomiskt lönsamt att äga och bruka skog i detta land.

I modern tid har vi i Sverige aldrig haft så mycket skog som nu, och mängden skog ökar. I väsentliga avseenden är tillståndet för Sveriges skogar väsentligt bättre i dag än för 100 år sedan. Sammanlagt, enligt Skogsstyrelsen, är mer än 30 procent av svensk skog undantagen från aktivt skogsbruk, om man inkluderar frivilliga avsättningar och improduktiv skogsmark.

Herr talman! Meningarna går isär om hur mycket skog som avsätts för naturändamål i Sverige. Vissa aktörer anger lägre siffror medan statistik från Skogsstyrelsen visar att så mycket som en tredjedel är undantagen från skogsbruk. Det är skillnader som härrör från olika definitioner.

Det finns också en skillnad i hur regeringen, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen redovisar siffror för skyddad skog. För debatten är det missledande när inte ens myndighetsvärlden kan enas om gemensamma begrepp. Avgörande är i slutändan huruvida man använder den internationella skogsdefinitionen från Förenta nationerna, FAO, eller det hemmasnickrade skogsbruksbegreppet – produktiv skog.

Herr talman! Artskyddsdirektivet innebär att skogsbruk i praktiken skulle vara förbjudet om direktivet strikt följdes. Det innehåller nämligen ett förbud mot att störa fåglar eller skada deras häckningsplatser, oavsett var de befinner sig. Implementeringen av direktivet i svensk lagstiftning går, främst genom artskyddsförordningen, betydligt längre än vad direktivet säger, särskilt vad gäller fåglarna.

Rapporteringen har främst hanterats av Artdatabanken och Sveriges lantbruksuniversitet och utan erforderlig insyn från andra som kan ha intresse av att veta mer om det naturvårdsarbete som bedrivs i skogen och om dess betydelse för hotade arter och livsmiljöer. Mot bakgrund av dessa oklarheter i redovisningen och i rapporteringen är det inte lämpligt att använda det underlaget för att utvärdera vare sig miljömålet Levande skogar i stort eller huruvida vissa naturtyper har gynnsam status eller inte.

Det är dags för regeringen att skriva om artskyddsförordningen. Sverige bör i stället sätta upp mål för bevarandet utifrån egna definitioner av olika naturtyper och utvärdera naturvårdsarbetet mot dessa mål. Regeringen måste också klargöra huruvida bedömningen av den gynnsamma bevarandestatusen ska göras på lokal, regional eller nationell nivå samt hur markägaren ska ersättas om denne hindras i pågående markanvändning.

Herr talman! Nyckelbiotopernas tillkomst har kommit att bli en stor nackdel för många markägare, som ofta hamnar i en exproprieringsliknande situation utan möjlighet till rimlig kompensation. Industrin kan inte, utifrån de olika certifieringsorganens krav, köpa virke från skogar som klassas som möjliga nyckelbiotoper. Men inget system finns i dag för ersättning för intrång eller för ekonomisk kompensation på annat sätt som är kopplad till möjliga nyckelbiotoper.

För att ett område som pekats ut som möjlig nyckelbiotop ska leda fram till en ekonomisk uppgörelse med markägaren måste det skyddas i ett formellt avtal, vanligen som ett naturreservat eller biotopskyddsområde eller med ett naturvårdsavtal.

Regeringens ursprungliga syfte med att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att inventera nyckelbiotoper var att skaffa sig ett material om hur skogsområden för officiellt skydd skulle kunna prioriteras. Även om Skogsstyrelsen beslutar att inte skapa formellt skydd för en möjlig nyckelbiotop kvarstår det området i förteckningen över nyckelbiotoper och kan alltså i praktiken inte avverkas. Nya ställningstaganden om möjliga nyckelbiotoper görs mycket sällan, och rutiner för avförande av möjliga nyckelbiotoper som inte leder fram till formellt skydd saknas.

Sverigedemokraterna anser därför att nyckelbiotopsbegreppet som helhet behöver ses över så att inte vissa känsliga naturtyper är vare sig överrepresenterade eller underrepresenterade. Dessutom bör Skogsstyrelsen löpande avregistrera nyckelbiotoper som inte längre är ändamålsenliga. Ett system för ekonomisk kompensation knutet till nyckelbiotoperna behöver därför införas.

Herr talman! Regeringen föreslår i en departementspromemoria att en vägslitageskatt ska införas på tunga lastbilar över tre och ett halvt ton. Enligt nuvarande förslag ska Europavägar, övriga riksvägar och primära länsvägar ingå i beskattningssystemet, med undantag för vägar som har mindre än 500 fordon per dygn.

Oavsett vilken typ av skatt på avstånd som regeringen inför kommer den att läggas ovanpå redan befintliga skatter. De är som vi alla känner till ganska höga. En vägslitageskatt skulle slå extra hårt i norra Sverige, där avstånden är längre och alternativa transportmöjligheter saknas. För transporter av skogsråvara finns heller sällan någon annan lösning än lastbils-transporter. Sverigedemokraterna motsätter sig införandet av en sådan vägslitageskatt.

Herr talman! Äganderätten är en fundamental del av det demokratiska samhället. Den väl fungerande svenska skogsmodellen med två övergripande och jämställda skogspolitiska mål, miljömålet och produktionsmålet, har tjänat oss väl och bör fortsatt utvecklas vidare i samråd med skogsnäringen.

Det enskilda ägandet möjliggör frihet och självbestämmande, och det är nödvändigt i ett demokratiskt samhälle. Men vi ser nu hur det självbestämmandet alltmer inskränks från miljöaktivistiska myndighetstjänstemän och organisationer. Lagstiftning och övertolkning av internationella konventioner får inte leda till inskränkningar i äganderätten eller markägarens förfoganderätt.

Sverigedemokraterna är tydliga med att markägares rätt till rättslig prövning och ekonomisk ersättning vid restriktioner och begränsningar vid brukande av mark måste säkerställas. Vi tror på rätten att äga, bruka och själv råda över sin egen skog. En framgångsrik skogspolitik uppnås genom frivillighet och kunskap snarare än genom alltför detaljstyrande lagar och regleringar.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till reservation 7.

Anf. 124 STINA BERGSTRÖM (MP):

Herr talman! Vi debatterar i dag skogspolitik. Det är ett viktigt politikområde. Skogen är viktig för oss alla. En del av oss älskar att plocka svamp och bär. Andra gillar att ta en löprunda eller promenera med hunden i skogen. En del gillar att jaga. Många hämtar kraft, och återhämtar sig, i skogen.

Skogen ger oss också förnybart material som behövs i det hållbara samhällsbygget, så att vi kan bygga i trä i stället för betong och så att vi kan ha matförpackningar av kartong i stället för av plast. Mycket av det som i dag görs av oljebaserade råvaror skulle vi kunna göra av material från skogen och från skogens ekosystemtjänster, det vill säga naturens gratistjänster.

Skogen fungerar också som en kolsänka och har en utjämnande effekt på temperatur, nederbörd och avrinning. En riktig skog rymmer också en rik biologisk mångfald. Skogsstyrelsen har i en färsk rapport sammanställt en lista på de 30 viktigaste tjänsterna skogen erbjuder oss människor. Det är en intressant och viktig läsning för att öka kunskapen om skogens alla värden och för att vi ska veta hur vi ska förvalta skogen så att vi kan fortsätta att ta del av alla dessa tjänster.

Avgörande för hur skogen måste förvaltas och användas är att skogens ekosystem bibehåller sin ekologiska funktion, sin biologiska mångfald och sin produktionsförmåga. Dagens brukande av skogen får inte försämra morgondagens. Där har vi ännu långt kvar att gå vad gäller att både skydda mer skog och ställa om till ett mer naturnära skogsbruk.

Herr talman! Det är viktigt att ha koll på historien när man ska debattera politik. Det gäller även skogspolitik. I påskhelgen hann jag läsa en bok som legat ett tag på mitt nattduksbord: *Södra på egna ben: vägen tillbaka efter krisen* av Pär Fornling. Det är en intressant bok om Södra Skogsägarna och den svenska skogspolitiken från slutet av 70-talet till i dag.

Intressant är särskilt beskrivningen från början av 1990-talet, där många av dagens debattfrågor har sina rötter. Då betalade vi skogsägare fortfarande en skogsvårdsavgift, en avgift som med dagens taxeringsvärden skulle vara ca 4 miljarder kronor. Skogsbruket var starkt reglerat, med ett dominerande produktionsintresse. De skogsägare som ville spara lövträd och bruka med andra metoder än trakthyggesbruk, eller helt låta bli att avverka, kunde lagföras.

Gigantiska kalhyggen bredde ut sig i det svenska skogslandskapet. Miljörörelsen agerade och protesterade i Sverige och i övriga världen. Det svenska skogsbruket stod inte högt i kurs. Stora pappersköpare och konsumenter hotade med köpbojkott i Sverige och utomlands.

Det var då skogsägarintressen som Södra Skogsägarna, miljörörelsen och politiken gjorde gemensam sak. Vi fick en ny skogsvårdslag med två likställda mål, miljö och produktion. Regleringarna togs bort, och vi fick frihet under ansvar som skogsägare. I gengäld lovade skogsägarna att frivilligt skydda värdefulla skogar. Miljöcertifieringarna FSC och PEFC infördes.

Herr talman! I dag är 63 procent av den produktiva skogsmarken certifierad i FSC eller i PEFC. Hur den svenska certifieringen fungerar kan man som miljövän ha en och annan åsikt om. Men som politiker ska man nog hålla sig ifrån certifieringen. Det är inte vår uppgift att styra över den.

Jag ser dock med stort intresse fram emot de nya, uppdaterade certifieringsreglerna för FSC, som enligt uppgift ska komma nu längre fram i vår. Att de skärps är viktigt både för att förbättra tillståndet i våra skogar och för den svenska skogsindustrins rykte och lönsamhet.

Herr talman! Dagens debatt handlar bland annat om nyckelbiotoper och om och hur de ska inventeras, registreras och skyddas. En nyckelbiotop är ett område med en speciell naturtyp som har stor betydelse för skogens hotade och rödlistade arter. Skogsstyrelsen har inventerat nyckelbiotoper sedan 90-talet i större eller mindre omfattning. Under våren 2017 gjordes ett uppehåll med inventeringen och registreringen i nordvästra Sverige. Men nu har man återupptagit arbetet efter att man tillsammans med Naturvårdsverket och länsstyrelserna har utarbetat en ny inventeringsmetod. Den ska testas under 2018 och sedan utvärderas och eventuellt justeras.

Det har sagts tidigare här i kammaren att det i dag inte finns något lagligt förbud mot att avverka nyckelbiotoper. Men nyckelbiotoper får inte avverkas på FSC-certifierad mark, och många virkesuppköpare vill heller inte köpa virke från nyckelbiotoper, helt enkelt för att konsumenterna inte vill köpa det. Den borgerliga oppositionen och Sverigedemokraterna ser tydligen detta som ett problem, precis som de ser det som ett problem att satsa på ökad produktion av ekologisk mat i Sverige trots ökad efterfrågan hos konsumenterna.

Herr talman! Som konsument ska du känna dig trygg med att certifieringens krav är uppfyllda. Som svensk ska du känna dig trygg med att värdefulla skogar skyddas. Staten har sedan 90-talet hjälpt de privata skogsägarna med inventering och registrering, men i brist på medel finns mycket kvar att göra. Regeringen kommer därför att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att göra en rikstäckande inventering.

Miljöpartiet tycker också att skogsägare med mycket nyckelbiotoper på sina marker ska ha rätt till ersättning oavsett om de är certifierade eller inte. Regeringen har därför anslagit 250 miljoner kronor extra om året till detta under tio år.

Herr talman! Att skydda nyckelbiotoper är en form av skogsskydd. En del görs frivilligt genom certifieringen, och en del görs genom biotopskydd i samarbete med Skogsstyrelsen. Naturvårdsavtal, naturskyddsområden, nationalparker och Natura 2000 är andra skyddsformer som finns i dag. Riksdagens mål, som antogs under alliansregeringen, är att 20 procent av den produktiva skogen ska skyddas. Det grundar sig i den strategiska plan, Nagoyaprotokollet, som antogs 2010 inom ramen för FN:s konvention om biologisk mångfald.

Det är en bit kvar att gå. Enligt våra myndigheter har endast knappt 5 procent av den produktiva skogsmarken lagstadgat skydd. Skyddet är dessutom mycket ojämnt fördelat. Stora arealer barrskogar nära fjällkedjan är skyddade, medan ca 2 procent är skyddade i övriga Sverige.

Under alliansregeringen beslutade riksdagen om ett etappmål för skogsskydd. Det formella skyddet av skogsmark ska öka med ca 150 000 hektar och skogsbrukets frivilliga avsättningar med 200 000 hektar till 2020. Men inget av de två målen kommer att uppnås med dagens skyddstakt. När det gäller det formella skyddet återstår fortfarande ca 90 000 hektar. Det är två år kvar till 2020. Takten måste alltså öka. Regeringen har därför anslagit mer pengar till skogsskydd, det vill säga dubbelt så mycket pengar som under alliansregeringens tid. Alliansregeringens problem då, och Alliansens problem nu, är att man, trots att man har beslutat att utöka skogsskyddet, tydligen inte är beredd att betala skogsägarna.

När Miljöpartiet och Socialdemokraterna tog över regeringsmakten stod skogsägarna i kö för att få ersättning. Många av dem hade stått i kö i många år. Nu håller den kön på att betas av. Skogsägarna får sina ersättningar, och skyddstakten har ökat. Det är inte fler skyddsformer som de borgerliga partierna föreslår i betänkandet, utan det är ordentligt med pengar till de skyddsformer som finns i dag.

Men, herr talman, att skydda skog räcker inte för att uppfylla nationella och internationella miljömål. En omställning till ett hållbart brukande av skogsmarken är också nödvändig. Genom Nagoyaprotokollet har Sverige förbundit sig att förutom att skydda 17 procent av biologiskt värdefulla och representativa skogsområden senast 2020 också förvalta områden som används till hållbart skogsbruk så att bevarandet av biologisk mångfald garanteras. Det handlar alltså inte bara om att lämna orörda områden utan också om att sköta den skog som brukas på andra hållbara sätt.

Trakthyggesbruk har tillämpats i Sverige i stor skala sedan 1950-talet och har inneburit omvälvande förändringar av det svenska skogslandskapet. Skogar med olika slags träd i olika åldrar har ersatts med planteringar av likåldrade träd.

Miljöpartiet vill se brukningsmetoder som skapar skogar med olikåldrade träd, lövinslag och kvarlämnad död ved. Hyggesfria skogsbruksmetoder bör främjas, då de har stora fördelar för biologisk mångfald, friluftsliv, turism, rennäring och kulturmiljövården.

Intresset för hyggesfritt skogsbruk växer. Det är glädjande. Men samtidigt är det fortfarande en mycket liten del, bara några procent, av den produktiva skogsmarken som sköts med hyggesfria skogsbruksmetoder. Regeringen har därför fördubblat Skogsstyrelsens anslag för rådgivning om hyggesfria skogsbruksmetoder. Miljöpartiet tycker också att de skogsägare som vill ställa om från trakthyggesbruk till hyggesfritt skogsbruk borde kunna få ett omställningsstöd, precis som det i dag går att få stöd till omställning från konventionellt till ekologiskt jordbruk.

Miljöpartiet anser också att staten bör vara ett föredöme i sitt skogsbruk. Därför har Fortifikationsverket och Statens fastighetsverk fått i uppdrag att mer bruka sina skogar med hyggesfria metoder. Miljöpartiet anser att även Sveaskog bör få ett förnyat uppdrag och ett sänkt avkastningskrav. Sveaskog är Sveriges största skogsägare och borde gå i bräschen när det gäller både skydd och hållbart skogsbruk. Om detta har vi tidigare debatterat i riksdagen.

Med den passningen till ansvariga på och för Sveaskog sätter jag punkt.

Anf. 125 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Tack, Stina Bergström, för anförandet! Det är alltid intressant att lyssna på Stina Bergström. Vi är oeniga om mycket, men det finns väl ett och annat som vi förhoppningsvis också är överens om.

En sak som vi är överens om, som det glädde mig att höra Stina Bergström lyfta upp, är just potentialen att använda skogen för att lämna den fossila eran och ställa om till ett biobaserat samhälle.

Samtidigt är detta grundproblemet i Miljöpartiets i mitt tycke ohederliga retorik. Retoriken handlar mycket om att lämna det fossila och att höja tempot i klimatomställningen, men när det väl kommer till kritan drar man sig aldrig för att lägga in restriktioner och ständigt prioritera ett utökat skydd. Man tycks alltid blunda för det faktum att varje hektar skyddsvärd skog är en hektar som inte kan bli förnybara drivmedel och inte kan bli till textilier som kan ersätta polyester, som också ger stora problem med mikroplaster.

Det är hög tid för regeringen, särskilt för Miljöpartiet, att göra upp med den retorik som inte riktigt fullt ut hänger ihop. Det är vad vi moderater och Alliansen vill. Vi vill göra en översyn av skyddsformerna, och vi vill se om det går att ta fram avtalslösningar för att nå uppsatta mål. Men det är intressant att för Miljöpartiet innebär metoder mål. Det är det hyggesfria i sig som är ett mål för Stina Bergström. För mig är det höga naturvärden.

Vi har sett att det är det frivilliga arbetet som skapar de höga naturvärdena. Skogsbrukarnas frihet under ansvar har levererat allt det som Stina Bergström efterfrågar i form av mer löv, mer död ved och så vidare.

Ser Stina Bergström skogsbruket främst som en möjlighet eller som en risk?

Anf. 126 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Självklart är skogen och skogsbruket en stor möjlighet. Precis som Johan Hultberg säger behövs skogsbruket när vi ska ställa om till ett hållbart samhälle.

Det finns en stor tillgång till biomassa i skogarna. I dag använder vi mycket av råvaran från skogen till pappersmassa, och mycket av råvaran exporteras. 80 procent av våra skogsprodukter exporteras utomlands. När det gäller användningen av råvaran från skogen är det självklart att mer ska göras, men råvaran ska också användas på ett smartare sätt.

Jag är från Värmland, och för några veckor sedan var jag på Stora Enso's pappersbruk i Skoghall. Vi fick information om bland annat deras arbete med en ny mjölkförpackning, en så kallad grön kartong. Den är gjord av oblekt sulfatmassa. Där finns färre lager jämfört med konventionella mjölkförpackningar, och det innebär att man kan använda 25 procent mindre material i kartongerna. Det är viktigt när vi talar om bioekonomi och framtiden. Det handlar om det positiva med skogsbruket och nya tekniker.

Anf. 127 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Jag kan inte låta bli att förundras över det enorma, ja, självförtroende kanske det är, som Stina Bergström och Miljöpartiet ger uttryck för. Först är det nämligen Stina Bergström som bäst vet vilka metoder som skogsbrukarna ska använda sig av. Sedan, i det här replikskiftet, får jag lära mig att det inte är marknaden eller företagen som bäst vet vad man ska använda resurserna till. Det lät på Stina Bergström som att det är ett problem att det blir papper och att vi har en stor exportindustri baserad på den svenska skogen.

Det här tycker jag är ett märkligt synsätt, ett synsätt som gör mig bekymrad. Det känns också igen från diskussionerna på EU-nivå, där det talas om en kaskadprincip. Man ska från politiskt håll styra vart råvarorna ska gå. Det tror jag är en livsfarlig väg att ge sig in på, så det vore mycket välkommet om Miljöpartiets Stina Bergström tydligt kunde säga: Nej, det är inte politikens uppgift att styra råvarorna. Det är politikens uppgift att ge långsiktiga förutsättningar för skogsbruket att utvecklas och leverera både biologisk mångfald och mer material för den biobaserade ekonomin.

Jag skulle vilja fråga Stina Bergström hur hon ser på det faktum att den politik som hennes regering för bidrar till att vi faktiskt bromsar klimatomställningen och att Domsjös stora investering läggs på is. Den investeringen hade kunnat bidra till att få fram mer textilmassa som hade kunnat hjälpa oss att fasa ut oljebaserade produkter. Den hade också kunnat hjälpa oss att tackla problemet med mikroplaster som jag var inne på, som vi vet är kopplat till användningen av polyester. Mikropartiklar frigörs när vi tvättar våra oljebaserade kläder. Med skogen hade vi kunnat tackla också det problemet.

Anf. 128 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Jag måste säga att det känns märkligt när Johan Hultberg säger att den här regeringen bromsar klimatomställningen. Jag tror inte att det finns någon regering som har gjort så mycket för att minska utsläppen och få fart på klimatarbetet. Johan Hultberg kanske kommer ihåg att vi i juni förra året tog fram en ny klimatlag, ett nytt klimatpolitiskt ramverk, i

den här kammaren. Johan Hultberg var själv med och förhandlade fram detta. Det känner jag mig stolt över. Den här regeringen har gjort över 50 olika insatser för klimatet.

Skogen är en viktig del i klimatet, men vi får inte glömma att skogen har andra viktiga funktioner för både klimatet och den biologiska mångfalden.

Vad vi talar om när vi talar om skydd av skog – jag tycker att det är märkligt, och jag kommer att återkomma till det i denna debatt – är mål som har beslutats i riksdagen för hur många ytterligare hektar man ska skydda, lagstadgat och frivilligt. De målen antogs under alliansregeringen, och det är de målen som vår regering försöker uppnå till 2020. Det är två år kvar. Det återstår fortfarande 90 000 hektar att skydda lagstadgat, och därför har vi anslagit mer pengar så att skogsägarna ska kunna få betalt för detta. Målet om att 200 000 hektar ska skyddas frivilligt, som vi fattade beslut om i riksdagen under alliansregeringen, uppnår vi inte heller. Eskil Erlandsson, som var minister på den tiden, kanske kommer att berätta i sitt anförande hur man tänker uppnå det målet.

(Applåder)

Anf. 129 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Ägande och brukande går för mig hand i hand. Det någon äger förvaltar och sköter den också.

För mig som centerpartist är äganderätten inte bara grundlagsskyddad – vilket den ju är – utan också en grundmurad rättighet som jag tycker på något sätt lever i den svenska folksjälen. Den är dessutom en vägledande princip för mycket i vårt samhälle.

Vi anser att den svenska skogen fortsatt bör vårdas och brukas enligt principen frihet under ansvar, det vill säga att det någon äger har den brukanderätt över men också ansvar för. Vi är alltså övertygade om att det är möjligt för politiken att verka för skogsnärings utveckling och samtidigt inte bara bevara utan också utveckla den biologiska mångfalden i vårt land.

Varför säger jag detta? Jo, därför att skogen är så oerhört viktig för svensk ekonomi, för jobben på den svenska landsbygden och för produktionen av till exempel förnybar energi. Men den är också central för att vi ska kunna möta klimathotet och leva upp till exempelvis Parisavtalet. Därför är det viktigt att skogsnärings får rätt förutsättningar framöver och att de förutsättningarna är långsiktiga, apropå att det är få verksamheter och näringar som har så tunga investeringar i botten.

En del i att komma vidare i detta arbete – som jag faktiskt tror att vi på det stora hela är överens om i denna kammare – är att regeringen förmår att presentera det som alliansregeringen och jag personligen påbörjade, nämligen ett nationellt skogsprogram där vi kan ge den svenska skogsnärings förutsättningar att fortsätta utvecklas. Den nuvarande regeringen har nu hållit på i snart fyra år med att fortsätta det arbete som påbörjades för ungefär fem år sedan – utan att ha kunnat presentera något sådant program. Jag tycker att det är dåligt. Programmet borde vara framme vid det här laget. Det lyser fortfarande med sin frånvaro.

Varför talar jag så mycket om ägandet och brukandet, herr talman? Jo, inom skogsbruket i dag sker det – som vi frekvent kan läsa om i olika medier – markintrång som lämnar skogsägaren otroligt maktlös. Vad kan det bero på? Jo, det beror bland annat på att den svenska tolkningen av art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet samlats i artskyddsförordningen, och som den förordningen tolkats av våra myndigheter ger den myndigheterna rätt att lägga restriktioner på mark utan att markägaren ersätts för densamma. Detta får oerhörda ekonomiska konsekvenser för markägaren, som inte längre kan bruka sin mark. Tvingande avsättning som begränsar äganderätten till skogsmark men också annan mark bör inte vara tillåten i de fall då ersättning inte betalas ut vid intrångstillfället.

Centerpartiet vill därför att det vid markintrång som begränsar äganderätten eller produktionsinriktat skogsbruk ska utfalla ekonomisk ersättning till markägaren. Vi vill också, för att svara på en framställd fråga, att det görs en omfattande översyn av olika ersättningsformer för att markägaren enkelt och effektivt ska kunna få ersättning vid bildande av områdesskydd som begränsar produktionsinriktat skogsbruk.

Herr talman! Vi kan konstatera att jorden och skogen är Sveriges gröna guld. Jordens och skogens produktion leder ju till oerhörd klimat- och miljönytta, inte bara för oss utan faktiskt för hela världen, apropå att vi exporterar så mycket av det som produceras av jorden och skogen i vårt land.

Därför är det jätteviktigt att vi ger landsbygden rätt verktyg för att bedriva ett modernt jord- och skogsbruk och för att ta ett samlat grepp om de affärsmöjligheter som i sin tur kan leda till jobb i alla delar av vårt land och så att vi så fort det bara går kan gå över till det biobaserade, eller som någon kallade det, fossilfria samhälle som jag tror att vi alla vill uppnå.

En stor vinst med den svenska skogspolitiken är att vi så här långt faktiskt har varit ganska överens om de övergripande principerna och regelverken. Vi har på det stora hela varit överens om de dubbla och jämställda målen, miljö och produktion, och även på olika sätt om lagstiftningens utgångspunkter, nämligen frihet under ansvar.

Men nu börjar detta glida på ett sätt som har gjort att vi har tvingats driva igenom fyra skarpa tillkännagivanden till regeringen för att uppnå det jag tror att vi alla är överens om: att bevara den princip om frihet under ansvar som vi som sagt sedan början av 90-talet har varit överens om.

Jag vill, herr talman, yrka bifall också till reservation nr 9, förutom att jag självklart yrkar bifall till de tillkännagivanden som har avgivits i utskottets betänkande.

(Applåder)

Anf. 130 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Tack, Eskil Erlandsson, för anförandet! Delvis lät Eskil nästan som en socialdemokrat när han stod där och talade om skogens betydelse, vad som behöver göras och så vidare. Eskil talade om fyra skarpa tillkännagivanden. Precis som jag sa i mitt anförande rör det sig om tillkännagivanden i frågor som regeringen faktiskt arbetar med.

Låt oss tala om det som Eskil var inne på som rör äganderätten och den fjällnära skogen. Ett antal skogsägare i Sorsele i mitt hemlän Västerbotten har tvingats stämma staten. Om det nu visar sig att äganderätten hotas på grund av de regler och den lagstiftning som Centerpartiet och Eskil Er-

landsson själva var med och drev igenom frågar jag: Är detta då den sittande regeringens fel? Vad är det man egentligen är ute efter från Centerpartiets sida, förutom att bedriva någon form av skyttegravskrig mot regeringen? Det är ju detta man faktiskt gör. Den här regeringen försöker ordna upp detta och ta reda på vilken del av lagstiftningen vi behöver ändra för att det ska funka.

Anf. 131 ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Herr talman! Tack, Isak From, för frågeställningen! Jag tror precis som Isak From, och det framförde jag också i mitt anförande, att vi till mycket stora delar är överens om den svenska skogspolitiken och hur det bör vara. Isak Froms problem är emellertid inte hans eget parti utan, som i ett antal andra frågor, hans regeringskollegor, som jag tror har en till stora delar annan agenda.

Skälet till att vi vill driva på när det gäller ersättningsfrågor är att ett antal skogsägare i dag, påstår jag, ligger sömlösa på nätterna av oro för att inte kunna betala sina räkningar och inte kunna svara på frågan från banken om man äger något eller verkligen inte gör det.

Det är bara så, Isak From, att det är regeringen som har Myndighetsverige i sin hand – det är inte oppositionen i riksdagen. Det är regeringens skyldighet att ge direktiv till sina egna myndigheter kring hur man ska förfara med saker och ting. Det har din regering så här långt inte gjort i ett antal ersättningsfall.

Anf. 132 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Det är, precis som jag sa i mitt anförande, ganska tydligt att våra myndigheter följer svensk lag. Det är tämligen glasklart. Det Kammarkollegiet gör just nu är att omtolka den lagstiftning som Eskil var med och drev igenom med propositionen *Gränser i skog*, där det lyftes fram att särskilda åtgärder behöver vidtas när det gäller den fjällnära skogen.

Det står ordagrant: ”Med fjällnära skog avses sådan skog inom det fjällnära området där skogsbruksåtgärder kan påverka intressen som är av väsentlig betydelse för naturvården, kulturmiljövården eller rennäringen, eller det råder särskilda förutsättningar för skogens skötsel.” Detta införde Eskil Erlandssons regering i lagstiftningen, och det tolkar nu Skogsstyrelsen och Kammarkollegiet utifrån Änokdomen om vilken form av ersättning som kan utgå.

Det är grunden för detta. Och grunden är också att skogsägarna ska ha rätt till ersättning. Det är ju därför den här regeringen har höjt ersättningsarna. Det blir därför väldigt problematiskt för Centerpartiet när man föreslår skarpa neddragningar på samma område. Centerpartiet är helt enkelt inte trovärdigt i denna fråga.

Anf. 133 ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Herr talman! Om en regering inte gillar och står för det som en av dess myndigheter gör är det regeringens skyldighet att ge direktiv till myndigheten kring hur man vill ha det i en fråga. Hjälper inte detta är det regeringens skyldighet att gå till riksdagen och begära en ändring av lagen.

När det gäller ekonomiska ersättningar sa jag i mitt anförande, och det har dessutom framförts vid flera tidigare tillfällen i andra sammanhang, att vi vill ha en annan ersättningsmodell. Vi har dessutom ett antal statliga marker som är bytbara, så att säga, så att den enskilde skogsägaren inte "drabbas" av de markinträng som ibland är nödvändiga för att utveckla och bevara den biologiska mångfalden.

Anf. 134 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Eskil Erlandsson talade i sitt anförande väldigt mycket och varmt om att skogsägare ska få ersättning när de har mycket värdefull skog på sina marker. Det tycker jag låter väldigt bra.

Men jag måste ändå helt kort fråga om något som Isak From också var inne på i det förra replikskiftet. Regeringen anslår nu 1,3 miljarder om året för att ersätta skogsägare. Centerpartiet skär i sin skuggbudget bort 70 procent av denna ersättning, 868 miljoner kronor. Så om jag som skogsägare skulle ligga sömlös på natten skulle jag kanske göra det av oro för att det ska bli ett regeringsskifte så att Centerpartiet kommer till makten och skär ned ersättningen till skogsägarna.

Jag vill fråga Eskil Erlandsson: Hur har Eskil Erlandsson och Centerpartiet tänkt att vi ska skydda de 90 000 ytterligare hektar som återstår av det mål som alliansregeringen ställde upp när det gäller skogen?

Anf. 135 ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Herr talman! Tack, Stina Bergström, för frågeställningen! Jag anser att jag har svarat på frågan, dels i mitt anförande, dels i det förra replikskiftet, men jag ska återupprepa svaret. Vi föreslår från Centerpartiets sida en ny ersättningsmodell. Den måste utvecklas. Man kan tänka sig att jämföra med arrende eller nyttjanderättsavtal, så att kostnaden momentant blir mindre för en avsatt skyddad areal.

Därtill har staten otroligt stora marker i skilda delar av landet, som till en del ägs av ett statligt, mycket stort aktiebolag. Staten äger även direkt genom Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket mycket stora arealer som bör vara användbara för att den enskilde skogsägaren inte ska drabbas ekonomiskt vid avsättningar av skyddsvärd mark i vårt land.

Anf. 136 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Att använda ersättningsmark för att byta mark är någonting som Miljöpartiet tycker har varit mycket bra, och regeringen utreder nu om man skulle kunna göra ett nytt sådant paket med byte av mark för de markägare som hellre vill ha nya skogsskiften än ersättning.

Jag måste säga att jag ändå blir lite bekymrad, också som skogsägare, när Eskil Erlandsson säger att kostnaden blir mindre med nya ersättningsformer. I dag får jag som skogsägare 25 procent mer än vad skogsskiftet är värderat till när jag avsätter mark för ett naturreservat. Skulle jag alltså få mindre ersättning med de nya ersättningsformerna som ni tycker att man ska utreda?

Anf. 137 ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Fru talman! Svaret är nej på den direkta frågan. I vår tänkta ersättningsmodell får du en årlig ersättning för den mark som du avstår brukandet av,

i motsats till den engångsersättning som du får, och som för övrigt i dag i stor utsträckning går bort i skatt, när du avsätter någon privat egendom. Det handlar alltså inte om att minska den ersättning som de facto utgår till dig, utan den kommer att utgå under en längre tid i stället i form av ett nyttjanderättsavtal, som vi kan kalla arrendeavtal.

Anf. 138 JENS HOLM (V):

Fru talman! När jag lyssnar på inläggen i denna debatt, i synnerhet från den borgerliga sidan av politiken, undrar jag om det inte hade varit lämpligare att kalla detta betänkande för skogsägarpolitik och inte skogspolitik. Det är nämligen ett ensidigt fokus på skogsägarnas och skogsbolagens villkor.

Jag vill först säga till Johan Hultberg från Moderaterna, Martin Kinnunen från Sverigedemokraterna och Eskil Erlandsson från Centerpartiet att jag har full förståelse för att enskilda näringsidkare eller skogsägare ibland kan komma i kläm vid uttolkning av lagar. Sådana problem måste åtgärdas. Det finns flera processer som vi alla känner till i svenska domstolar.

Men det är inte den stora utmaningen för svensk skogspolitik. Den stora utmaningen för svensk skogspolitik handlar inte om hur skogsbolagen ska få större frihet att hugga ned skog i Sverige. Nej, den stora utmaningen handlar snarare om hur vi bättre kan vårda den skog vi har, och det brådskar.

För några veckor sedan kom Naturvårdsverket med sin genomgång av arbetet med våra 16 miljökvalitetsmål. Levande skogar är som bekant ett av dessa miljökvalitetsmål. Naturvårdsverket konstaterar att vi med nuvarande politik och beslutade åtgärder i bästa fall kommer att uppnå 2 av de 16 miljökvalitetsmålen till 2020. Det är alltså 14 miljökvalitetsmål som inte kommer att nås. Det gäller också miljökvalitetsmålet Levande skogar.

Jag anser att det är just detta som denna debatt borde handla om: Hur skapar vi en skogspolitik som ryms inom de ramar som naturen har satt åt oss, en politik som gör att vi kan nå alla miljökvalitetsmål?

Minns statsminister Stefans Löfvens uttalande i regeringsförklaringen 2014: De nationella miljömålen ska klaras.

Vi är tyvärr långt ifrån denna målsättning.

På skogens område är vi, som sagt, långt från att nå miljökvalitetsmålet om levande skogar. Nästan dagligen får vi exempel på hur gamla skogar huggs ned. Människor som återvänder till favoritskogen möts av stubbåkrar. Livsmiljöer för hotade arter försvinner. I Ore skogsrike utanför Rättvik i Dalarna vill statliga Sveaskog hugga ned ett stort område med mycket skyddsvärd skog. Detta är bara ett exempel på denna problematik.

Det håller inte längre att politiken lämnar skogen vind för våg. Maximen om frihet under ansvar måste överges. I skogsvårdslagen står det att produktionsintressen och miljöhänsyn ska väga lika tungt. Men jag anser att detta aldrig har fungerat i praktiken. Det är i princip alltid produktionsintressena som drar det längsta strået i svenskt skogsbruk. Därmed har vi fått en skog som visserligen är högavkastande, men i fråga om biologiskt innehåll blir den allt fattigare. Skogen växer, som bekant, så det knakar. Men det är timmeråkrar som breder ut sig, inte skogar med stor biologisk mångfald och ett myller av liv.

Vi i Vänsterpartiet vill komma till rätta med detta problem, och vi har en plan för det. Vi vill att Sverige ska ha ett hållbart skogsbruk. Jag ska ge några exempel från vår plan för detta.

Vi vill skydda mer skog i Sverige, och vi måste se till att det är ekologiskt representativa miljöer som skyddas. Det är alltså inte bara storleken som räknas utan också innehållet. Vi måste också ställa högre krav på de frivilliga avsättningarna.

Vi vill se över hela skogsvårdslagstiftningen. Det bästa vore om skogsvårdslagen kunde ingå i miljöbalken. Tanken om frihet under ansvar måste överges. På vilka andra viktiga politikområden säger vi att aktörerna har friheten att bestämma själva? Sanktionsmöjligheter måste införas för brott mot hänsynsreglerna i skogsvårdslagen. Det ska löna sig att göra rätt, men det ska också få konsekvenser om man gör fel.

Vi i Vänsterpartiet vill ha större mångfald i skogsbruket. Vi vill ha ett nationellt stöd för hyggesfritt skogsbruk. Vi vill också att det ska vara större mångfald i så måtto att mer än barrträd ska tillåtas växa. Vi vill se mer av exempelvis lövskog och blandskog.

Vi anser att miljöhänsyn och allmän hänsyn måste väga tyngre. I dag är det som bekant produktionsintressena som väger tyngst.

Vi anser att avverkning av skogar med höga naturvärden måste stoppas. Här är arbetet med så kallade nyckelbiotoper, alltså områden med mycket höga naturvärden, helt avgörande. Vi välkomnar att Skogsstyrelsen nu har återupptagit inventeringen av nyckelbiotoper i nordvästra Sverige. Men vi ställer oss frågande till varför man inte ska registrera det som man inventerar. Här måste regeringen agera. Jag yrkar härmed bifall till vår reservation 2 om att vi vill att regeringen ska ge Skogsstyrelsen ett konkret uppdrag att inte bara inventera utan också registrera de nyckelbiotoper som man upptäcker.

Vi vill stärka samrådsförfarandet vid slutavverkning av skog. Det ska inte kunna vara så att när du kommer hem från semestern är skogen, där du har gått ut med hunden eller där du har plockat blåbär under årtionden, plötsligt förvandlad till en stubbåker. Berörda ska alltid kunna få säga sitt inför en planerad avverkning. Därför behöver samrådsförfarandet i miljöbalken stärkas.

Vi anser att så kallade produktionshöjande åtgärder, som främmande trädslag, stubbrytning, gödsling och dikning, måste regleras mycket tydligare i miljöbalken än som sker i dag.

Fru talman! I detta betänkande ger de borgerliga partierna, med stöd av Sverigedemokraterna, fyra uppdrag till regeringen – fyra så kallade tillkännagivanden. Jag anser att dessa fyra uppdrag är fyra exempel på att slå in öppna dörrar där arbete faktiskt redan pågår eller förslag som helt enkelt faller på eget grepp. Jag tänker kommentera endast ett av dessa fyra förslag.

Det rör förslaget från de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna om att uppmana regeringen att göra en översyn av olika former av ersättningsmodeller till skogsägare vid skydd av skog. Man vill låta göra en sådan översyn för att det, som jag har förstått det, ska skapas effektivare skyddsformer. Vän av ordning undrar förstås vilka av de nuvarande skyddsformerna som ni borgerliga partier och Sverigedemokraterna är missnöjda med. Berätta gärna det!

Ni säger också att skyddet ska bli effektivare. Det implicerar ju att skyddet helt enkelt ska bli bättre. Men då måste jag få fråga er, Sverigedemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna: Hur ska skyddet av svensk skog kunna bli effektivare och bättre med mindre pengar till skydd? Jag vill också fråga er: Hur ska Sveriges skogsägare kunna få en adekvat ersättning för det skydd som görs med mindre pengar?

Så är det nämligen; jag har här en sammanställning av regeringens och Vänsterpartiets budgetförslag, och sedan kan vi se förslaget från de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna. Det är fem nyanser av nedskärningar på skydd av skog – ungefär en halvering av de anslagen. Jag vill återigen fråga er – begär gärna replik på mitt anförande och berätta – hur vi ska kunna få bättre skyddsformer med hälften av pengarna. Hur ska Sveriges skogsägare kunna få de ersättningar de skäligen förtjänar med hälften av pengarna?

Fru talman! Vi i Vänsterpartiet anser att skogen är en kollektiv nytthet. Skogen är någonting vi alla har rätt till. Jag tycker att debatten handlar mycket om huruvida det är skogsbolagens vinstintressen eller allmänhetens rätt till marken som ska styra politiken. Vad ska väga tyngst? I det här fallet säger vi i Vänsterpartiet att allmänhetens röst och miljön i sig måste väga mycket tyngre än de gör i dag.

Därför blir det för oss fullt logiskt att kritisera dogmen om frihet under ansvar och verka för ökade anslag till skydd av skog, kräva större insyn i skogsbruket, kräva mer och skonsammare skogsbruksmetoder samt verka för en större biologisk mångfald och ökad social hänsyn i den svenska skogspolitiken – ja, kort och gott verka för ett hållbarare skogsbruk.

Anf. 139 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt begära replik på Jens Holms anförande, men sin vana trogen lyckades han provocera upp mig. Han ställde också ett antal direkta frågor som jag kanske får chans att återkomma till.

Det som gjorde att jag begärde replik, fru talman, var det faktum att Jens Holm inte redovisade fakta utan spred direkta osanningar om det svenska skogsbruket. Jens Holm påstod att den biologiska mångfalden och artrikedomen i de svenska skogarna blir allt mindre. Det är lögn. Det är ju inte sant, Jens Holm. Så gott som alla indikatorer pekar åt rätt håll när det gäller den biologiska mångfalden i de svenska skogarna, och den utvecklingen har kommit tack vare den modell med frihet under ansvar som vi har i dag.

Vi ser att de skogslevande fåglarna ökar, både i antal och genom att många av de arter som tidigare var rejält hotade har fått bättre status. Vi ser framför allt att förutsättningarna för många av de hotade arterna har blivit bättre – tack vare att vi i dag har mer död ved i de svenska skogarna, tack vare att vi har en ökad andel äldre skog och tack vare att vi har en ökad inblandning av löv i de annars så gran- och talldominerade svenska skogarna. Det är indikatorer som är jätteviktiga för den biologiska mångfalden och kan sägas vara någon form av infrastruktur, om man så vill, för en rik biologisk mångfald.

Jag blir därför minst sagt provocerad när Jens Holm sprider den här typen av osanningar. Vi kan ha olika uppfattningar om vägen framåt och om vilka åtgärder som ska till, men jag tycker att vi ska hålla oss till sanningen.

Jag tycker också att du måste svara på frågan varför du vill avskaffa modellen med frihet under ansvar, Jens Holm, när det faktiskt är den som har vänt utvecklingen i skogen till ökad miljöhänsyn, ökade frivilliga avsättningar och bättre miljöhänsyn.

Anf. 140 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet och Moderaterna har nog ganska olika syn på svenskt skogsbruk.

Jag kan visserligen hålla med om att många skogsbolag i dag försöker ta större miljöhänsyn än vad de har gjort tidigare, men jag hänvisade till exempel till miljö kvalitetsmålen. Vi kommer att nå bara 2 av 16 stycken, och vi kommer inte att nå miljö kvalitetsmålet om levande skogar. Jag förstår inte riktigt varifrån du får uppgifterna om att arterna blir fler och livskraftigare i Sverige, Johan Hultberg – det är bara att titta på Artdatabankens senaste genomgång och se att det är precis tvärtom.

Smart nog tar du upp frågan om död ved. Så är det förstås: Om man gör ett kalhygge öppnar det upp för en del nya livsformer. Så mycket kan jag hålla med om. Men så som skogsbruk bedrivs i dag gör man ju en slutavverkning av en skog, vilket kan vara en gammelskog med stor biologisk mångfald, många olika träd och andra biotoper. Väldigt ofta ersätter man den med en plantage. Där går det från mångfald till enfald.

Det var bra att du begärde replik, Johan Hultberg, för jag undrade över er reservation nr 10 ”Avverkning av skog” där ni vill ändra på gränsen för avverkningsanmälan. I dag är det en halv hektar som är gränsen för när man måste göra en anmälan. Ni vill tydligen höja den så att det ska bli färre anmälningar. Som jag gör bedömningen kommer vi då att få mindre insyn i framtida avverkningar, och jag undrar varför Moderaterna vill det. Framför allt undrar jag vilken gräns det egentligen är som ska gälla.

Anf. 141 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Fru talman! Jens Holm har helt rätt – vi har ganska olika syn på skogspolitiken. Om det kan vi vara överens.

Jag tycker att det var bra att Jens Holm i sitt anförande var öppen med att ägande- och brukanderätten väger fjäderlätt för Vänsterpartiet. Jens Holm var tydlig med att skogen är en kollektiv rättighet. Det är ingenting som bottenar i någon privat äganderätt, inte, utan det är uppenbarligen något som är allas rätt. Jag tycker att det är en fullkomligt galen uppfattning, men det beror ju på att vi har helt olika ideologiska uppfattningar i de här frågorna.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att värna den privata äganderätten, och det utifrån ett principiellt perspektiv men faktiskt även utifrån ett miljö- och produktionsperspektiv. Jag är av den bestämda uppfattningen att det är tack vare privat äganderätt och mångfalden i ägandet som vi har en stor mångfald även i brukandet, med olika metoder och olika hänsyn som tas.

Jag vänder mig återigen mot den beskrivning av det svenska skogsbruket som Jens Holm ger. Vid en slutavverkning tas en lång rad hänsyn – hänsyn som blir allt större och alltmer utvecklade. Man lämnar skyddszoner intill vatten, och man lämnar högstubbar, dödved, viktiga fröträd och så vidare. Det är alltså stora hänsyn som tas i den brukade skogen. Vi ser som sagt även att vi får mer löv, vilket tyder på att den enfald som Jens Holm lyfter fram inte alls stämmer.

När det gäller frågan om den moderata reservationen nr 10, fru talman, tycker vi från Moderaternas sida att vi faktiskt inte ska fokusera ensidigt på miljöfrågorna. Vi måste också titta på hur vi kan förenkla för skogsägare och skapa förutsättningar för ökad tillväxt. Därför vill vi *titta* på om man ska höja gränsen för avverkningsanmälan. Vi vill också titta på möjligheten när det gäller dikning och andra frågor som kan öka tillväxten i skogen och ge oss mer klimatsmart råvara.

Anf. 142 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag noterar att Moderaterna inte har något eget förslag kring på vilket sätt man vill ändra gränsen för avverkningsanmälan. När jag tittar lite på vad andra aktörer i frågan, även från skogsindustrin, tycker verkar de inte anse att detta förfarande ska ändras.

Jag förvånas också över Johan Hultbergs beskrivning av svenskt skogsbruk. Han säger att det finns en mångfald och en stor variation i skogsbruksmetoderna, men jag känner inte alls igen mig i det. Vi har i Sverige ett ensidigt fokus på trakthyggesbruk med stora slutavverkningar. Det var därför jag i mitt anförande tog upp att vi behöver mer variation och att vi åtminstone till en början behöver stödja alternativa bruksmetoder, som kontinuitetsskogsbruk, ekonomiskt. Detta är mycket mer tillämpat i andra länder än i Sverige, så här tror jag att vi har något att lära av andra.

Johan Hultberg har säkert läst grundlagen och vet nog själv att äganderätten inte är obegränsad, utan det finns inskränkningar i den. Det är också därför som vi har ersättningar till skogsägare när det bildas reservat eller andra skydd. Detta är fullt rimligt, men precis som jag gjorde i mitt anförande konstaterar jag att med Moderaternas politik blir det bara hälften så mycket ekonomisk ersättning till skogsägarna i Sverige som med vår politik. Om jag vore skogsägare skulle jag vara väldigt oroad även av det skälet.

Anf. 143 ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Fru talman! Låt mig konstatera att Jens Holm och jag ibland har varit överens. Så är icke fallet i dag.

För det första: Står du, Jens Holm, för den grundlagsskyddade äganderätten eller inte? Jag tolkade ditt anförande som att du har övergått till något slags stalinistiskt eller kommunistiskt tänkande vad gäller äganderätten.

Ponera nu att Jens Holm eller jag köper ett hus och att någon kommer och sätter en stämpel på köket och säger: Får ej användas! Skulle det vara tänkbart i Jens Holms sinnevärld? I min är det absolut inte tänkbart utan att jag ersätts för detta.

För det andra: Jag tycker att mänsklighetens stora utmaning i dag är att gå från fossilsamhället till det fossilfria samhället. Skogen är nyckeln för att vi ska få fram det vi som människor och individer behöver – allt från fossilfria, biobaserade material till fossilfria bränslen och drivmedel. Skogen är en nödvändighet. Vi måste nyttja och bruka denna biologiska resurs.

För det tredje: Enligt miljöbalken ska saker och ting prövas utifrån huruvida det är en pågående verksamhet eller inte. Är skogsbruk en pågående verksamhet eller inte, Jens Holm?

Anf. 144 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag börjar med den principiella frågan om äganderätten.

Jag och Vänsterpartiet står bakom äganderätten. Den är grundlags-skyddad och står med i regeringsformen, i andra kapitlet om jag inte miss-minner mig. Även i Europakonventionen slås äganderätten fast. Men det står också att det kan göras inskränkningar i äganderätten av till exempel miljöskäl, hälsoskäl eller säkerhetsskäl. Vid sådana inskränkningar ska det, precis som Eskil Erlandsson sa, utgå ersättning till – i detta fall – mark-ägaren.

Det är därför jag blir så förbryllad över den borgerliga politiken, inklusive Centerpartiets politik. Ni vill halvera dessa ersättningar. Med er politik blir skyddet för äganderätten faktiskt sämre. Hur ska ni kunna ersätta de markägare som påverkas av våra politiska beslut om skydd och så vidare? Där tycker jag att Centerpartiet och de borgerliga partierna är svaret skyldiga.

Jag noterar att vi i budgeten höjer anslaget för skydd av värdefull natur med ungefär 1 ½ miljard kronor. Centerpartiet drar i stället ned detta med 740 miljoner kronor – i princip en halvering av denna höjning. Hur får ni ihop det, Eskil Erlandsson? Hur får ni ihop skyddet och värnandet av ersättningarna för skogsägarna med hälften så mycket pengar?

Anf. 145 ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Fru talman! Jag tycker att Jens Holm är lite vårdslös med vår regeringsform. Det är angelägna allmänna ändamål som kan inskränka äganderätten. Jag är ganska övertygad om att en överväldigande majoritet av svenska folket inte anser att de inskränkningar i äganderätten som nu sker ganska frekvent i skilda delar av landet handlar om så kallade allmänna angelägna ändamål som värnas. Jag är ganska övertygad om detta, fru talman.

Det gör att jag återigen måste fråga om Vänsterpartiet och Jens Holm verkligen står upp för det som är fundamenta i vår demokrati och i vår välfärd: att om man innehar någonting får man också bruka och nyttja det-samma.

Att därtill tala om att lägga skogspolitiken och skötseln av skog under miljöbalken riskerar att skapa ett moras av tråkigheter liknande det som precis hur många människor som helst i vårt land har råkat ut för apropå vattenkraften och nyttjandet av vattnet, som människan har hållit på med under sekler. Nu ska det prövas om detta är en pågående verksamhet eller inte. Samma sak gäller för skogen.

Jens Holm: Är det en pågående verksamhet eller inte? Får jag nyttja det jag äger eller inte?

Som svar på din frågeställning säger jag slutligen, för tredje gången, att vi vill pröva andra ersättningsformer, till exempel nyttjanderättsavtal, så att det utgår årliga ersättningar. Vi tror att det är bättre för alla.

Anf. 146 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Med all respekt för det som Eskil Erlandsson säger vet jag inte om han tvättade örönen lite dåligt i morse eller om han bara är lite respektlös när han behandlar mina svar. Jag sa att vi fullt ut står bakom det som står i regeringsformen och i Europakonventionen om äganderätten.

Men det som är föremålet för denna diskussion är hur vi ersätter eller kompenserar de skogsägare som påverkas av politiskt fattade beslut. Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi kan ersätta dem på ett skäligt sätt. Det kommer vi tyvärr inte att kunna göra med din politik, Eskil Erlandsson, eftersom det bara blir hälften så stora ersättningar som med nuvarande politik. Där tycker jag att det finns ett stort problem med respekt för äganderätten.

Jag tycker också att det finns ett problem i Eskil Erlandssons diskussion i så måtto att jag till exempel inte hörde ordet "miljömål" en enda gång i anförandet. Årligt talat hör jag en massa floskler om hållbarhet och annat men inte ett enda konkret förslag på hur vi faktiskt ska kunna öka hållbarheten och variationen i svenskt skogsbruk. Det var i alla fall andemeningen i mitt anförande.

Det är nog rätt uppenbart att vi ser lite olika på hur svenskt skogsbruk bedrivs i dag. Vi ser lite olika på vilka utmaningarna är och vad som behöver göras. Men jag är fullt övertygad om att om vi inte håller oss inom de ramar som naturen sätter upp för oss kommer vi aldrig att nå de miljömål som såväl du och jag som våra partier står bakom.

Anf. 147 LARS TYSKLIND (L):

Fru talman! Det känns härligt att få komma in i denna engagerande debatt. Att den är engagerande kan jag förstå, för jag och de flesta andra människor i Sverige har naturligtvis ett personligt förhållande till skogen. Vi ser det som en självklar frihet och rättighet att kunna utnyttja skogen för friluftsliv och, som har nämnts här, för att plocka svamp och bär och kanske bara vara i helt enkelt. Upplevelseturismen med skogen som utgångspunkt är också en växande bransch. Människor bryr sig om skogen, och då blir det naturligtvis en engagerande debatt. Det handlar om allemansrätten och dess roll i ett folkhälsoperspektiv.

Fru talman! Vi får inte glömma bort att skogen också spelar en väldigt viktig roll i svensk ekonomi. Här finns det naturligtvis målkonflikter när det kommer till att bevara biologisk mångfald och så vidare, men detta måste på något sätt gå att kombinera.

När det gäller biologisk mångfald är mer än hälften av de utrotningshotade djurarterna knutna till skogen. Arbetet i skogen har en central roll för att bevara den biologiska mångfalden och för människan viktiga ekosystem.

Tidigare här har skogens centrala roll betonats när det gäller att motverka klimatförändringar. Det handlar om både den växande skogen och det som vi brukar kalla substitution, alltså att man byter ut ämnen med fossilt ursprung mot biomassa från skogen. Forskningen kring byggande, bränsle, kemikalier och textilier har utvecklats mycket under senare år.

Som Johan Hultberg tog upp måste man säkra att skogsråvaran finns långsiktigt, annars uteblir investeringarna. Det var ett bra exempel som Johan Hultberg tog upp.

Fru talman! Som jag sa finns det en målkonflikt, men jag tror att vi måste kunna lösa den, för vi måste ändå se skogen som vår stora möjlighet.

Jag uppfattade att Jens Holm och Vänsterpartiet underkänner skogspolitikens två jämställda mål, produktionsmål och miljömål. Men för oss liberaler är de en central del i vår politik, och vi ska hålla fast vid dem. Jag tror och hoppas på att det i grunden finns en bred enighet om detta.

Både staten och skogsägarna har ett långtgående ansvar att skydda skogens ekosystemtjänster, bevara den biologiska mångfalden och slå vakt om naturvård och miljöhänsyn. När det gäller att slå vakt om miljöhänsyn och naturvård blir det ofta en väldigt svart eller vit diskussion om trakt-hyggesbruk, att det liksom är det ena eller det andra. Från Liberalernas sida har vi tidigare lyft fram, och jag vill göra det igen, att det är viktigt med mer forskning om olika avverkningsmetoder och att inse att inom ett område kan en avverkningsmetod vara lämplig medan en annan avverkningsmetod kan vara lämplig inom ett annat område. Det är inte så enfaldigt, som Jens Holms uttryckte det, utan man måste kunna ha mångfald även i detta fall.

När det gäller den skyddade arealen är vi nog ganska överens. Vi har dessutom skrivit på internationella avtal om att den måste öka. Det gäller då att hitta effektiva system för detta och med stor respekt för äganderätten.

Som sagts här handlar det inte bara om yta, utan det handlar också om att det ska vara kvalitet på de områden som avsätts och att de är representativa för att skydda.

Från Liberalernas sida har vi lyft fram att de kvarvarande naturskogarna och gammelskogarna måste få ett relevant skydd. Det är något som vi även har prioriterat i vårt budgetförslag.

När det gäller ansvarsfrågan pratas det om att slå in öppna dörrar. Men vi kan väl ändå vara överens om att det är regeringen som har ansvaret för att föra politiken, förändra och styra myndigheterna. Som oppositionsparti tar vi liberaler på oss ansvaret att identifiera problematiken och lägga fram förslag om hur man eventuellt skulle kunna förändra saker och ting. Det är utifrån detta som Liberalerna står bakom de fyra tillkännagivandena här i dag. Man kan som sagt prata om att slå in öppna dörrar, men i slutänden är det ändå resultatet som räknas och inte beredningsarbetet. Jag tycker att man kan tolka det som lite otålighet med att komma fram i frågan.

När det gäller inventering av nyckelbiotoper är det naturligtvis helt rätt att skaffa sig kunskaper, och det står vi från Liberalernas sida helt bakom. Men det som tillkännagivandet handlar om är ju klassificering av nyckelbiotoperna och att den måste ta hänsyn till lokala och regionala förhållanden så att den inte får orimliga konsekvenser. Vänsterpartiet tar upp att man inte registrerar nyckelbiotoperna, men man måste ändå försöka se vad detta får för konsekvenser.

När det gäller artskyddsförordningen har Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket bett om att få preciseringar på området och om hur man skulle kunna tillämpa den på ett rättssäkert sätt i svenskt skogsbruk. Det har naturligtvis med ägandet att göra. Man måste få bort den osäkerhet och oförutsägbarhet som systemet innebär för en skogsägare.

För att få ett hållbart skogsbruk måste vi ha ett regelverk som gör att det lönar sig att vårda sin skog. För att bevara den biologiska mångfalden måste det finnas en bra incitamentsstruktur att vårda sin skog. Det får inte vara så, som systemet är nu, att man som skogsägare vårdar sin skog och uppnår stora miljövärden men känner att man inte kan avverka sin skog. Det är absurt att det inte bara är en hörsägen utan att man som skogsägare bestämmer sig för att avverka skog för tidigt. Bara risken för att det kan uppstå en nyckelbiotop gör att man helt enkelt inte vågar avverka skog, eftersom regelverket är så oförutsägbart.

Sedan detta med ersättningsmodeller. Vi fastnar hela tiden i budgetanslagen för de närmaste åren. Av det jag har hört hittills i debatten tycker jag att vi pratar förbi varandra. När vi pratar om effektivare modeller handlar det om att få långsiktiga modeller, till exempel nyttjanderättsavtal, för att få fram skydd som är lämpliga vid olika tillfällen. Om man har ett arrendeavtal för ett område och området av någon anledning inte längre uppfyller kraven kan man faktiskt byta område och arrendera någon annans område. Jag tycker inte att vi ska fastna i detta att vi alltid ska ha samma system utan höja blicken lite grann och försöka få fram nya system.

Här kan jag direkt göra en koppling till Liberalernas reservation nr 6 i betänkandet, som jag för övrigt yrkar bifall till. Där lyfter vi fram just att den statligt ägda skogen skulle kunna användas som utbytesskog när man skyddar privatägd skog. Naturvårdsverket ser det som ett kostnadseffektivt och snabbt sätt att skydda skog. Det är en metod som startades upp under alliansregeringens tid men som för närvarande har stannat av. Vi vill nu att man utvecklar den här metoden och ser den statliga skogen som en tillgång i sammanhanget.

Fru talman! Jag kanske skulle ha inlett med detta, men nu avslutar jag med det i stället. Jag skulle verkligen vilja lyfta fram skogsägarna som nyckelpersoner i sammanhanget, inte minst därför att det är skogsägarna som känner sin egen skog och är medvetna om syftet med de hänsynsregler som gäller just dem och vad de leder till.

Jag är i grunden övertygad om att det finns ett samförstånd om att generell hänsyn inte alltid räcker utan att det måste finnas skyddad mark och så. Men det gäller ändå att vi får till ett regelsystem så att man som skogsägare känner att det är förutsägbart hur man ska hantera detta. Det gäller både investeringar och hur man ska kunna bruka sin skog framåt.

Det är i detta perspektiv man ska se både de tillkännagivanden och de reservationer vi har i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 148 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det var intressant att få en del förklaringar av de tillkännagivanden som de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna gör i betänkandet. Jag kan inte säga att jag har blivit övertygad, men det var i alla fall bra att Lars Tysklind bemödade sig att berätta lite mer.

Jag tänker uppehålla mig vid reservation 14 från Liberalerna. Den är rubricerad "Ersättning för kollektiva nyttigheter". Jag tog också upp detta med att skogen kan ge oss så mycket och borde värdesättas därefter, så här ser jag att vi har en viss samsyn.

Jag har dock två konkreta frågor till Lars Tysklind:

Hur ska Liberalerna finansiera dessa nya ersättningar för kollektiva nyttigheter när ni har 438 miljoner kronor mindre i ert budgetförslag än vad regeringen har i sin budget till skydd av värdefull natur?

Liberalerna säger också att man kan anpassa växtsorter, brukningsmetoder, näringsämnen och annat efter lokala förhållanden. Det låter intressant, och jag tolkar det som att ni vill ha mer variation i skogsbruket. På vilket sätt vill ni ha denna ökade variation i skogsbruket? Är det till exempel genom politiska beslut och förändringar av skogsvårdslagen? Är ni beredda att ge stöd till kontinuitetsskogsbruk, alltså ett mer plockvis skogsbruk, så att man kan få en sådan här variation, eller hur resonerar ni?

Anf. 149 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! Jag börjar med hur man ska få ett mer varierat skogsbruk. Jag var kanske lite otydlig när jag talade om avverkningsmetoder. Jag tror att det är viktigt att satsa på forskning på detta område. Som vanligt fastnar Vänsterpartiet i att man måste stötta verksamheter med bidrag, men vi ser framför oss att man ska kunna få lönsamma metoder genom att höja kunskapen. När det gäller vilka arter och hur man ska hantera detta är det i mångt och mycket inte en politisk fråga, utan det är en frihetsfråga så att man låter kunskapen få komma fram och kan använda den kunskapen.

När det gäller kollektiva nyttigheter är det en allmän inställning vi har som kanske främst gäller jordbrukspolitiken. Vi är mycket för att förskjuta satsningen från första till andra pelaren. Man ska inte gå in och stötta produktion utan ge bidrag till kollektiva nyttigheter där man gör insatser som i grunden inte är lönsamma men som gynnar den biologiska mångfalden och naturvården generellt. Detta gäller även inom skogspolitik. Men tyngdpunkten i vår diskussion har legat på jordbrukspolitiken.

Anf. 150 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Lars Tysklind för svaren. På frågan om ni avser att ge nytt stöd till kollektiva nyttigheter är svaret nej, det ska finansieras av någon annan, nämligen EU. På frågan om hur vi ska få mer variation i skogsbruket, vilket verkligen är ett viktigt anslag, är svaret att det är en förhoppning att skogsägarna ska bedriva ett mer varierat skogsbruk.

Jag har en följdfråga. Varför har ni väckt en motion om mer variation i skogsbruket, och ni är tämligen specifika i en del saker som ni tar upp, när det inte finns någon som helst politisk styrning i er motion utan bara en vädjan?

Anf. 151 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! Det var en väldigt förenklad syn på mina svar. Antagligen uttryckte jag mig otydligt eftersom Jens Holm har tolkat det som han vill.

När det gäller kollektiva nyttigheter handlar det om en förskjutning av stöd, och här är EU också inblandat. Men landsbygdsprogrammet kan användas på olika sätt, och vi tycker att det ska förskjutas mot denna typ av miljöåtgärder. Det handlar om en omprioritering av pengar som finns.

Angående variationer i skogsbruket är felet många gånger politisk styrning. Jens Holm kanske underkänner frihet under ansvar, men för oss bygger mycket på det. Som jag har sagt tror vi mycket på att man genom forskning och kunskapsuppbyggnad kan få till andra lönsamma metoder för

skogsbruk. Men som politiker kan vi givetvis inte tala om exakt hur det ska gå till.

Anf. 152 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Det var roligt att lyssna på Lars Tysklinds anförande. Det gladdde mig att *en* representant för de borgerliga talade om miljöhänsyn och de internationella avtal som vi alla står bakom.

Men sedan blev jag lite fundersam. Jag försöker också få ordning på detta med ersättningsformerna och att de måste ses över. I dag har vi naturreservat, nationalparker, biotopskydd och naturvårdsavtal. Är det någon av dessa skyddsformer som Liberalerna vill ta bort och ersätta med något annat?

Låt oss titta på biotopskyddet. I dag har ungefär 15 procent av skogsägarna minst en nyckelbiotop på sina marker. Av dem har 1–2 procent mer än 5 procent nyckelbiotoper och har då en nyckelbiotoprik fastighet. I certifieringen ligger det att man ska spara 5 procent, så är man certifierad ska man ju ändå spara så mycket. Men har man mer än 5 procent kan det ju kännas som att man drabbas för att man har många nyckelbiotoper på sina fastigheter.

Detta har regeringen uppmärksammat och därför anslagit 250 miljoner till per år i tio år för att dessa skogsägare ska kunna få denna ersättning. Detta har inte Liberalerna och de övriga borgerliga partierna i sina budgetar.

Hur tänker ni kring till exempel biotopavtal?

Anf. 153 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! Det viktiga är att vi får en mångfald av ersättningsmodeller, så att man kan använda den modell som är lämpligast vid just det tillfället.

Staten måste ju äga marken i nationalparker, så det är reglerat och klart. Men när det gäller naturreservat och andra inskränkningar i nyttjanderätten är det viktigt med ett flexibelt och dynamiskt system för ersättning. Eskil Erlandsson tog ju upp tidsbegränsade nyttjanderättsavtal, och det är något som vi tycker att man borde kunna införa.

Det är inte givet att de gamla systemen måste ersättas. Man kan minska användningen av dem och använda andra system. Vi begränsar inte hur många modeller man kan ha, utan vår tanke är att man har en mångfald så att det finns väl anpassade ersättningssystem för just det tillfället.

Jag har uppfattat det som att det har förts en del diskussioner om detta under framarbetandet av skogsprogrammet. Det är synd att man har fastnat och inte kommit framåt och fört den diskussionen vidare eller landat i den.

I det förra replikskiftet och i detta hamnar vi hela tiden i att prata om budgetanslag i stället för att fundera på hur vi i framtiden ska kunna säkra skyddet på ett rimligt sätt, så att vi får en rimlig omfattning av budgethanteringen och ändå kan uppnå skyddet.

På totalen blir det inte billigare. Men man kan sprida ut det över tid och ha olika system.

Anf. 154 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Visst kan man i grund och botten ha fler ersättningssystem. Jag tycker inte att det verkar helt fel. Men jag försöker ändå förstå vilka ytterligare system än de vi har som vi skulle behöva.

Återigen – det kan såklart bli tjatigt att prata om budget. Men till syvende och sist kokar det ned till att handla om pengar. Ingen skogsägare blir gladare av tio olika ersättningssystem i stället för fem om man har hälften så mycket pengar i de tio än man hade i de fem, om Lars Tysklind förstår vad jag menar.

Jag förstår alltså ändå inte. Jag hade ett replikskifte med Eskil Erlandsson där han menade att man skulle betala skogsägarna per år i stället för att de skulle få en klumpsumma. Jag har själv fått betalt när jag har satt mark i naturreservat. Jag tyckte det var ganska bra att få en klumpsumma. Då kunde jag köpa annan skog, på ett annat ställe, för de pengarna i stället för att få en mindre summa varje år för samma mark. Men, okej då, om man skulle göra på det sättet, hur skulle det kunna bli lika mycket pengar till skogsägarna – om man inte har särskilt mycket pengar heller?

Anf. 155 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! Till att börja med vill jag framhålla att det här, skydd av värdefull natur och inte minst skog, är ett av de områden som vi i Liberalerna prioriterar i vårt budgetförslag. Det behövs offentliga medel för att täcka in vissa typer av skydd där det faktiskt är klumpsummor som ska betalas ut.

Jag behöver kanske inte förklara vad Eskil Erlandsson menar, men det här med att få pengar per år handlar egentligen om att få ersättning för den avkastning som man går miste om i brukandet av skogen. Och den ersättningen får man över tid.

Jag vill kunna gå ett steg längre och föra en diskussion om avtalen, som är tidsbegränsade. Om skogen av någon anledning uppvisar att den förändras, så att den inte uppfyller de höga värdena, kan man egentligen flytta och arrendera någon annan skog i närheten som når de höga värdena. Det finns alltså många möjligheter om vi bara är öppna för att se andra modeller.

Det kan hända att Stina Bergström tycker att det är bra att få en klumpsumma, och då kan man väl diskutera det. Andra skogsägare kanske vill ha andra modeller i förhållande till sitt ägande. De kanske hellre vill ha en årlig ersättning. Det som jag och Liberalerna tycker är viktigt är att vi är öppna för att diskutera frågan.

Nu diskuterar vi inte budget – det gör vi på hösten – men vi fastnar ofta i hur stort budgetanslaget ska vara i stället för att se på metoderna.

Anf. 156 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag står bakom alla våra reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall till endast reservation 12.

I dag har vi en debatt om skogspolitiken. När jag ibland vandrar omkring här i riksdagen med skolklasser stannar vi alltid upp i entrén, denna pampiga hall som en gång byggdes för Sveriges riksbank. Tittar man upp i taket där ser man motiv. Ni som har varit där har sett dem. På ett av dem, längst ned, ser man Sveriges kornbod – Skåne. Kornet var viktigt på den tiden och är sannerligen viktigt nu också. Om man tittar på den andra sidan

ser man motiv från Norrland. Jag vet inte exakt var, men de bryter i alla fall malm.

Jag brukar prata med eleverna om att det någonstans i mitten borde finnas en målning av skog som håller på att avverkas. Det är nämligen viktigt för vårt land.

Det svenska skogsbruket om något är viktigt. Det omsätter hela 220 miljarder kronor, och ca 70 000 människor har sitt arbete inom skogen. Sverige har ca 330 000 skogsägare med ett genomsnittligt ägande på ungefär 45 hektar skogsmark. Av all skog som finns i Sverige ägs ca 50 procent av enskilda skogsägare.

Det var en del fakta. Men det är viktigt att lyfta fram det i debatten. Vi är nämligen många som äger och driver en skogsfastighet.

Man får inte heller glömma den viktiga roll som skogen har för miljön och klimatet. Den princip som har varit rådande under många år är att skogen ska skötas med frihet under ansvar. Det är en viktig princip som det inte ska tullas på. De allra flesta skogsägare sköter sin skog med utgångspunkten att den ska förvaltas på bästa sätt tills nästa generation tar över.

Finns det några bekymmer? Hör vi att det är bekymmersamt runt om i Sverige? Finns det några mörka moln på himlen? Ja, om vi tar del av debatter, läser i tidningar eller själva är ute och lyssnar på vad människor säger runt om i Sverige kan vi se att många nu är oroade över att den rödgröna regeringen håller på att förändra. Vi hör att äganderätten är i fara.

Fru talman! Just nu sker en inventering av nyckelbiotoper i alla skogar. Samtliga Sveriges skogar ska inventeras för att man ska upptäcka nyckelbiotoper, alltså områden med höga naturvärden. Klassificering av nyckelbiotoper är en olycklig gråzon som inte tar hänsyn till de olika regionala förutsättningarna i landet.

I praktiken innebär nyckelbiotopklassningen ett avverkningsförbud eftersom inga sågverk köper virket.

Vilka blir konsekvenserna? En skogsägare som jag träffade för inte särskilt länge sedan berättade för mig att han hade ett skifte med en – som han själv sa – fantastisk skog som han brukade gå runt i och njuta av. Men han sa "Men, Magnus, jag törs absolut inte ha kvar det här. Nu har jag anmält det. Jag hade tänkt behålla skogen till mina barn, eftersom den är så otroligt vackert. Men inventeringen kommer att komma hit. Vad händer då? Då kanske skogen, som jag har tänkt använda för mina barns skull, inte får användas på det sättet längre. Så nu kommer jag att avverka den."

Han är inte den ende. Jag har hört fall efter fall. Senast i förra veckan var det en man i Aneby som berättade samma sak; han är bekymrad över vad som händer.

Därför är det viktigt att Kristdemokraterna och Alliansen tillsammans vill att regeringen ska verka för att klassificeringen av nyckelbiotoperna helt enkelt görs om till en mer rättssäker och effektiv modell.

Det är väldigt bra att riksdagen nu gör fyra tillkännagivanden. Det gäller exempelvis det som jag nyss tog upp, rättssäkerhet och effektiv nyckelbiotopsinventering, liksom översyn av artskyddsförordningen, långsiktiga förutsättningar för skogsbruk och ersättningsfrågor. Allt detta gör vi i Alliansen för att stärka den enskilde skogsägaren, inte stjäla den. Detta, mina vänner, är skillnaden mellan en rödgrön regering och en alliansregering.
(Applåder)

Anf. 157 BIRGER LAHTI (V):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 2, som Jens Holm också yrkade på, så att ni förstår att vi är i samma parti.

Jag ska börja med att berätta varför jag ligger sömnlös om nätterna. Jag är orolig för att vi skulle torska och inte få ett nationellt skogsprogram i Sverige. Om det är något land där det är viktigt med ett sådant program är det hos oss. Det är det jag ligger sömnlös över.

Alla som har talat om skogsbruk här har sagt något bra, tycker jag. Sedan skiljer det sig givetvis åt när det gäller vad jag tycker är bra och inte hos respektive talare, men alla har sagt någonting som jag skulle kunna hålla med om.

Lars Tysklind talade om målkonflikter. Jag tycker precis som han att det vore synd om man inte skulle kunna komma överens om ett nationellt skogsprogram mot bakgrund av de konflikter som målas upp här. För oss är det nationella skogsprogrammet viktigt.

Det är ni som är proffsen. Ni kan skogsbruket och har talespersoner för skogsbruket. Därför kommer jag att slänga fram några saker som jag tycker att ni ska tänka på.

Många talar om kalavverkning. Vad är kalavverkning för er? Är det den kala ytan, eller är det hela området, där man har planerat in skyddszo-
ner med olika hänsyn som ska tas? Det är en viss skillnad där.

Jag läste något som gjorde mig nästan paff. Jag hatar när man försöker skrämma människor. Sverigedemokraterna är proffs på att försöka skräm-
ma människor. De talar om hur dåligt det går för Sverige och att allt går åt
... ja, nu ska man inte svära här.

Det är lite grann samma sak med det jag läste. Jag ska citera vad en av
talespersonerna här i debatten skriver i en tidning: "Just nu pågår den
största utrotningen av arter i mänsklighetens historia. Men mycket återstår
som vi kan rädda. Genom att ställa om vårt skogsbruk, jordbruk och fiske
i en mer hållbar riktning kan vi bevara våra djur- och växtarter."

Nämn en art som skogsbruket har utrotat! Det skulle vara kul att höra
om någon skulle kunna nämna en art som Artdatabanken anger har utrotats
på grund av skogsbruket.

Precis som Jens Holm, Isak och Stina tycker jag att den biologiska
mångfalden är viktig, och vi ska försöka bevara den med sunda metoder.
Men det blir inte rätt när man försöker skrämmas och säga att allt har gått
åt fel håll i 100 års tid. Det är ingen som har kunnat säga att vi har utrotat
någon art, i varje fall inte Artdatabanken.

Att det finns nackdelar vet jag. Jag var själv en jättebov när jag började
i skogen i början av 80-talet. Jag är inte alls stolt över allt jag har gjort.
Men skogsbruket har blivit betydligt bättre sedan dess.

Jag tror att det var Johan Hultberg som sa att mångfalden har bäring på
att det finns skogsbrukare som har gjort det annorlunda. Det håller jag med
om. Det har gjorts mycket bra saker. Men detta med frihet under ansvar
har också gjort att man lämnar fröträd där de inte alls hör hemma. Det är
ju dömt att misslyckas. Någon gång borde man till och med ha strängare
regler om vad man får göra och inte. Antingen bedriver man kontinuitets-
skogsbruk eller så blir det kalavverkning. Men jag mår dåligt när jag ser
de dåliga exemplen i skogsbruket där man helt enkelt bara har huggit sön-
der sin skog.

Fru talman! Jag ligger sömlös av oro för att vi inte skulle få ett skogsprogram i det här landet.

Anf. 158 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Birger Lahti, för en jätteintressant summering av den här debatten! Det du tar upp är otroligt viktigt. Det är faktiskt spännande att det i ett och samma parti finns så stora skillnader i hur man ser på skogen.

Jag vet att du har en helt annan infallsvinkel här. Du har jobbat och verkar i skogsbranschen, så du vet ju precis vad du talar om.

Vet du om någon art som har blivit utrotad? Man hör ju väldigt mycket från vissa om att det utrotas hit och dit och att det är förfärande mycket som händer. Jag tänkte därför fråga dig om du känner till något som har försvunnit därför att skogen har brukats på ett visst sätt?

Anf. 159 BIRGER LAHTI (V) replik:

Fru talman! Tack, Magnus, för frågan! Precis som du säger är jag tredje generationens skogsarbetare. Jag har varit dräng. Jag har inte varit ägare, utan jag har varit dräng till skogsbruket. Nu har jag två söner som också är det, och jag är stolt över det också.

Man sa att till exempel tjädern behöver gammelskog. Men jag har också varit jägare hela mitt liv och kan se att tjädern är tillbaka i de brukade skogarna, timmeråkrarna eller vad man kallar dem. Tjädern kommer. Det är inte så enkelt att få en monoton skog. Lövträden kommer dit, och det är bra. Men tjädern har kommit dit.

Det enda jag kan tänka på är värmlandslaven, som någon sa försvann. Men det är ett extremt exempel, och det enda som talar för att den försvann på grund av skogsbruket är en vild gissning om att en avverkning i ett angränsande bestånd hade ihjäl den i ett område. Det är det enda jag kommer på. Men när man läser vad som skrivs om den ser man att den behöver klippfrulania, en mossas, för att breda ut sig. Det finns alltså inte svar där heller.

Sedan har man nämnt den vitryggiga hackspetten, men den har kommit tillbaka.

Kolla i Artdatabanken! Där kan de inte nämna någon utrotad art vid namn. Detta säger jag inte för att jag vill försvara att vi ska hålla på som vi har gjort i 50 år. Det är inte detta jag säger. Men jag säger att man inte ska skrämmas och säga att allt går åt pipan.

Vi ska försöka bli bättre och skydda den biologiska mångfalden. Jag tror att vi har verktygen. Men att hela tiden ha denna strid gagnar inte vårt land. Skogsbruket är viktigt.

Anf. 160 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, ledamot Birger Lahti, för ditt svar! Jag kan inte säga annat än att jag håller med dig.

Du tar väldigt förtjänstfullt upp principen om frihet under ansvar och vad den har betytt. Vi vet att det finns 330 000 skogsägare. Vi vet att de har gjort ett fantastiskt arbete. Hur ser du på framtiden, med tanke på de bekymmer som lyfts fram på olika sätt, både från ditt eget parti och från andra partier? Hur ser framtiden ut, som du ser det?

Anf. 161 BIRGER LAHTI (V) replik:

Fru talman! Tack än en gång för repliken, Magnus!

På några håll har frihet under ansvar säkert fungerat bra, men visst har skogsbrukare gjort misstag som den kommande generationen får betala.

Jag har sett exempel där några släktingar har delat på en fastighet. Några har haft trakthyggesbruk. De har skött skogen. De har gallrat. De har röjt. Sedan har andra försökt plockhugga men gjort det på fel sätt. Sedan undrar man över att några fick 60 000 netto per hektar och att andra fick 10 000 per hektar. Ja, det är summan av frihet under ansvar som inte blev bra.

Vi måste i alla fall komma överens i det här landet, för skogsbruket är viktigt. Jag svarar inte mer än så. På några ställen har det säkert funkade bra men inte överallt.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 12 april.)

§ 20 Övergripande miljöfrågor

Övergripande

miljöfrågor

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18: MJU19

Övergripande miljöfrågor

föredrogs.

Anf. 162 SARA KARLSSON (S):

Fru talman! Nu ska vi behandla miljö- och jordbruksutskottets betänkande 19 *Övergripande miljöfrågor*. Vissa av frågorna som behandlas är visserligen övergripande, men man skulle också kunna kalla betänkandet för *Övriga miljöfrågor*. Det är alltså frågor som inte riktigt passar in i något av de andra betänkandena som vi behandlar.

De motioner som behandlas kommer från den allmänna motionstiden i höstas. De spänner över olika områden och har lite olika grad av detalj och konkretion.

När det gäller förslagen om mål för minskad biltrafik och ökad tillgänglighet för kollektivtrafik, gångtrafik och cykeltrafik, om utfasningar av miljöskadliga subventioner och om integrering av Agenda 2030 i miljömålsarbetet – för att ta några exempel – är det frågor där det har gjorts ett arbete under mandatperioden och där det sker ett arbete just nu som ännu inte är färdigt. Många saker blir heller aldrig färdiga – det ska man komma ihåg. Jag vet att det inte är ett särskilt roligt svar: att saker bereds inom Regeringskansliet eller utreds. Och det kan vara frustrerande när det rör angelägna frågor. Men det gör det inte mindre sant.

Frågan om trafiken, framför allt i städerna, är en fråga som företrädesvis hanteras av ett annat utskott. Men det kommer såklart att vara en viktig del både i den kommande klimatstrategin och i skrivelsen om levande städer.

Utfasningen av miljöskadliga subventioner är ett arbete som pågår. Vi har fasat ut en del undantag, men mycket arbete återstår. En del nedsättningar och undantag kommer nog att vara svåra att ta bort utan att det görs en bredare översyn på vissa områden. Men vår riktning är tydlig. Vi ska

inte subventionera miljöskadlig verksamhet – tvärtom. Vi står bakom principen att förorenaren ska betala. Det är en helt fundamental princip i miljöpolitiken.

Integreringen av Agenda 2030 är nog en fråga som vi kommer att behöva återkomma till i kammaren, på myndigheter och inom regeringen. Det är kanske inte så mycket för att vi närmar oss 2020, som man skriver om i motionen, som för att det är ett bredare sätt att närma sig dessa frågor.

Men med det sagt tror jag att alla förstår att detta är en grannliga uppgift. Bredden i hur målen formuleras är viktig, men det får inte gå ut över den stringens som finns i miljömålssystemet. Och vi måste vara försiktiga så att det globala perspektivet i agendan, som är nog så viktigt, inte urholkar de svenska miljömålen enligt den devis som ibland visar upp sig i dessa sammanhang: att vi ändå är för små för att det vi gör ska spela någon roll. Jag menar inte att det skulle vara Centerpartiets agenda – det tror jag verkligen inte. Det är Centerpartiet som har skrivit motionen. Vi delar ambitionen, och som jag nyss sa tror jag att vi kommer att behöva återkomma till frågan på olika sätt och på olika nivåer. Det gäller också miljömålsarbetet.

Fru talman! Betänkandet innehåller två tillkännagivanden från de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna. Det första handlar om att förenkla och snabba upp handläggningen av tillståndprocesser enligt miljöbalken. Ett liknande tillkännagivande riktades även förra våren, både från detta utskott och från näringsutskottet.

Jag tycker att tillkännagivanden helst inte ska göras slentrianmässigt. Då kan det vara viktigt att titta på om det har hänt något på området sedan sist. Det är viktigt att påpeka att redan när vi stod här förra våren och antog ett sådant tillkännagivande innehöll betänkandet en rad olika initiativ som tagits för att förenkla tillståndprocesserna och korta handläggningstiderna. Vi kan också konstatera att även nya initiativ och beslut har tillkommit sedan dess.

En rad myndigheter har haft i uppdrag att jobba med att effektivisera sin handläggning. Tillväxtverket har haft ett särskilt uppdrag att kartlägga handläggningstiderna och vad långa handläggningstider får för konsekvenser för företagens konkurrenskraft och att komma med förslag till förbättringar. Uppdraget slutredovisades den sista februari, och ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Sedan gäller det de mer konkreta frågor som togs upp i tillkännagivandet förra våren om så kallade gröna gräddfiler, alltså att miljöförbättrande åtgärder ska ges en mer skyndsam handläggning, och om att sätta olika tidsgränser utifrån ärendetyp. Denna typ av frågeställningar finns med i den interna utredning som pågår i Regeringskansliet och som ska vara klar i september i år.

Inte minst föreslog regeringen förra året förändringar i miljöbalken som vi behandlade i utskottet och här i kammaren i höstas. Det antogs ett nytt sjätte kapitel i miljöbalken som handlar om miljöbedömningar. Ändringarna syftade bland annat till att tydliggöra att miljökonsekvensbeskrivningar bara ska göras när det är miljömässigt motiverat. Vi fattade också beslut som tydligare ringar in vad en miljökonsekvensbeskrivning ska vara. Det är viktigt för förutsägbarheten för de aktörer som arbetar med tillståndprocesserna, såväl för företagen som för dem som handlägger ärendena.

En annan förändring som gjordes var att man skilde mellan en stor och en liten miljökonsekvensbeskrivning, med olika kravnivåer. Det förväntas såklart påverka positivt när det gäller omfattningen av utredningarna i relation till behoven.

Förändringarna i miljöbalken trädde i kraft i januari i år. Och i detta betänkande, när vi behandlade regeringens proposition, skrev vi ihop oss som ett enigt utskott kring vikten av att följa utvecklingen – på kortare sikt, senast efter tre år, vad gäller myndigheternas handläggning och arbete och på längre sikt kring praxis när tillräckligt många avgöranden i högsta instans kommit.

Trots detta, fru talman, riktar nu de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna ännu ett tillkännagivande i frågan. Det går naturligtvis att förstå att det kan finnas en frustration. Detta är frågor som vi alla stöter på när vi är ute och träffar företag och branschorganisationer. Men man måste också ha respekt för att det är svåra frågor och att de tar tid om vi inte vill skapa nya problem. Det är också många saker som inte bör regleras i detalj i denna kammare.

Det kan nämnas att Naturvårdsverket, andra myndigheter, gruvornas branschorganisation samt ett antal företag och länsstyrelser gemensamt under ledning av Miljöinstitutet har tagit fram en handbok som ska underlätta prövningen av gruvverksamheter, särskilt avseende utsläpp till ytvatten. Det är ett bra exempel på samarbete – och det finns fler – som inte kan detaljstyras från denna kammare eller från Rosenbad.

Medvetenheten om att tillståndprocesserna behöver förbättras och effektiviseras finns såklart i branschen men också i myndigheter och här hos oss.

Oppositionen får såklart skriva vilka tillkännagivanden de vill. Men, fru talman, det är en vidöppen dörr som de försöker slå in, vilket faktiskt också framgår av deras egen tillkännagivandetext.

Det andra tillkännagivandet, fru talman, är nästan detsamma som ett av de tillkännagivanden som behandlades i den tidigare debatten – det om ersättningsmodeller vid skydd av skog. Tillkännagivandet i detta betänkande är lite bredare än så, men läser man motionen som ligger till grund för det ser man att det framför allt handlar om ersättningar för skydd av skog.

Isak From, min kollega, redogjorde tydligt för vår hållning i den föregående debatten, alltså att äganderätten är en grundläggande del av vårt samhälle och att den skyddas i grundlagen. Det pågår olika rättsprocesser och analysarbeten i fråga om domar som är svåra att föregripa. Och som har påpekats ett antal gånger här inne måste man, oavsett ersättningsmodell, avsätta pengar för att skogsägare ska få ersättning för den skog som skyddas.

Det har framförts några gånger att det är lite tråkigt att här hela tiden tala om budget. Det är klart att det kan bli det om man är i den situation som flera av partierna här är i: att de har anslagit mindre pengar till den här typen av ersättningar.

Det är såklart så att man inte kan utesluta att man kan hitta nya och bättre modeller som också blir billigare för att man portionerar ut pengar över flera år. Men samma debattörer har beskrivit situationen som väldigt akut och har samtidigt anslagit mindre medel i sina budgetar. Det kan man fundera över.

Fru talman! Med det vill jag yrka bifall till de delar av betänkandet som Socialdemokraterna står bakom.
(Applåder)

Anf. 163 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Nu har vi alltså att debattera, som föregående talare Sara Karlsson nämnde, miljö- och jordbruksutskottets betänkande nr 19, *Övergripande miljöfrågor*. Det, fru talman, är lite av ett gott-och-blandat-betänkande. Skämt åsido är det ett ganska spretigt betänkande som rör frågor om ekosystemtjänster och subventioner men framför allt frågor om tillstånd och tillståndsprocesser. Även fjolårets betänkande och debatt dominerades av just tillståndsfrågorna.

Fru talman! Låt mig börja med att återvända till fjolårets betänkande och riksdagsbeslut. Under fjolårets debatt lyfte jag fram att miljöprövningarna är ett av miljöpolitikens mest centrala verktyg och att miljöbalken utgör grunden för en samlad och integrerad miljöprövning som belyser de många olika miljöeffekter en verksamhet kan tänkas ha. Men jag lyfte också fram att miljöbalken är långt ifrån perfekt och att miljöprövningen dras med stora problem och brister. Inte minst har vi många gånger problem med väldigt långa handläggningstider.

Fru talman! Det är ett problem som vi inte har blivit av med under det gångna året. Alliansen gjorde mycket för att förbättra och effektivisera miljöprövningarna. Men det arbetet måste uppenbarligen fortsätta, för vi är långt ifrån en situation med rimliga handläggningstider. Handläggnings-tiderna är ett gissel och något som regeringen måste jobba vidare med.

Tidskrävande processer ger nämligen dyra notor som företag, privatpersoner, skattebetalarna och inte minst miljön får betala. Utdragna tillståndsprocesser gör att investeringar i Sverige blir dyrare och gör att vi förlorar konkurrenskraft och skatteintäkter liksom jobb. Utdragna tillståndsprocesser gör också att miljöförbättrande investeringar i befintliga anläggningar senareläggs och att nya verksamheter dröjer eller i värsta fall inte alls blir av.

Mot denna bakgrund riktade riksdagen i fjol ett tillkännagivande till regeringen om att ta ytterligare steg för att förenkla och förkorta tillståndsprocesserna så att det bland annat skapas incitament och bättre förutsättningar för företag som vill vidta miljöförbättrande åtgärder i sina verksamheter. Lite mer konkret innebar det bifall för två moderata motioner som handlade om att pröva möjligheten att vid tillståndshantering införa en så kallad grön gräddfil. Det är helt enkelt ett slags snabbspår i tillståndsprocessen för företag som vill göra miljöförbättrande åtgärder som behöver miljötillstånd.

Av årets betänkande framgår att det inom Regeringskansliet, och det nämnde Sara Karlsson, pågår en utredning om bland annat just detta. Uppdraget ska dock slutredovisas först efter valet. Med denna regering kommer det alltså inte att hända något konkret. Det, fru talman, gäller ju rätt generellt. Vi behöver helt enkelt en ny regering för att få saker och ting att hända.

Fru talman! Från Moderaternas och Alliansens sida är vi verkligen angelägna om att skapa en bättre fungerade och effektivare miljöprövning. I detta betänkande finns ett tillkännagivande till regeringen om att refor-

mera tillståndsprocessen ytterligare. Det kan sägas bygga vidare på fjol-årets tillkännagivande i det betänkandet och handlar om att tillståndsprocesserna liksom tillsynen bör beakta de samlade miljöeffekterna på ett bättre sätt utifrån en riskbaserad prövning och effektivare myndighetsutövning.

Rent generellt skulle jag vilja säga att vi i Sverige behöver bli bättre på att göra riskbedömningar och få till tillstånds- och tillsynsprocesser där nytta och kostnad är proportionerliga. Nyligen enades vi fem partier som stod bakom energiöverenskommelsen om hur vattenverksamheten ska kunna få moderna miljötillstånd. I det arbetet var en mycket viktig utgångspunkt för Moderaterna och övriga allianspartier att tillståndsprocessen, inte minst för den småskaliga vattenverksamheten och vattenkraften, inte skulle bli alltför administrativt och ekonomiskt betungande.

Vi måste helt enkelt säkerställa att våra skattemedel liksom företags och privatpersoners resurser används på rätt sätt och inte äts upp av administration och tillståndsprocesser utan att resurserna först och främst kan läggas på verkliga miljöåtgärder och värdeskapande investeringar. Moderat miljö- och klimatpolitik handlar om att politiken måste vara effektiv och resultatinkriktad. Därför kommer vi fortsatt att driva på för att skapa tillståndsprocesser för miljötillstånd som är just det, effektiva och resultatinkriktade.

Fru talman! Som jag inledningsvis sa är detta ett rätt spretigt betänkande. När jag nu går över till betänkandets andra förslag till tillkännagivande blir det ett ganska tvärt kast. Det andra tillkännagivandet som en riksdagsmajoritet på Alliansens initiativ vill göra handlar om kompensations till markägare vid inskränkningar i äganderätten.

Den som inte bara ser och följer denna debatt utan som också följde den föregående debatten om skogspolitiken kan knappast ha undgått att förstå att Moderaterna liksom övriga allianspartier är väldigt bekymrade över äganderättens ställning i Sverige i dag. Vi upplever att den ifrågasätts och undergrävs alltmer.

Den utvecklingen måste vändas. Äganderätten är fundamentalt viktig för vårt samhälle sett från både ett principiellt och ett praktiskt perspektiv. Från Moderaternas sida har vi bland annat lagt fram förslag om en bred äganderättsutredning, inte minst för att få en bättre och mer samlad bild över hur äganderätten inskränks i dag. Men det tillkännagivande som Alliansen nu vill göra är mer specifikt och handlar om kompensationsmodeller för brukandebegränsningar av mark som inskränker äganderätten.

Fru talman! Det finns tillfällen då brukanderätten på grund av olika angelägna allmänna intressen behöver begränsas, men för Moderaterna är två saker då självklara. Det första är det att det är verkligt angelägna allmänna intressen som motiverar inskränkningen, och det andra är att rimlig kompensation utgår till berörda markägare.

Fru talman! Moderaterna har också flera egna reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bara bifall till reservation nr 8 om ekosystemtjänster. Ekosystemtjänster är alla de produkter och tjänster som naturen ger oss i form av luft- och vattenrening eller i form av virkesproduktion, som vi nyligen diskuterade.

Just virkesproduktion är en ekosystemtjänst som har en mycket tydlig ekonomisk värdering, vilket är bra. Så är det dock inte för alla ekosystemtjänster. Många ekosystemtjänster är mer diffusa och indirekta, vilket gör att de inte lika självklart tas i beaktande i samhällsplaneringen. Att värdera sådana tjänster är svårt men inte desto mindre viktigt.

Vi vill därför fortsätta arbetet med att tydliggöra värdet av ekosystemtjänster i syfte att göra dem till en integrerad del i samhällsplaneringen. Vi kan och får inte ta våra ekosystem för givna, utan vi måste värdesätta och värna dem.

(Applåder)

Anf. 164 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Vi debatterar betänkandet *Övergripande miljöfrågor*. Det är ett något udda betänkande som kanske inte framstår som så där särskilt exalterande, men det handlar mycket om tillståndsfrågor och även viktiga äganderättsfrågor. När det kommer till äganderättsfrågor välkomnar vi att det finns en majoritet i utskottet som vill skicka vidare tillkännagivandet.

Inledningsvis vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation 4. Den tar upp frågan om handläggningen av tillståndsärenden. Det motionsyrkande som reservationen bygger på bygger i sin tur på vårt partis industristrategi. Det behövs en nyindustrialisering av Sverige. Den tidigare moderata statsministerns ord om att industrijobb praktiskt taget har försvunnit och vidare hans nedvärderande av svensk industri kan numera, tack och lov, placeras i en mörk del av svensk politisk nutidshistoria. Svensk industri är fortfarande ovärderlig för svenska jobb, export och tillväxt.

Fru talman! Vi ska ha höga ambitioner på miljöområdet, och det är naturligtvis viktigt att det finns lagar, förordningar och myndigheter med tillhörande byråkrater som gör sitt bästa för att lagstiftningen ska efterlevas. Samtidigt ska vi vara på det klara med att hur bra ambitioner vi än har med nya regleringar finns en intressekonflikt. Fler regleringar leder i allmänhet till mer regelkrångel, vilket är skadligt för svenskt företagande och svensk industri – vilket i sin tur är skadligt för vår export, vår tillväxt och våra jobb.

Utgångspunkten gällande regler i form av lagar, förordningar och föreskrifter är att de enbart ska finnas i den mån de behövs samt vara pragmatiska. Det finns i dag dubbelregleringar där två eller fler myndigheter ställer krav som i princip överlappar varandra, och det finns regler som i praktiken skulle kunna avskaffas utan att det får någon negativ effekt. Vi vill att företag ska förhålla sig och rapportera till så få myndigheter som möjligt.

Entreprenörer som söker olika tillstånd för att expandera eller öppna ny verksamhet kan ibland fastna i en administrativ loop där ärenden bollas mellan olika kommunala aktörer och myndigheter utan en tydlig borte tidsgräns. Det problemet måste vi adressera utan att för den delen göra avkall på våra höga ambitioner på miljöområdet.

Fru talman! Sverigedemokraterna vill därför införa en borte tidsgräns för ärendehantering och även förenkla hanteringen vid överklagande. Ett problem som många industriföretagare specifikt anger är att miljötillstånd för nya industrifastigheter drar ut på tiden samtidigt som affärsmöjligheterna är mycket goda för till exempel export till växande ekonomier. Detta

kostar företagen pengar och samhället skatteintäkter och arbetstillfällen som vida överstiger kostnaden för erforderligt antal handläggare. Vi menar att dessa handläggare måste bli fler, och de ska arbeta proaktivt och behjälpligt gentemot företag som vill expandera. Det måste existera ett bättre servicetänk. Därutöver vill vi införa en servicepott för att förenkla olika myndigheters handläggning av tillståndsärenden.

Fru talman! Miljölagstiftningen ger i dag otydliga besked om ansvarsfördelning vid förorenad mark, till exempel vad gäller industritomter där föroreningar har skett vid sedan decennier nedlagda företag. Detta vill vi avhjälpa genom att förtydliga nuvarande regelverk. Sammantalet skapar nuvarande system alltför ofta osäkerhet. Just osäkerhet är bland det värsta som finns för företagare och investerare. Reglerna måste vara tydliga, och handläggningstiden måste vara rimlig och även möjlig att förutspå.

Fru talman! Utskottets majoritet har enats om ett förslag i liknande riktning. Även om vi gärna hade haft en spetsigare formulering välkomnar vi förslaget. Tillsammans sker ett pågående arbete, till exempel de nyligen genomförda förändringarna i miljöbalken. Det finns absolut anledning att se framtiden an med viss tillförsikt.

Anf. 165 STINA BERGSTRÖM (MP):

Fru talman! Vi debatterar nu miljö- och jordbruksutskottets betänkande *Övergripande miljöfrågor*, där motioner från allmänna motionstiden 2017/18 behandlas.

I betänkandet finns två tillkännagivanden från den borgerliga oppositionen. Jag tänker inte lägga ned någon tid åt att bemöta dem, utan jag tycker att Sara Karlsson gjorde så på ett förtjänstfullt sätt. Jag kan bara säga att jag tycker att det ena tillkännagivandet om förenklade tillståndsprocesser förstås bara är en uppmaning till regeringen att göra det man redan gör. Det gäller även det andra tillkännagivandet om kompensation vid inskränkningar i äganderätten. Där har regeringen förutom att man bereder frågan om ersättningsmark och artskyddsförordningen dessutom höjt anslaget Skydd av värdefull natur rejält. Det är den viktigaste faktorn när det gäller att betala ersättning eftersom det är svårt att betala ut mycket pengar med en tunn plånbok.

Fru talman! Jag tänker i stället ägna mitt anförande åt att lyfta upp några andra frågor som tas upp i betänkandet. Jag börjar med våra miljömål.

Centern har i en partimotion föreslagit att Miljömålsberedningen ska ges i uppdrag att genomföra en bred översyn och en uppdatering av miljömålssystemet. Jag tänker att minnet är kort. Detta gjorde alliansregeringen för drygt åtta år sedan, och det tydligaste resultatet av att systemet då gjordes om var att vi tappade farten i arbetet med att nå miljömålen. Det stora problemet med miljömålsarbetet är inte att det inte finns några nya mål efter 2020 eller 2025, utan det stora problemet är att vi inte uppnår de mål vi satte i slutet av förra seklet och lovade att vi skulle uppnå inom en generation. Vi kommer inte att uppnå målet att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser, som generationsmålet är formulerat. Av de 16 miljömålen är det bara två, Skyddande ozonskikt och Säker strålmiljö, som kommer att nås inom utsatt tid.

Trots att regeringen har ökat takten ordentligt i miljöarbetet behöver det göras mer. Naturvårdsverket har i årets utvärdering bland annat tittat på ett av de etappmål som antogs under alliansregeringen, vilket jag tog upp i den tidigare debatten om skogspolitiken. Det handlar om etappmålet Skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden. Målet innebär bland annat att skogar med höga naturvärden ska skyddas från avverkningar, och det ska ske genom att det formella skyddet av skogsmark ska öka med ca 150 000 hektar skogsmark med höga naturvärden och i behov av formellt skydd nedanför gränsen för fjällnära skog. Det andra målet är att skogsbrukets frivilliga avsättningar ska öka i omfattning med ca 200 000 hektar skogsmark i områden som har eller kan komma att utveckla höga naturvärden.

Naturvårdsverket slår i sin utvärdering fast att etappmålen inte har uppnåtts eller har bedömts kunna uppnås inom utsatt tid med rådande förutsättningar och utan ytterligare åtgärder. Både den areala omfattningen och beslutstakten behöver öka kraftigt.

När etappmålet föreslogs av Miljömålsberedningen insåg vi i Miljöpartiet att målet faktiskt var för lågt satt. Mer skogar skulle behöva skyddas om miljömålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv ska uppnås. Det är kanske lite märkligt att det ändå är vi som får strida för att etappmålet ska uppnås och försvara det. Trots regeringens fördubbling av anslaget Åtgärder för värdefull natur nås inte riksdagens mål. Det är bara att inse att mer borde ha gjorts tidigare av den förra regeringen, som satte målet, och mer behöver göras framöver. Ska det bli gjort är det tydligt att Miljöpartiet måste sitta i regeringen.

Fru talman! Liberalerna har i betänkandet en fin motion där man yrkar att vi ska ta oss an klimat- och miljöutmaningarna med en blandning av krisinsikt, framtidstro och realism. Det är klokt sagt. Det gäller likaså konstaterandet att när det gäller skydd och bevarande av natur, hav och biologisk mångfald är marknadsekonomin inte lösningen, utan det krävs insatser som finansieras av det offentliga.

Jag tycker att Liberalerna ska ha beröm för att de har insett detta. Jag hoppas också att Lars Tysklind och hans partikamrater tar sig tid att läsa sammanställningen i betänkandet över alla de budgetsatsningar som regeringen har gjort i årets budget på allt från skydd av värdefull natur till åtgärder för att minska mängden plast i våra hav och i naturen.

I sin skuggbudget valde Liberalerna att skära bort det mesta från dessa satsningar – 2,3 miljoner, 27 procent, vill ni ta bort. Jag tycker som sagt att det är ett fint motionsyrkande, men jag måste ändå ställa frågan till Liberalerna varför det är lagt.

Liberalerna och Moderaterna har en gemensam reservation i betänkandet om ekosystemtjänster. Det gladdde mig väldigt att Johan Hultberg yrkade bifall till just den reservationen, för det tycker jag är lite lovande.

Naturvårdsverket har fått ett uppdrag att kommunicera viktiga ekosystemtjänster, och det gör man förtjänstfullt. I början av månaden skickade man ut sin senaste rapport. Jag undrar om Johan Hultberg har läst den. I den kan vi se hur det står till med de 30 viktigaste ekosystemtjänsterna som vi får från skogen. Man delar upp dessa tjänsters status i god, måttlig och otillräcklig.

Vi har tidigare debatterat hur tillståndet ser ut i skogen. Det var till och med en vänsterpartist som stod i talarstolen för ett tag sedan och påstod att det nog inte är så farligt med tillståndet i skogen. Det ser nog rätt bra ut, och vi har nog ett skogsbruk som är rätt bra.

När jag tittar på det som Skogsstyrelsen har kommit med i denna rapport ser jag att just habitat och livsmiljöer och biologisk mångfald är två ekosystemtjänster som Skogsstyrelsen skriver har statusen otillräcklig.

Till sist, fru talman, vill jag tala om miljözoner. Regeringen presenterade ju för några veckor sedan ytterligare ett verktyg som den tänker ge kommunerna i kampen mot den dåliga luftkvaliteten i våra städer. Luft fylld med farliga partiklar från biltrafiken leder varje år till 3 000 svenskars förtida död. Som alltid är det de känsligaste – våra barn och våra äldre – som drabbas hårdast av den dåliga luften i städerna. Kommunpolitikerna ska nu få möjlighet att upprätta miljözoner, tre olika zoner, där bara miljöbättre bilar får köra.

Detta har fått Moderaterna att gå i taket. Det skriks om förbud och om att landsbygdens bilägare drabbas trots att det handlar om att ge kommunpolitikerna verktyg att sänka halterna av skadliga ämnen i luften för att komma under de gränsvärden vi varit med och beslutat om i EU och för att skona människors liv och hälsa.

Jag hoppas att Centerpartiet, som i betänkandet har motionerat om att kommunerna själva måste få möjligheten att ställa högre energi- och miljökrav, gillar det här förslaget. Det skulle vara intressant att höra vad Kristina Yngwe säger om regeringens beslut om miljözoner. Ja, det skulle förstås vara intressant att höra även de andra oppositionspartiernas åsikt.

(Applåder)

Anf. 166 KRISTINA YNGWE (C):

Fru talman! Sverige har unika möjligheter att vara både ledare och vinnare i den globala omställningen. Vi har naturresurser som skog och åkermark och kan därmed ha en ekonomi med bas i det förnybara som ger Sverige fortsatt tillväxt och utveckling. Sverige har många både små och stora företag som ligger i framkant när det gäller att utveckla ny miljöteknik och hitta nya affärsmodeller i den cirkulära ekonomin. Att ha en dynamisk och jobbskapande ekonomi är också det enda sättet för Sverige att vara ett trovärdigt föredöme för andra länder.

Men för att Sverige ska kunna ta vara på den potential som finns krävs en politik som främjar innovation och företagande. Politiken ska möjliggöra och underlätta idéer, innovation och investeringar och undanröja hinder för den omställning som redan pågår. Sverige behöver helt enkelt en politik för grön tillväxt.

Fru talman! Något som ofta lyfts fram som ett hinder för utveckling hos svenska företag är långa handläggningstider och krångliga tillståndprocesser. Ett förbättrat avloppssystem eller en biogasanläggning kan ta flera år i myndigheternas hantering. Detsamma gäller för företag som vill gå från en innovativ grön tanke till testverksamhet.

Miljöpåverkande verksamheter måste leva upp till högt ställda krav och regler, men processer och tillstånd måste utformas med en helhetssyn på verksamhetens miljöpåverkan – både positiv och negativ. Effektiva och rimliga system är en konkurrensfördel i en globaliserad ekonomi. Därför

anser vi i Centerpartiet liksom utskottet att det behövs reformer för att förbättra hantering och prövning av miljöpåverkande verksamheter.

I grunden måste systemet utformas så att resurserna läggs på rätt saker och processens omfattning baseras på verksamhetens risk och miljöpåverkan. Krav ska ställas flexibelt och smart så att begränsad miljöpåverkan inte blir ett hinder för investeringar med stor betydelse för jobb. För verksamhet med mindre risk såsom investeringar i ny reningsteknik, en tillfällig produktionsökning eller olika former av test- eller provverksamhet ska processen vara enklare och snabbare genom till exempel ett grönt spår, som utskottet har talat om tidigare. Definitionerna av vad som klassas som olika kategorier av miljöfarlig verksamhet behöver också ses över. Det är till exempel inte rimligt att lantbruk vars kor skapar biologisk mångfald klassas som miljöfarlig verksamhet.

I dag varierar handläggningstiden mellan olika myndigheter stort även för likartade ärenden. Bättre stöd, samordning och effektiva arbetsmetoder behöver utvecklas och resurser prioriteras. Myndigheterna ska i större grad än i dag stödja och ge råd innan en formell prövning inleds så att det blir lättare att göra rätt från början. Myndigheterna bör också bättre och tidigare i processen precisera och samordna sina krav, och möjligheten för myndigheter att överklaga varandras beslut måste begränsas. Det här är reformer som gör att vi kan ta vara på den potential som finns i Sveriges företag när det gäller att skapa grön tillväxt.

Fru talman! Centerpartiets politik för grön tillväxt handlar också om tilltro till enskilda människor, kommuner och företags vilja och förmåga att arbeta med långsiktig hållbarhet.

Det handlar delvis om förvaltning av naturresurser. Sveriges naturresurser i form av jord, skog och vatten är avgörande för Sveriges omställning till en biobaserad ekonomi, vilket vi har hört mycket om denna afton. De gröna och blå näringarna ger oss bland annat mat, råvara till förnybara material och energi. Men detta kräver ett aktivt brukande och förvaltande med människor och företag som utvecklar och vårdar våra naturresurser.

Centerpartiet menar att engagerade markägare och brukare är det långsiktigt mest hållbara för att vårda vår natur och skapa grön tillväxt i hela landet. Men då krävs en stark äganderätt, vilket vi också har hört nämnas många gånger i dag. Det måste få genomslag i myndigheternas hantering och prövning av enskilda ärenden så att enskildas rättigheter värnas och de inte drabbas av orimliga konsekvenser.

Värdefull natur kan absolut behöva skydd. Samtidigt innebär det ofta att äganderätt och brukande begränsas. Det måste vara självklart att ägare eller brukare ersätts för de inskränkningar som görs. Kostnaden för åtgärderna måste stå i proportion till den miljönytta som de naturvårdande åtgärderna leder till, och det är viktigt att markägare och brukare involveras i processen.

Ersättningsmodeller och nationella riktlinjer för tvingande avsättning av jordbruks- och skogsmark men också bildande av vattenskyddsområden behöver ses över och förtydligas. Det pekade också Dricksvattenutredningen på i sitt betänkande. Det finns många frågetecken när det gäller ersättningsmodeller för inrättande av dricksvattenområden. Ändå är det något som regeringen har valt att inte gå vidare med.

Det handlar också om att decentralisera makt till lokal och regional nivå så att arbetet för grön tillväxt kan anpassas efter lokala förutsättningar. Lokala lösningar för hållbarhet bygger på lokalt engagemang. Korta beslutsvägar, lokala initiativ och växande småföretag är avgörande för att vi ska kunna skapa grön tillväxt i hela landet.

Därför är det tydligt för Centerpartiet att en nationell politik för lokala möjligheter innebär att fokus måste ligga på möjlighetsskapande. Det handlar om att ta bort nationella regler som begränsar och försvårar lokala initiativ snarare än om ökad statlig styrning genom nationella regler eller statliga investeringsprogram.

På den nationella nivån handlar det om att skapa förutsättningar genom kunskapsspridning, anpassa nationella regelverk och utveckla tekniska standarder men decentralisera ansvar och befogenheter.

Kommuner som vill ska ha möjlighet att satsa på spjutspetsprojekt och hårdare energikrav eller att testa nya tekniker. Kommuner och regioner som vill använda ekonomiska styrmedel som trängselskatter, miljöavgifter eller andra lokala miljö- eller trafikregler ska kunna göra det. Det ska vara tillåtet att utforma regler och avgifter efter miljöprestanda och råda över eventuella intäkter som dessa ger.

Jag kan också svara på de frågor som Socialdemokraterna och Miljöpartiet har haft när det gäller vår motion om att integrera och se över miljö målssystemet. Det handlar om att vi numera har 17 globala hållbarhetsmål till 2030. Vi anser från Centerpartiets sida att det är viktigt att vi får ett miljö målssystem som faktiskt tar hänsyn till att vi också har globala hållbarhetsmål.

Vid den rundringning som alltinget under våren gjorde till olika aktörer som är engagerade i miljöfrågor lyfte ganska många upp dels att man måste se över miljö målssystemet för att se vad som ska hända efter 2020 när det gäller till exempel delmål, dels behovet av att anpassa och se över miljö målssystemet utifrån Agenda 2030. Jag tycker därför att detta är en högst relevant fråga för oss att driva även i fortsättningen, och jag hoppas att Miljö målberedningen kommer att kunna ta tag i den.

Avslutningsvis, fru talman, tycker jag att det är positivt att utskottet i dag med sina två tillkännagivanden markerar att grön tillväxt är framtiden och att det är viktigt att skapa förutsättningar för sådan tillväxt, dels genom snabbare och enklare tillståndprocesser, dels genom att utreda kompensationsmodeller vid brukandebegränsning av mark som inskränker äganderätten. Vi i Centerpartiet står bakom alla reservationer i betänkandet, men för tids vinnande yrkar vi bara bifall till reservation 1 om stärkt lokal och regional miljö- och klimatmakt.

(Applåder)

Anf. 167 JENS HOLM (V):

Fru talman! Som redan har anförts i denna debatt är detta ett ärende som gäller lite olika miljörelaterade frågor. Den som läser betänkandet ser att det finns två uppmaningar, det vill säga två tillkännagivanden, som de borgerliga partierna gör med stöd av Sverigedemokraterna. Det är två uppmaningar som slår in öppna dörrar.

Den första handlar om att tillståndsprocesser ska reformeras. Precis som Sara Karlsson från Socialdemokraterna anförde tidigare görs en mängd arbete för att vi ska få till stånd enklare tillståndsprocesser. De förändringar som tidigare gjorts av miljöbalken är inte minst en viktig del i det arbetet. Man ska komma ihåg att det arbetet inte heller kan drivas för långt. Vi måste hela tiden komma ihåg vad tillståndsprocesserna handlar om, nämligen att vi ska värna miljön.

Det andra tillkännagivandet handlar om kompensation vid så kallade inskränkningar av äganderätten. Vi hade en lång debatt om detta tidigare, och det är obegripligt hur de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna kan strida så mycket för denna fråga när de i praktiken inte har några pengar för att kompensera markägarna vid politiska beslut. Det rör sig alltså om två tillkännagivanden som antingen slår in öppna dörrar eller är tämligen meningslösa, om jag får säga så.

Fru talman! Det var synd att Kristina Yngwe från Centerpartiet gick, för jag hade en del ytterligare frågor kring reservation nr 7, som handlar om att förändra miljömålssystemet. Jag ser att även Moderaterna är inne på detta i reservation 6, åtminstone om man läser rubriken.

Jag kan väl bara göra ett väldigt starkt medskick här: Kasta inte ut barnet med badvattnet! Vi har ett miljömålssystem som ändå fungerar som ett sätt att följa upp hur miljöpolitik drivs och efterlevs i Sverige. Om vi ska förändra det vill jag i alla fall veta att vi får något som är mer robust och välfungerande än det vi redan har. Jag har inte sett att vare sig Moderaterna eller Centerpartiet har presenterat något alternativ som skulle fungera bättre.

Fru talman! Jag står bakom alla reservationer från Vänsterpartiet. Jag yrkar för tids vinnande bifall endast till reservation nr 11 – jag återkommer snart till den. I reservation nr 9 talar vi i Vänsterpartiet om vikten av att förändra miljömålet God bebyggd miljö. I det miljömålet ryms många stadsplaneringsfrågor och frågor om hur vi ska kunna bygga hållbarare städer med mer kollektivtrafik, smartare stadsplanering och så vidare.

Vi tycker att det som kallas för stadsmiljöavtal, som numera finns i regeringens budget som vi i Vänsterpartiet stöder, är något väldigt bra. Det handlar om att man när man planerar nya städer och nya kvarter måste integrera kollektivtrafik fullt ut, och då kan man få bidrag från staten. Ett stort antal kommuner har redan fått sådana bidrag, och fler kommer att få det.

Men vi ser att det finns en del förbättringspotential här. Vi i Vänsterpartiet vill ha en klar och tydlig målsättning om minskad biltrafik, ökat resande med kollektivtrafik och cykel och ökad trafik till fots. Just cykel- och gångtrafik glöms ofta bort i dessa sammanhang. Vi vill lägga in detta som ett etappmål inom ramen för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö.

Fru talman! Vi i Vänsterpartiet föreslår i detta betänkande att regeringen ska anta en utfasningsplan för de miljöskadliga subventionerna. Sverige är i många internationella sammanhang, såsom EU, G20 och OECD, tämligen pådrivande för att andra länder ska fasa ut sina ekonomiska bidrag till det som smutsar ned miljön. Jag kommer ihåg att Stefan Löfven höll ett brandtal mot fossilsubventioner på klimattoppmötet i Paris för ett par år sedan. Jättebra!

Men hur ser det egentligen ut här hemma? Jo, det är faktiskt så att vi i Sverige subventionerar miljöfarlig verksamhet med mellan 30 och 60 miljarder kronor årligen. Naturskyddsföreningen säger i sin senaste rapport att endast de klimatskadliga subventionerna i Sverige kostar 30 miljarder kronor. Naturvårdsverket har vid ett antal tillfällen kartlagt de miljöskadliga subventionerna; det handlar alltså inte bara om klimat utan om miljö i ett vidare perspektiv. Summerar vi de subventionerna – skattenedsättningar, direkta ekonomiska bidrag och så vidare – landar vi på ungefär 60 miljarder kronor. Det är väldigt mycket pengar till det som faktiskt smutsar ned och ökar utsläppen, och de pengarna skulle kunna göra mycket bättre nytta på annat håll.

Jag ska nämna några exempel på vad det kan handla om. Det kan röra sig om skattenedsättning för fossil diesel, att utrikesflyget är helt och hållet momsbefriat, att gruvindustrin i Sverige inte betalar någon koldioxidskatt alls, att vi har stora bränslesubventioner till yrkesfisket, vilket premierar till exempel bottentrålning som kräver väldigt mycket bränsle, att vi har en intensiv djuruppfödning och stora subventioner till köttindustrin i Sverige, att vi har ett reseavdrag som borde gynna kollektivtrafik men i stället gynnar massbilism samt ett antal andra förmåner för privatägda bilar.

Jag tror att många av dessa skattenedsättningar och ekonomiska bidrag har kommit till med goda föresatser. Man kanske vill kompensera vissa utsatta regioner eller grupper i samhället. Man vill bedriva en industripolitik i Sverige som gör att de stora företagen inte bara flyttar till andra länder. Jag har full förståelse för detta. Men vi måste ändå fråga oss om det är rimligt att vi lägger tre till sex gånger mer på att subventionera det som smutsar ned än vi lägger på miljöåtgärder – ungefär 10 miljarder kronor i miljöbudgeten.

Kan det vara så att särintressen har styrt denna utveckling en hel del? Det skulle kunna vara biltillverkare, stora industrier, köttindustri och annat.

Hur effektiva är dessa subventioner? Det finns en mängd frågor som jag i alla fall ställer mig. Det är därför som vi i Vänsterpartiet vill ha en utfasningsplan för de miljöskadliga subventionerna. I en sådan utfasningsplan tänker jag mig att man får väga den påstådda nyttan mot de negativa konsekvenser som detta får för miljön, och man får helt enkelt göra en avvägning. Men jag är helt övertygad om att vi skulle kunna avskaffa många av dessa mycket kostsamma och helt enkelt miljöskadliga subventionerna.

Det kan inte vara så att Sverige i internationella sammanhang talar om att andra länder ska avskaffa sina miljöskadliga subventioner men att vi här i Sverige inte riktigt klarar av att sopa framför egen dörr.

Jag har tagit upp denna fråga många gånger både med den tidigare borgerliga regeringen och med den nuvarande S- och MP-regeringen. Det svar som jag brukar få från Sara Karlsson och Socialdemokraterna är att frågan bereds i Regeringskansliet. Men, Sara Karlsson, vad betyder det egentligen? Har ni en plan för att fasa ut de miljöskadliga subventionerna? Det vore mycket intressant att få höra.

Jag yrkar bifall till reservation 11.

Anf. 168 LARS TYSKLIND (L):

Fru talman! Jag tänkte att jag skulle börja med att hålla med några av de föregående talarna, och jag tänkte börja med Sara Karlsson. Hon talade om principen om att förorenaren ska betala. Det är en grundläggande princip också för Liberalerna. Det tycker jag är en bra princip.

Jens Holm talade om att avveckla miljöskadliga subventioner. Det är en uppfattning som vi också delar. Vi har en del förslag redan i vår budget. Det handlar om ett reformerat reseavdrag och minskade dieselsubventioner till bland annat gruvindustrin och jordbruket. Det är ingen färdig plan, men det är ändå en tanke som vi kan dela. Och jag tror inte att det är någon här som egentligen tycker att miljöskadliga subventioner är någon speciellt bra idé.

Fru talman! Detta betänkande är mångfasetterat eller spretigt, om man använder ett annat ord. Det finns ändå vissa röda trådar i det. En del handlar om regelverket som styr olika tillståndprocesser. Det finns även en diskussion om ersättningsmodeller. Denna diskussion är mycket parallell med den diskussion som vi hade alldeles nyss om skogspolitiken.

När det gäller de två tillkännagivandena har det kanske blivit dagens tema att vi talar om vidöppna dörrar som slås in. Jag vill återkomma till det som jag sa tidigare om att detta ändå ska ses som en otålighet och att det ändå är resultaten som räknas. Att det pågår en massa arbete är vi nog mycket medvetna om allihop. Men det gäller ändå att regeringen får fram något resultat. Johan Hultberg sa under debatten om det förra betänkandet att man någon gång måste sluta bereda och gå till aktion i stället. Det är egentligen på det sättet som man ska se dessa tillkännagivanden.

Vi ser, som sagt, att det pågår en del arbete kring detta. Men dessa tillkännagivanden är en tydlig signal från riksdagen om vad vi vill se för resultat och att vi vill se detta resultat ganska snabbt.

Det handlar i grunden inte om att man ska ställa lägre miljökrav, utan det handlar om att få fram effektiva och ändamålsenliga tillståndprocesser.

Vi vill från Liberalerna verkligen framhålla olika myndigheters roll i detta. I alla sammanhang när vi diskuterar tillståndprocesser handlar det om att vi måste gå från myndighetsperspektivet till brukarperspektivet. När vi talar om brukarperspektivet är just långdragna och oförutsägbara tillståndprocesser det som lamslår en verksamhet och som till och med gör att man avstår från att ge sig på en verksamhet.

Jag ser en tydlig parallell med den diskussion vi har haft kring att vi vill ha mer flexibla tillståndprocesser när det gäller vattenverksamhet. Liberalerna är inte med i energiöverenskommelsen, men i denna del har vi varit med och gjort tillkännagivanden från riksdagen. Vi står alltså bakom delen om att man måste kunna anpassa tillståndprocesserna till verksamhetens storlek och risk för miljöpåverkan. Som jag kan utläsa det nu är det dit vi är på väg. Även här handlar det om att man ska kunna ställa tydliga och relevanta miljökrav men ändå lägga fokus på själva miljöåtgärderna, så att inte kostnaderna för själva tillståndprocessen suddar utan alla typer av möjligheter att gå vidare.

Tilkännagivandet om kompensation vid inskränkningar i äganderätten behöver jag inte upprepa. Vi hade denna diskussion nästan alldeles nyss.

Jag tror att det var Sara Karlsson som sa att vi har sagt att det är tråkigt att diskutera budgetanslag. Det är inte tråkigt, men jag tror att jag sa att det

blev en mycket ensidig diskussion och att vi måste öppna upp för nya kompensationsmodeller för att kunna få effektivare ersättningsmodeller där vi verkligen får ett skydd av skogen på ett bra sätt.

Jag yrkar bifall till reservation 8, där vi stöder en moderatmotion om ekosystemtjänster. Man måste tydliggöra värdet av dem och sätta dem i ett samhällsplaneringsperspektiv. Det är inte en helt enkel uppgift hur man ska värdera och sätta ett värde. Men ofta handlar detta också mycket om kunskap och medvetenhet kring känslan av att de finns. Många har försökt sätta ett exakt krontal, men det är inte alldeles enkelt.

Jag ska kommentera det som togs upp av Stina Bergström och Miljöpartiet när det gäller att skydd av värdefull natur, hav och biologisk mångfald kräver finansiering från det offentliga. Liberalernas utgångspunkt är ändå att framtagandet av smarta och hållbara lösningar ändå bygger på vetenskap, teknikutveckling, marknadsekonomi och frihandel men att vi även ser att det finns tillfällen där det offentliga måste gå in och finansiera vissa skyddsåtgärder.

Det var ingen som tog upp vindkraften här, och jag tror att även jag avstår. Men när vi för denna diskussion finns det säkert väldigt mycket att göra i fråga om den modell som finns. Men kommunerna måste fortsatt även ha en viktig roll i planeringen av sina markområden. Det gäller alla andra områden. Jag tycker att den jämförelse som Vänsterpartiet gör i sin motion om fossil brytning inte är riktigt relevant. Den är helt väsensskild. Vindkraftverk byggs i mycket större utsträckning än man över huvud taget kommer att utvinna fossila bränslen. Jag tycker att Vänsterpartiet förenklar detta när man bara säger att det så kallade kommunala vetot ska tas bort. Jag brukar aldrig använda detta ord. Detta handlar om att kommunerna ska göra en tillstyrkan och att man ska få till denna process på ett bra sätt.
(Applåder)

Anf. 169 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Fru talman! Som flera har påpekat är det betänkande som nu diskuteras spretigt och innehåller lite av varje. Det ligger bitvis ganska nära det förra betänkandet vi debatterade, MJU17 om skogspolitik. Jag väljer i alla fall att i mitt anförande beröra två frågor, dels prövningen av djurhållande verksamheter, dels frågor om äganderätten.

Tillståndsprocessen inom animalieproduktionen är i dagsläget ofta betungande. I SOU 2013:5 konstaterades också att det ställdes krav som är relativt ingripande utan att det finns motiveringar i det enskilda fallet och trots att det vetenskapliga underlaget är osäkert. Det är viktigt att tillståndsprocesserna är effektiva och rättssäkra. För att uppnå detta föreslog Konkurrenskraftsutredningen i SOU 2015:15 tre konkreta åtgärder som vi kristdemokrater instämmer i och som jag vill nämna.

Det behövs en ny vägledning för anmälnings- och tillståndsprövning. Regeringen bör ge i uppdrag till Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten att utarbeta en ny vägledning för anmälnings- och tillståndsprövning inom animalieproduktionen. Detta uppdrag ska syfta till att förkorta prövningsprocessen, öka kompetensen hos handläggare och främja en enhetlig rättstillämpning i olika delar av landet.

Dessutom menar vi att prövningen av djurhållande verksamhet behöver koncentreras till färre miljöprövningsdelegationer, detta för att få en

Prot. 2017/18:95
11 april

*Övergripande
miljöfrågor*

mer enhetlig rättstillämpning, underlätta för specialisering av miljöskunniga och effektivisera själva prövningen.

I vår kommittémotion föreslår vi också att regeringen tar initiativ till att ta bort kravet på samrådsförfarande för anmälningsskyldiga verksamheter. Den typen av verksamhet betraktas som mindre miljöpåverkande. Kravet på samrådsförfarande innebär extra kostnader för den enskilde, och det tar längre tid att genomföra verksamhetsförändringar.

Fru talman! När det gäller äganderätten anser regeringen att jordförvärvslagen har en hämmande inverkan på konkurrenskraften i svenskt jordbruk genom att den försvårar extern kapitalförsörjning. Regeringen vill med andra ord göra det lättare för aktiebolag att köpa upp jordbruksmark. Kristdemokraterna säger nej till en uppluckring av jordförvärvslagen. Vi menar att äganderätten till skogen måste respekteras. Visst finns det utmaningar när det gäller kapitalförsörjning inom jordbruket, men dessa utmaningar bör lösas genom förenklingar och förbättringar i andra regelverk.

För att underlätta generationsövergångar föreslår Kristdemokraterna att skattereglerna modifieras så att successiva köp och försäljningar av jordbruksfastigheter underlättas. Även de olika regler som finns i våra nordiska grannländer för att underlätta generationsskiften bör övervägas i vårt land.

Konkurrenskraftsutredningen konstaterade att det stora hindret för investeringar är den generellt låga lönsamheten i jordbruks- och trädgårdssektorn. Slutsatsen av detta bör enligt Kristdemokraterna vara att man ska fokusera på ökad lönsamhet, vilket i sin tur kommer att attrahera kapital och investeringar.

Med dessa ord, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet, inklusive de två tillkännagivandena, samt till Kristdemokraternas reservation nr 5 om prövning av djurhållande verksamhet med mera.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 april.)

§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 10 april

2017/18:1162 Tyngre lastbilar

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till statsrådet *Tomas Eneroth* (S)

2017/18:1163 Säkerheten på landsbygden

av *Sten Bergheden* (M)
till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:1164 Risk- och skyddsbedömning vid omhändertagande enligt LVU

av *Ellen Juntti* (M)
till statsrådet *Lena Hallengren* (S)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 10 april

2017/18:1101 Forskning om virus

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2017/18:1102 MOOC-kurser

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2017/18:1103 Humanitärt bistånd via ideella organisationer

av *Robert Halef* (KD)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2017/18:1104 Återuppbyggnaden av norra Irak

av *Robert Halef* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:1110 Lagstiftning om skydd för utländsk konst

av *Roland Utbult* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:1111 Kort klampningstid

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:1114 Utvecklingen i Bangladesh

av *Anders Österberg* (S)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:1116 Säkra vägar för alla trafikanter

av *Per Klarberg* (SD)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:1123 Bedömningar av hastighetsbestämmelser

av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:1121 Stöd till Norge inom ramen för Pesco

av *Pål Jonson* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2017/18:1128 Parkeringstillstånd för rörelsehindrade

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

den 11 april

2017/18:1131 Fördröjda utbetalningar till jordbrukare

av *Magnus Oscarsson* (KD)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:1134 Väg 940 – ny Onsalaväg

av *Ola Johansson* (C)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

Prot. 2017/18:95
11 april

2017/18:1141 En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:1147 Körkort för diabetiker
av *Johan Hulberg* (M)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)

§ 23 Kammaren åtskildes kl. 19.13.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 12 anf. 34 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 14 anf. 66 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 16 anf. 108 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 19 anf. 136 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

§ 1	Justering av protokoll.....	1
§ 2	Avsägelse.....	1
§ 3	Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 4	Utökning av antalet suppleanter.....	1
§ 5	Val av extra suppleanter	2
§ 6	Minskning av antalet suppleanter	2
§ 7	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 8	Anmälan om faktapromemorior	3
§ 9	Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 10	Ärenden för bordläggning.....	5
§ 11	Planering och byggande m.m.	5
	Civilutskottets betänkande 2017/18:CU16	5
	Anf. 1 CAROLINE SZYBER (KD)	5
	Anf. 2 LARS BECKMAN (M).....	7
	Anf. 3 ROGER HEDLUND (SD)	8
	Anf. 4 OLA JOHANSSON (C)	9
	Anf. 5 HAMZA DEMIR (V).....	12
	Anf. 6 LARS BECKMAN (M) replik	14
	Anf. 7 HAMZA DEMIR (V) replik.....	15
	Anf. 8 LARS BECKMAN (M) replik	15
	Anf. 9 HAMZA DEMIR (V) replik.....	15
	Anf. 10 ROBERT HANNAH (L).....	16
	Anf. 11 LEIF NYSMED (S).....	18
	Anf. 12 CAROLINE SZYBER (KD) replik.....	20
	Anf. 13 LEIF NYSMED (S) replik.....	21
	Anf. 14 CAROLINE SZYBER (KD) replik.....	21
	Anf. 15 LEIF NYSMED (S) replik.....	22
	Anf. 16 LARS BECKMAN (M) replik	22
	Anf. 17 LEIF NYSMED (S) replik.....	23
	Anf. 18 LARS BECKMAN (M) replik	23
	Anf. 19 LEIF NYSMED (S) replik.....	24
	Anf. 20 EMMA HULT (MP)	25
	Anf. 21 OLA JOHANSSON (C) replik	27
	Anf. 22 EMMA HULT (MP) replik	28
	Anf. 23 OLA JOHANSSON (C) replik	28
	Anf. 24 EMMA HULT (MP) replik	29
	Anf. 25 ROGER HEDLUND (SD) replik	29
	Anf. 26 EMMA HULT (MP) replik	30
	Anf. 27 ROGER HEDLUND (SD) replik	30
	Anf. 28 EMMA HULT (MP) replik	31
	Anf. 29 LARS BECKMAN (M) replik	31
	Anf. 30 EMMA HULT (MP) replik	32
	Anf. 31 LARS BECKMAN (M) replik	32
	Anf. 32 EMMA HULT (MP) replik	33
	(Beslut fattades under § 18.).....	33
§ 12	Ny lag om bostadsanpassningsbidrag	34
	Civilutskottets betänkande 2017/18:CU6	34

Anf. 33	CAROLINE SZYBER (KD)	34
Anf. 34	LARS BECKMAN (M)	35
Anf. 35	OLA JOHANSSON (C)	36
Anf. 36	LEIF NYSMED (S)	38
Anf. 37	CAROLINE SZYBER (KD) replik	39
Anf. 38	LEIF NYSMED (S) replik	40
Anf. 39	CAROLINE SZYBER (KD) replik	40
Anf. 40	LEIF NYSMED (S) replik	41
Anf. 41	OLA JOHANSSON (C) replik	41
Anf. 42	LEIF NYSMED (S) replik	42
Anf. 43	OLA JOHANSSON (C) replik	42
Anf. 44	LEIF NYSMED (S) replik	43
Anf. 45	JAN LINDHOLM (MP)	43
Anf. 46	NOOSHI DADGOSTAR (V)	45
Anf. 47	ROBERT HANNAH (L)	45
	(Beslut fattades under § 18.)	47
§ 13	Fastighetsrätt	47
	Civilutskottets betänkande 2017/18:CU18	47
Anf. 48	CAROLINE SZYBER (KD)	47
Anf. 49	LARS BECKMAN (M)	48
Anf. 50	ROGER HEDLUND (SD)	49
Anf. 51	OLA JOHANSSON (C)	50
Anf. 52	NOOSHI DADGOSTAR (V)	51
Anf. 53	ROBERT HANNAH (L)	53
Anf. 54	JOHAN LÖFSTRAND (S)	55
Anf. 55	LARS BECKMAN (M) replik	56
Anf. 56	JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	57
Anf. 57	LARS BECKMAN (M) replik	58
Anf. 58	JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	58
Anf. 59	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	59
Anf. 60	JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	59
Anf. 61	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	60
Anf. 62	JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	60
Anf. 63	EMMA HULT (MP)	61
	(Beslut fattades under § 18.)	62
§ 14	Översyn av Riksrevisionen – grundlagsfrågor	62
	Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU15	62
Anf. 64	FREDRIK ERIKSSON (SD)	62
Anf. 65	ANDREAS NORLÉN (M)	64
Anf. 66	FREDRIK ERIKSSON (SD) replik	66
Anf. 67	ANDREAS NORLÉN (M) replik	66
Anf. 68	FREDRIK ERIKSSON (SD) replik	67
Anf. 69	ANDREAS NORLÉN (M) replik	67
Anf. 70	HANS EKSTRÖM (S)	68
Anf. 71	AGNETA BÖRJESSON (MP)	69
Anf. 72	FREDRIK ERIKSSON (SD) replik	70
Anf. 73	AGNETA BÖRJESSON (MP) replik	70
Anf. 74	FREDRIK ERIKSSON (SD) replik	70
Anf. 75	AGNETA BÖRJESSON (MP) replik	70
Anf. 76	PER-INGVAR JOHNSSON (C)	71
Anf. 77	TINA ACKETOFT (L)	71

(Beslut fattades under § 18.).....	71	Prot. 2017/18:95
§ 15 Kommunal och regionala frågor	72	11 april
Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU33	72	-----
Anf. 78 JONAS MILLARD (SD).....	72	
Anf. 79 PER-INGVAR JOHNSON (C)	74	
Anf. 80 HANS EKSTRÖM (S)	75	
Anf. 81 JONAS MILLARD (SD) replik	76	
Anf. 82 HANS EKSTRÖM (S) replik.....	76	
Anf. 83 JONAS MILLARD (SD) replik	76	
Anf. 84 HANS EKSTRÖM (S) replik.....	77	
Anf. 85 IDA DROUGGE (M)	77	
Anf. 86 AGNETA BÖRJESSON (MP).....	78	
Anf. 87 JONAS MILLARD (SD) replik	79	
Anf. 88 AGNETA BÖRJESSON (MP) replik	79	
Anf. 89 JONAS MILLARD (SD) replik	80	
Anf. 90 AGNETA BÖRJESSON (MP) replik	80	
Anf. 91 TINA ACKETOFT (L)	80	
Anf. 92 PETER PERSSON (S)	81	
(Beslut fattades under § 18.).....	82	
§ 16 Kultur och fritid för barn och unga	82	
Kulturutskottets betänkande 2017/18:KrU6	82	
Anf. 93 AMNE ALI (S).....	82	
Anf. 94 CECILIA MAGNUSSON (M).....	84	
Anf. 95 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD)	86	
Anf. 96 AMNE ALI (S) replik	87	
Anf. 97 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD) replik	87	
Anf. 98 AMNE ALI (S) replik	87	
Anf. 99 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD) replik	87	
Anf. 100 NICLAS MALMBERG (MP)	88	
Anf. 101 VASILIKI TSOUPLAKI (V).....	89	
Anf. 102 CECILIA MAGNUSSON (M) replik.....	91	
Anf. 103 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik.....	91	
Anf. 104 CECILIA MAGNUSSON (M) replik.....	92	
Anf. 105 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik.....	92	
Anf. 106 PER LODENIUS (C)	93	
Anf. 107 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	95	
Anf. 108 PER LODENIUS (C) replik	95	
Anf. 109 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	95	
Anf. 110 PER LODENIUS (C) replik	96	
Anf. 111 ROLAND UTBULT (KD)	97	
Anf. 112 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD)	99	
Anf. 113 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	99	
Anf. 114 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD) replik	99	
Anf. 115 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	100	
Anf. 116 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD) replik	100	
(Beslut fattades under § 18.).....	100	
§ 17 Skogspolitik	100	
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18:MJU17	100	
Anf. 117 ISAK FROM (S)	100	
Anf. 118 JOHAN HULTBERG (M)	103	

Anf. 119 ISAK FROM (S) replik.....	106
Anf. 120 JOHAN HULTBERG (M) replik.....	107
Anf. 121 ISAK FROM (S) replik.....	107
Anf. 122 JOHAN HULTBERG (M) replik.....	108
(forts. § 19).....	108
Ajournering.....	108
Återupptaget sammanträde.....	108
§ 18 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	109
CU16 Planering och byggande m.m.....	109
CU6 Ny lag om bostadsanpassningsbidrag	110
CU18 Fastighetsrätt.....	111
KU15 Översyn av Riksrevisionen – grundlagsfrågor.....	112
KU33 Kommunala och regionala frågor	113
KrU6 Kultur och fritid för barn och unga	114
§ 19 (forts. från § 17) Skogspolitik (forts. MJU17).....	115
Anf. 123 MARTIN KINNUNEN (SD)	115
Anf. 124 STINA BERGSTRÖM (MP)	117
Anf. 125 JOHAN HULTBERG (M) replik.....	120
Anf. 126 STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	121
Anf. 127 JOHAN HULTBERG (M) replik.....	121
Anf. 128 STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	121
Anf. 129 ESKIL ERLANDSSON (C).....	122
Anf. 130 ISAK FROM (S) replik.....	123
Anf. 131 ESKIL ERLANDSSON (C) replik	124
Anf. 132 ISAK FROM (S) replik.....	124
Anf. 133 ESKIL ERLANDSSON (C) replik	124
Anf. 134 STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	125
Anf. 135 ESKIL ERLANDSSON (C) replik	125
Anf. 136 STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	125
Anf. 137 ESKIL ERLANDSSON (C) replik	125
Anf. 138 JENS HOLM (V)	126
Anf. 139 JOHAN HULTBERG (M) replik.....	128
Anf. 140 JENS HOLM (V) replik	129
Anf. 141 JOHAN HULTBERG (M) replik.....	129
Anf. 142 JENS HOLM (V) replik	130
Anf. 143 ESKIL ERLANDSSON (C) replik	130
Anf. 144 JENS HOLM (V) replik.....	131
Anf. 145 ESKIL ERLANDSSON (C) replik	131
Anf. 146 JENS HOLM (V) replik.....	132
Anf. 147 LARS TYSKLIND (L)	132
Anf. 148 JENS HOLM (V) replik.....	134
Anf. 149 LARS TYSKLIND (L) replik	135
Anf. 150 JENS HOLM (V) replik.....	135
Anf. 151 LARS TYSKLIND (L) replik	135
Anf. 152 STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	136
Anf. 153 LARS TYSKLIND (L) replik.....	136
Anf. 154 STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	137
Anf. 155 LARS TYSKLIND (L) replik.....	137
Anf. 156 MAGNUS OSCARSSON (KD)	137

Anf. 157 BIRGER LAHTI (V).....	139	Prot. 2017/18:95
Anf. 158 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	140	11 april
Anf. 159 BIRGER LAHTI (V) replik.....	140	-----
Anf. 160 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	140	
Anf. 161 BIRGER LAHTI (V) replik.....	141	
(Beslut skulle fattas den 12 april.)	141	
§ 20 Övergripande miljöfrågor.....	141	
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18:MJU19	141	
Anf. 162 SARA KARLSSON (S)	141	
Anf. 163 JOHAN HULTBERG (M)	144	
Anf. 164 MARTIN KINNUNEN (SD)	146	
Anf. 165 STINA BERGSTRÖM (MP)	147	
Anf. 166 KRISTINA YNGWE (C)	149	
Anf. 167 JENS HOLM (V).....	151	
Anf. 168 LARS TYSKLIND (L).....	154	
Anf. 169 LARS-AXEL NORDELL (KD).....	155	
(Beslut skulle fattas den 12 april.)	156	
§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	156	
§ 22 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	157	
§ 23 Kammaren åtskildes kl. 19.13.....	158	